תלמוד בבלי · אחרונים

דבש תמר - ב (ראש)

רבי דוד טיטלבוים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

דבש תמר - ב (ראש)

רבי דוד טיטלבוים

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/דבש-תמר-ב-ראש/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

ברכות 5
שבת 22
מסכת עירובין 28
מסכת פסחים 34
יומא 35
סוכה 36
ביצה 38
ים של שלמה 39
מסכת ראש השנה 45
מסכת תענית 46
מסכת מגילה 47
מסכת מועד קטן 48
מסכת יבמות 48
ים של שלמה 54
מסכת כתובות 74
מסכת נדרים 80
מסכת גיטין 83
ים של שלמה 89
מסכת קידושין 120
ים של שלמה 124
מסכת בבא קמא 149
ים של שלמה 154
מסכת בבא מציעא 174
מסכת בבא בתרא 179
מסכת סנהדרין 183
מסכת מכות 185
מסכת שבועות 185
מסכת עבודה זרה 186
מסכת מנחות 190
מסכת בכורות 190
מסכת חולין 191

ים של שלמה 200

הרא"ש מעדני יו"ט דברי חמודות

ברכות

פרק ראשון

מעי"ט אות ה' נ"ל דה"ג וכו' נ"ב וטוב להחזיק בגי' הגמ' דאיכא משמרות ברקיע ואיכא משמרות בארעא:

שם אות ש' ותימא וכו' ומ"מ סובר בשלא מפסיק תקנוה כצ"ל:

שם אות ת' כרב כו' אגב רהיטא כתב כן נ"ב חלילה לא אגב רהיטא כתב כן ב"ה שהחיינו וקימנו והגיענו שנוספו הגהות הנה יש שם בדף כז הגהה על הגליון בשם ס"א ורב אמר הלכה כדברי האומר רשות וכן היה לפני בעלי תוס' כמו שעינינו רואות דף כו תוס' ד"ה טעה וא"ת והא אמר רב לקמן כז ע"ב תפלת ערבית רשות וכן באותו עמוד כז:

ד"ה הלכה כדברי וד"ה והלכתא כותיה דרב והרא"ש מעתיק כאן כגי' ס"א ותוס' ובפ"ד סי' ז' מעתיק הגי' שלפנינו גם מה שכותב המעי"ט בסעיף א' תמיהא אין שום תמיה בעינינו אשר בהגהה הנ"ל לנוכח יביטו שמסיים ע' יומא פז: ששם מקשה הגמ' והא אמר רב הלכה כדברי האומר רשות והמסורת שם מראה מקומו ברכות ד' כז: הרי דהאי גי' ס"א עיקר:

מעי"ט סימן ו' בראש אות ה' בסה"ד ובש"ג שם כתב משם תוס' הריב"ם כדי וכו' נ"ב ע"ש יותר משהעתיק כאן מה ראו על ככה שלא יפשע מלאמרו ונובעים דבריו מפסיקתא פ' ואתחנן:

רא"ש סי' ז' אמר רבא לרפרם בר פתא לימא לן מר מהני מילי מעליותא דאמרת משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא כצ"ל ונ"ב ומה שכתב בספרים דאמרת לן הוא ט"ס כי למה יבקש שיאמר לו מה שכבר אמר לו וגם בגמ' ליתא:

שם בדברי חמודות סעיף ל' ד"ה לא מצלינא כו' וכמו דגם אם אין כו' אינו ענין בפ"ע כצ"ל:

רא"ש סי' ט' ד"ה ר"ג אומר וכו' תניא רשב"י אומר פעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים בלילה כו' ויוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה נ"ב ברי"ף איתא הגי' הכא אחת של לילה ואחת של יום ובברייתא רשב"י בשם ר"ע כגירסת הספרים ושפיר כי הכא קאמר שתי פעמים בלילה ומסיק לעולם לילה מקדים ק"ש של לילה דהוי לא זו שיוצא בו ק"ש של לילה אף זו שיוצא גם ק"ש של יום ובאידך ברייתא קאמר שתי

פעמים ביום ומסיק לעולם יממא הוא מקדים ק"ש של יום לא זו שיוצא בו ק"ש של יום אף זו שיוצא בו גם ק"ש של לילה:

שם ברא"ש וכן משמע מדקבע מלתיה דר"ז בתר ברייתא דרשב"י משום ר"ע כצ"ל:

רא"ש סי' י' מעי"ט סעיף ט' ד"ה עד שלש שעות וכו' ואין זה שני חומשים כי כל חומש רט"ז חלקים (נ"ב י"ב מינוט) הרי שני חומשים תל"ב חלקים (נ"ב כ"ד מינוט):

מעי"ט סעיף ח' וכן פרש"י נ"ב ע' מה שכתבתי פי' על דברי רש"י במקומו והוא כפי' רא"ש ולא כר"ח:

שם סעיף ח' ד"ה שנאמר ממעמקים כו' אך ברי"ף ורמב"ם ליתא כצ"ל ונ"ב גם בתוספתא ליתא:

הגה"ה שם ד"ה בשבת אין צריך עד סה"ד מא"ז א"ז מביא זאת בשם ר"ת:

דברי חמודות סעיף נ"ז ד"ה ולא ע"ג מקום גבוה כו' וכן אם היה מוקף מחיצות אע"ג שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות מותר להתפלל בו מפני שאין גבהו ניכר שהרי חלק רשות לעצמו כצ"ל:

שם תפארת שמואל ציון א' או כ"ד ד"ה ולא נהירא לחלק מסברא ולא אשתמע כהאי חילוק לא בתלמוד ולא בגאונים כצ"ל נ"ב וכבר כתבתי לעיל שא"ז מביאו בשם ר"ת.

שם בתפארת שמואל הנ"ל ועוד מאחר דאמר בסמוך (נ"ב בירושלמי מביאו הטור):

כל מי שאינו סומך למה הוא דומה כצ"ל. עוד אם בת"ש אות ב' או כ"ה ד"ה וכתב הטור כו' אלא בדמטי אי נמי מוקי לדרב כו' כצ"ל:

מעי"ט שם אות ע' ד"ה כאדם שקורא בתורה כו' וצ"ל שלא היה גירסתן בגמ' כגירסא דידן נ"ב וכן בספרים שלנו ליתא להא אפילו שלא בשעת ק"ש רק תוס' מפרשי הכי:

ברא"ש סי' י"א מעי"ט אווא ת' ד"ה כדאי היית כו' פי' הרב ברטנורא נ"ב הוא פי' הרמב"ם:

בהגהה סוף סימן י"ג ד"ה בדלא מטא כו' ודיולג ואומר הילולים נ"ב חי' אומר תהלה ודוד ארוממך ודולג הללו נפשי והללויה כי טוב ואומר הילולים הללו את ה' מן השמים שכולו הילולים ודולג שירו לה' שיר חדש ואומר הללו אל בקדשו שגם כן כולו הילולים והוא קודם להללו את ה' מן השמים כשאין פנאי לומר שניהם:

רא"ש סי' י"ד ד"ה לחתום כו' ומשני דלא קבעי אינשי סעודתייהו עלוי כצ"ל נ"ב וכן אימא שם בגמ' פי' שיהיה במקום פת אבל לשתות ודאי קבעי עלויה:

רא"ש סי' ט"ז ד"ה ואמר רבה בר חיננא כו' דאמרינן בירושלמי דתענית נ"ב העתקתי לשון הירושלמי שלהי העמוד בגמ' ע"ש כי נחוץ לראותו:

בד"ח שם אות צ"א ד"ה והלכתא כו' כגירסת הרי"ף שכתבתי במעי"ט דגרס כל ימות השנה כו' האל המשפט כצ"ל נ"ב וכן הוא ברי"ף:

פרק שני

רא"ש סי' א' מעי"ט אות א' זמן הקריאה ס"א זמן המקרא נ"ב כן הוא ברי"ף:

רא"ש סי' ב' ד"ה ת"ר כו' ולקמן על מלתיה דר' יוסי גופיה קאמר ר' יוסי תרתי שמע מינה כצ"ל:

בת"ש שם אות א' או ג' על דברי הרא"ש כמ"ד לא השמיע לאזנו יצא כותב הת"ש פי' וא"כ בע"כ שמע אתא להא דרבנן כל לשון שאתה שומע ולאפוקי היכא שאמר וכו' כצ"ל:

רא"ש סימן ה' ד"ה ת"ר כו' בענין הפסקה בק"ש וברכותיה לקדיש ולקדושה כצ"ל:

במעי"ט שם אות מ' ד"ה וכיון כו' אבל אכתי איכא לאקשויי מלולב ביום שני והלל מש"ה קאמר כצ"ל:

רא"ש סי' ח' בסוף הסימן רבא אמר אינו חוזר ואומר אמת נ"ב כן הוא גי' הרי"ף ובגמ' הגי' רבה:

רא"ש סי' יא בהגהה שם ד"ה טיט הנרוק כו' שמעון התימני אומר אפילו נתכוון לשרות בזה ונפל לשני כשרים כצ"ל נ"ב כן איתא ידים פ"א מ"ג וע"ש הרע"ב והתוי"ט:

רא"ש סי' יב ד"ה מתני' כו' ופרש"י לא הי' מפסיק ר"ל אין מאריכין דצריך להאריך כצ"ל נ"ב ע"פ הגהות הב"ח שם בפסחים שם התקינו שיהו אומרי' אותו בחשאי אמר ר' יצחק אמרי דבי ר' אמי משל כו' כצ"ל ונ"ב כן איתא שם:

שם תני תנא קמיה דר' יוחנן קרא וטעה ואינו יודע להיכן טעה באמצע הפרק יחזור לתחלת הפרק כצ"ל נ"ב כן איתא בגמרא:

רא"ש סי' יג ד"ה מתני' האומנין כו' ותניא ר' אלעזר חסמא אומר כצ"ל ונ"ב דכן איתא בגמ' ורי"ף:

שם גרסינן ביומא ת"ר ודברת בם בם ולא בתפלה נ"ב רש"י מפרש שם בשם שאלתות בם יש לך רשות להשמיע מה שאתה מוציא מפיך ולא בתפלה שהתפלה בלחש שנאמר (שמואל א א) וקולה לא ישמע וכן כאב הרר"י כאן בשם רבני צרפת בם יש לך להשמיע קולך ולא בתפלה כדאיתא (ברכות כד) כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה:

מעי"ט שם אות כ' ד"ה משמיה דרב ובגמ' לא גרס וברי"ף גרס משמיה דר' נ"ב ברי"ף שלפנינו איתא כמו בגמ' משמיה דרב:

רא"ש סי' יד במעי"ט אות פ' ד"ה ומברכין לפניה כו' ובתוספתא פ"ה נמי לא גרם אלא ומברכין לאחריה כצ"ל:

רא"ש סי' טו בד"ח אות נו והגה"מ כתבו כו' נ"ב ואני מוסיף על דבריהם כי האידנא במאה השביעית באלף הששי הפועלים הולכים לביתם על שעה לסעוד שחרית ועל שתי שעות לסעודת צהרים וחוץ זמן שסועדים נוחין כמו כן וחוזרין למלאכתן ואדעתא דהכי שוכרין הפועלים ובאותו זמן הפועלים כחורין חפשים לקיים כל מצות שבסעודה בכל פרטיהן ודקדוקיהן:

פרק שלישי

רא"ש סי' ב' ד"ח אות ו' ובשבת מיסב כו' ואין להקשות מת"ה דאסר ת"ק נ"ב לאו דוקא הקושיא למה אסר אלא למה לא חייב דהא עונה חיוב הוא ע"ז מתרץ אע"פ שנתחייב אין לה זמן קבוע וכו':

רא"ש סי' ה' מעי"ט אות ע' ובשאר מצות כו' וכן הלשון בתהר"י כצ"ל:

שם סי' ו' ד"ח אות טו מת תופס וכו' מדברי הרמב"ם ק"ש פ"ג ה"ב שיחזור ויקרא דכלליהו כצ"ל:

שם לכן נראה בעיני דהברכות לא יחזור כלל נ"ב כן פוסק הע"ת מובא בבאה"ט:

רא"ש סי' ז' מעי"ט אות א' משמע דקאי כו' ומיהו הא כדאיתא והא כדאיתא דבעצמות אפילו לרכוב עליהם מותר כצ"ל:

רא"ש סי' ז' ד"ח אות יח משמע דקאי כו' שאין כן דעת תהר"י ז"ל כדמשמע ליה כו' כצ"ל:

רא"ש סי' טו מעי"ט אות ו' לפי תירוץ זה כו' להוציא תפלת מוסף שבת מכלל כצ"ל:

רא"ש סי' יח אמר רב הונא כו' כתב רש"י בסוכה נ"ב וז"ל וכן למתפללין בציבור וש"ץ אומר קדושה או יש"ר ישתקו מתפלתן וישמעו בכונה והרי הן כעונין וכשיגמור הקדושה יחזרו לתפלתן ע"כ ולפ"ז נכון להגיה כאן ואם התפלל בציבור וציבור אומרים קדושה וכו' ע' מעי"ט אות ק':

שם אבל ר"ת וכו' נ"ב העתק מתוס' שם עד חשיבא טפי:

שם ולא תקשי מענינו כצ"ל גם במעי"ט:

מעי"ט שם אות א' ומשמע כו' כן לשון רבינו בכמה מקומות ע"כ נ"ב למותר דבריו כי בכאן העתק מתוס' וכלשונו מעתיק:

ת"ש שם אות א' או טז וא"ל דאשמועינן דמתפללין במוסף ח"י ברכות אינו אלא מנהג שמעינן כו' כצ"ל:

ד"ח שם אות נח אבל קדוש של סדר קדושה כו' וסימן שנים מקרא ואחד תרגום כו' וכתב רמ"א כו' נ"ב ע"כ לא יפה המנהג החדש שמקרוב בא לפה שהש"ץ ממתין אחר אמרו מעו"ע בקול רם כדי שהציבור יאמרו יחד עמו הקדושה דסדרא כי מתוך כך גם

התרגום אומרים יחד ואינו נכון כמו שמביא בשם הזהר וגם על המקרא מסיים בשם רמ"א שהמנהג נתפשט שהיחיד אומרה ולא הציבור:
שם אות ס' וכ"ע מיהא מיפסק לא פסיק כו' כמו בק"ש שכתבתי בפ"ב סעיף כג:
ואחר שסיים י"ח ברכות כתבתי דינו בפ"ק סעיף נ"ד כצ"ל:
רא"ש סי' יט גרסינן בפ' כל כתבי (דף קיט) אריב"ל כל העונה אמן והא שמיה רבא מברך בכל כחו כו' נ"ב ח"א רש"א מפרש שם שיכוון כשעונה שיהיה הקב"ה מתברך בכל כחו שיתגלה כחו הגדול בהאי עלמא כמו שאמר משה ועתה יגדל נא כח ה':
מעי"ט שם ט' של שבעים שנה כו' סה"ד שיש עליו בכל ימיו ושניו נ"ב ודברי רש"י הנ"ל קרוב לזה שכתב אפילו נגזר עליו מנעוריו מכש"כ מה שנגזר עליו עד היום הרי הכל בכלל כל מה שנגזר עליו כל ימי חייו:
רא"ש סי' כג ד"ח אות ע"ד ממתין עד שיכלו כו' ומיהו דוקא מאחר חיוב העמידה דאיתא בפ"ב סי' ג' נ"ב דהיינו אחר על לבבך:
מעי"ט שם אות ד' האי אם שהה ולא שהה מבעיא ליה במלתיה דרב המנונא נ"ב לפנינו ברש"י איתא במלתיה דרב חסדא ורב המנונא:
שם אות ה' ורבנן הוא דאחמור כו' ועוד נראה שאפילו בא לפסוק כצ"ל:
שם אות ז' אבל לא המ"ל כו' דכך צ"ל לא המ"ל לא כ"ע שהה כו' וא"נ נגיה נ"ב מתחלה לא רצה לשבש דבר רק להקדים לא דכתיב אחר דכ"ע קודם דכ"ע א"נ להשוות לשון הרא"ש ללשון הגמ' נגיה אלא דכ"ע וכמו שמגיה המחבר את דבריו נראה שכן היה לפני המהרש"א כי מפרש דברי רבינו כמו המעי"ט כאן דבד"ה אלא לכ"ע לתוס' כב ע"ב אחר פירושו שם מסיים כן למדתי ביאור דבריהם מדברי הרא"ש ודברי מהרש"ל אינם ברורים לי בזה ע"כ ואם בספר הרא"ש היה כמו כאן אדרבא קרוב הוא לדברי רש"ל ורחוק מדבריו:
רא"ש סי' כ"ג היה עומד בתפלה כו' בסוף סימן ואמרינן בשלמא משתין ישהה נ"ב על ישהה זה צ"ל הציון כ' להמעי"ט ואף תינוקות של בית רבן רואין דברי המעי"ט באות נ' ע"ז קאי ולא על אלא המתפלל ישהה:
שם מאי טעמא אמר רב אשי כל ארבע אמות כו' כצ"ל וכן שם בגמ' וכן מעתיק הרי"ף כאן:
רא"ש סי' כ"ד ת"ר היה צריך לנקביו נ"ב דף כג ע"א:
ד"ח שם אות ע"ט היה צריך כו' ובק"ש יש מחלוקת בשכח כמ"ש בפ"ק סעיף ס"ד כצ"ל:
רא"ש סי' ל"ד בעא מיניה כו' ואמר זיל אייתי לי תפילי כצ"ל וכן הוא ברי"ף:

מעי"ט שם אות ה' יום טבילה עד סוף הדיבור נ"ב מהראוי לישב גם רש"י ומצוה יחשב ע' מה שכתבתי על הגליון בגמ':
ד"ח שם אות ק"ג ואפילו אשתו עמו כו' וכתב דאף הרמב"ם ס"ל כך דבאין אשתו עמו אינו צריך כלי בתוך כלי וגם כתב שם כשאין רוצה לשמש מיקרי אין אשתו עמו:
רא"ש סי' ל"ז א"ר יצחק כו' ודוקא באחרת נ"ב פי' אשה בחברתה שהיא כבעלה מותר להסתכל בה ואסורה לקרות ק"ש כנגדה אבל היא בעצמה מותרת אפילו לקרות ק"ש הא אמרינן וכו'. אחרי כתבי ראיתי כי כוונתי ב"ה לפי' הרשב"א המובא במעי"ט אות ס':
ד"ח שם אות קט"ו והא באשתו ולק"ש וכתב הגהת מיימ' פ"ג מה' ק"ש כצ"ל:
רא"ש סי' מו אתמר ריח כו' פרש"י לית הלכתא כי הך מתניתא דלעיל דאסרה צואת כלבים וצואת חזירים בשאין בהם עורות כצ"ל:
רא"ש סי' נ' מעי"ט אות ד' אע"פ שהוא כנגדו כו' דלא חיישינן לראיית העקב ולא לשום אבר כצ"ל:
רא"ש סי' נד מעי"ט אות כ' אם ה"ה בעביט כו' וכן מבואר בדברי הפוסקים נ"ב ע' מה שכתבתי על תוס' ד"ה גרף וד"ה ובלבד:
רא"ש סי' נ"ה תפארת שמואל אות ד' או מז ל' תוס' וגם בחומשים וכ"ה במרדכי נ"ב ע' ד"ח אות קסו:
רא"ש סי' נז מעי"ט אות ש' וכתבו התוס' נ"ב שם שבת יא:
שם א"כ הל"ל ה' שלומי נ"ב קשה הבנה וע"ש רש"א ח"ה וח"א שמפרש דברי תוס' בטוב טעם ודעת:
ד"ח שם אות קעג אין שם שאילת שלום כו' ע' עוד מדינים אלו שאכתוב שם נ"ב לא מצאתי שם כלל:
שם אות קל שרי ליה למימר כו' ואפילו שלום שאינו שם שאינו נמחק כצ"ל:
שם שוב מצאתי בכ"מ שהקשה קושיא זו האחרונה נ"ב וכן הל"מ:
רא"ש סי' נח מעי"נו אות ג' צריכין טבילה כו' ובאין על נדות נ"ב פי' משמשת וראתה נדה:

פרק רביעי

רא"ש סי' ב' א"ר יצחק טעה כו' תדע שהרי יעקב אבינו ע"ה תיקנה ולא תיקנה לבטלה ועוד כיון דאסמכיה אהקטרת איבריה ופדרים שמצותן כל הלילה נהי דלא מעכבי כפרה מ"מ מצוה להקטיר ת"ע נמי מצוה וכו' כצ"ל:
ד"ה שם אות ד' ולא התפלל אבל בק"ש כתבתי מחלוקת בפ"ק סעיף סד:
ד"ה שם אות יא וצריך להתפלל אותה של תשלומין פעם שניה מיהו אם לא הבדיל כצ"ל:

מעי"ט שם אות ט' והא קי"ל כו' לקמן ובתוס' כתב האמר רב לקמן וכבר הקש שיתי בפ"ק סי' ה' דלא אתמר בפרקין נ"ב לא היה לפני המעי"ט הגהה אשר בספרינו דף כ"ז ע"ב בשם ס"א ורב אמר הלכה כדברי האומר רשות וכן היה גי' תוס' ושפיר כתבו הא אמר רב לקמן וכבר רשמתי שם בפ"ק סי' ה' אותן הדברים לכבות שביבין דנור ששופך המעי"ט:

רא"ש שם וא"ת הא דאמרינן בשילהי יומא וכו' ופריך והאמר רב תפלת ערבית רשות נ"ב שם בזה"ל והאמר רב הלכה כדברי האומר תפלת ערבית רשות ומסורת מראה מקומו ברכות כז ע"ב הרי דגי' ס"א הכא עיקר:

מעי"ט שם אות א' ד"ה משמע הא כמאן דצלי דמי יצא ידי שתיהם כו' נ"ל דהכי דייק מדלא רמי בגמ' לברייתא אהדדי דהכא קתני ראשונה לא עלתה וכו' כצ"ל:

רא"ש סי' ה' מעי"ט אות ז' ר' אלעזר חסמא גרס כו' דאמרו אתחסם ר' אליעזר נ"ב פי' אתחזק:

רא"ש סי' ז' ממי"ט אות פ' או צ' ה"ג ברי"ף ושמעינן שאם טעה בערבית בשבת וכו' ולא גרסינן וש"מ שאם טעה בערבית בר"ח כו' כצ"ל:

רא"ש שם תפלת הערב כו' אמר אביי הלכה כדברי האומר חובה ורבא אומר הלכה כדברי האומר רשות וקיי"ל הלכא כרבא נ"ב הרא"ש מעתיק כאן הגי' שלפנינו ובפ"ק סי' ה' באמרו שם וז"ל ואין לומר דסבירא לן כרב דאמר לקמן בפרק תפלת השחר ד' כז: תפלת ערבית רשות הוא ש תוס' וס"א והגמ' יומא פז: מקיימו כמו שכתבתי כבר ושניתי ושלשתי ואין נ"מ לדינא לפי גי' ספרינו פוסק הרא"ש דהלכתא כרבא ולפי גי' הס"א ותוס' פוסק לעיל סי' ב' כרב והכל שתפלת ערבית רשות:

רא"ש סי' יג מעי"ט אות פ' ירד כו' כדאמרי' בפ"ק סי' י' נ"ב שם כתב להיפך ע"כ נ"ל עיקר כגי' הגמ' עמד שמואל הקטן:

מעי"ט אות ק' טעה בברכת הצדוקין וכו' אין בזה היכר אם הוא מהן או לא כו' שאפשר שהוא מהן ומאמין בת"ה נ"ב וכיון שאין שום היכר בין אומרה ללא אומרה הוא בחזקתו אף אם לא אמרה ואמרינן טעותא הוא:

רא"ש סי' י"ד אמר ר' תנחום כו' כדאמרינן שלהי ר"ה כשם שהוא מוציא כו' אלא עם שבשדות דאניסי במלאכה כצ"ל כלשון הגמ' שם:

ת"ש אות א' או יב והיה ראוי לחזור ולקבעו במקומו אפ"ה אין מחזירין אותו ודי שיאמרנו בש"ת אזכרה לכ"ש כצ"ל:

מעי"ט שם אות ס' כלומר שהזכיר גשמים כו' אבל הרמב"ן אומר כו' דלא משום דלא אדכר טל מחזירין אלא משום דאדכר גשם כצ"ל:

שם אבל הזכיר שניהם אין מחזירין אותו ועוד שאין הגשמים סימן קללה אלא כשלא ירדו קודם לכן כצ"ל ונ"ב כן הוא בר"נ ריש תענית:

רא"ש סי' טו ד"ח אות נ' טעה ולא הזכיר של ר"ח כו' ובגמ' דידן מייתי ברייתא דקתני מחזירין נ"ב היינו האי ברייתא כ"ט ע"א טעה ולא הזכיר גבורת גשמים בת"ה מחזירין אותו:

עוד שם ועוד ראה זה מצאתי בירושלמי כו' להיכן הוא חוזר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן עקר את רגליו כו' הרי ששמעון בר ווא בשם ר' יוחנן בעל המימרא כו' כצ"ל:

רא"ש סי' יז מעי"ט אות ז' אם הוא חוזר כו' ובהדיא כתבו התוס' בסוף פרקין שר"ת היכא דלא עקר רגליו היה חוזר לרצה כו' כצ"ל:

רא"ש סי' כ' אבוה דשמואל ולוי כו' רב אשי מצלי בהדי ציבורא מיושב נ"ב ביחיד:

עוד שה אבל רב אשי היה מתפלל מיושב לכך לא כו' ועוד דעיקר תפלתו היתה מעומד אלא שרצה להתפלל עם הצבור נ"ב פי' בשעה שהצבור נשמטין אחד אחד ומתפללין וכל העם שמעו הדרשה מהמתורגמן היה הוא מתפלל כפרש"י שאין לפרש שכל הצבור היו מתפללים עמו למה היה מתפלל מיושב ולמה היה חוזר ומתפלל בביתו וגם למה אמרו ליה רבנן ליעביד מר כמרימר ומר זוטרא וכאבוה דשמואל ולוי הלא הוא עשה יותר טוב מהם ע"כ אין לו פי' אחר לדברי הרא"ש ולא צריך לפרש כי בע"כ ביחיד היה מתפלל ככל היחידים רק שהם היו נשמטין להתפלל והוא לא היה יכול להשמט ואולי יצוא יצא מיד הרא"ש ביחיד ובשגגת המעתיקים נשמט והצנתיו על הגליון:

רא"ש סי' כא מעי"ט אות מ' מתהר"י משמע שאין כאן ת"ק כלל ור"י מפרש דברי ראב"ע ולא גרסי בגמ' ר' יהודה היינו ת"ק:

רא"ש סי' כב מעי"ט אות פ' כדי שתתחולל כו' זו היא גי' הרי"ף ונכונה הוא שכן ממקום שלמד ויחל משה מוקדם הוא לואתחנן ונ"ל שגם גירסת תוס' כך הוא דאי גירסתם כגי' הגמ' ורש"י דגרסי כדי שתתחונן ברישא היה להם למנקטיה ע"כ נ"ב ולענ"ד גי' הגמ' נכונה לאשר אמר הראשון כדי שתתחונן אשר הוא לשון זר לענינינו כי לשון המורגל היה לו לומר כדי שתתיישב דעתו עליו אך אתה חופש אחר לשון הקרא יהיה מוקשה מה לך לעבור על לשון מוקשה הקודם בקרא ותפוס הקודם כדי שתתחולל ולפי שצודקים דבריו החריש לו הראשון והודה לו ולפיכך גם לבעלי תוס' היו דבריו לחן בעיניהם ונקטיה ועזבו לשון הראשון שתתחונן ולא נקטיה כלל ואם הוא מוקדם אבל גי' שתתחולל תחלה לא שייך שיבא השני לעקם עליו את הדרך:

פרק חמישי

רא"ש סי' א' מעי"ט אות א' שוהין כו' דהכי אמרי' בגמרא כו' ושאלו התם וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה תורתן כו' כצ"ל:

רא"ש סי' ב' מעי"ט אות ס' שאפילו רואות כו' כ"כ תהר"י וגם הר"נ פי' כן בפ' תינוקות נ"ב בפ' שני משבועות הלכות נדה בלשון נח וקצר:

מעי"ט שם אות צ' אלא מתוך שמחה כו' שהיא מפלת יהויכין אלא כצ"ל:

רא"ש סי' ד' מעי"ט אות ז' כבר מפורש כו' אלא שהיה מתפלל ג"פ ביום בכל עת שהיה רוצה וכמו כן כו' כצ"ל:

שם שמעינן שחובה הוא להתפלל באותם זמנים כ"כ כו' כצ"ל:

מעי"ט שם אות ט' אין אומר דברים נ"ב ובגמ' איתא אין אומר דבר:

רא"ש סי' ה' מעי"ט אות ע' ומאי ניהו כו' ורש"י לא פי' כן נ"ב שרש"י פי' שם הללו את ה' מן השמים הללו אל בקדשו דהני תרתי נקרא הלל שמלאים הלולים:

רא"ש סי' ט' ד"ח אות ל' אל יתפלל כתב רמ"א בסי' צ"ט בשם כצ"ל:

רא"ש סי' יד מעי"ט אות א' שאל ר' יוסי וברי"ף גרס ר' אסי נ"ב וכבר כתבתי שהוא שיבוש שנשתבשו ספרי הרי"ף שלפנינו כי כיון שהרא"ש מעתיק ר' יוסי בטח כן היה גם ברי"ף שלפניו כי הרא"ש בכתבו ספרו זה היה ספר הרי"ף פתוח לפניו:

שם הלאה אות ב' ה"ג המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס או לא אמר ליה צריך כו' ובדפוס ישן גרס א"צ וכן הוא ברי"ף אין המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכום נ"ב גם כאן אומר כנ"ל שמהרא"ש יש למידק גי' הרי"ף שהוא כמוהו ועוד מוכח טפי כיון דאחר והם אמרו המבדיל בתפלה צריף שיבדיל על הכוס מעתיקים אתמר נמי א"ר בב"י שאל וכו' א"ל וכו' כהרא"ש כן הרי"ף ואם היה גי' הרי"ף א"ל אין צריך מאי אתמר נמי דנקטי אין זה נמי אלא ההיפך אלא גם ברי"ף צ"ל צריך כמו ברא"ש לפנינו וכן היה ברי"ף שלפני הרא"ש וכמו דאיתא בגמ' ועוד אני אומר כי ברי"ף טוב יותר לפרש א"ל אין כמו הן (יא בלעז) המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס ובזה הלשון של הרי"ף מפולש וחלק ורוח דייקנים נוחה הימנו יותר מאשר נפרש אין לאו כי אם כן היה לו לומר המבדיל בתפלה אין צריך להבדיל על הכוס מכל הלין ברור אצלי שבעז"ה דברי אמיתים ותל"מ:

רא"ש סי' יח ד"ח אות נו יתחיל ממקום שפסק עד סה"ד נ"ב ולי תמיה איך לא זכר הד"ח לרמ"א שכותב כמו הסמ"י ורמ"י לא מלבו בדה והמ"א שם בסוף סי' נט מסיים דלא כל"ח ועתה שמו דברי חמודות וברי"ף על הגליון כתבתי להוסיף נקודה קטנה על או שברבינו יונה ולקרות אומר וכה פירושו אם טעה באופנים (או') אומר מאופנים, עד סוף

הברכה נמשך כ"כ לאם טעה ופירושו ואם טעה עד סוף הברכה אחר אופנים א"צ לחזור אלא מלאל ברוך ובזה דבריו מכוונים לדברי הרמ"א ורמ"א כותב זה בשם הר"י ורא"ש והגהות מיימוני והטור:

רא"ש סי' כ' מעי"ט אות י' ובפ' שני דמגילה כ' בסה"ד וזו היא תשובה על דברי במל המאור נ"ב וכן הוא בין השגות הראב"ד על בעל המאור הנ"ל:

שם בסוף הסימן הגהה ד"ה מיהו היכא בת"ש אות א' או ז' ובספ"ק פסק הרא"ש דאין מחזירין אותו נ"ב לבד משיב הרוח:

שם ברא"ש ואם לא עשה כן ראוי לו כאלו לא התפלל נ"ב שם הגי' ראוי לו שלא התפלל פי' רש"י כלומר נוח היה לו אם לא התפלל:

רא"ש סי' כג ד"ח אות עג ואיכא מ"ד כו' ונראה לי לקיים דברי שניהם דמטי ש"ץ לקדושה נ"ב ויש עוד לקיים דברי שניהם בשחרית מוסף ומנחה עד דמטי לקדושה ולמעריב עד דפסע או דפתח ק"ש:

פרק ששי

רא"ש סי' ג' מעי"ט אות א' משמע דאירי כו' עד סוף הדיבור כפי' קמא נ"ב דבאמת לדינא אין נ"מ בין פירש"י לפי' תוס' שמעתיק הרא"ש כי לשניהם כשנאמר זה וזה לפטור שלשה לפטור מרים קטנים וגדולים מתוקים קטנים ואחד לחיוב מתוקים גדולים וע' מה שכתבתי שם בחולין וע"ש בספר לב אריה:

רא"ש סי' ה' מעי"ט אות פ' ושאר האילנות כו' עד הפסקים סה"ד נ"ב רמ"א שם ממלא זה:

רא"ש סי' ו' פלפלי כו' מת"ל עץ מאכל להביא עץ שטעם עצו ופריו שוה כצ"ל:

רא"ש סי' ז' עד ומברכין עליו בפ"ה ע"כ הוא סימן ז וצ"ל ה כאן שמכאן ואילך הוא סי' ח ומתחיל ואע"ג דהלכתא כוותייהו עד סי' ט':

שם הלאה בהך מימרא קמייתא בהך מימרא תניינא דקאמרי כל שהוא כו' כצ"ל:

שם הכוסס את האורז והנה כתבתי לעיל שזה שייך לסימן דלעיל ואין כאן מקום לציין סימן ח' כי שם לעיל מקומו וגם צריך להיות הכוסס זה באותיות רש"י כי הוא המשך אחד עם דבריו דלעיל דאיתותבו מהך ברייתא היינו דהכוסס את האורז:

במעי"ש אות פ' על כל מה שברא כו' וגם תהר"י העתיקו כו' והיינו שהם כתבו כו' נ"ב גם אין שם להחיות בהם נפש כל חי אלא ועל כל מה שבראת ברוך חי העולמים:

רא"ש סי' י' בהגהה ד"ה נראה כו' ר' דוד ממיץ ללבן פירורין במים צ"ל לשרות פירורין וכן הוא במרדכי:

בא"ד בלא ברכת המוציא נ"ב אף שלא הרויח בזה עת כי הלא מברך במ"מ אך איידי דאמר בלא ברכת המזון נקט סדרו כיון שלא בירך ברכת המזון לא בירך נמי המוציא כי לא קבע סעודתו עלייהו אלא טעם מידי להחזיק את ראשו ויוכל להגיד ההלכה בבוקר בלא איחור:

שם סה"ד שלאחריו צ"ל שלא לאחר:

רא"ש סי' יא מעי"ט אות נ' כעבין פרש"י כו' שלא הקפיד על עריכתם כצ"ל:

רא"ש סי' יג שתיתא שם הגהה פרש"י מאכל כו' כצ"ל עד לחין סה"ד ומתחיל דיבור בפ"ע ד"ה של רש"י ובוחשין אותן בשבת פי' מגיסין בכף לערבו יפה במימיו סה"ד כצ"ל ונמחק ומברכין עליו:

רא"ש סי' טו מעי"ט אות ז' משום כו' סה"ד אלא להכשיר לאכילה כצ"ל:

רא"ש סי' טז ד"ח אות מח אע"ג שהשליך הגרעינים כו' אבל הרשב"א כתב שלא הסיר גרעיניתו ומש"ה חשיב ליה בריה ע"כ וכן מלשון תוס' שכתב אבל אם אכלו שלם כו' וגמ' ירושלמי היה סבור שהזית היה שלם ולכך הוצרך לתרץ באותו ענין דאכל פרידה אחת של ענב וכו' דברי' היא ע"כ מדכתב אם אכלו שלם משמע שאכל משלמה והגרעין נשאר אחר האכילה בידו באותו ענין דאכל פרידה של ענב דאכלו כולו עם הגרעין אלא דהכא בזית נשאר הגרעין אחר אכילתו וזרקו:

בא"ד והרר"י כתב דדין הירושלמי יש להעמיד בדבר שדרך לאכלו עם הגרעין כגון רימון או ענב וכו' ודין הגמ' שלנו בדבר שאין לאכלו עם הגרעין ע"כ מדמדייק בלשונו דין הירושלמי דין הגמ' שלנו משמע שלא בא לתרץ דלא פליגי הבבלי והירושלמי דודאי פליגי דגם הירושלמי מיירי דאכל זית ואמר משום בריה אינו צריך שיעור אלא אנן לא שמענו מגמ' דילן אלא בזית יש לנו לילך אחריו בזית ויוצא בו ואחר הירושלמי בשאר דברים כגון רימון וכיוצא בו אבל הכ"מ ברכות פ"א הל' ב' כותב שרבינו יונה מיישב בענין דלא פליג הירושלמי על הבבלי בזה וע' בגליון על הרי"ף מה שכתבתי על דברי הרר"י:

רא"ש סי' כא מעי"ט אות פ' כמו אחד שלא יטול פרוסה לא ידענא היכא איתא להא נשתוממתי על המראה כי לא יאומן כי יסופר אשר הגאון תוי"ט שעשה חיבור על כל ששה סדרי משניות יאמר על דבר דאיתא במשנה לא ידע ואחשוב כי דברים רמזים המה ואנכי מקוצר השגתי איני מבין כונתו:

ד"ח שם אות ס' ד"ה מברך על השלמה של גלוסקא וכתב הב"י נ"ב טוב לעיין בב"י כי הד"ח מקצר דבריו ולא בנקל להבינו:

רא"ש סי' כג מתני' בירך כו' כדמסיק התם נ"ה ביומא:
שם מעי"ט אות מ' במזוג עד סה"ד נ"ב דבגמ' יומא הגי' מזוג לבד ואין שם קצת:
שם אות ש' וגם ר' יוחנן כו' ולכן הח"ש שהגיה נ"ב בח"ש אשר לפנינו ליתא:
רא"ש סי' כה ד"ח אות ע"ה קיי"ל כר"י כו' וס"ל נמי דאם אינו רוצה בזה יותר מבזה כצ"ל:
שם ע"ז כל המוקדם כו' וכמ"ש לעיל סעי' ע"ב כצ"ל סה"ד:
רא"ש סי' כו איתמר כו' פרש"י כגון בשר ופירות וכל דבר כו' נ"ב מפרש"י:
שם ד"ה אין טעונין ברכה כל מידי בין פירות בין מזון שהביאו ללפתן מעתיק הרא"ש בשר ופירות וכל דבר וכו':
רא"ש סי' כח מעי"ט אות ת' פליג את על רבך ר"ל ר"ח ב"ס דלעיל כו' אילין דנשייא נ"ב פי' מבית הנשיא משלחין ליה נקלווסין נ"ב ע' ערוך ערך נקלווס ותלמידי הר"י כתבו רבך רב ויתכן כו' נ"ב וכן מפרש פ"מ שם אבל אינו ענין לדלעיל הביאו לפניהם וכו' שבתלמודנו אלא שם בירושלמי דלעיל מיניה דר"ח בר סיסיי איתא שם משמיה דרב דעל כה"ג מברך לפניהם ולאחריהם. וכיון שהבחירה ניתן לנו מרב חסד אני בוחר במה שכתב מעי"ט דר"ל ר' חנינא בר סיסיי וע"ש בירושלמי:
בת"ש אות א' או טו פי' לפ"ד הרא"ש דס"ל שאכל עם הפת כמשמעותיה צ"ל דידע ר"ח בר אשי שלא קבע סעודה עלייהו ודרך עראי אכלן כן וגם לא הביאו אותן לפניו כדי ללפת בהן את הפת ס"ל דמש"ה ס"ל לר"ב לעיל דצריכה ברכה לפניהן ולאחריהן:
"כאשר ראיתי זה הדיבור של תפארת שמואל נשתבש בידי העוסקים בו העתקתיו כלו כאשר צריך להיות ובזאת אשר נראה ממנו שאוחז בפי' הרר"י ופ"מ הנחתיו מלהסיבו לדעת מעי"ט:
רא"ש סי' ל"ב מעי"ט ש' דלית בה תוריתא דנהמא כו' לאפוקי מפי' רש"י שמפרש כגון פרגיות ודגים כצ"ל:
רא"ש סי' ל"ג היו יושבין כו' ונראה דה"ה נמי אמרו נאכל כאן שקבעו מקום ובשביל שאלו היו הולכים בדרך כו' כצ"ל וכן מעתיק הש"ג:
רא"ש סי' ל"ד שאלו את בן זומא וכו' ונראה הטעם כמו שמפרש בירושלמי שאין יכולין וכו' נ"ב כן מפרש הרמב"ם:
רא"ש סי' ל"ו ד"ח אות ק"ז ומשחא כבישא ומשחא טחונא פרש"י כו' והרמב"ם ז"ל כתב שמן זית שכבשו או שטחנו עד שחזר ריחו נודף מברך עליו בורא עצי בשמים כצ"ל מועתק מספר הרמב"ם וע' בגמ' ד' מג מה שכתבתי שם בזה:
רא"ש סי' ל"ט מעי"ט אות א' ד"ה ולא נהירא כו' עד סה"ד והוחשב להיות בד' המינין כך נ"ל נ"ב וע' מה שכתבתי בזה בגמ' בשם ספר קובץ על הרמב"ם דבר נאה ומתקבל:

רא"ש סי' מ"ב מעי"ט אות ע' כל שהוא מז' המינין כו' הה"נ רבנן כו' אלא בכל מילי ס"ל דמברך וכו' נ"ב ע"ש בחדושי אנשי שם ומה שכתבתי בעז"ה:
שם אות ק' וכן על היין הוא חותם על הארץ ועל פרי הגפן ולא על הגפן ועל פרי הגפן אלא כמו וכו' כצ"ל כי כל זה הדיבור מעתיק מתהרר"י ואין ראוי לשנות מסדר לשונו:

פרק שביעי

רא"ש סי' ז' מעי"ט אות א' לפנים משורת הדין כו' דעביד הכי לאבא מרי בריה איהו וחד כצ"ל:
רא"ש סי' י"ב עד היכן ברכת זימון וכו' דתניא חדא ברכת המזון שתים ושלש ותניא אידך שלש וארבע כצ"ל ונ"ב כיון דקאי אברכות:
רא"ש סי' י"ב מעי"ט אות נ' וברכת זו ברכת הזימון כו' אבל בגמ' אין הגי' כן אלא ה"ג וברכת זו ברכת הזן נ"ב כבר נכתב הגהה שגי' תוס' עיקר ורבי אפשר לומר וברכת גם את ה' א' זו ברכת הזן וכן דרש הלאה על הארץ זו ברכת הארץ:
שם ברא"ש פירוש שנים ושלשה שאכלו ואין אחד מהם יודע ברכת המזון כולה בברכותיה אלא אחד יודע ברכה ראשונה והשני יודע השנית והשלישית או השלישי יודע השלישית וקאמר דחייבין בברכת המזון כצ"ל ונ"ב וכן איתא ברי"ף אשר עתה מעתיק פירושו ומפרש שנים יודעין שאחד יודע אחת והשני יודע שתם או שלשה שכל אחד יודע אחת:
שם וכן כתב בה"ג הירא דבעי למיפק חד מינייהו ובעי חברין למיעבד ליה לפנים משורת הדין כצ"ל ונ"ב וכן מעתיק שה"ג:
שם להיכן הוא חוזר כו' דמיירי באותו שאומר נברך שאכלנו משלו כצ"ל:
מעי"ט שם אות ת' עולה משנים מהם או מג' גרסינן כו' כלומר לפעמים נשלמה בשנים כו' כצ"ל:
רא"ש סי' י"ג מעי"ט אות ק' מהו אומר בבית האבל כו' שצ"ל ג' הטבות וג' גמולות הטוב והמטיב הוא ייטיב לנו הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו כצ"ל נ"ב כן הוא בתהר"י וכן הוא נוסחנו וכן הסדר יפה היה הוה ויהיה:
רא"ש סי' ט"ו אר"י כו' הלכך יש לו לטעום קודם אבל קידוש יכול להוציא אע"פ שיצא כבר נ"ב כדאיתא התם:
מעי"ט שם אות ג' לא לא גרס בירושלמי ומיהו יש לקיים הגירסא כו' גם הרר"י גורס לא:
בד"ח שם אות ל"ה כשהיה כל א' כוסו וכתב ב"י שאולי הטעם משום חבוב מצוה סה"ד נ"ב י"א לאוכלה באחרונה לכן יאכל קצת בתחלה וקצת בסוף של"ה באה"ט סוף סי' קסז:

רא"ש סי' ט"ז שנים וכו' וכד בצע איבעי ליה למיבצע מהיכא דבשיל שפיר רש"י שם נשתבש וצ"ל כדאיתא במקורו סנהדרין מהיכא דקרים בישוליה דרפתא ממקום שנקרמין פניה של פת בתנור וכו' ל"א מהיכא דקדים כלומר מהיכא שמקדים לאפות וכו':

רא"ש סי' י"ז ת"ר אין עונין כו' ירושלמי כו' א"ר אבא כו' נ"ב הרי"ף מעתיק א"ר הונא ההוא דמחייב למברכא והוא ענה וכו':

רא"ש סימן כ' והכותי מזמנין עליו כו' ת"ר מעשה בר"א כו' ולא מסתבר לי דמיירי בעשרה בעשה דאורייתא כו' כצ"ל:

רא"ש סי' כ"א אר"י ב"ש כו' ורב אלפס ז"ל כתב כו' ולא ידענא מנא ליה הא נ"ב וכן מעתיק הב"י:

מעי"ט שם אות ז' ה"ג דהתם בענין הישיבה כצ"ל:

ת"ש שם אות ה' או ט"ז כן פסק ר"י שיכול לומר ברוך אלהינו שאכלנו משלו כצ"ל נ"ב וכן איתא בריי"ף:

בא"ד ואם בא אדם בתוך הסעודה לא היה נותן לו לשתות כצ"ל:

רא"ש סי' כ"ב מעי"ט אות ס' ה"ג בריי"ף תיקן להם לישראל נ"ב הטוב שבגירסות הוא גי' הגמ' משה תיקן לישראל ברכת הזן כי לא להם לבדם תיקן שיברכו את השי"ת עבור עצמם לבד אלא תיקן לישראל שהם יברכו את השי"ת עבור כל הבריות כמדבר כחי הזן את העולם כולו בטובו וברוב עשרו כולם אוכלים לחמו ושם ישראל לא נזכר בברכת הזן רק המה בכלל כל העולם כולו ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו ובטוחים אנחנו אשר אל יחסר לנו מזון לעולם ועד גם אנחנו אומרים על כלל בריותיו בעבור שמו הגדול כי הוא זן ומפרנס לכל:

ד"ח שם אות ס"ג ואומר קדושת היום באמצע רצה והחליצנו פי' זרזינו נ"ב כמו נחנו נעבור חלוצים ת"א נחנא נעבר מזרזין:

עוד שם בא"ד ובר"ח וחש"מ אומרים נ"ב תמי' על הטור שמזכיר איזה פעמים זה הלשון חוה"מ מה לו לחה"מ יכתוב יו"ט וכן מעתיק הש"ג בשם ריא"ז ובר"ח ויו"ט ולא חה"מ כי גם לו שם יו"ט ובש"ע מעתיק הב"י שלשתן ובר"ח ויו"ט וחש"מ וכן הרמב"ם מונה כולם בשבתות ויו"ט אומר קדושת היום באמצע וכן בר"ח וחוה"מ יוסיף יעלה ויבוא ואחשוב כי גם בטור היה ובר"ח ויו"ט וחוש"מ ונשמט יו"ט ע"י ידים ששלטו בו:

רא"ש סי' כ"ד מעי"ט אות מ' שישתה פחות מכזית כו' ומ"מ תמהני דבר"פ המוציא יין כו' ואיכא מ"ד דרביעית לח הוי פחות מכזית בקריש כצ"ל:

רא"ש סי' כ"ו הר"י הברצלוני ז"ל כו' אמר הונא בריה דרב יהושע כו' דתנן כענין שהוא מברך כו' כצ"ל שם כך עונין אחריו ברוך א' א' י' וכו' כצ"ל:

רא"ש סי' כ"ט שלשה שאכלו כו' ורב אלפס פי' שלשה שישבו לאכול כו' כצ"ל ובירושלמי גרס ברי"פ הכא את אמרת חייבין בזימון וכא את אמרת אין רשאין לחלק כצ"ל:

אלא ה"ק זימנו במקומם כאלו היו שם כצ"ל:

ד"ח שם אות פ"ז אבל לשון הירושלמי לא משמע כפירושו והטור כתב שצריך לחוש לשתי הגירסאות ע"כ הרר"י כתב שהגירסאות שוות שלשה שישבו לאכול אין רשאין לחלק אלא הפירושים שונים:

שם אות פ"ח ד"ה אפ"ה וכו' דהשתא אע"פ שאח"כ מתקבצין בזוית הא' לית לן בה דמפנה לפנה לא הוי שינוי א"נ ה"ק שכיון שבאו אלו הג' להצטרף זה לזה וכו':

רא"ש סי' ל"ג אמר רב יהודה שכח והכניס אוכלין לתוך פיו בלא ברכה מסלקן לצדדין כצ"ל:

רא"ש סי' ל"ה מעי"ט אות כ' ד"ה ומקבלו בשתי ידיו כו' וגם ל"ג במתנה גבי ומשגרו לאנשי ביתו סה"ד כצ"ל:

מעי"ט שם אות נ' ועוד אם אין בכוס אלא רובע רביעית כו' שר"ל רובע רביעית וכיון שכוס של ברכה צריך רובע רביעית מיין ממש כצ"ל:

ברא"ש שם אי נמי מוציאו מן החבית לשם ברכה חי פריש"ק בלעז כצ"ל:

פרק שמיני

רא"ש סי' ב' ב"ש אומרים כו' היה להם לתקן שיר לכוס ג' וה"ר יחיאל מפרי"ז אומר וכו' כצ"ל:

רא"ש סימן ג' ד"ח אות י"ט ד"ה מפני שחזקתו סוף הדיבור כדפרש"י בפ' בא סימן נ"ב שם דף נ"ב פרש"י דהנאה מועטת היא וכתב ע"ז המ"א ס"ק א' סי' רט"ז דהנאה מועטת היא פי' שנפסק מיד ודומה לאוכל שנתעכל במעיו ודפח"ח:

פרק תשיעי

רא"ש סי' א' ד"ח אות ח' ד"ה משלשים יום כו' בפ' אין **עומדין** סעיף כ"ג כצ"ל:

רא"ש סי' ג' אמר רב יהודה אמר רב וכו' יורדי הים באניות וגו' וכתיב וישמחו וישתקו וכתיב יודו לה' חסדו כצ"ל וכן הוא בריפ"ק גם בגמ' ושם כתבתי על הגליון אשר הוא מדויק כן:

מעי"ט אות ל' סה"ד יורדי הים כשיעלו ממנו והולכי מדבריות כשיגיעו לישוב טור ר"ס רי"ט:
נ"ב לאו דוקא כתב הטור כשיעלו כשיגיעו אלא כיון דקם סערה לדממה ויחשו גליהם וישתוקו ישמחו ויודו לה' חסדו אף שעודם בים כאלו כבר עלו ממנו וכן הולכי מדבריות אף שעודם במדבר כשמבינים ויודעים ע"י סימנים שהולכים בדרך ישר שיביאם לדרך עיר מושב אף קודם שיצאו מהמדבר יודו לה' חסדו כן משמע וכמעט מפורש בדבריהם ומקראי דמייתי כמו שכתבתי שם בארוכה:
רא"ש סי' ה' אמר רהב"א כו' שבע זימנין ליגזור עלך מן שמיא דלהוי טבא כצ"ל:
רא"ש סי' י"ג ה"ג בגמ' כו' אבל לפי מה שכתבו חכמי הטבע הרעם קולו מתחיל קודם הברק אבל לא ישמע נ"ב אני אוכל להעיד שבדוק ומנוסה לי שעין רואה טרם שאוזן שומעת:
רא"ש סי' י"ג מעי"ט אות י' כוכבא דשביט ונ"ל דתליא במחלוקת כו' נ"ב לדעתי אין שום מחלוקת בין פרש"י לפירוש הרמב"ם כי הכל יודעים כי מרוצת החץ נגד מרוצת הכוכבים המהלכים כמו מרוצת הנמלה נגד מרוצת הצבי ואף מרוצת הצבי היא נגד מרוצת החץ כנמלה נגדו ואם מרוצת הכוכבים לעינינו כעומדים על מקומם איך נראה כוכב רץ כחץ ולא עלתה מל דעת רש"י אלא שניהם נתכוונו שנולד פעם באויר קרוב לנו נצוצי אש כברק מעננים המה בלא עננים רק באויר בהיר שנראה כאלו הם כוכבים כלשון הרמב"ם ורש"י שכתב כוכב כחץ כ"כ לאלו הניצוצות כוונתו שנראו ככוכבים ואינם קיימים רק כרגע נולדים וכרגע נאבדים וללא היו רק הרמב"ם מפרש עוד או כמו כוכבים שיש להם זנב והם כוכבים ממש קיימים ואלו ואלו אין להם ענין כלל למחלוקת שבין חכמי ישראל לחכמי א"ה:
שם היה יושב בבית הכסא או בכספוקלריא נ"ב גי' הערוך ספיקריא ומפרש מערה בלשון רומי ואחשוב שהוא מערה שרוחצין בו כמו שמביא המעי"ט אות נ':
רא"ש סי' ט"ו מעי"ט אות ה' והקיפו כו' כתבו ג"כ שהיו כמי גדר בכרם כצ"ל:
שם אות ו' שהוא וכו' לפי שהיו כמו גדר בכרם ולא נסרחו כצ"ל:
ד"ח שם אות נ"ב דמברך הטוב וכתב הב"י כו' וכתב הרשב"א בתשובה סי' רמ"ה מסתבר דכל שנולד לו בן צריך לברך שהחיינו בין נולדו לו בנים אחרים או לאו דהא קי"ל כלישנא בתרא דר"י (בסימן דלקמן) אלא שלא ראיתי שנהגו כן אפילו הגדולים אשר בארץ ושמא עשאוה רשות כקרא חדתא (עירובין מ:) דכל שאינו בא מזמן לזמן כמועדות אין מברכין שהחיינו בחובה ומפני שראיתי גדולי הדור שלא נהגו לאומרו אני דוחק כן ואע"פ שאין

זה מספיק כל הצורך שהרי בפדיון הבן תקנו זמן ושמא אף על מצוה ממצות התורה כפדיון הבן אומר זמן ולפי טעם זה כל אותן שבפרק הרואה כקנה כלים חדשים ונפלה לו ירושה באביו וכל אותם הנזכרים שם דלאו מזמן לזמן אתו ולא מצוה אלא במקום הנאה לבד י"ל דלאו בחובה אמרו אלא ברשות עכ"ל וכצ"ל ונ"ב ומאשר זו התשובה מהרשב"א המובא בב"י נעתק למעי"ט ומהתם להכא נשתבשה מאד ע"כ העתקתי אותה כיאות אות באות:

רא"ש סי' י"ח מעי"ט אות ת' שאין הברכה כו' אבל ברי"ף מוקדם לכולן גרס לא בדבר המדוד כצ"ל נ"ב כ"א ברי"ף ועיין מי שאינו מאמין ונבון מבין כיון שמוקדם לא שייך ולא:

רא"ש סי' כ"ב מעי"ט אות ט' רופא חולי כל בשר נ"ב כן היה בספר הרא"ש שלפני המעי"ט אבל בספרי הרא"ש אשר אתנו כרי"ף כרא"ש גי' אחת להם וחבל על הוצאות הדפוס בחנם לא לצורך כל הדיבור:

רא"ש סי' כ"ג מעי"ט אות פ' פוקח עורים כו' שעשית בגמ' גרס שעשה כו' ויש לתמוה שהברכות כולם בלשון בינוני חוץ מזו ואשר הכין ע"כ נ"ב לא ידעתי היכן ראה אשר הכין הלא הגמ' כאן והרי"ף והרא"ש והטור וב"י בש"ע כולם פה אחד המכין גם המעי"ט עצמו לקמן אות ד' מעתיק המכין והוא בינוני כרצונו ואם כי המ"א מביא בשם אגודה אשר הכין וכן נוהגין ותמה על האגודה גבורה לשנות מנוסח חז"ל ובפרט כי אין שומע לו כי כל הסידורים מדויקים הנוסח המכין גם אין דרכו של המעי"ט לילך הלאה מהרמ"א. ועל דבר שעשה לי אין לתמוה כל כך כי אם אמנם אמת שאסמכוהו אסיים מסאניה גם כל צרכי אדם בכלל ואיתא בתנחומא ויברא א' את האדם א"ר בון בחכמה שהתקין מזונותיו ואח"כ בראו וכדאיתא סנהדרין לח: לכך נברא בע"ש כדי שיכנס לסעודה מיד הרי שעשה הבורא ית"ש לכלל אדם כל צרכו טרם שנברא ושפיר שעשה לי כבר קודם שבראני כל צרכי וגם על עצמו בפרט. דרך המעוברות סמוך ללידתן מכינים בגדי זה הקטן שעתידים להוליד ואזורים שמלפפין אותו בהם אחר הלידה וכשנולד מוכנים לו בגדיו וחלב בדדי היולדת אותו הרי לו לחם לאכול ובגד ללבוש וראוי לברך שעשה לי פרטי כבר כל צרכי. שלישית מהראוי לשהות מעט קודם שמברך אותה ברכה ולהתיישב שיצא מפיו וישמיע לאזניו וזמותי ולא יעבור פיו כי אם יהיה אז על רצון הטבעי וחצי תאותו אין בידו הברכה לבטלה ח"ו ולא עוד אלא כמתעתע ח"ו ע"כ צריך ישוב הדעת ותגבורת לקנות לעצמו המדה טובה הסתפקות ולהיות שמח בחלקו ויהיה מודה ומשבח לרב חסד על החסד שעשה לו באשר הוא עתה והוא לו כל צרכו ואינו הולך בגדולות ממנו ושייך שעשה לי כבר כל צרכי:

ד"ח שם אות פ"ו חייב אדם לברך מאה ברכות וכו' והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו כמ"ש חכמים כו' כצ"ל כאשר הוא בטור:

שבת

פרק שני

ברא"ש סי' א' והרי קנבוס שהוא קשה מצמר גפן אינו אלא פרי כצ"ל:

שם סי' ב' ורב אלפס פירש אותו בראש הפתילה כצ"ל וכן מעתיק הקיצור וברי"ף פי' להקפות להערות ראש הפתילה:

שם מיהו קשה דהיינו להדליק כיון שכרך אותה בראש הפתילה כצ"ל:

בק"נ סימן ד' ד"ה על פתח ביתו מבחוץ כו' וחצר שיש לו שני פתחים ה"ק דיש לבית שני פתחים משני צדדים פתוחים לחצר וקשה לי כצ"ל:

ברא"ש סי' י"ח במשנה כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העץ כו' כצ"ל:

שם בסוף הסי' אע"פ שאינה מהובהבת נ"ב ע' בגמ' מה שכתבתי בזה שמנהג בנות ישראל לתועלת גדול וכמו שכתב הרא"ש ומנהג יפה הוא ובפ"ק דביצה כתב ג"כ שיותר טובות להדליקן כשהודלקו וכבו כבר והק"נ משבח טעמו והבוחר יבחר וטובים השנים מן האחד:

שם בק"נ אמר רבה היינו טעמא נ"ב אתמהה שמעתיק השיבוש בטח צ"ל רבא כמו דאיתא בגמ' וברי"ף:

פרק שלישי

סי' ו בסה"ד הלכך בחמין אסור בין בכלי בין בקרקע כצ"ל הגם שהעתיק לשון הרי"ף אבל גם ברי"ף שיבוש הוא שיצא מיד המעתיק או מדפיס פ"ג קרקע:

בת"ש אות י"ד אע"פ שאינה גרופה צ"ל שגרופה כצ"ל והוא מעתיק הכתיב והגהתו וכן עשה באות ט"ו הסמוך שמא ירתיח צ"ל שמא ימצא וכן באות י"ז כ"כ חסר ההגה וכצ"ל הפשרו זהו בישולו צ"ל לא זהו בישולו כדאיתא ברא"ש:

שם אות י"ח ד"ה ואחר שנתבשל כו' לא נראה לי כלל דלהוי בישול כצ"ל:

ברא"ש סט"ו ד"ה אבל נותן כו' ת"ר נותן אדם כו' דברי ב"ש וב"ה אומרים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין כצ"ל:

בא"ד מדתני ר' חייא מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין כצ"ל וכן איתא בגמ' וברי"ף בדברי ב"ה ובברייתא דר' חייא וההיפך הוא תהפוכות וגנאי לדבר כן:

סי' טז ד"ה האילפס וכו' ור"ת היה אומר אדדייק רשב"ם כו' הא לערות מן האילפס לתוך הקערה על התבלין אסור כצ"ל:

ת"ש שם בגמ' שלי אות כ"ו שאני יין נסך צ"ל דשאני כצ"ל ובד' ווילנא חסר כל דיבור זה:

ק"נ סי' י"ח אות ל' ד"ה ואם נתנוהו מבע"י מותר הלשון דחוק דהל"ל אבל מבע"י נותנין כצ"ל:

שם בסה"ד וט' מ"א סי' רס"ה ס"ק ב' כצ"ל:

ברא"ש סי' כ' ת"ר מטלטלין וכו' אבל היו עליה בין השמשות מיגו דאיתקצאי בין השמשות איתקצאי לכולי יומא והוה ליה מוקצה מחמת איסור כו' כצ"ל:

שם מידי דהוה אסיכי זיירי ומזורי דאמר בריש כל הכלים משמיה דרב הכל מודים וכו' כצ"ל:

בק"נ שם אות ש' ד"ה הלכך כו' הלשון הלכך משונה הוא נ"ב ול"נ לפרש כאלו כתב הלכך עכ"פ נר וכו' פי' הלכך כיון דהלכה כדברי המיקל ואין לאסור מוקצה מחמת מיאוס אבל עכ"פ מחמת איסור יש לאסור ע"כ וע"ש מה שכתב בזה הק"נ והבוחר יבחר:

ברא"ש סי' כ"ג בי רב חמא הוה מטה גללניתא הת"ש והק"נ גרסי רב חמא הוי ליה מטה כו' והמדפיסים בווילנא השמיטו הני גירסאות משניהם ולא ידעתי למה ואחשוב שבעלי המגיהים חשבו שרק מוסיפים ליה ואני אומר שאלו כן הוי מתחלי ה"ג הוה ליה ומשמתחילים ה"ג רב חמא הוה ליה ש"מ לא לבד שמוסיפין ליה אלא גם גורעין כו' ונ"מ גדולה כי לפי גירסתם לא יוכל הרש"ש לקיים הגי' בגמ' לרבא ע"כ מעתה בבואם להדפיס ש"ס לא ידלגו על גירסת הני גברי רבוותא ועוד אם נגרוס ליה לא שייך כלל בי ואם נגרוס בי לא שייך ליה אלא הוה מטה:

פרק רביעי

ברא"ש סי' ב' ד"ה יש מקומות כו' ויש מקומות הרבה שנהגו לעשות חפירה גדולה ועושין בה מקום האש מרוצפת בלבנה סביב מכל צד ומלמטה ומחממין היטב וגורפין אותה וכו' כצ"ל:

סי' ה' ד"ה רב חסדא שרי לאהדורי אידרי וכו' לולאות של מלבושים וכו' נ"ב ע' תוס' ד"ה הא בחדתי הא דעתיקי שאם נתקו חוטי הסרבל וכו' ששם הלשון מובן יותר מכאן:

בב"ח סי' ו' אות ג' או ה' מטלטלין אותן דרבי יוסי שלחא הוה אומן ונתברר לו ע"כ כצ"ל:

סי' ט' אמר רב יהודה מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בו כל צרכו דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה והוא שייחד לו קרן זוית ע"כ כצ"ל ונ"ב כי עפר מדברים בו לשון זכר:

שם בהגה אע"פ שעירה עפר לארץ אבל אם עירה עפר באמצע הבית כצ"ל:

ק"נ סי' י"ב אות י"א או ש' והוא סבר אדם חשוב שאני כו' סה"ד וכן פסק בה"ש ובמ"א כצ"ל ופירושו בהלכות שבת ובמאכלות אסורות:

פרק ששי

בת"ש סי' א' אות א' על הגהות הרא"ש ד"ה וכל תכשיטין כו' אבל לא יצא איתא בת"ש אבל לא תצא וכו' עד סה"ד ומסיים כצ"ל נ"ב חלילה לת"ש להפוך מאיש לאשה כיון דבהגהות הרא"ש מסיים וכן מנהג בישיבה ואין אשה בישיבה והת"ש לא בא אלא להוסיף בין ובין ומן יצא לתצא המדפיסים שבשו:

ברא"ש סי' ב' פירוש כיפה של צמר וכו' נ"ב מעתיק דברי הרי"ף בזה וע' מה שכתבתי שם ברי"ף ע"ז:

בק"נ סי' י' ד"ה שהן מכוסות בקשוריה עד סה"ד נ"ב לשון תוס' וע"ש מה שכתבתי:

ברא"ש סי' י"ד ואפילו רבא דפליג עליה לאו משום דקתני בר"ה כצ"ל:

פרק שביעי

ת"ש סי' א' אות ב' בשבתות הרבה פירוש ששכח ששבת היום כצ"ל:

בהגהות הב"ח נמי לא נפיק וכו' נ"ב הב"ח מעתיק לשון הרי"ף לאשר כן דרכו של הרא"ש שתופס לשון הרי"ף במחברתו וכן מעתיק הכא במתניתין וביודע והיודע והעושה כדאיתא ברי"ף אף שבגמ' ומשניות הגירסא היודע היודע העושה ע"כ מגיה הב"ח גם כאן כלשון הרי"ף אבל כאן גם הרי"ף צריך להגהה כי לשונו בזה בלא טעם וכצ"ל והאי אי נמי בחמשא בשבתא נפיק לישתרי תרי יומי קמ"ל בו' וכן איתא בגמ':

בק"נ סי' ד' ד"ה ואם בירר נעשה כמי שבירר לאוצר כו' ולפרש"י הא דמשני הא בקנין ותמחוי והא שנפה וכברה היינו הך ברייתא כו' כצ"ל:

ברא"ש סי' ו' האופה כו' פי' סיכתא גללי בהמה רקיקין כו' כצ"ל כמו ברי"ף:

שם שכן אורגי יריעות שנפסקה להן נימא קושרה כצ"ל:

בק"נ סי' ז' ד"ה והא לא קיימא פרש"י כו' ולכך תמה אני כו' הא הוי שתי תכיפות סה"ד נ"ב וי"ל דהוי שתי תכיפות אבל לא שתי תפירות כי אין תפירה בלא חוט:

סי' ח' ד"ה המולחו כו' דמה מחיקה שייך ביה אם משפשף בידו נ"ב לפנינו ליתא כלל ברש"י בידו ואפשר כונת רש"י כפי' ערוך בערך שף ששפשף בסנדל של ציידין כמובא בק"נ שם:

פרק שמיני

סוף סי' ב' **עשרה** פעמים של ד' ד' פסיעות או ארבע פעמים של עשר עשר פסיעות נ"ב בגמ' איתא אמות אבל הרא"ש מעתיק לשון הרי"ף והכל חד כי רגל חצי אמה והרוח שבין רגל לרגל כ"כ תני אמה הרי כל פסיעה אמה:
סה"ד וישב במקומו כצ"ל:

פרק תשיעי

בהגהה ד"ה אין מוסרין חגב חי טמא לתינוק כו' כצ"ל:

פרק עשירי

ק"נ סי' א' ד"ה המוציא את החי במטה כו' הלא כמה דברים שחייבין עליהם אם היות כצ"ל:

פרק אחד עשר

ק"**נ** ד"ה והך דמחצלאות כו' ולי לק"מ דודאי לפי מה דמשני נ"ב ע"ש במהרש"א תוס' ד"ה כי אתמר דעל מה דמשני מקשי אפילו באו מים במזיד יהיה מותר אפילו לטלטל:

פרק שנים עשר

במשנה הבונה כו' והמכה בפטיש ובמעצד כצ"ל:
במשנה הכותב כו' כתב על שני כותלי בית ועל שני דפי פנקס כצ"ל:
בק"נ ד"ה אלא משום רושם לת"ק אם וכו' נ"ב בק"ן הלשון מגומגם וכן צ"ל כשכתב כתובה בשוגג ואחרי כן כתב שתי אותיות בהעלם אחת אינו חייב כו' כצ"ל:
עוד שם והאומר משום רושם מונה רושם מאבות מלאכות וחייב שתים כצ"ל וכן איאת בפירוש המשניות להרמב"ם:

פרק שלשה עשר

סי' **א** ד"ה רבי אליעזר כו' היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד כו' כצ"ל:
א"ר יוחנן מאי קרא לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר איזהו כו' כצ"ל:
בק"נ ד"ה ואידך הצד נחש בשבת כו' מקשין וכו' וע"כ צ"ל דסוגיא זו פליג על הא דרב ששת ועפ"ז אמרתי ליישב הרמב"ם כו' אבל לדברינו ניחא כו' וע"פ הירושלמי כו' סה"ד נ"ב ע"ש בברכות מה שכתבתי בעז"ה דאף החכמים דשם הבבלים סברי נחש ועקרב

שוים ושפיר מביא ראיה מעקרב על נחש והרמב"ם שפיר פוסק כחכמים דשם דסברי דלא כרב ששת ותל"מ:

פרק חמשה עשר

ת"ש אות ב' דקטרי באיסתריא פי' טבעת שבספינה כו' שאסר בו הבהמה והספינה סה"ד כצ"ל:

פרק ששה עשר

ק"נ סי' א' ד"ה והאידנא כו' קאי על ברכות של ר"ה כו' נ"ב אבל רש"י ז"ל ד"ה ומענינות הרבה פי' דקאי אקמיעין ע"ש. וכן הוא לשון התוספתא כצ"ל. פי"ד הברכות כצ"ל. גונזין אותן אין ענין לכאן ומחקתיו והגר"א מגיה שם בתוספתא הברכות והקמיעין כמו שמעתיק הגמ' לפנינו:

סי' יא אבל צואה של תרנגולין ושל בני אדם באותו חצר מותר לכבדה ולהוליכה כו' כצ"ל:

שם בת"ש אות ד' ושל ב"א אפילו בחצר אחרת מותר להוציא כצ"ל:

סי' י"ב רא"ש ד"ה, ת"ר נכרי שלקט עשבים כו' בהני תורי דגנבין ארמאי ומגנחין נ"ב פי' מסרסין:

פרק שבעה עשר

בק"נ סי' א' ד"ה כל הכלים כו' דהא בסי' ש"ח מביא לפסק טלטול דלתות כו' נ"ב גם שם קורנס קודם:

פרק שמונה עשר

רא"ש סימן ב' ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר ג' שנים כצ"ל:

שם אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים כצ"ל:

שם כשהגיע למלון השכיבה אצל מרגלותיו כצ"ל:

ברא"ש סי' ד' במתניתין והא דקתני בי"ט משים רבותא דאין מילדין תני כצ"ל:

בק"נ סי' ה' ד"ה הא סתמא מחללין עליה את השבת מכאן תימה רבה על ש"ע כו' נ"ב בש"ע איתא מג' עד ז' אם אמרה צריכה אני מאכילין אותה ופי' אפי' הרופאים אומרים אינה צריכה אבל בסתם שלא אמרה כלל מאכילין אותה רק ע"פ רופאים וכן מה שכתב הרא"ש כאן הא סתמא מחללין היינו ע"פ רופאים ואין כאן אפילו תימה זוטא וע"ש בש"ע באה"ג אות ה' במקום שמציין ע"ז:

פרק תשעה עשר

רא"ש סי' ב' לבתר הכי א"ל מאי בעית לאותובי א"ל מכדי כו' כצ"ל למר מחקתי כי לא שייך הכא וברי"ף ליתא גם ברא"ש בעירובין ליתא גם הק"נ בעירובין אינו גורסו:

בק"נ סי' ט' ד"ה וכיון דספק נפשות הוא יהבינן מעל"ע והרי"ף כתב ואיפשטא דבעינן מעל"ע וכתב הר"נ לא דאיפשטא הכא אלא בריש הערל דף ע"א הוא שאמרו כן כו' כצ"ל:

שם ואיני יודע מאי פשיטותא כו' וצ"ע ע"כ נ"ב ולענ"ד מוכח כן מדברי שמואל מדלא אמר נותנין לו שבעה אלא מדייק ואומר כל שבעה משמע שלימים באין מחסור אפילו רגע מהשבעה ימים:

פרק שלשה ועשרים

ברא"ש סי' א' במשנה וכן ערב פסח בירושלים שחל להיות בשבת מניח טליתו אצלו ואוכל פסחו נ"ב וכן מעתיק הרי"ף ואוכל ובגמ' ובמשניות איתא ונוטל אך משום דבגמ' מוקים ליה בממנה אחרים ולא שייך נוטל מעתיק הרי"ף ואוכל והרא"ש מעתיק לשון הרי"ף ופי' בא בלילה ואוכל עמו:

שם סי' י"ב ת"ר מביאין כלי מיקר וכלי מתכות ומניחין לו כו' כצ"ל:

שם ברא"ש סי' י"ג א"ר חנין אסור לו לאדם לישן בבית יחידי בלילה וכל הישן יחידי כו' כצ"ל:

פרק ארבעה ועשרים

בק"נ סי' א' ד"ה מוליכו פחות פחות מארבע אמות והרמב"ם כתב בפ"כ אפילו מציאה כו' וחלקו עליו כל המפרשים כו' וברור לי שהרמב"ם בנה בנין יסוד דין זה מהאי שמעתתא דע"ז דף ע' כו' ונשתכח מהרמב"ם מקום מוצאו כו' נ"ב לענ"ד ברור שדברי הק"נ בזה אינם נכונים והרמב"ם לא היה שכחן ושיבוש הוא בגמ' שם הני שלשה תיבות המוציא כיס בשבת כי הלא אמרם שם דאמר ר' יצחק והוא הוא מימרא דר' יצחק כאן וכיון דר' יצחק לא אמר כאן אלא מוליכו פחות פחות מד' אמות על מי שהחשיך לו בדרך חלילה להוסיף ולתלות בו דברים שלא אמרן וכן הוא גירסת הרא"ש שם דאמר ר' יצחק מוליכו פחות חות מד' אמות והרי"ף אינו מביא שם כלל המימרא דר' יצחק כי נא להלכה נשנה אלא לזכות את יהודאי שאינם ח"ו מחללי שבת וגם המ"א לא עיין יפה בגמ' שם כי כתב בסי' רס"ו ומ"מ צ"ע בע"א משמע שלא היה לו פנאי לעיין:

בק"נ ד"ה אין נותנין מים לפני הדבורים ובגמ' קאמר רב יוסף למאן דס"ל דלמשדי קמייהו חטי ושערי נמי אסור וכו' כצ"ל:

בא"ד י"ל כך סברת רב יוסף דמותיב לרב אשי אבל רב אשי לא חש להך כו' כצ"ל:

סליקא לה האשר"י ממסכת שבת:

מסכת עירובין

פרקראשון

ברא"ש סי' א' מאי אמלתרא רב חמא בריה דרבה בר אבוה כצ"ל:

בק"נ ד"ה מ"ד פסקי דארזא כ"ש קיני נראה דפסק רבינו כמ"ד פסקי דארזא כו' נ"ב אנכי טח עיני ואינני רואה ברא"ש שום משמעות שפסק כמ"ד פסקי דארזא אדרבא כיון דמעתיק הרא"ש לשון הגמ' משמע דפסק כמ"ד קיני אשר גם במערבא אמרי כש"כ וכ"כ הב"ח בסימן שס"ג ויותר רבים המה בקיני דאמרי נמי במערבא וגם רב חמא עמהם ובפסקי דארזא רק במערבא אמרי אבל רב חמא פליג עלייהו ומה שהשמיט הרי"ף אמלתרא גם אנכי תמהני ובראותי שכבר תמה הב"י בזה מי אנכי להתערב בזה והרמב"ם שפוסק כמ"ד קיני שפיר נכון כי למ"ד פסקי דארזא מוקשה מאד איך תוחבין בכותל בית הבחירה עץ בולט למרחוק הא אסור משום לא תטע לך אשרה כל עץ וכן כתב הרמב"ם בה' פ"א ואין בונין בו עץ בולט כלל ומה שרוצה הק"נ ליתן טעם להרמב"ם הוא דוחק גדול בגמ' שלשון הגמ' לא משמע כן והאי אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא קאי על מ"ד פסקי דארזא ופירושו גם פסקי דארזי דבר חשוב הוא אלא שאינם חשיבי כמו קיני שהמה מצוירין על עץ מלת צורות בולטות והם מונחים משוקעים בחומה ואף שהיו בולטים על העץ לא יצא בליטתם חוץ לחומה אלא שוה עם החומה:

ברא"ש סי' י"א בסה"ד ורוחב הכותל עודף לצד מבוי או מאחריו:

נ"ב ורש"י קורא לצד מבוי מאחריו ולצד חוץ מלפניו:

רא"ש סי' י"ח בק"נ ד"ה מדפריך עקומה פשיטא והוא על הרא"ש סוף סי' י"ח על דברי ר"מ שמביא שם הרא"ש נ"ל שהוא טעות הדפוס וצ"ל הד"ה ואעקומה פריך פשיטא כלומר אפילו רבנן מודו בהא והמה דברי הרא"ש שמביא מלשון פשיטא סייעתא לדברי ר"מ ואינו מפרש פשיטא כפי' רש"י אבל הר"מ אינו מדייק כלל לשון פשיטא אלא מביא ראיה מדמשני קמ"ל כדר' זירא דהלכה כמותו ובזה בודאי גם רש"י מודה ובפי' פשיטא גם ר"מ מפרש דהמקשן ס"ד אשר עקומה ג"כ דברי ר' יהודה ופריך פשיטא כפי' רש"י ומשני קמ"ל כדרבי זירא וד"ה הוא:

רא"ש סי' כ"א במשנה מקיפין ג' חבלים כו' שיעור חבלים עוביין יותר על טפח כצ"ל כמו ברי"ף עי"ש:

בק"נ סי' כ"ב ד"ה כיון דרב אשי כו' אי מבטל העומד לפרוץ שמתחתיו כו' כצ"ל:

בא"ד דאי לא הוי עומד יותר מן הפרוץ שתחתיו כצ"ל ומדפיסי הניחו פחות במקומו ומחקו לא ולא יאות עבדי כי מרש"י משמע דאי הוי שוה עומד כפרוץ אפילו עומד עשרה אינו מועיל ע"כ כמו שהגהתי לא במקומו עומד והסתי פחות וקחתי יותר מקומו וכן עיקר:

רא"ש סי' כ"ג ד"ה דרש רב נחמן כו' חצר שמשמשת לאויר ושאינה מוקפת שתי וערב כצ"ל וכן הגיה הב"ח ושאינה והוא כרצון הרר"י שם מביא הק"נ ד"ה חצר שמשתמשת לאויר אפילו במחיצת שתי וערב ושאינה מוקפת שתי וערב אפילו מוקף לדירה כו' כצ"ל:

ברא"ש באותו הסימן אמר רב גידל אמר רב שלשה מותרין בשבע ואסורין בחמש כו' כצ"ל:

בק"נ ד"ה לא דמיא הך פירצה כו' אם לא שע"י אותה מחיצה נשתנה הרשות אבל כו' כצ"ל:

פרק שני

בהרא"ש סי' ד' ד"ה טחו בטיט כו' ורבא אמר לא הוי מיעוט כיון דלא יכול למיקם לאו כלום הוא ר"מ והראב"ד והר"ז ז"ל פסקו כרבא נ"ב הר"ז הוא הרז"ה הוא בעל המאור והנה הוא מחמיר יותר מרבא וכתב אם הרחיק מן הכותל ג' אינו מועיל מכש"כ אם טח בטיט אע"פ שיכול לעמוד בפני עצמו ולא כלום הוא עכ"ל וכן מקשה ה"ה בפ' ט"ז על הרמב"ם מדין הרחיק מן הכותל פחות מג' דלא הוי מיעוט ובטחו בטיט הוי מיעוט ומיישב אבל הרז"ה בלא שום תירוץ מקבל הכש"כ ופוסק כן:

פרק שלישי

רא"ש סי' א' בהגהה ד"ה מערבין בכשות כו' וכן המיימוני הזכיר עוכלא תבלין וכתב בהגהה משמע בספר בפירוש דאין מערבין דקאמר ותבלין לאו בני אכילה נינהו כצ"ל והוא סתם גמ' דף כ"ט: עוד שם ד"ה ושאר כל הפירות כו' וחומץ כד' לטבל בו כו' רש"י לא פי' כן כי משמע מפירושו שירק לא מטבלין בחומץ ע"ש מה שכתבתי פי' לטבל בו לפי פי' רש"י:

בק"נ סי' ב' ד"ה והא דתנן במתני' והכהנים בחלה כו' וא"כ דין התרומה לישראל כדין היין לנזיר ע"ש כצ"ל:

בהגהה סי' ד' ד"ה נתנו בכלכלה כו' והעירוב נתון בשולי הכלכלה תוך ג' לגב האילן שפיר חשיב עירוב מונח על מקום ד' דחוקקין להשלים ע"כ נ"ב בתוס' איתא רחוקה ג' כי בתוך ג' הוי כמו שוה לאילן ואינו צריך חקיקה:

ברא"ש סס"י ד' במשנה נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס בזמן שהוא תלוש ונעוץ כצ"ל כמו בגמ':
שם סי' ה' רב ושמואל דאמרי תרווייהו הכא במגדל של לבנים עסקינן כצ"ל:
הגהות הב"ח ד"ה בסוף הגהה המתחיל וכן פי' ר"י וכו' סה"ד בין השמשות אפילו לרבי מהרמ"ק כצ"ל:

פרק רביעי

סי' ב סה"ד הגהה וכן מי שבא בספינה חוץ לתחום כו' כצ"ל:
סי' ח' סה"ד דדברי ר' יוחנן כתחלת עירוב דמי כצ"ל כמו ברי"ף:
בק"נ סי' י"א ד"ה מדסברי ר"י ור"א כוותיה דר"א ור"י תרווייהו פליגי את"ק נ"ב פי' את"ק דהכא שהוא חכמים:
סי' ט"ו ד"ה מתני' מי שיצא כו' רב אלפס ז"ל כתב כו' נ"ב אבל הרמב"ן במלחמות מפרש דעת הרי"ף שנתנו לו בני העיר פת לערב גם עליהם בפת ואחר שחזר ושב לא עירב עליהם ולענ"ד דעת הרר"י כ"כ לפרש כן דעת הרי"ף וכן ראוי ונכון כי גם הרמב"ם מפרש כן אשר הולך בעקבות רביה דרביה הרי"ף ז"ל:

פרק חמישי

רא"ש סי' א' לא צריכא דמרבעא ולא מרבעא ברבוע של עולם מפרש ת"ש דרומה לצפון העולם צפונה לדרום העולם וכן מגיה שכצ"ל בראש פי' כזה שראש דרום העיר נוטה לצפון וסוף דרום העיר נוטה לדרום סימן ג' הגהות הב"ח אות ז' אמר רב אידי אמר ר' חנינא לא משולשין כצ"ל:
ק"נ סימן ה' ד"ה אומר אני כו' דבריו אינני יודע למה תמוהים הלא הרא"ש מבאר דבריו באר היטב וכהגהת הב"ח דהא דקאמר ע"כ והרא"ש מחלק דברי שמואל לרישא וסיפא שאין חוט המשקולת יורד כנגדו הוא הרישא אבל אם חוט המשקולת יורד כנגדו הוא הסיפא ורש"י מפרש ל"ש שמקדרין הוא ברישא דמלתא דשמואל ומה שאינו מזכיר הבלעה משום סיפא דמילתיה דשמואל אבל חוט המשקולת יורד כנגדו וכו':
רא"ש סי' י"א ד"ה הני בני קקונאי כו' הדר אמר לא דמי להתם כצ"ל:
סי' י"ב המתחיל הנותן עירובו כו' ומפסיד את העיר כולה לפי שמדת העיר עולה לו במדת התחום כו' כצ"ל כמו בגמ' ורי"ף:
שם הגה"ה המתחיל וקנה שביתה ללכאורה אותה הגה"ה מוקשה מאד וראשית אתקן לשונה ואומר שכצ"ל אבל בעומד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב יש לו שביתה בביתו כ"ז פרש"י ורב אחאי גאון ורשב"ט פליגי וסברי דאין לו אלא ד' אמות. א"ז:

ואחר שנתקן לשונה אפרשה. והנה ההגה"ה זו אין לה ענין כלל לדברי הרא"ש שמעתיק משנתנו ומפרשה כראוי ורבינו שב"ט ורב אחאי לא פליגי על משנתינו בשלחו בנו או זר לערב לו במקום הראוי לו ושליח הוא שעוות שנתנו חוץ לתחומו דאמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ומותר לביתו ורב אחאי גאון ורשב"ט קאי על דברי רש"י שכתב במשנה ד"ה מותר לביתו כו' סמוך לסה"ד אבל בעומד בביתו ועירב במקום שאינו עירוב יש לו שביתה בביתו משמע אפילו עירב הוא גופיה חוץ לתחום מותר לביתו ע"ז כתב רבינו שב"ט דליתא אלא הלכה כדברי רב אחאי גאון דסבר כשעירב הוא גופיה חוץ לתחום אסור לביתו ואסור לעירובו ואין לו אלא ד' אמות וא"ז מסיים מיהו אין לי ראיה ברורה לחלוק על רבינו שלמה ע"כ:

פרק ששי

ק"נ סי' ב' ה"ג בעו מיניה מרב חסדא ה"ג ולא אורי ע"כ כצ"ל נ"ב אמת שכן הוא בגמ' אבל הרא"ש ז"ל בכתבו חיבורו היה לפניו ספר הרי"ף והעתיק לשונו וגירסתו:

ק"נ סי' ט' ד"ה דהוי מצי לערובי מאתמול כו' ותו אינן יכולין לערב בשבת מ"ה צריכין שכירות וביטול כו' כצ"ל:

סי' ט"ו מתני' אנשי חצר ברא"ש גמ' ביתו הוא דאסור כו' כדמסקינן לעיל בספ"ב דא"ל אבייי לרב פפא בין לרבנן בין לר"א היכא דגלי גלי כצ"ל כדאיתא בגמ' שם:

סי' ט"ז בהגה"ה ד"ה כל שהותר כו' ישראל וגר ששרויין בחצר אחת כו' ומת גר מבעוד יום כו' כצ"ל:

ברא"ש שם א"ל אני אומר מבטל והני דבי שמואל תנו אין מבטל כצ"ל כמו בגמ':

שם במתני' לזה ביין ולזה ביין אינם צריכין לערב לזה ביין ולזה בשמן צריכין לערב ר"ש אומר אחד זה ואחד זה אינם צריכין לערב כצ"ל כמו במשניות:

סי' י"ז תניא כו' והשתא ניחא הסוגיא אף למ"ד דפת מודה ר"מ כצ"ל (ב"ח בשלטי הגבורים):

בק"נ ד"ה ה"ג כשמוליכין את העירוב כו' נ"ב בגמ' איתא כמו ברא"ש לפנינו:

סי' י"ט במתני' חמש חצירות כו' ערבו בחצרות ולא נשתתפו כו' כצ"ל:

סי' כ' גופא כו' עד שיהא ארכו יתר על רחבו ובתים וחצרות כצ"ל:

בק"נ ד"ה וכיון דפתוחות כו' ושם בדין י"ג מבוי כו' ואח"כ נשתתפו כולן במבוי שכח אחד מבני חצר ולא עירב עם בני חצרו לא הפסיד כלום כצ"ל:

סימן כ"א בהג"ה ד"ה והוי מצי כו' שהמבוי לחצרות כחצר לבתים כצ"ל:

פרק שביעי

בהג"ה סי' א' פירש ר"י בר שמואל כו' ומאי למטה דקתני למטה לבתים כו' כצ"ל:
בק"נ סי' ז' ד"ה הוא דבעי נעילת דלת כו' נועל אותו הדלת מהבית שהתבן שם שיוצא כל אחד מחצרו לבית המתבן וכ"כ מהרש"א ע"ש סה"ד כצ"ל:
בק"נ סי' ח' בסופו ד"ה ה"ג דהוי האי גלל בכליו כצ"ל כמו בתוס' שם:

פרק שמיני

רא"ש סימן א' בק"נ ד"ה שאין מערבין משתחשך כו' סה"ד וכבר צווח בזה בעל המאור נ"ב נטיתי אזני וצווחו לא שמעתי אך בקרירות דמו כתב כיצד משתתפין אוקימנא למתני' דקתני כל מי שקבל עליו מבעוד יום הודיעוהו ולא הודיעוהו קתני וכן הלכה משום דקי"ל בדרבנן יש ברירה ע"כ ואינו מזכיר כלל שם הרי"ף ואינו שואל למה השמיטוהו כדרכו פעם בפעם:
רא"ש סי' ג' ת"ש ד"ה דלעיל פרק ב"מ פרק י"ז סה"ד נ"ב משנה י"א:
שם ד"ה קיימו כו' בפ' בכל מערבין דקאי אזקן וחולה וכן מה שאמרו כאן ר"מ ור"י בענין סעודת חול או שבת יתכן דכל הני כו' כצ"ל:
סי' ה' סה"ד אינו אוסר עליו מביא ע"ז הק"נ דיוק הרר"י וקושית התי"ט עליו והק"נ מתרץ את הרר"י נ"ב זאת הכל לפי גי' הרי"ף אשר הרא"ש מעתיקו אבל לפי גי' לפנינו בגמ' אין עליו בסיפא וכן במשניות הוא מוקף בחצאי לבנה אין תירוץ ואין קושיא ואין דיוק:
בק"נ שם אמר רב יהודה אמר רב וכו' מיישב הק"נ גי' הרי"ף כדי שלא לחלוק הירושלמי אתלמודא נ"ב פליאה מה לו לרחק עדותו מירושלמי הלא בתלמודא דידן לעיל ע"ג:
מובא האי מימרא עצמו בשם רב יהודה אמר רב ופשוט שיבוש יצא מהמדפיסים כאן שמואל במקום רב:
סי' ח' אמת המים כו' רב אשי אמר אפילו תימא כו' אע"ג דרב אשי דהוא בתראה כו' רבינא אמר כגון דעביד לה ניפקי אפומה כצ"ל כמו דאיתא בגמ' וכן הוא גי' בעל המאור בכל הדפוסים חדשים וגם ישנים רב אשי תחלה ורבינא בתראה דעביד לה ניפקי וגי' בעל המאור שראה הק"נ אין נמצא בזה"ז ע"כ בטול המראה ותקנתי ברא"ש כמו דאיתא בגמ' וכן מסיים הבעל המאור והוא הר"ז הלוי ז"ל ואהדין שנויא דרבינא סמכינן משום דבתרא הוא וכצ"ל ברא"ש:
סי' ט' מתני' חצר שהיא פחותה כו' וצריך לומר דאירי בביב שיש בו ארבע אמות על ארבע אמות נ"ב פי' שיש בו לקבץ ארבע אמות על ארבע אמות כמו שכתבתי במשנה:
שם גמ' חצר שפחותה כו' הלכך אריך וקטין ובלבד שיחזיק כריבוע ד' אמות על ד' אמות כו' כצ"ל:

ק"נ ד"ה נ"ל דהלכה כר' זירא דמתני' דייקא כוותיה. אע"ג דר' זירא גופיה תרגימנא למתני' אליבא דרבה עיין בפרק הניזקין סי' כ"א כצ"ל:

פרק עשירי

רא"ש סי' א' בק"נ ד"ה חדשות מאי טעמא לא כו' ולא פליג אברייתא דאבוה דשמואל דבעינן מקושרות כצ"ל:

ברא"ש סי' ה' מתני' עומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"ר ברה"ר ומטלטל ברה"י ובלבד שלא יוציא כו' נ"ב פליאה נשגבה על הרא"ש ז"ל הלא ספר הרי"ף פתוח לפניו בכתבו את חיבורו למה נטה מגי' הרי"ף ברה"י ומטלטל בר"ה באחרונה וטוב בזה הסמיכות ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות כי המטלטל ברה"י מה מני יהלוך אם יוציא חוץ לארבע אמות:

סי' ו' אמר ריש לקיש כו' אל תקרי משנאי אלא משניאי כצ"ל:

ק"נ סי' י"א ד"ה כאן מבע"י כאן משחשיכה לפרש"י אם בדעתו כו' נ"ב ברש"י שלפנינו איתא עלה מבע"י וקידש עליו היום לא קנסינן ליה ויורד ולא ידעתי היכן לקח הק"נ לתלות ברש"י פירושו גם מה שמסיים דבאמת הכי פירושו רחוק הוא מפרש"י:

בק"נ סי' י"ח ד"ה ומשם מספיקין מים לכל העזרה וכו' ורבינו יונתן מפרש כו' לא יתכן דקתני מספיקין לכל העזרה נ"ב הק"נ מרחיק כל כך פירוש רבינו יונתן ותי"ט מביא פי' הרר"י בשם ראבי"ה ולדעתי הקצרה קושית הק"נ אינה בתוקף לדחות פי' הני רבוותא דאף אמת המים היה בעזרה להדחה לנקות רצפת עזרה ודקתני על בור הגולה ומשם מספיקין לכל העזרה הוא לשתיה שמי בור הגולה היו מתוקים כמו שפי' הר"ש ובור הגדול לשלשל הכיור וע' תי"ט שם:

בב"ח סי' כ' ציון ד' מבורות שלנו שיש להם גלגל כצ"ל:

ברא"ש שם ר' אלעזר איעצר בסידרא סליק לביתיה ואשכחון דמכין דמיך על תרעא כצ"ל כמו ברי"ף:

ברא"ש סי' כ' מתני' שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהימיינו שלא לשהות את הטומאה דברי ריב"ב ור' יהודה אומר בצבת של עץ כו' כצ"ל כמו בגמ' ומשניות ואף שברי"ף מהופך הגירסא כמו ברא"ש אין זה מחמת גי' אחרת שהיה להרי"ף כי לא יכול להיות כמו שהוכחתי ברי"ף ע"ש אלא מהמדפיסים נשתבש:

סליקא לה מסכת עירובין בעזה"י יהי רצון כו':

מסכת פסחים

פרקשני

ברא"ש סי' ב' ובכלאי הכרם ובבשר בחלב דלא כתיב בהו אכילה אפילו שלא כדרך הנאתן אסור שלא במקום סכנה נ"ב פי' אסור ולוקין:

בק"נ סימן י' ד"ה משכונו של נכרי כו' ואם לאחר זמן רצה זה הישראל ליטול מן הראשון קרן ורבית כצ"ל נ"ב וכן איתא שם בהרא"ש סוף הסימן:

ק"נ סי' ט"ו ד"ה מדלא חשיב לה כו' וכל זה מדברי המשנה א"ל כו' כצ"ל:

סימן ט"ז היה אומר ר"ת כו' וחביץ קדרה דפרק כיצד מברכין כו' כצ"ל:

פרק שלישי

ברא"ש סי' י' ישא בת מלמדי תינוקות ואל ישא בת ע"ה כו' כצ"ל כמו בגמ':

שם בא"ד אמר רבי אלעזר עם הארץ מותר כצ"ל כמו בגמ':

שם והיה ביום ההוא כו' זה אור שיקר וחמיד כו' כצ"ל:

בת"ש שם ציון א' ד"ה אין טוב להתלוות עמו בדרך כו' אבל בע"ה דלעיל שהוא מכיר כו' כמו שאמר כצ"ל נ"ב פי' שהוא מכיר וכופר שמביא הרא"ש פי' ר"י לעיל:

פרק רביעי

רא"ש סי' ג' ק"נ ד"ה אנן לא אפשר לן מהא הוכיח מ"א כו' ולי אין ראיה מזה כו' נ"ב לענ"ד אינני משיג כלל דבריו בזה הלא המ"א הוכיח ממה שרצו ללכת ליום השוק שהיה באותו היום בצידון ובאו שמה כחצות היום כדעת המאירי נמצאו נשאו ונתנו עד הערב אם אמנם כי המ"א סותר את עצמו בסי' רמ"ח כי שם כתב הב"י ואם הוא דרך מועט כמו מצור לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בע"ש בבקר מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת והמ"א מעתיק שם גמר דברי הב"י כלומר כשיש רוח טוב ע"כ. הרי הלכו מבוקר עד ערב ואיך משמע משם שפרקמטיא שרי וכן פרש"י שבת י"ט מצור לצידון מהלך יום אחד אבל מי"א יש לומר כוונתו מזה שלדבר הרשות אסור להפליג בספינה ע"ש ולדבר מצוה מותר אף שהולך כל היום עד הערב מפני שהולך למו"מ ליום השוק ש"מ שגם פרקמטיא שרי ערב שבת אבל זאת לא יכול להיות שהיו עוסקים בפרקמטיא מבוקר עד חצות הלא בבוקר הפליגו מצור פליאה דעת הק"נ ממני: שם ד"ה אבל החכם יכול להתיר לו כו' נ"ב המחבר בונה לו יסוד ולפנינו הגי' ברא"ש להם וכיון שאין לו ליסוד נהרס הבנין שבנה עליו:

רא"ש סי' ד' ד"ה כי אתא רבה בר בר חנה כו' אחת בקשת ואחת ביתר שעל הקשת אסור ושעל היתר איכא כו' כצ"ל נ"ב וכן איתא ברי"ף:

סי' ז' גרסינן כו' ת"ר איזהו גדי מקולס נ"ב דבריו נמצאו בתוספתא בשינוי לשון ות"ר אין שם אלא כך הוא איזהו גדי מקולס כולו צלי ראשו וקרבו וכרעיו בשל הימנו כל שהוא שלק הימנו כל שהוא אין זה גדי מקולס עכ"ל. ולשון הרא"ש מועתק מהרי"ף והרי"ף לא גרס בשל כי היינו שלק וכתב במקומו נחתך:

ת"ש סי' ו' ד"ה אמר רב פפא כו' כשאינו גדי או טלה שרי נ"ב וכן איתא בתוספתא הנ"ל ביצה פ"ב עושין עגל מקולס ביו"ט הראשון של פסח אבל לא גדי מקולס:

ת"ש סי' ח' ד"ה נהגו אין לא נהגו לא כו' עד סה"ד נ"ב הן הן דברי רש"ל וע' חדושי אנשי שם שמפרש הרא"ש והר"נ וכונתם לא כהבנת רש"ל ות"ש דבריהם:

פרק עשירי

רא"ש סי' ה' ושמואל אמר כו' הוה קאימנא קמיה דשמואל ונחית מאיגרא לארעא והדר מקדש כצ"ל:

סי' י"א וכי מטא נ"ב ע' רשב"ם:

רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא והוה קאי עלייהו רב המנונא סבא כצ"ל כמו בגמ':

שם ואפילו ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי ומאותה העת קבעתן השבת כצ"ל כמו ברי"ף:

סי' ט"ז רב אשי אקלע למחוזא אמרו לימא לן מר קידושא רבה סבר מאי קידושא רבה אמר כל היכא דאיתא כו' כצ"ל:

בק"נ שם ד"ה ולא פליגי רבנן בין מקדש אחמרא בין מקדש אריפתא כו' והא דאמר רב נטל ידיו לא יקדש היינו על היין אבל על הפת מקדש אך רב ברונא סבר כו' כצ"ל:

בק"נ סי' ל"ט ד"ה ר' שמלאי לא ידעתי על מי ועל מה הביאו הרי"ף ורבינו הך עובדא הכא נ"ב הך עובדא מובא גם הכא בגמ' בסיומא דמסכת פסחים וכבר כתב הרשב"ם על מי ועל מה מביא האי עובדא הכא:

הדרן עלך מסכת פסחים וסליקא לה בסייעתא דשמיא:

יומא

פרק שמיני

סי' יג **עוברה** שהריחה כו' אפתחא דבי אזגור מלכא חליף ואזיל אטוריגא דמלכא כו' כצ"ל:

סי' י"ד ת"ר מנין יודעים שהאירו עיניו כו' כצ"ל:

ק"נ סי' ט"ו ד"ה לא צריכא דפריש חד מינייהו כו' והתוס' פי' דיצאו גם משם ולא נשאר בהם עד אחד שנפלה עליו מפולת דאי כו' כצ"ל:
סי' כ' תנן בשלשה פרקים בשנה כו' ומדרב הונא שקבל קושית רבי בא ולא תירץ לו ומדרבי יוסי דאמר מאי כו' כצ"ל:
הדרן עלך מסכת יומא וסליקא לה בסייעתא דשמיא:

סוכה

פרק ראשון

בק"נ סי' ב' ד"ה פי' עד עולם י"ל משום הך דארנקי דחקו סה"ד נ"ב ע' עירובין ע"ט ע"א:
סי' י"א שם ד"ה ותהוי חיצונה בית שער כו' הא דקתני הכא פטורה מן המזוזה היינו מדאורייתא כו' כצ"ל:
ברא"ש סי' י"ג מתני' סוכה ישנה כו' דהא ליכא סוכה דלא חייש לחדושי האי חידוש כצ"ל ונ"ב אפשר לפרש הלשון שלפנינו ברא"ש שבעל העיטור מביא ראיה אשר מיכנש ומימך בסתרקי לא חשיב חידוש מדאיתא לקמן בגמ' דף מו. היתה עשויה ועומדת אם יכול לחדש בה דבר מברך ואם לאו לכשיכנוס לישב בה מברך שתים ע"כ ואם מיכנש כו' חשיב חידוש איך אמרו ואם לאו הא ליכא סוכה דלא יכול לחדושי בה האי חידוש אבל אחר אשר ראיתי בספר בעל העיטור עצמו ריש סוכה כותב בזה הלשון אות באות דהא ליכא סוכה דלא חייש לחדושי האי חידוש מה לנו לשקר שאין לו רגלים שעשו המעתיקים המדפיסים ששבשו הספרים אמת צדיק דרכו הלא לשונו הזהב שייך הכא בטוב טעם ואין צריך להרחיק עדותו והגהתי כטוב לשונו:
בק"נ סי' כ"ד ד"ה ואע"ג דעשוי למלאות בית קיבול הוא וז"ל הרמב"ם פ"ב הל' ג' מהל' כלים כו' כצ"ל:
סי' כ"ח אמר רב כו' ושמואל אמר כו' אבל יש בהן ארבעה ד"ה פסולה ופריך כו' כצ"ל:
סי' ל"א המשלשל כו' אבל לגי' רש"י אין ראיה כו' ומעמידה סמוך לקרקע כו' נ"ב הגי' נראה כן מרש"י אבל הרא"ש מפרש בו פי' אחר לא כרש"י:

פרק שני

סי' א ד"ה גמ' מאי טעמא דר"י כו' אמר אביי לא שנו אלא סומך כו' אבל כל דופני הסוכה אינן אלא מטות כו' כצ"ל:
סי' ח' ואמר ר' אבא בר זבדא כו' הני תנאי אית להו העוסק במצוה פטור מן המצוה אלא ת"ק מחייב ליה (פי' לחתן) משום דעיקר כונת קריאה היא בפסוק ראשון ובקל יוכל

לכוון וליישב דעתו בפסוק ראשון (כי החתן תולה בדעתו ומתי שימצא דעתו צלול יכוון ויאמר האי פסוק) כו' ולא משום דעסקי במצות נינהו דא"כ אפילו מק"ש נמי לפטרי (וליכא למימר בשושבינין ובני חופה בפסוק ראשון יוכלו לכוון וליישב דעתן כי המה אינם תלויים בדעת עצמם אלא בדעת החתן ואף על רגע אינם יכולין להסיח דעת מהחתן ובשעת שהחתן קורא הפסוק אינם מוכנים בישוב דעתן ע"כ אי משום דעסקי במצות היו פטורין גם מק"ש):

ק"נ ד"ה ולא משום דעסקי במצות נינהו כו' ועוסק במצוה פטורים אם שיש להם דעת צלולה כו' כצ"ל:

סי' ט"ז תניא ר"א אומר כו' שישבו בסוכה אחת ורבנן האי לך מאי דרשי ביה מיבעי ליה כו' כצ"ל:

סי' י"ז משנה מי שהיה כו' וסיכך על גבי המטה בשביל קטן סה"ד כצ"ל כמו במשנה שמעתיקה:

סי' י"ט ד"מ אמר רבא כו' אבל בשרגא אף שהוא דולק כו' אלמא שרגא בסוכה קטנה אף בשעה שהוא דולק אין להניחו בסוכה והטעם שיש לחוש כו' עד סה"ד נ"ב האי אף האחרון והטעם שמא יתקרב הנר סתרי אהדדי וע' תוס' ומה שכתבתי שם בעזרת חונן דעת והוא יאיר עינינו להבין ולהשכיל:

פרק שלישי

סי' ג הגה"א ד"ה אמר להו רב הונא כו' אלא משכיר העכו"ם לקוץ נ"ב וכן מעתיק הד"מ אבל צ"ל שוכר וטוב משניהם לשון רמ"א וז"ל אלא יקצצנו עכו"ם ויקנה מהם ושם מראה המקום הגהות אשר"י ס"פ לולב הגזול צ"ל ר"פ ריש פרק:

בק"נ סי' ד' ד"ה פי' שנצמת ונכווץ וגורס קווץ נ"ב הלא הערוך לפנינו וגורס כאן קווץ ובערך כווץ מראה למקום אחר ומפרש לשניהם איינגעשרומפען היינו צמיתה וע' מה שכתבתי בזה בגמ':

סי' ה' הגה"א ד"ה נפרצו עליו כו' יאגדנו מלמעלה שיהיו עליו עולין עם השדרה וכשר:

סי' י' ת"ר יבשו רוב עליו כו' ופירושו אינו מובן לכאורה דמשמע עליו כמו בדי אילן וכו' כצ"ל:

סי' ל' יום טוב הראשון כו' אי לאו משום דאמרינן הואיל ונהנה מהני כדאמרינן (ב"מ ד' פ"א.) כו' כצ"ל:

וכן בסמוך צ"ל דהואיל ונהנה מהני ומיהו כו' ונ"ב כ"א שם בגמ' וע' פרש"י שם:

פרק רביעי

ק"נ סי' ד' ד"ה יש מן הגדולים כו' הא בסמוך כתב רבינו תי' תוספות כו' כצ"ל סי' ו' הגה"ה ד"ה ולא דמיא כו' ונקיי הדעת כו' כצ"ל:
סה"ד מא"ז נ"ב גם במרדכי סי' תשנ"ט:

ביצה

פרקראשון

בק"נ סי' א' אות ג' ד"ה אבל ביו"ט אחר השבת כו' א"נ הך ספק שמא לא מתילדא היום מקרי ספק מחמת חסרון ידיעה כו' כצ"ל:
סי' ה' אמר רבא כו' עושה ישראל דמתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך והוא דאיכא קצת מצוה כצ"ל ונ"ב כן מעתיק הישׁ"ש:
ק"נ סי' י' ד"ה ואם ראוי לצלות בו כו' ע"כ שט"ס נפל בדפוס וצ"ל מותר נ"ב ע' פ"מ ומ"ה שם:
מק"נ סי' י"א ד"ה אמר רמי בריה דרב ייבא כו' אבל אם הכניס לודאי אסור לכסות בו צואה ובכה"ג אצ"ל ספק כיון דהכניס לודאי כו' כצ"ל:
בהג"ה ד"ה ואנן היכי מסלקינן כו' אינו אסור לטלטל ביו"ט משום אוכל נפש ושמחת יו"ט כצ"ל:
ק"נ ד"ה דמאן דחזי ליה דמכסי כו' אם מותר בי"ט לתת עפר בכלי ולקבל הדם נ"ב ע' חולין מ"א בתוס' ד"ה אין שוחטין וז"ל ולפיכך טוב ליזהר מלשחוט אפי' לתוך גומא שאינו נקי וה"ה שאסור לשחוט לכלי אף אם יתן בה עפר:
ברא"ש והא דאין שוחטין אותו לכתחלה וישמור את הדם עד הלילה ויכסנו לפי שאין שוחטין לתוך הכלי ואם ישחטנו על העפר יבלע בארץ ולא יהא רישומו ניכר דלא מסתבר כו' נ"ב ול"ל דדוקא בדיעבד ששחט כבר יכסנו בערב אבל לכתחלה אסור לשחוט ביו"ט על מנת כן שישמור את הדם עד הערב ויכסה אף אם יכול לשמור כי לכתחלה צריך דוקא לכסות מיד ע"ז אומר הרא"ש דלא מסתבר שימנע משמחת יו"ט לפי שאינו יכול לכסות לאלתר ע"כ צ"ל שמפני שגם בלילה לא יכסנו כי קשה לשמרו עד הלילה ולא יכסה כלל ע"כ אסור לכתחלה לשחוט אבל בדיעבד אם נזדמן ששחט ולא נבלע הדם בארץ מחויב לכסות:
סי' י"ב ד"ה תני ר' חייא כו' אין מכסין אותו ביו"ט סה"ד אמר רבה שחט צפור מעיו"ט אין מכסין אותו בי"ט גלגל עיסה מערב י"ט מפריש ממנה חלה בי"ט כו' כצ"ל:

בק"נ סי' י"ד ד"ה ולכך לא הביא רב אלפס כו' נשמע לב"ה בסולם של עלייה דברה"י לב"ה נמי שרי דאי ב"ה אוסר בשל עלייה ה"ל למיתני כו' כצ"ל:
בראש סי' י"ח גרסינן בירושלמי (הל' ו') ב"ש אומרים כו' והא ר' אבהו יתיב ומתני ומפתח דפלטרין בידיה פלפלין הוה ליה בגויה כצ"ל ונ"ב וכן מעתיק הר"נ:
סי' כ"ב בהגה"ה סה"ד והמחמיר לדוך מלח ותבלין מעי"ט הרבה יחד יתברך בשם המיוחד כצ"ל:

פרק שני

סי' טז ומדאמרינן ומדליקין לו את הנר ש"מ כצ"ל:
סי' י"ט בעא מיניה אבא בר מרתא מאביי כצ"ל:

פרק שלישי

בק"נ סי' ב' ד"ה לא מיבעיא באכילה כו' ותירץ מהרש"ל שנ"מ לאסור כו' כצ"ל ונ"ב מתרש"ל הוא בישש חולין סי' לא:
בת"ש שם אות ה' כמ"ש רש"י לעיל גם אינו תולה כו' כצ"ל:
שם אות ו' ואף ר"ש מודה ליה דאף בי"ט שני בעי בכדי שיעשו כו' כצ"ל:
סי' י' אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף כצ"ל ונ"ב כמו בגמ' ורי"ף:
סי' ט"ז דביתהו דרב אשי הות נהלא קימחא אגבא דפתורא כצ"ל:
שם ורמי בר חמא הוה שכיח קמיה דרב פפי מרי דעובדא כצ"ל:
תש סי' י"ד ד"ה כמו שכתוב בגמרא כו' ולדעת רבא בגמ' אפילו כלי המיוחד למדה ימלאנו כצ"ל:

פרק חמישי

בק"נ סי' א' אות ד' ורבינו לא חילק בכך ונראה דהיינו טעמא כו' נ"ב מפורש כן ברש"י:
בב"ח סי' ו' מגיה לבית המשתה נ"ב זהו הגי' שבגמ' אבל הגי' ברי"ף לבהכנ"ס וצ"ל כן בהרא"ש כי הרא"ש מעתיק תמיד לשון הרי"ף:
בק"נ סימן י"ד ד"ה משום סירכא דמשכא כו' וע' ביו"ד סימן ל"ט בש"ך ס"ק ל"ב כצ"ל:

ים של שלמה

הנדפס בשטעטטין ע"י אנשים יקרים הכהנים ש"ב שליט"א השורות מנויים לכל סימן בפני עצמו אשר בכתב רש"י פעם מלמעלה פעם מלמטה:

פרק ראשון

דף א סי' א' בגמ' דף ב' מ"מ הוא מוקצה מחמת איסור דס"ל מריש הסימן שורה כ"א: שורה נ"א ואומר מני צ"ל ואומר אני:

סי' ג' דף ד' בגמ':

דף ב סי' ד' ע"א שורה כ"ו י"ט שני נ"ב באשר"י לפנינו הגי' שיורי ונפל ראיתו בבירא ועלה סברתו שאסור להדליק באידך גיסא:

שורה ל"א אמאי צ"ל מאי:

שורה ל"ה כי צ"ל כדי:

ע"ג סי' ז' בגמ' דף ד' ע"ב:

דף ג ע"א שורה י"ח אבל צ"ל אפילו:

ע"ב סי' י' דף ו' בגמ' אמר רבא כו' שורה מ"ד ובפ"ק דביצה ומה שאמרת כצ"ל:

סי' י"ג דף ד' ע"ב שורה כ"ד ומ"מ צ"ל לכן ונ"ב כן מעתיק הט"ז:

עמוד ג' סי' ט"ז שורה א' בי"ט שני צ"ל בשני ימים טובים:

סימן י"ז אתמר אפרוח דף ו' ע"ב בגמ':

דף ה סי' כ"א מתני' דף ז' ע"ב בגמ' שורה ד' בין כתישה כדרב צ"ל אמר רב חייא בר אשי אמר רב בעפר תיחות והא קעביד גומא:

שורה ז' ופריך בסוגיא נ"ב דף ט' ע"ב:

ע"ב ע"ג שורה ד' מלמטה קופה של עפר [מותר] אפי':

ע"ד סי' כ"ב אפר כירה מוכן הוא בגמ' דף ח' ע"א שורה י"ז [פרש"י] שהכניס:

דף ו ע"ב סי כ"ח אמר רבה בגמ' דף ח' ע"ב: ע"ג סימן כ"ו מתני' בש"א בגמ' ד' ט': ע"ד סי כ"ז מתני' בש"א בגמ' ד' י':

דף ז ע"א סי' כ"ח מתני' בתוך בגמ' דף י' ע"ב: ע"ג סי' כ"ט מתני' בש"א בגמ' ד' י"א שורה י"א זה מוכח זה מוכח כפי' ר"י כצ"ל (ק"נ):

שורה ב' מלמטה ומוקי ליה אביי בלצורך:

ע"ד סימן ל"א שורה אחרונה מהפיסקא אבל נשחטה מעיו"ט אסור כו':

דף ח סי' ל"ב ע"א שורה כ' מי תקנת ומישבחת:

שורה מ"ד ואדרבה משביח טפי משאם לא היה מולחו:

ע"ב סי' ל"ג מתני' בש"א בגמ' ד' י"א ע"ב: סי' ל"ד ע"ג בפיסקא שורה אחרונה חוץ לעיר אסור להוציא אבל חוץ לעירוב (פי' חוץ לע"ח) מותר:

מתני' בש"א בגמ' ד' י"ב: שורה י"ח מלמטה דרך טיול כדפרישית:

ע"ד שורה ג' לי' בהדיה נ"ב המרדכי והר"נ מעתיקים ליה בגויה:

שורה י"ב דכוותיה מותרת תכשיט אבל כגון אותן:
דף ט ע"א סי' ל"ז בגמ' ד' י"ב ע"ב מתני' בש"א:
ע"ג סי' ל"ט מתני' בש"א בגמ' דף י"ד:
דף י ע"א סי' מ"ב מתני' הבורר קטניות בי"ט בגמ' ד' י"ד ע"ב: ע"ב שורה י"א דלמה יטריח:
ע"ג סי' מ"ג מתני' בש"א אין משלחין בי"ט בגמ' ד' י"ד ע"ב:
דף יא מ"ד סי' מ"ב אמר רבא:
בגמ' ד' ט"ו:

פרק שני

דף יב ע"ב סי' א' מתני' י"ט בגמ' ד' ט"ו ע"ב: ע"ג שורה מט וגם אין כבוד שבת בתבשיל שכבר עברה:
ע"ד סי' ג' שורה ו' רבותינו שבצרפת שוין דאע"ג דהכנה:
דף יד סי' ח ועושה תבשיל וסומך עליו בגמ' ד' טז: ע"ב סי' י' אמר רב הונא אמר רב בגמ' ד' ט"ז ע"ב: ע"ד סי' יא שורה ז' מלתקן למחר דבר שהוא מותר:
סי' י"ב ת"ר יו"ט שחל להיות בשבת בגמ' ד' יז:
דף טו ע"א סי' יד שורה ו ונימא הכי אי האידנא חולא:
ע"ב שורה כה שחל להיות ממחרת בחש"מ ולא:
שורה ל' תנורים מלאים:
ע"ד סי' יח אכלו או שנאבד בגמ' ד' יז ע"ב:
דף טז ע"א סי' יט מתני' חל להיות י"ט אחר השבת בגמ' דף יז ע"ב בא"ד ואני אומר דדוקא קתני שצריך לטבול בשבת כדי לטהר עצמו קודם כניסת הרגל נ"ב ע' מה שכתבתי בזה בגמ' שם:
ע"ב שורה ל טוב יותר לטבול ע"י שאר תיקונים::
שורה לד אלא כעין טהרת הכלי:
שורה לט דמחזי כמתקן כלי הני מילי גבי טבילת טומאה:
סי' כ' מתני' בש"א מביאין שלמים בגמ' ד' יט: ע"ג סי' כא אמר רב חסדא בגמ' ד' כא:
ע"ד שורה י אלא ע"י פת דלא כריב"ל:
סי' כג מרימר ומר זוטרא בגמ' ד' כא ע"ב:
דף יז ע"א סי' כד אתמר האופה בגמ' ד' כא ע"א: סי' כה מתני' בש"א לא יחס בגמ' ד' כא ע"ב:
ע"ב סי' כ"ו מתני' ג' דברים שורה טז וכ"מ בירושלמי דקאמר לא עירב:
שורה יז ר' יצחק אמר צולה לו דג:

שורה י"ח ושמואל אמר מדליק לו את הנר:
שורה כו והביא ראי' מתוספתא ביצה פ"ב: סי' כ"ז כתב הטור שורה ד' ומברך על מצות עירוב ואומר בדין יהא שרא לנא:
שורה ה שרגא ולמיעבד כל צרכנא:
ע"ג סי' כ"ח עולא איקלע לבי רב יהודה בגמ' דף כב: שורה יז כשתגיע שם הדליקה:
שורה מ' שהיא גדולה משעוה לחתוך ממנה למטה שורה מג לקמן בפ' המביא סי' יא חותכה בנר:
ע"ד סי' כט אמר ר' יהודה שורה טו מקום שכבה כדי שתדליק יפה:
דף יח ע"א סי' ל' בעא מיניה אבא בר מרתא מאביו:
ע"ג סי' לב תניא בש"א אין אופין פת עבה בגמ' ד' כב ע"ב: שורה ג' דאמר רבי שמעון בן אלעזר ממלא:
שורה ה' הא דרבי שמעון בן אלעזר:
שורה יד טורח טירחא דלא צורך הכי קאמר:
ע"ד סי' לה כתב הרא"ש וז"ל שורה ו' אמר רבינא הכי תנינן תמן ב"ש אוסרין:

פרק שלישי

דף יט ע"ב סי' לט מתני' הרחים של פלפלין בגמ' ד' כ"ג ע"ב: ע"ג סי' א אין צדין דגים בגמ' ד' כג ע"ב: שורה ו על שורה ז' משנעשו מאתמול אבל צידה אפשר לצודו עי"ט ויניחנה במצודה במים:
שורה ט מכלל דבאוכל נפש לא מפליג ומדר"י נשמע לרבנן דבאוכל נפש לא פליגי אלא רבנן:
שורה מ הנדוכין כדרכן אע"ג דשחיקה ודאי תולדה:
ע"ד סימן ב ופריך בסוגיא ורמינהו בגמ' דף כד:
דף כ ע"א שורה ח מלמטה א"כ פליג רשב"ג להדיא אדגים דת"ק ס"ל:
סי' ה ע"ד אמר רב פפא בגמ' כד ע"ב:
דף כא ע"א שורה כ"ב ואל תשגיח בפשרת הקאר"ו:
סי' ו כתב הרא"ש וז"ל שורה ד' כדי שיאכל בלילה מיד ושמא י"ל:
שורה ו מלמטה ולפרש"י שרי אפילו לאותו ישראל:
ע"ד סי' ח נחזור לדברי ר"פ שורה כ"ב מלמטה למעלה והא דתנן בפ' שואל:
דף כב סי' יא ע"ד אמר רב הסוכר בגמ' ד' כה:
דף כג ע"א סי' יד ת"ר אין הסומא יוצא בגמ' דף נה ע"ב: ע"ג שורה י"ד אפניא דמעלי יומא טבא הוה יתיב רבא:

סי' טז בעי מיניה רב הלל מרבה בגמ' ד' כו ע"ב: ע"ד שורה ו ולא אמר מותר לטלטלו משמע דהכי משני קסבר מותר:
שורה ח וכן פי' ר"י ומ"ה נראה:
שורה כב ואי דלא חזו כי אזמין להו מאי הוי פי' הזמנה דקודם הקצאה נ"ב צ"ל קודם דאתחזי וזה הפי' קודם הקצאה פרש"י על חזו ואדחו וחזר אחזו:
דף כד ע"ב סי' יט מתני' אין משחיזין בגמ' דף כח: ע"ג שורה לג דרבא ורבה דבגמ' משום דקיימו:
סי' כ איבעיא להו בגמ' דף כח ע"ב:
דף כה ע"א סי' כד נחזור לסוגיא שורה ט ובודאי רש"י דייק מלישנא יתירה נ"ב ע' ק"נ:
ע"ב שורה מלמטה דשרי לצורך גופו או מקומו:

פרק רביעי

דף כו ע"ג שורה יא יב דמליא בחצבא רבה תמלי בחצבא זוטא כו' דמליא בחצבא זוטא תמלי בחצבא רבה:
שורה טו זימנין דמטמיש במיא:
שורה כו שהוא מוקצה לאחור שאין נכנסין:
סימן ב א"ל רבה בר חנן לאביי בגמ' ד' ל': סימן ג ע"ד מתני' אין נוטלין עצים בגמ' ד' ל ע"ב: מלמטה שורה טו בסוכה נופלת עסקינן:
מלמטה שורה ו שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה':
דף כז ע"א שורה כ כא כב אין ה"נ דתנאי לא מפסיק קדושה בתר דחיילי ומיהו תנאה מהני בין בסוכה עצמה בין בעיטוריה כשאמר אינו בודל מהן דלא חיילי קדושה עלייהו וה"ל גבה כסוכה דלאו מצוה כמו שיש לו אתרוג והתנה עליו:
ע"ג מלמטה שורה ט וכמ"ש הר"נ ורבינו הרא"ש ומשמע:
מלמטה שורה ב אלמא דאם הותנה קאי אתרווייהו ה"ה לפי האמת:
דף כח ע"א סי' ו מתני' מביאין עצים בגמ' ד' לא: ע"ג סי' ח מתני' בית שהוא מלא פירות בגמ' דף לא ע"ב: ע"ד מלמטה שורה ב ולא שיפחות לכתחלה כדברי ר"מ:
דף כט ע"א סי' י מתני' אין פוחתין בגמ' דף לב: סי' יא מתני' ואין עושין פחמין שורה תחתונה שלא תדלק בצד הב':
ע"ב סי' יב אמר רב נחמן בר אבא בגמ' ד' לב ע"ב: סימן יג מתני' אין שוברין את החרס שורה ה מלמטה קמיה דר' יוחנן ואם א"א לו לאפות שורה ב ג א"ל רבא לשמעיה:
שורה תחתונה דהך גריפה דשמעתין מיירי:
ע"ג שורה ט אוכל נפש כך מותר לכסות לצורך אוכל נפש וה"ז כמניח בשר:

סי' יד א"ל רבינא מלמטה שורה ו קמ"ל דשרי או כפי' הראשון דר"ת:
דף ל ע"א שורה כ אלמא מה שאינו אוכל ואינו כלי ולא חזי למידי אסור:
שורה כג ויש להם דין מוקצה לגבי שאר:
ע"ב הל' יז דרש רבא אשה לא תכנס בגמ' ד' לג: מלמטה שורה טז ואפשר שאוד לדעת רבינו מלמטה שורה טו אבל עץ יבש ודאי מותר וכן כתב הרשב"א:
ע"ג מתני' ר"א אומר נוטל מלמטה שורה כ"ז תו מסקינן דרבא ב"ר אדא ורבין ב"ר אדא אמרי:
מלמטה שורה כה רק שהוא היה מתכוון להריח:
ע"ד שורה ח התוספתא דבודאי אינו עיקר:
סי' יט מתני' אין מוצאין מלמטה שורה יב דלמא משתכחא טריפה:
מלמטה שורה ד והיינו משום חיסום דאיכא חיוב חטאת:
דף לא ע"א שורה ה בבעיותא אף ללישנא בתרייתא סי' כ תניא א' מביא את האור בגמ' ד' לד מלמטה שורה הרי ככל הכנים הנטלין בשבת:
מלמטה שורה ב ואין מחזיקים בם מים עד שיבשלו בה:
ע"ב שורה י שיש בו ראשי עלין נרקבין בתספורת שלו:
שורה כא שאני בפורני שהוא גדול:
סי' כב ת"ר אין נופחין שורה ח כי היכי דמפליג:
שורה י נהגו בו היתר ע"י להפכו מלמעלה למטה ואמר מורי:
ע"ג מלמטה שורה יט מכח כש"כ הוא דפריך:
ע"ד שורה יג וכן אם מכרן או בשלן באור:

פרק חמישי

סי' א משיילין פירות בגמ' דף לה ע"ב:
דף לב ע"א מלמטה שורה יד מסתמא דינו כשבת וא"ת לדברי:
סי' ג ומכסין את הפירות בגמ' ד' לו: שורה ו לר' יצחק דאמר אין כלי ניטל:
ע"ב סי' ד' בירחיא בגמ' ד' לו ע"ב: ע"ד מלמטה שורה י וקיסמא שעל פני המים אסור להפצילו:
מלמטה שורה ז גזירה שמא יתקן כלי שיר:
דף לג ע"א שורה ג כדתניא דהוו סבין ביומיה דר' יונה:
מלמטה שורה יב כיון דלית ביה אלא משום שבות:
ע"ב סי' ח תו מסקינן לא מקדישין בגמ' ד' לז: ע"ג מלמטה שורה יח ואם יעלו דמי מכירת הסוס על דמי לקיחתו שקלינן ויהבינן:

דף לד ע"א סי' יב בגמ' ד' לז ע"ב אתמר שנים שלקחו חביות:
ע"ב סי' יד מתני' האשה ששאלה בגמ' ד' לח: ע"ג סי' סו מתני' בור של יחיד בגמ' ד' לט שורה כא דר"נ ור"ש וכי משנתנו כצורתה דבור של עולי בבל:
סי' טז מתני' מי שהיה פירותיו בגמ' דף לט ע"ב:
דף לה ע"א סי' יז מתני' אין משקין בגמ' ד' מ: סליק יש"ש ממסכת ביצה, לפני יוצר ירצה:

מסכת ראש השנה

פרק ראשון

סי' ה' **בארבעה** פרקים כו' ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג מפני שבחג זמן גשמי שנה אמר הקב"ה נסכו לפני מים בחג כדי כו' כצ"ל:
באותו סימן תניא ב"ש אומרים שלש כתות ליום הדין הן אחת של צדיקים גמורים ואחת של רשעים גמורים כצ"ל:

פרק שלישי

סוף סי' א' **והראבד** כתב ע"ז שהפריז על מדותיו כצ"ל וכן איתא בראב"ד וכן מגיה הב"ח בשלה"ג:
ק"נ סוף הפרק דאלת"ה אין ראיה מהא דרב פפא דמקדש לאריסיה דהוי כבני ביתו נ"ב אלא ש"מ דלענין פריסת המוציא אחר שיצא אינו מוציא רק לקטנים אף שאינן ב"ב ולגדולים לא אף שהן בני ביתו ולענין קידוש היום מוציא את כולם אפילו גדולים וג"כ אין חילוק בין בני ב"ב או לאו ב"ב יוצאים אף בברכת היין או המוציא של קידוש היום:

פרק רביעי

בק"נ סי' ד' ד"ה ומוקי לה בגמ' בשעת הצרה וא"ת כו' הר"ן סה"ד נ"ב ע"ש בר"נ מה שכתבתי בזה:
שם ד"ה ה"ג בשעת הצרה ואע"פ שהצרה בטלה גזירה במקומה עומדת עד שיבא ב"ד ויבטל כו' כצ"ל:
שם ד"ה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה כו' סה"ד במג"א ס"ק ב' כצ"ל:
ברא"ש סי' ח' ד"ה מתני' סדר תקיעות כו' אלמא דשניה לא עלתה לו כלום ואית דמפרשי דאין בידו אלא אחת תקיעה ראשונה כו' כצ"ל:
בק"נ סי' י' ד"ה מספקא ליה דלמא גנוחי ויליל פי' כו' וראיתי בספר מגדל עוז פ"ג מהל' שופר שהעתיק תשובת רב האי וז"ל ושם את הראשונה כהללו וכהללו שניהן כי עשה

את התרועה שברים ויבבות ולעולם כולה תרועה אחת היא שהרי היא אחת מג' של שלש שלש ואע"פ שאמר תשר"ת כו' כצ"ל:
סליקא מסכת ר"ה בעזרת שחקים מעונה:

מסכת תענית

פרק ראשון

ק"נ סי' א' ד"ה וכן הדין נמי אחר שהפסיק כו' ונראה דנוכל לפרש דהירושלמי קאי לענין שאלה דאף למנהג ספרד שמזכירין טל בימות החמה אם שאל טל ומטר לא יצא כצ"ל:
ק"נ סי' כ' ד"ה דבתוספתא קתני כו' נכנסין לבהכ"נ וקורין משא"כ כו' נ"ב כן הוא שם בנוסחאות כ"י:

פרק שני

רא"ש סי' כ"ב ד"ה סדר תעניות כיצד כו' ובירושלמי כו' ומשני כיון שהוא מתמנה על הצבור ונמצא נאמן כדאי הוא דמצלייאן מתענייא כו' כצ"ל:
בק"נ שם סי' כ"ד ד"ה דדברי קבלה כדברי תורה כו' שהוא נגד התלמוד ערוך בר"ה דף יח: בג' בתשרי בטלה אדכרתא מן שטריא ופריך (שם דף יט) תיפוק ליה כו' כצ"ל:
נשמט מסי' כ"ב ובתוספתא תני (פ"א) איזהו יחיד כו' נ"ב כצ"ל ולא כהגהת ק"נ וע"ש במנחת בכורים:

פרק רביעי

ק"נ סי' ל"א ד"ה דאין אדם רשאי כו' ודברי ב"ח אינו אלא כו' כצ"ל:
ק"נ סי' ל"ב ד"ה ועוד דלשנא דמתני' דקתני ומלכבס מוכח כן והש"ס דלא פריך לרב נחמן מהך מתני' משום דאיכא למידחי ומ"ה עדיפא ליה למותיב תיובתא מברייתא דתני בהדיא כרב ששת כצ"ל:
סי' ל"ד ערב תשעה באב לא יאכל אדם כו' כל ימי תמהתי כו' ערבית שחרית ומנחה כמו ראש חדש פורים וחנוכה כצ"ל וכן מעתיק הטור:
סי' ל"ו גרסינן בפ' חזקת הבתים כו' היכא מנח להו במקום תפלין שנאמר לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר כו' כצ"ל ככתיב וכן הוא ברי"ף:
סליק תענית:

מסכת מגילה

פרק ראשון

סי' ו' **ואמר** ריב"ל כו' וביום מ"נ כדקאמר גבי נר חנוכה יומא קמא מברך נר"ח מכאן ואילך מברך נ"נ:

כצ"ל נ"ב אם אמנם כי מרמז ע"ז עם וכו' שמסיים אך לאשר זה עיקר ראוי לפרשו לאנשי ערכי:

פרק שלישי

סי' א' **הקורא** את המגילה עומד ויושב יצא כו' אלא נראה הטעם לפי כו' ואם לא יקראוהו בתורה אתי לאינצויי עם ש"צ נ"ב ועתה שמוכרין עליות ימנעו מלקנות ויתמעט הכנסות בית התפלה אשר מרובים צרכיה:

ק"**נ** סי' ד' ד"ה דולג חוזר השני כו' והשלישי ביום השבת וחד מובראשי חדשיכם ומה תאמר דהנכנסים יאמרו שהשלישי לא קרא אלא פסוק אחר מובראשי חדשיכם כו' כצ"ל ונ"ב וע' ר"נ:

ק"**נ** סי' ה' ד"ה ולאפוקי מדר' יוחנן וקשה דהא בפ"ק דברכות סי' ה' כתב רבינו כו' כצ"ל: שם בסה"ד והשתא נמי שמתפללין תפלת ערבית בביהכ"נ לא נתבטל המנהג הראשון כצ"ל:

בהרא"ש סי' ו' שנאמר וידבר משה את כו' נ"ב מפני שמיותר דרשי הכי (ר"נ):

הרא"ש סי' ז' ד"ה גמ' מנא הני מילי אמר רחב"א כו' וקדושה שאומרים ביוצר יחיד אומרה כו' נ"ב והר"נ כתב ושמעינן ממתני' שאין היחיד אומר קדושה של יוצר אבל סדר קדושה של ובא לציון אומר דהא קראי בעלמא הוא דקא מסדר ונראה שהר"נ מיירי כשהוא בתוך הציבור אז צריך לכוון לומר ביחד עם הציבור קדושה של יוצר דוקא אבל קדושה ובא לציון לא יכוון לומר בשוה עם הציבור אלא אומרו לבדו מפני התרגום שבו שאין לאמרו בציבור והרא"ש מיירי שמתפלל ביחידות אז גם קדושה של יוצר אומר ביחיד:

פרק רביעי

סי' ז' **תנו** רבנן כו' ומספידין בתוכן הספד של רבים כאן צריך להיות ציון [צ] לק"נ ובק"נ צ"ל מחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי בי רב ששת פרש"י כו' כלומר ההספד שעושה רב ששת משום כו' סי' ט' תנו רבנן מבטלין ת"ת כו' ואין עושין אותו קפנדריא מאי קפנדריא כמ"ד אדמקיפנא אדרי איעול בהא כצ"ל:

סליקא לה מסכת מגילה:

מסכת מועד קטן

פרק ראשון ושני

סי' ו' **ר'** אלעזר בן עזריה אומר כו' וחכמים אומרים עושין את האמה בתחלה בשביעית ומתקנין כו' כצ"ל בא"ד פי' הראב"ד ז"ל שהיה רחוק הנהר בירם מהעיר והיה כו' כצ"ל: שם ואמר כיון דשתו רבים מניה כי היו לבני מחסיא מעט בורות כצ"ל:
ונ"ב ע' רש"י בגמ' ד"ה בורניץ כי הגי' בגמ' בורניץ במקום בירם שברא"ש והכל חד:
ובשעה שהן בטילין ומתחברים כולם עושין ואם לא יעשו וכו' כצ"ל:

פרק שלישי

סימן צ"ג המתחיל אגרא כו' ושיעור קרחה למלקות כדי שיראה מראשו נ"ב פרש"י שיראה מבשר הראש ערום:

מסכת יבמות

פרק ראשון

רא"ש סוף סימן ד' מתיב רב יוסף נכנסה עמו כו' נ"ב בגמ' הגי' מתיב רב אשי:
ק"נ סי' ח' קרבן נתנאל ד"ה וכל היכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת אשמועינן רבותא אע"ג דלא מיאנה כלל מ"מ בעי חליצה ובבא דרישא אם מיאנה אחר מיתת הבעל אשמועינן שמיאנה ביבם מ"מ אסורה להתייבם:

פרק שני

ק"נ אות א' ה"ג אחים שהיתה כצ"ל וכן איתא בריי"ף:
בראי"ש בסימן הנ"ל ומיהו בגמ' דידן בסוטה (דף כ"ג) גבי חורגתא הגדילה כו' כצ"ל:
שם ופסק ר"ח ז"ל דהלכה כאמימר וכן בשאלתות דרב אחאי וכן משמע דר' אשי סברה כי כצ"ל:
שם אלמא דעת בני הישיבה לחומרא נ"ב ולתרץ הרמב"ם בזכותיה קא סמיכנא ואומר כי איננו רואה דעת בני הישיבה שיהיה לחומרא שהרי שקלו וטרו ובראשונה רצו למיפשט מהא דאמר רב ד' נשים יש להם הפסק לחומרא ודחו לה דכי קאמר בההיא מתני' קאמר שאין יותר מד' אבל השורות דר' חייא יש להם הפסק והיינו לקולא ורצו שוב למיפשט מדר' חייא גופיה דתני שלישי ורביעי שלישי ורביעי אין טפי לא והיינו לקולא ודחו לה משלישי ואילך מרביעי ואילך והיינו לחומרא והוה אנו רואים ששוה היה להם לדעתם וזיל הכא קא מדחי וזיל הכא קא מדחי לקולא כמו לחומרא וכיון דלא איפשטא באיסורא דרבנן אזלינן לקולא ומדרצו למפשטן שלישי ורביעי אין טפי לא מוכח דהא בעי' היה

אף בבניו ובזה קדמנו הלחם משנה ע"ש כי איך נוכל לפרש שלישי אחד על שני אופנים נגד בניו משלישי ואילך ונגד בני אשתו שלישי אין טפי לא ואם כי הלח"מ דחק עצמו לפרש הפשיטות שלישי ורביעי אין טפי לא שיעלה לדעת הרמב"ן אינו כדי לדחות בזה דעת הרמב"ם והנ"י מפרש דעת הרי"ף ג"כ מה שכתב הרי"ף ולא איפשטא בהדיא ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא וגם הרמב"ן תופס האבעיא לקולא לפי פירושו וא"ל שהרא"ש תופס הפשיטות האחרון מדר' חייא גופיה וזה הפשיטות הוא לקולא ובני הישיבה דחו לחומרא אך מדהביא הרי"ף גם הפשיטות הראשון שהוא לחומרא ובני הישיבה דחו לקולא לא לחנם הביא אך לדייק ששוה היה דעת בני הישיבה לקולא כמו לחומרא וכיון דלא איפשטא אזלינן לקולא:

ק"נ ד"ה וממה נפשך כתב דלא כירושלמי וי"מ דהרמב"ם ס"ל כתי' תוס' דכלת בן בנו אסור ובת בן בנו מבעי אם יש הפסק נ"ב אבל מדכתב הרמב"ם דאם אבי אביו ואם אבי אמו יש להם הפסק ש"מ דפליג על הירושלמי ששרה אסורה בכל אנשי ישראל ובזה אין לפרש חתני בני בנים כי גם רביעי שבחמותו יש לה הפסק להרמב"ם:

רא"ש סי' ג' הא דתנן וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קדושין כצ"ל:

שם ורואה אני דברי רב נטרונאי מהא דאמרינן בפרק השולח א"ר זירא א"ר חנינא אמר רב אשי א"ר עבד שנשא את בת חורין בפני רבו כו' כצ"ל:

ק"נ סי' ה' ד"ה וי"א דמצוה לכנוס כדאשכחן באונס כו' סה"ד והוא מוסיף רשע על רשעתו כצ"ל:

ק"נ סימן י"ב ד"ה לא קשיא הא דהוי קטטה כו' ולא נהירא לי דגירושין מסתמא הוי ע"י קטטה מה שאין כן אם מתו ולא שייך למימר בכה"ג דאיירי הכל בקטטה וק"ל סה"ד נ"ב גם נראה פי' הרמב"ם למאן ישתוה הקדם האיסור להיתר אצל קטטה כמו אצל ארגיל גם למתניתין הקדימה לפרשה קודם הברייתא וכן מצאתי ברש"ל שם ע"ש והוא מפרש כן מדעתו מטעמים הנ"ל ומוכיח שכן נראה לו מהרמב"ם:

פרק שלישי

סי' ב' **אבל** אי גרועה מינה או עדיפא מינה בכשרות נ"ב פי' שהחולצת עדיפא מהנפטרת בכשרות:

סי' ה' אבל מת ואח"כ גירש וכנסה המגרש כו' כצ"ל:

פרק רביעי

ק"נ סי' א' ד"ה הורע זיקתו כו' והרשב"א תירץ הא דקאמר צריכה חליצה מן האחין ר"ל מכל האחין דחליצת מעוברת הוי חליצה פסולה וחליצה פסולה צריכה לחזור על כל

האחין נ"ב לענ"ד לא זכיתי להבין כוונת הרשב"א ז"ל הלא עתה בבואה לחלוץ אחר שהפילה אין שום פסול בהחליצה ושם בפ"ג מיירי שאינה יכולה לחלוץ רק חליצה פסולה וצריכה לחלוץ מכל האחין חליצה פסולה אבל מה איכפת לן שחלצה בהיותה מעוברת חליצה פסולה ועל כן צריכה אחר שהפילה לחלוץ שנית חליצה כשרה והחליצה כשרה מכל הצדדין למה תהא צריכה לחזור על כל האחין ואני תפלה יחנני על כונת איש אלהי הזה זכותו יגן עלינו ואפשר כמו שהורע זיקתה אצלו כמו שכתב הרא"ש לגבי דידיה סבר הרשב"א הורע כח זיקתה לגבי כל האחין והחליצה חליצה קלילא וקורא אותה פסולה לפ"ז צריכין אנחנו לתקן לשון הרשב"א וכצ"ל דאחר חליצת מעוברת הוי החליצה שניה חליצה פסולה:

ק"נ סי' י"ג ד"ה ובפ' מי שמת פוסק רב אלפס כבר קפרא לא ידענא מה שייכות דברים הללו לפי' רש"י נ"ב נ"מ לדינא כפי שפוסק כבר קפרא לרש"י יחלוקו צ"ב ולר"ת בחזקת יורשי הבעל ואם היה פוסק כר"י לא היה שום נ"מ לדינא בין רש"י לר"ת הן הן דברי יש"ש:

שם אבל על הכתובה לא הוצרך ליתן טעם לפי שדבר פשוט הוא שהיא בחזקת הבעל כו' כצ"ל:

שם ויש פוסקים כרבא משום דמוקים רישא וסיפא בחד גוונא דנפלו לה כשהיא שומרת יבם בין דנפלו לה מן הנשואין או מן האירוסין וגם רבה סתר לעיל דברי עולא כו' כצ"ל:

סי' י"ט החולץ כו' הוא אסור באמה ובאם אמה ובאם אביה בבתה ובבת בנה ובבת בתה נ"ב במשנה בגמ' הגי' ובבת בתה ובבת בנה וכצ"ל ואין לומר כי מהפך הגי' לאשר בקרא בת בנה קודם לבת בתה אם כן היה לו להפוך ולהקדים ג"כ אם אביה שהוא משום אשה ובת בנה לאם אמה שהוא משום אשה ובת בתה ומדלא עשה כן ש"מ כי הגי' הנכונה כמו במשנה שבגמ' ועל המשנה לא קשיא כי איידי דאיירי באמה מסמיך אם אמה ואיידי דאיירי בבתה מסמיך בת בתה ובהרא"ש נשתבש מהמעתיקים או המדפיסים הך בבא לחוד וע' בתי"ט ריש המסכת ומה שכתבתי שם:

בק"נ שם ד"ה ואם הוא מייבם זוכה בנכסים של אביו ואם אחיו בכור נוטל בנכסי אביו שלשה חלקים שני חלקי אחיו שהוא בכור כצ"ל:

סי' כ"א אמר רב טבי כו' ור' יוחנן אמר מי איכא מידי דמעיקרא אי בעי האי חליץ ואי בעי האי חליץ ואי בעי להיא חליץ ואי בעי להיא חליץ והשתא כו' כצ"ל:

סי' כ"ד היבמה וכן כל שאר הנשים כו' אחת בתולות ואחת בעולות נ"ב לפי גי' הרי"ף צ"ל כ"כ אחת בעולות ואחת בתולות שיהיה כל המשנה לא זו אף זו עכ"פ מן שאר הנשים והלאה:

סי' כ"ו ת"ר כו' והתניא הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה או שהיתה לה שום כעס בבית בעלה או שהיה בעלה חולה או זקן או שהיתה עקרה וכו' כצ"ל ונ"ב וכן הוא בגמ' ונכון כי למה ידלג מסיבתה לסיבתו ומסיבתו לסיבתה:

בק"נ שם ד"ה אמר ר"י הלכה כר' יהודה גי' הרי"ף וכו' נ"ב ברי"ף שלפנינו כר' יהודה וכן נראה מהנ"י ע"ש:

סי' כ"ט מי שהיה נשוי כו' ושאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היה מיבם מיבם לכשרה מאי כשרה ומאי פסולה כשרה כשרה לעלמא נ"ב פרש"י לכהונה (דף י"א ע"ב) פסולה פסולה לעלמא כו' לעולם כשרה כשרה לעלמא פסולה פסולה לעלמא כגון וכו' כצ"ל כל הנ"ל:

ק"נ סי' ל' ד"ה דכולהו אמוראי מודו דהולד פגום כצ"ל:

פרק חמישי

ק"נ סי' ו' ד"ה בזיקת יבמין היינו הנך מ"ד מרבא ואילך:

פרק ששי

רא"ש סי' ד' והא קא קפיד קמ"ל כו' אל תסתרי בסתם וי"ל דנעשה כאלו כו' כצ"ל ונ"ב ע' ק"נ ד"ה קמ"ל:

סי' י"א נשא אשה כו' ונראה דכופין אותו בשוטים דאי במילי הא אמר בסוף פרק המדיר כו' כצ"ל ונ"ב וכן הוא בתוס' ד"ה יוציא (דף ס"ד):

פרק שביעי

רא"ש סי' ד' כו' כו' ולענין פסק הלכה נראה דעובר יש לו זכייה כו' כר"ש בן יוחי דאמר זכרים יאכלו כו' כצ"ל ונ"ב כולן מוחק רש"י ונכון:

ק"נ סי' ה ד"ה ה"ג והא קניה בהויה נ"ב וצריך להגיה כן גם ברי"ף כי הרא"ש מעתיק לשון הרי"ף:

ברא"ש שם רישא פסולי כהונה סיפא פסולי קהל וא"ת כיון כו' נ"ב נראה דלא ניחא ליה להרא"ש ז"ל בפי' הרי"ף ולפי' הרי"ף לא קשה כלל האי וא"ת:

פרק שמיני

בק"נ סי' ז' מה איילונית כו' כמו שפרש"י ד' פ' ד"ה ת"ש כו' כצ"ל:

בק"נ סי' ח' ד"ה המשנה נשנית תחלה והתוס' הניחו קושיא זו בתימא ופלא שלא ראו דברי הרי"ף נ"ב גם עיני טחו מראות זאת ברי"ף:

פרק עשירי

סי' א' **האשה** שהלך כו' אבל סיפא דלא עבדה איסורא לא חשו לגירש זה וקידש זה והתירוה כו' כצ"ל:

בק"נ שם ד"ה ואי אפשר לומר כן כו' הלא הרי"ף עצמו הביא הן דרב גידל א"ר דהא דאמר ר"ט באשת אח ה"ד כו' כצ"ל:

בק"נ סי' ב' ד"ה ולא לעבור על דברי תורה הא בשב ואל תעשה מותר כו' נ"ב אין לזה שייכות כאן כי הכא מדבר שב"ד מכין ועונשין וע' רש"י סנהדרין דף מ"ו ע"א מה שפירש על ולא לעבור על דברי תורה ודבריו שייכים על הא דלעיל מיניה שב"ד יכולין לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה:

פרק שנים עשר

סדור חליצה כו' ושהוא אחי המת מאביו והיה לו ישיבה בעולמו כצ"ל וכן כתב הטור והב"י:

שם ומוקים שמא בישראל לא שבק והדין פלוני אחוהי שהיה לו ישיבה בעולמו חזי ליבומי כצ"ל:

מצות יבום כו' ושבק ההיא איתתא דשמה פלונית בת פלוני דממתא פלוני וחזי ליה ליבומי מן אורייתא שהיה לו ישיבה בעולמו כצ"ל:

פרק שלשה עשר

רא"ש סי' א' ק"נ ד"ה דרמי בר יחזקאל כוותיה כו' משום דר' אושעיא דאינה ממאנת לזיקתו כצ"ל:

סי' ג' תניא ר"א אומר כו' ר' יהושע אומר אין מעשה קטנה כלום נ"ב כן הגי' בכתובות ולא במכילתין:

שם רב תני קטנה יוצאה בגט כצ"ל:

והוה ליה ר' אליעזר יחיד במקום רבים נ"ב ואף אם נפרש כפרש"י שם לב"ש נמי צריכה הבאת שער שפיר מוכח הלכה מב"ה וגם ר"א שמותי הוא סבר כב"ש לפרש"י:

סי' ז' אתמר קטנה שלא מיאנה כו' כדאי הוא הרב לסמוך על דבריו אף אם הוא יאמר על המותר אסור ובכאן אין איסור מחוור כו' כצ"ל (שה"ג):

ק"נ ד"ה אבל ממזר לית בה כו' ולפ"ז הכל מבואר דבשמעתין איירי שגדלה בשנים ועדיין לא יש לה שתי שערות נ"ב מדברי הרי"ף לא נראה הכי כי הלא אמר כבר אם

לא בעל אחר זמן לא חיישינן וכו' ואי לא אשכחן שתי שערות אמרינן עדיין קטנה היא ותצא במיאון וכו' ספיקא דרבנן ולקולא ואחר כן אומר ושמעינן מינה דקטנה שלא מיאנה והגדילה אע"פ שלא נבעלה לאחר שגדלה אינה יוצאה במיאון ואם מיירי בזה נמי שלא בשערות האיך יתכן שכתב בתחלה שיוצאה במיאון ועתה כותב שאינה יוצאה וע"כ מוכח דהשתא מיירי בשערות או בסתם שלא בדקוהו ועוד מוכח דהשתא מיירי בגדולה ממש מדקאמר תחלה על גמ' דפרק יוצא דופן אם בעל אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא בשלא הביאה שערות והשתא קאמר והיכא דבעל אחר שגדלה קנאה קנין גמור מדאורייתא מכל הלין מוכח שהדין עם המהרש"ל:

סי' ח' מתני' מי שהיה נשוי שתי יתומות כו' או שבא אחיו על החרשת לא פסל את הקטנה נ"ב כן הגי' במשניות וכן הנ"י כתב שגם הרי"ף גורס לא פסל וכן פסק הרמב"ם וב"י:

שם אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אלעזר וכן אמר ר' אלעזר הלכה כר' אלעזר כצ"ל נ"ב ע' רש"י:

פרק ארבעה עשר

סי' ד' **שני** אחין חרשין כו' שני אחין אחד חרש ואחד פקח נ"ב צ"ל בהיפך אחד פקח ואחד חרש וכן הוא בריי"ף וכן בכל הבבות הבאות מקדים פקחי לחרשי שלא כמתני' והרא"ש מעתיק תמיד לשון הריי"ף:

ק"**נ** סי' א' ד"ה כשם שנכנס ברמיזה כך יוצא ברמיזה אבל לא בקפיצה כו' נ"ב רמיזה בידיו ובראשו קפיצה עקימת שפתים שנאמר קפצה פיה ואינו ניכר כרמיזה (רש"י גיטין נ"ט):

פרק חמשה עשר

ק"**נ** סי' י"א ד"ה ומניח כתובה ביניהן ומסתלק כו' צ"ל דהכא עיירי שנאבדה כתובה כו' נ"ב כ"כ הרמב"ם בפירוש:

שם בא"ד והעדים הלכו למדינת הים או שמתו כ"כ ה"ה נ"ב וכ"כ הנ"י:

רא"ש סי"ב האשה שהלכה היא ובעלה ובנה למדינת הים ובאה ואמרה כו' כצ"ל (ריי"ף):

פרק ששה עשר

ק"**נ** סי' ג' ד"ה יכול להכירו בטביעת עין על ידי סימנים כו' ודלמא הכירוהו בפרצוף פנים ובגופו אלא ש"מ דלאחר שלשה לא מהני אפי' שלם כו' כצ"ל:

סליק מסכת יבמות הרא"ש והקרבן נתנאל כן יעזרנו השי"ת בכל חוסן וישועות:

ים של שלמה

מנין השורות הן רק אשר בכתב רש"י

פרק ראשון

דף ב בגמ' חמש עשרה נשים שורה האחרונה אלא בסריס חמה אם חולץ וחולצין לאשתו מפני שיש לו רפואה אבל באיילונית כו' כצ"ל:

דף ג ע"ב בגמ' ואשה אל אחותה לא תקח לצרור לגלות ערותה עליה בחייה כו' כצ"ל:

שורה כ"ג ערוה וחייבין על זדונה כרת כו' כצ"ל:

שורה כ"ו מה אחות אשה שהיא ערוה כו' כצ"ל:

עמוד ג' שורה י"ט דאמר בפ' ד' אחין שנים מהם נשואין שתי כו' כצ"ל:

דף ה בגמ' מסקינן כו' שורה ד' מלמטה בפ' התכלת מידי ציבעא גרם כו' כצ"ל:

עמוד ד' שורה י' מ"מ לא נהגינן כן היכא דאפשר אע"ג דגבי ארבעה כו' כצ"ל:

פיסקא דין שאמו אנוסת אביו שנשאה אחיו כו' כצ"ל:

דף ב ע"א שורה כ"ה א"כ הוה ליה למיתני במתני' כו' כצ"ל:

שורה מ"א אבל הכא אי תבעל לו ליבם כו' כצ"ל:

ה' בגמ' ד' י' ע"ב אתמר החולץ שורה ט' מלמטה הוא דמפקיה קרא כו' כצ"ל:

שורה ד' וכן האי חלוצה שליחותה דשאר צרות כו' כצ"ל:

ע"ב שורה כ"ב מלמטה אסירי לרב ורב אסי מיעוטי דמתני' כו' כצ"ל:

ע"ג שורה ב' ופריך מהא דאמרינן ריש פ"ק דסוטה נכנסה עמו לסתר ושהתה כו' כצ"ל:

שורה כ"ד דכתיב גבי עריות אל תטמאו אבל כו' כצ"ל:

שורה כ"ח הוה ס"ד דמקשה כו' כצ"ל:

שורה ל"ג והוסיף הרא"ש וז"ל ועתה נסתלק כו' כצ"ל:

עמוד ד' שורה ב' והוי לה צרת אשתו סוטה לרב פטור כו' כצ"ל:

סימן ז' בגמ' ד' י"א ע"ב אמר ר' יהודה אמר רב כו':

דף ג ע"א שורה י"א כדמוכח בסוף גיטין יצאה עליה קול שנתקדשה כצ"ל:

סי' ח' פיסקא בגמ' ד' י"ב ע"ב מלמטה שורה י"ב בתה שנולד לה כצ"ל:

עמוד ב' שורה ל"ג בנים הן כסימנים בקטנה קאיירי כצ"ל:

סי' ט' מתני' כיצד פוטרות בגמ' ד' י"ג: עמוד ג' שורה ד' ואיתא בתוספתא והרי"ף והרא"ש הביאה כצ"ל:

דף ד סימן י"א מסקינן במסכת שבת פ' כירה ומייתי לה הכא דף י"ד: ע"ב סי' י"ב מסקינן בגמ' דף ט"ז:

פרק שני

ע"ג סימן א' כיצד אשת אחיו גמ' ד' י"ז: שם שורה ט"ו ואם עשה בה מאמר כצ"ל:
סי' ב' אמר רב הונא גמ' דף י"ז ע"ב שורה ט"ז מלמטה עד שיעשה אחיך מעשה כלומר שייבם אותה ותפקע כצ"ל:
שורה ז' הא לא עבד בה מאמר שניה יבומי נמי מתייבמת כצ"ל:
שורה ה' ה"ה אע"ג דלא עשה בה מאמר והא דקתני מאמר לאפוקי מב"ש כצ"ל:
ע"ד סי' ג' מתני' כלל אמרו גמ' דף כ' מלמטה שורה ג' כגון שנפלה שתי אחיות יבמות כצ"ל:
דף ה שורה י"ט מלמטה להדי' דראוי ליבום היא מדאורייתא כצ"ל:
ע"ב דין שניות שורה ח' וכן חורגתא הגדילה כצ"ל:
סי' ה' ת"ר ד' כ"א בגמ' שורה כ"ד מלמטה שאינה אחות חורגו ור' חייא כצ"ל:
ע"ג שורה י' חורגתא הגדילה כצ"ל:
דין דארבע נשים שורה ב' ואשת אחי האב מן האם וכלת בתו כצ"ל:
ע"ד שורה כ"ה מלמטה אסורה עד לעולם וחשיב אבי כצ"ל:
דף ו ע"א שורה כ"ז הא נמי שרי עכ"ל כצ"ל. שורה כ"ט או אחות אם אביו דבכולהו כצ"ל. סי' ז' איבעי' גמ' כ"א ע"ב במספר השניות ד סוף השורה או אם אבי אבי אמו כצ"ל:
ע"ג אלו הן הכ' שניות ובפרטן כ"ד כי ד' שניות חשבתי יותר מן הרמב"ם ואף הוא כ' חשב כצ"ל:
שורה ג' ואשת אחי אבי אביו ואשת חמיו כו' כצ"ל:
שורה ד' וכן בת בת בתו לד' כצ"ל:
סי' ה' במערבא בעו גמ' דף כ"ב ע"א שורה אחרונה אלא בנה קדושין ס"ח ע"ב פי' ר"י כצ"ל:
ע"ד שורה עליונה מדקפיד קרא אהסרת בנך כצ"ל:
דין מי שיש לו שורה ב' וחייב על האב על מכתו ועל קללתו ובנו הוא כצ"ל:
סי' י' שורה ט"ו מלמטה וא"כ מפטר נמי לא יפטר כצ"ל:
שורה ג' ילפינן מיניה לאב לקללה וה"ה להכאה כצ"ל:
דף ז ע"א שורה עליונה פרק הנחנקין לכל אין הבן נעשה שליח כצ"ל:
שורה ב' אפילו על שעשה עבירה כצ"ל:
שורה ה' עיקר מדלא שני אלא מסית כצ"ל:
שורה ז' שאסור להכותו אפילו בלא עשה תשובה ועוד כצ"ל:

שורה י"ב דאין אדם ועושה בעילתו בעילת כצ"ל:
ע"ג שורה ל"ה מאתים סברא היא כצ"ל:
ע"ד שורה כ' עם אשת אביו ליתי חטא כצ"ל:
שורה כ"א זה לידו שישכב כצ"ל:
שורה י"ג מלמטה כך משוגע להיות שוכב א"א ולגלות אשת אביו כצ"ל:
דף ח סי' י"ב ת"ר גמ' כ"ב ע"ב סי' י"ג מתני' מי שקידש גמ' כ"ג ע"ב: עמוד ג' דין דמצוה שורה ו' רשאה ושלטאה בנכסיו כצ"ל:
סי' י"ד ת"ר גמ' כ"ד ע"א: ע"ד שורה ט"ז מישראל פרט:
שורה י"ז אמר רבא שורה י"ח וא"כ נימא:
שורה י"ט וא"כ נימא שורה כ' נמי איירי שורה כ"א דהאי ג"ש אתא שורה כ"ב מוריש חלק אחיו כצ"ל בכל סוף הני ו' שורות:
דין הנטען או על כותית ונתגיירה כצ"ל:
סי' ט"ו מתני' הנטען גמ' כ"ד ע"ב: שורה שלאחריו וכן מן הנכרית ונתגיירה כצ"ל:
שורה כ"ב מלמטה לשם איש נתגיירה כצ"ל:
שורה י"א כ"ש שלא תשמשנו כצ"ל:
דף ט ע"א סימן י"ו מתני' גמ' שם:
ע"ב שורה כ' מלמטה ונטען משמע לעז בעלמא כצ"ל:
ע"ד שורה י' מלמטה תרווייהו אחר מנה מסהדי כצ"ל:
דף י ע"א סי' י"ח מסקינן גמ' ד' כ"ה: שורה כ"ד מלמטה פסק באמצע לומר כצ"ל:
ע"ג שורה י"ט מלמטה אני קובלת נאקה וזעקה כצ"ל:
דף יא ע"א שורה כ"ז והאי כנסה לאו דוקא אלא כצ"ל:
ע"ב שורה י"א מלמטה אבל זה שהתרו בו כצ"ל:
ע"ג סי' כ"א מתני' גמ' ד' כ"ו: שורה כ"ה כלומר ויש חילוק כצ"ל:
שורה כ' הא דארגיל הוא קטטה כצ"ל:
שורה ג' מלמטה זקוקתו וכש"כ אם כצ"ל:
עמוד ד' סי' כ"ב סוף הסי' מדיני אשה שמתו ב' בעליה כצ"ל:

פרק שלישי

סי' ב אמר גמ' כ"ו ע"ב:
דף יב ע"א שורה ח' ובהכי איירי נפלה ראשונה כצ"ל:
שורה כ"ב שמעון לשניה חליצה כשירה כצ"ל:
שורה כ"ו נמצא שאחד חולץ לשתים שהם כצ"ל:

שורה ל' לא נפטרה צרה חלץ כצ"ל:
שורה מ"א משום אחות חלוצה אלא כצ"ל שורה מ"ד כגון רחל שהיא קרובת צרת החלוצה כצ"ל:
שורה כ"ז זיקה כערוה ולא גזרו כנ"ל:
ע"ב שורה ל"ה מלמטה לקמן בסוגיא דמתה ראשונה כצ"ל:
שורה ל"ב ואני אומר אף שהרמב"ן יפה כתב כצ"ל:
שורה כ"ד ומסקנת הרמב"ם יבום פ"ה הל' י"א י"ב בהאי סוגיא כצ"ל:
ע"ג שורה י"ג דלא גרועה כ"כ כשל רחל כצ"ל:
סי' ג' פסק כו' שורה י"ב מלמטה וז"ל חליצת צרות פוטרי' האחיות כו' יראה לי כצ"ל:
שורה ב' לעיל בפ' כיצד (דף כ' ע"ב) רבא כצ"ל:
ע"ד סי' ד' אמר רב הונא גמ' כ"ז ע"ב: שורה כ"ו מלמטה ואמאי ליקו חד מינייהו כצ"ל:
שורה י"ז אין צריכה לחזור א"נ משום כצ"ל:
שורה ז' אי קדם בדיעבד וחלץ לשניה אפילו הכי הראשונה אסורה כצ"ל:
שורה ה' לשניה הותרה הראשונה כצ"ל:
סי' ה' מתני' גמ' ד' כ"ו:
דף יג ע"א שורה ה' איסור ערוה ואחת ע"ז איסור ערוה כצ"ל:
סי' ו' מתני' ג' אחין גמ' ד' כ"ח ע"ב: דין שני אחין שורה ג' ונפלה אחותה השניה לפניו כצ"ל:
סי' ז' ג' אחין גמ' ד' כ"ט: שורה ל"ב מלמטה ונפלה אחותה של בעלת מאמר כצ"ל:
שורה י"ב שנדרה ברשות יבם אי האב מפיר כצ"ל:
ע"ב סי' ח' מתני' שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות כצ"ל גמ' ד' ל' שורה י"ז מלמטה עדיין אותה היתה קיימת כצ"ל:
שורה י"ו גם ט"ו בעל הנכריות לאותה מן האחיות שהיה לה היתר בשעת נפילה מ"מ כצ"ל:
שורה י"ב ב' מהן נשואין שתי אחיות כצ"ל:
שורה ג' ואח"כ גירש אלא בכנסה המגרש כצ"ל:
ע"ג שורה ד' אלא כשהיא והערוה נופלים בבת אחת נ"ב ע"ש בהגהת הב"ח על הרא"ש:
ע"ד שורה ל"ו גם ל"ז והנה הרמב"ם שפסק בלא כניסה איירי בע"כ בתר תירוץ הראשון של הרי"ף וכן דעת הטור כמו הרמב"ם והרא"ש בחר לו תירוץ השני של הרי"ן כצ"ל:
סי' י"א מתני' וכולן גמ' ד' ל' ע"ב:

דף יד ע"ג סימן י"ד מתני' ג' אחין גמ' ד' ל"א ע"ב: שורה כ"ה מלמטה א"כ אשת ראשון הוא מייבם ואי זיקת שני יבמין מדאורייתא חליצה לא בעי לא היא ולא צרתה כצ"ל:
שורה י"ג היכא דאיכא צרה כצ"ל:
שורה ט' בפ' המגרש ולא איכא התם טעמי' דילי' כצ"ל:
עמוד ד' סי' ט"ו פסק כתב הרמב"ם פ"ה מה' יבום הל' י"ז והטור הביאו כו' בא"ר ולו שתי נשים אחת בעכו ואחת בצור כו' עד שיודע שאחיו יבם או חלץ תחלה רצה לחלוץ כו' כצ"ל:
סי' ט"ז מתני' שני אחים גמ' ד' ל"ב: שורה כ"ג מלמטה ואחד משום אשת אח דברי ר' יוסי כצ"ל:
שורה י"ב משום דפליגי ר"ח ובר קפרא בדברי ר"ש כו' כצ"ל שורה י' ובכולהון איכא איסור כולל כצ"ל:
שורה ז' וכן בטל מום שאסור בעבודה ושרי באכילה איטמי ממיגו דחייל אאכילה כצ"ל:
שורה ד' ומפ' בסוגיא למנ"מ חיוב שתים כצ"ל:
דף טו ע"א סי' י"ז מתני' שנים שקדשו גמ' ד' ל"ג ע"ב: סי' י"ח ת"ר כל כ"ד חדשים גמ' ל"ד ע"ב: ע"ג סי' כ"א תניא אנוסה גמ' דף ל"ה: שורה כ"ה מלמטה אי בגט הא אמר שמואל חדא זימנא כצ"ל:
עמוד ד' שורה מ"ב מלמטה כדי שלא תתעבר אבל הא מי ידעה דמזנה היא כצ"ל:
שורה כ"ג דלא אתמר שום אמורא שפי' להיפך כצ"ל:

פרק רביעי

דף טז סי' א' החולץ ליבמתו גמ' דף ל"ה ע"ב: ע"ג סי' ב' אין הולד של קיימא גמ' ל"ו ע"ב:
דף יז דין כל סתם יולדת ומת בתוך שלשים כצ"ל:
ע"ב שורה ט"ז מלמטה נחשב על כ"ו לתמוז ט' לאב בא לי"א יום והרי הוא היה חולה כצ"ל:
ע"ג שורה י"ח ולפ"ז נראה נמי להרא"ש לחלק בין עד אחד כצ"ל:
שורה י"ט להתירה לשוק ואין מהימן לומר כצ"ל:
שורה כ' ועיין לקמן בפ' עשירי האשה סי' כ"ה כצ"ל:
שורה כ"ג כדלקמן בפ' ט"ו האשה שלום סי' י"ט וסי' כ"א:
שורה כ"ד בסופו קו כצ"ל והוא תיבה אחת עם לא שבתחלת שורה כ"ה ונקרא קולא:
דין אם קידש או כנס בתוך שלשה בין אלמנת חבירו כצ"ל:
ע"ד סי' ד' אתמר קדשה בתוך שלשה ופרש"י שום אלמנה או גרושה כצ"ל. והוא בגמ' דף ל"ז: שורה ב' רב אחא ורפרם כצ"ל:

שורה ה' הוי עובדא ואמר להו רפרם עירוקא מסתייה כצ"ל שורה י"ד מלמטה מה שאמר קד וברח ולא אמרו קדש והלך כצ"ל:
דף יח ע"א שורה ט' בדבר הלכה שראוי להסתפק כצ"ל. שורה כ"ב תוך ג' חדשים והשיב עבריין הוא כצ"ל:
ע"ב שורה כ"ו לפי' ראב"ד לא בא אליהם כלל כצ"ל:
שורה מ"ג מדעת הרי"ף והרא"ש וראה להדיא כצ"ל:
סי' ו' עוד תניא גמ' ד' ל"ז ע"ב: ע"ג שורה ד' מלמטה ועוד לר"י דלקמן מתני' דף מ' סבר:
עמוד ד' שורה ח' גם ט' אמאי אמרינן דסבא וספק בנכסי היבם יחלוקו הלא לדברו הוי הסבא ודאי מוחזק כצ"ל:
שורה ט"ו ומ"מ אם הסבא קיים כצ"ל:
דף יט ע"א שורה ט"ו אבל הכא גבי ספק כצ"ל:
שורה כ"ח ותיקו שבד"מ והר"ז הלוי ז"ל כצ"ל:
שורה ל"א וא"ל רבא לר"נ לרב דאמר כצ"ל:
שורה ט"ו מלמטה קם דינא כר' אבא ע"כ ול"נ להביא ראיה כצ"ל:
שורה י"ד מדרצה התלמוד לאוקמי ר' אבא כרבנן ור' ירמיה כאדמון כצ"ל:
שורה י"א ואפ"ה בעי למימר דר' אבא כרבנן כו' כצ"ל:
שורה ט' דהלכה כר' אבא דקם דינא כצ"ל:
ע"ב סי' ו' ספק ויבם שבאו לחלוק כו' נמצא שהוא היבם אינו יורש כלל אבל הכא כצ"ל:
סי' י"א גמ' ד' ל"ח ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא כו' מחמת ירושה שאחיהם הוא נשאר עוד כצ"ל:
סי' יב סבא ויבם בנכסי הספק מה שהרויח כצ"ל:
בא"ד או אפילו אם עתה מחזיק כצ"ל:
ע"ג סי' י"ג שומרת יבם שנפלה לה נכסים מודים ב"ש וב"ה כצ"ל כמו במשנה שם דף לח: שורה ד' בש"א יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב שהאב כצ"ל:
שורה ט"ז כדאמר בגמ' לקמן דכתובה שיירה כצ"ל:
שורה י"ט לעולם יורשים נכסי מלוג ולא פליגי כצ"ל:
שורה כ' שהיא בחזקת יורשי הבעל כצ"ל:
שורה כ"ט ובנכסי צאן ברזל מודו ב"ש לב"ה ולקמן כצ"ל:
שורה ל"ד לפי שדבר פשוט הוא שהיא בחזקת כצ"ל:
ע"ד שורה ח' מודה א"כ לב"ש השתא גבי יבם כצ"ל:
שורה כ"ב בשלמא לרבא דמוקי סיפא כצ"ל:

שורה כג אבל לא עבד בה מאמר אף ב"ש מודים שבחזקת כצ"ל:
שורה כ"ו אינו עושה אלא ספק א"כ מאחר כצ"ל:
שורה ל"ז לעולם בחזקת יורשי האב כצ"ל:
דף כ ע"ב סי' י"ד מתני' כנסה היבם כו' עד סמוך לסה"ד גובה מבני חורין מן השני ואם מכר השני כצ"ל:
ע"א שורה ט"ז מלמטה כתב הר"ש בר צמח על ראובן שייבם יבמתו נ"ב ע' תשב"ץ חלק ב תשובה קנח:
ע"ג שורה כא בא ממדה"י ואינו רוצה לייבם:
דף כב ע"ב שורה י"ח אבל היכא דדעתה אממון אינו דומיא דאומרת דמאיס עלי כצ"ל:
עמוד ג שורה ל מלמטה וז"ל פ' כ"ג מה' אישות מנהגות רבות יש בנדוניא כצ"ל:
שורה כ"ט שמוסיפין שליש או חומש או מחצה ויש פחות כצ"ל:
דף כג עמוד א שורה טו וז"ל הרא"ש בפ' הזהב סי' ג ומה שנהגו כצ"ל:
שורה יז לפי שרוב המקנים מקנין לחובותיהם ליתן או לשעבד נכסיהן וסמכינן אהודאתם כצ"ל:
ע"ב סי' כג מתני' החולץ גמ' ד' מ': שורה ו מלמטה אם הם בעין לאחר מיתה כחלק הבכורה כצ"ל:
ע"ג שורה ד' שיהא לו ליבם זכיה בגויה כצ"ל:
שורה ט"ז מלמטה ואמאי הא סברי שחלץ לאחותה כצ"ל:
ע"ד שורה ד' לכן נראה לאסור צרת כצ"ל:
שורה יב על יג ליקח אחות חלוצתו מספק וספק דאחות חלוצתו מדרבנן וספק דרבנן לקולא והשיב אע"פ כצ"ל:
סי' כה מתני' החולץ ליבמתו גמ' ד' מא: סי' כ מתני' שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ר' יהודה ב"ב אמרו כצ"ל:
שורה כ"ג מלמטה ונימוקי יוסף כתב בפרק כצ"ל:
שורה כב כשם שהקדושין לא מפקעי זיקה כצ"ל:
שורה כא דאורייתא הוא כך נשואין אלא אין חילוק כצ"ל שורה ו דוקא שקידש לאחר שזקוקה לו כצ"ל:
דף כד ע"א סי' כח מתני' היבמה לא תחלוץ כו' עד סמוך לסה"ד דיותר יבמה קרובה לביאה מארוסה כצ"ל:
דין דיבמה ג' חדשים הראשונים כו' אם תבעה את היבם לב"ד ועמדה עמו בדין כצ"ל:

סי' כט ת"ר יבמה גמ' דף מא: ע"ב סי' ל' בגמרא דף מב: סי' לא א"ל ר' ירמיה גמ' מב ע"ב: ע"ג סי' לב והא תנן מסרק גמ' דף מג:

דף כה סי' לג חוץ מאלמנה כו' ולא בענין אחר כלל ומסיק אלא אמר רבא כצ"ל:

שם וכן אבילות דיחיד חמורה מאבילות דרבים:

בא"ד שהרי אסרו גם משא ומתן כצ"ל:

ע"ב שורה י"ג מלמטה אלא בבנין של שמחה ה"נ לענין ט' באב כצ"ל:

ע"ג סי' לה חוץ מן האיבול גמ' דף מג ע"ב: שורה יח מלמטה בד"א בזמן שיש לו בנים אבל אין לו בנים כצ"ל:

ע"ד סי' לו מתני' ד' אחין נשואין כו' ועוד עונה אחת נ"ב הוא דברי עצמו:

שורה ג' מלמטה על אשתו דאומדנא דמוכח הוא כצ"ל:

דף כו ע"א סי' לז מי שהיה נשוי גמ' דף מד: ע"ב סי' לט שלחו ליה בני בי מיכסי כצ"ל

גמ' דף מה ע"א: בא"ד וכ"כ הרמב"ם שצד ממזרות וצד כשרות מעורבין בו נ"ב וכן הוא בספרי הרמב"ם שלפנינו:

סי' מ' רבא אכשריה גמ' מה ע"ב:

דף כז ע"א שורה יא דהנך גופן קנוי וזה אין גופו קנוי לא דייניגן ליה כצ"ל:

שורה טז יהיב לרביה דמי מקנתו או דמי שויו כצ"ל:

שורה יז וכן הביאו הטור נ"ב סי' רסז:

סי' מו א"ר אבא עובדא הוה גמ' ד' מו ע"ב: ע"ב דין מי שבא כו' עד שיביא ראיה ברורה כצ"ל:

סי' מח ת"ר ושפטתם צדק גמ' ד' מז ע"א: שם דס"ל חייבי לאוין לא תפסי בהו קדושין והולד ממזר לכן כצ"ל:

ע"ג שורה ד' דלעולם הוא פסול ובניו כשרים:

סי' מט ת"ר כו' ומודיעין אותו מקצת מצות כצ"ל:

ע"ד סי' נ' פיסקא גמ' ד' מז ע"ב:

דף כח ע"א סי' נא ת"ר וגלחה גמ' דף מח: ע"ב סי' נב ת"ר מקיימין גמ' מח ע"ב: ע"ד סי' נד מתני' איזהו גמ' מט:

בא"ד כדאיתא בפ' בתרא דקדושין גבי מחזיר גרושתו כ"ע מודו כצ"ל:

פרק חמישי

דף כט דין דיש גט אחר גט מאמר אחר מאמר כצ"ל:

סי' א ר"ג אומר גמ' ד' נ': בא"ד אלא גט אחר גט אבל גט אחד מהני ביבמה כצ"ל:

סימן ב' מתני' כיצד דין יבם גמ' ד' נב: בא"ד א"ר הונא מצות יבמה מקדש ואח"כ בועל בעל בלא מאמר כצ"ל:
ע"ב סה"ד ביבמה ד"ה צריך לברך ואיכא למ"ד דעל כניסת יבמה כשקדש יבמתו צריך לברך על כניסת יבמה וליתא דהא ברית ברכת אירוסין ואי משום דמוסיף מצות יבום הא ליתא למצוה אלא בביאה ואנן כתבינן דכל מצוה כצ"ל:
סי' ג' שורה יב מלמטה על נכסי בעלה כצ"ל:
שורה ח' ז' בת פלוני וחזי לי מן אורייתא ליבמי יתה כדכתיב בספר אורייתא דמשה יבמה כצ"ל:
ע"ג סי' ה' בעי ר"ח כ' גט לזיקתו גמ' נ"ב ע"ב: שם בא"ד וכתב הרא"ש ומדפשיטא ליה לרבא עבדינן כוותיה כצ"ל:
ע"ד דין דיש אחר חליצה כו' וכן ב' יבמות שבא כצ"ל:

פרק ששי

דף ל סי' א' הבא על יבמתו גמ' ד' נג ע"ב: עמוד ג' סי' ג' שורה יב אז אפילו נתקשה הוה אונס כצ"ל:
סי' ד' ת"ר יבמה יבא עליה גמ' ד' נד: עמוד ד' דין דאחות האב ואחות האם אסורה בין מן האב בין מן שאם כצ"ל:
סי' ז' ת"ר ערות אחות אביך גמ' נד ע"ב: בא"ד ת"ל עוד בקדושים ערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה כצ"ל:
סי' ח' רבה רמי גמ' ד' נה:
דף לא עמוד א' דין דחייבי לאוין כו' ואשה לבעלה נקנית בהעראה כשהערה ופירש או כשמפרש שרוצה כצ"ל:
סי' ט' העראה כו' שורה כז מלמטה ועוד למאי דדרשינן ולקחה שלא כדרכה גבי יבמה ניתי חייבי לאוין כצ"ל:
שורה יא לענין שיקנה כמו חופה כצ"ל:
שורה י' כ"א בביאה דקדושין גם לתירוצו של הר"ש הזקן לישנא דגמ' כצ"ל:
ע"ב דין דמשמש מת כו' סה"ד דרך איברים אינו קינא כצ"ל:
סי' י' אמר רבא גמ' נה ע"ב למה לי למכתב כו' והאי קפיד קמ"ל וא"ת דלא גרע טפי מאלו אמר לה אל תסתרי סתם וי"ל דנעשה כאלו כצ"ל:
בא"ד בפ"ק דב"ב דאטמנה בדיבשא כצ"ל סי' יא כתב הרמב"ם כו' כל הבא ביאה אסורה כצ"ל:

שורה כג מלמטה שאין זו ביאה אבל פוסל הוא כצ"ל. שורה טו דמסכת סוטה נ"ב (דף כו ע"ב) שורה ג' כמו שפי' ר"ח (שם בתוס' ד"ה שחוף) שורה ו' ה' הלא אף נאסרה על בעלה כצ"ל:

ע"ג שורה עליונה מה שכתב וכן בחייבי לאוין כו' כצ"ל סי' יג גמ' נו פסקו אחד המערה ואחד הגומר כו' לירש בנכסי אחיו ולפוטרה מן היבום אבל להאכילה בתרומה לא כצ"ל:

בא"ד ופסקו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש כרב דכל היכא כצ"ל:

ע"ד סי' טז א"ר אשת כהן גמ' נו ע"ב:

דף לב ע"א סי' יח אתמר רב אמר גמ' נז ע"ב: סי' יט א"ר כהן העושה גמ' נח ע"ב: ע"ג סי' כב כ"ג לא ישא אלמנה גמ' נט:

ע"ד סי' כג ת"ר אנוסת עצמו גמ' נט:

שם בא"ד סמוך לסה"ד ולר"א בן יעקב דלא סבירא ליה שהפסיק הענין בין חייבי לאוין לחייבי עשה נכתביה את אלה לא יקח לבסוף קשיא כצ"ל:

סי' כה תניא ר"ש בן יוחאי אומר גמ' דף ס' ע"ב:

דף לג ע"א סי' כו מתני' דף סא כהן הדיוט לא ישא כו' וחכ"א אין זונה אלא גיורת ומשוחררת כצ"ל:

ע"ב סי' כז מתני' לא יבטל אדם גמ' סא ע"ב: סי' כח אתמר היו לו בנים גמ' ס"ב:

ע"ג סי' לד פסק כתב בנימוקי יוסף וז"ל הא דאמר לר' לג' לא תנשא כתב הריטב"א ז"ל אע"ג דבעי למינסב איתתא קטלנית ולאזוקי בנפשיה כצ"ל:

ע"ד סי' לה ת"ר נישאת לראשון גמ' סה:

דף לו ע"ג שורה טו מהרס על זה כצ"ל:

סי' מג הוא אומר גמ' דף סה ע"ב:

פרק שביעי

דף ל"ז סי' א' אלמנה לכ"ג גמ' סו:

פרק שמיני

סי' א **הערל** שמתו אחיו גמ' ד' ע' בא"ד ובגמ' בעי נ"ב דף עא ע"א ערל קטן תוך שמונה:

סי' ב' אמר ר"י גמ' עא ע"ב דין גדול המל א"ע כו' ודין דבשבת ויו"ט לא יהיו שני מולים כלל כצ"ל:

סי' ג' שורה י' מלמטה אלא הלכה למשה מסיני ויהושע אסמכיה אקרא כצ"ל:

שורה ו' לפי שלא היה צריך אלא חיתוך בשר לפי שכבר נתמעך כצ"ל:

ע"ב שורה לא ולא כמ"ש מהרי"ב דליכא כרת אבל איכא איסורא כי נ"ל כצ"ל:

שורה מג לפי מה שפירשתי שיש חילוק בין מעכב לכאילו לא מל כצ"ל:

ע"ג שורה כ' שאמר קנא קנאתי לה' כי עברו כצ"ל:
סי' ה' אמר רב הונא משוך שורה טז מן ריש הסימן כשהוא מהול לרשב"א שצריך להטיף ממנו דם ברית כצ"ל:
שורה כד הלא לכה"פ ספק ערל הוא ובריית זו דסמכא היא שמביא ממנה סייעתא לרב הונא וכן הרמב"ם נמי הביא דין זה בהלכות תרומה אלא ודאי רבה ורב"י לא פליגי אליבא דהלכתא כצ"ל:
ע"ד סי' ו' ת"ר משוך וגר כצ"ל:
שורה כג מלמטה אבל מאחר שמצאתי שכתב רבינו שמשון והרא"ש בפ' ר"א דמילה שנמול תוך ח' כצ"ל:
שורה ב' והנה מה שפסק מהר"מ גבי קטן שנולד מהול כצ"ל:
דף מ ע"א מסקינן בסוגיא דף עב ע"ב כשם שמילה כו' מה שא"כ במעשר שאינו נוהג בשלישי ובששי אלא מעשר עני כצ"ל:
עמוד ב' סי' ח' מתני' איזהו פצוע דכא כו' ומפרשינן בגמ' נ"ב (דף עה ע"ב) כו' ות"ר נ"ב (עה ע"א) ע"ד סי' ט' אמר שמואל גמ' עה ע"ב פצוע דכא בידי שמים כשר בידי שמים פי' רש"י ע"י רעמים וברד או לקוי ממעי אמו כצ"ל:
סי' י' אמר רבא פצוע בכולן דך בכולן כצ"ל:
דף מא ע"ב שורה עליונה בין כמרזב כשרה ההוא עובדא דהוי כצ"ל:
סוף הסימן סמוך לסה"ד אי משום דגורר השכבת זרע הא לאו הכי כשר כצ"ל:
ע"ג סי' יד אמר רב יהודה אמר שמואל גמ' ד' עו:
דף מב ע"ב סי' יט מתני' עמוני ומואבי גמ' עו ע"ב: סי' כ' מסקינן בגמ' דף עז: ע"ג סי' כא ופרכינן בגמ' עז ע"ב מאי תשובה:
ע"ד סי' כג תניא בסוטה פ"ק ואייתי ליה הכא בסוגיא (דף עח) א"ר יהודה כצ"ל:
דף מג סי' כו מתני' גמ' עח ע"ב ממזרים ונתינין כו' אבל פסול משפחה נשתכח הדבר כצ"ל:
ט"ב סי' כח אמר ר' יהושע שמעתי כו' אבל סריס אדם אינו חולץ כו' שאין לו רפואה העיד בן בתירא על בן מגוסת שהיה בירושלים סריס אדם ויבמו את אשתו כשאר כצ"ל:
דין סימני סריס חמה ואיילונית כצ"ל:
ע"ג סי' כט אמר ר' אבהו גמ' דף פ': ע"ד שורה ה' מלמטה מכלל כל ששהה כו' ולא אמר אם שהה כצ"ל:
דף מד ע"א שורה יא מלמטה ותדע שכך הפי' בסוגיא דאל"ה מאי משני כצ"ל:
ע"ג שורה כה וחולקין יורשי האם עם יורשי הבן כצ"ל:

שורה לא ואשה שהלך בעלה וילדה לשנים עשר חודש כצ"ל:
ע"ד סי' ל' ת"ר איזהו סריס חמה בגמרא פ' ע"ב:
דף מה ע"ב סי' לב סריס חמה כהן גמ' פא ע"א: ע"ג שורה יח א"כ היה לו להפך נמי דברי ר"ש כצ"ל:
שורה כח ר' יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת בג' ומים שוב אינה קולטת כצ"ל:
שורה לז ועוד הוקשה דבפ"ק דר"ה (ד' ט' ע"ב) מוקי מתניתא אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב שלשים יום לפני ר"ה עלתה לו שנה פי' לענין ערלה ומותר לקיימה בשביעית ודייק התם דלא מתוקמא כר' אליעזר דאמר שלשים יום בשנה חשיב שנה דא"כ שלשים ושלשים בעי אלא כר' מאיר דיום אחד כצ"ל:
ע"ד שורה ו' ועוד דייק ר"י מדקאמר אמרי בי רב משמיה דרב גופא נ"ב דכל אמרי בי רב סתם נמי משמיה דרב אלא כצ"ל:
סי' לג מסקינן בסוגיא ד' פב ע"א: שורה מלמטה דאפי' לתוך החולין תרומה נפל הא בטל כצ"ל:
דף מו ע"א שורה יח מלמטה וא"כ ממאי נדע שסבר ר"י שרבי יוחנן אליביה דר' יוסי קאמר כצ"ל:
ע"ב דין כהן שנפלו לו תרומה בחולין באופן שבטלה באחד ומאה והוא טמא יאכל כצ"ל:
סי' לה פיסקא ר' יהודה אומר גמ' פג ע"ב:

פרק תשיעי

דף מז ע"א סי' א יש מותרות גמ' פד ע"א: שורה כז שהיה המצרית שניה מותרת לשלישי כצ"ל:
שורה לו ומשני תני ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר פצוע דכא כגון כצ"ל:
סי' ב פסק כתבו התוס' כו' ומדדחיק ואוקמי כדלעיל במצרי שנשא ב' מצרית כצ"ל:
מ"ב שורה ב מלמטה מהו שיהא לה כתובה אצל היבם מאחר שהיא כצ"ל:
ע"ג סי' ו בעי מיניה ר"א מר"י גמ' פ"ה:
סי' ז ת"ר שורה אחרונה דהא לא היו בה נשואין מעולם וכ"כ הרמב"ן ז"ל כצ"ל:
ע"ד שורה כב מלמטה סוף סי' הנ"ל סבר כר"ע וחלוצה מדאורייתא כצ"ל:
שורה ב אבל תוספת יש לה אפילו בלא הכיר בה כצ"ל:
סי' ח' בת ישראל מאורסת לכהן אינה אוכלת בתרומה עד שנשאת כצ"ל:
גמ' פה ע"ב:
דף מח ע"א שורה ב' אלא קצוצי בהונות שלא היו יכולין לקיים שיר בכלי אלא בפה כצ"ל:

סי' ט גמ' פו ע"ב סי' י גמ' פז ע"א:

פרק עשירי

ע"א סי' א **האשה** שהלך בעלה למדה"י גמ' פז ע"ב סי' ב כתב הרשב"א דהאי סוגיא דף פת ע"א: ע"ג סי' ג שורה ה מלמטה מסוף הסי' ובאו ואמרו לה משמע כצ"ל:

ע"ד שורה ט אם לא שתאמר דהכי איכא למשכח כצ"ל:

שורה יג וא"כ גם שאר איסורים לא שרינן כלל כצ"ל:

שורה יד לא שייך לזות שפתים אלא היכא דאתא גברא כצ"ל:

סי' ו וצריכה גט מזה ומזה גמ' פח ע"ב: סי' ז מתני' ואין לה כתובה גמרא דף פט:

דף מט ע"א סי' ט מתני' היתה בת ישראל גמ' צא:

ע"ב דין דאינה פוטרת צרתה וצריך לחלוץ לצרה אבל אסורה להתייבם בתחלה צרתה מותר נ"ב פי' קודם שחלץ לאותה שנאסרה מותר צרתה להתייבם:

סי' יג מתני' ואם נשאת שלא ברשות גמ' דף צב: סי' יד מאי קלקלה ר"א זינתה כו' וכי שרו לה להתנסבא ודאי לשוויה פנויה קאתי אבל גבי בעלה בתר לשנא אזלינן ודלמא מקפיד הוא שלא להתירה לזנות:

סי' טו ביאור אי הכי אימא סיפא כו' שמא יאמרו גירש זה כו' והקשה בתוס' כו' והיא רישא במתני' למאי דאייתי כצ"ל:

ע"ג סי' יו מסקינן בסוגיא (דף פט) במס' תרומות אין תורמין כו' וכתב עוד הרמב"ם נ"ב תרומות פ"ה ה' ח' הא דבשוגג תרומתו תרומה כו' וסבר שמותר לתרום מן הטמא על הטהור אין תרומתו תרומה כצ"ל:

סי' י"ז דף פט ע"ב תניא מאימתי:

ע"ד סי' יח מסקינן בסוגיא דף א אכל תרומה כו' סוף הסי' ותמהני על הרמב"ם שכתב אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים כו' הברייתא כצורתה ולא השגיח במה שתקנוה בחסורי מחסרא וכו' נ"ב בספרי הרמב"ם שלפנינו נכון הגי' וז"ל תרומות פ"י ה' כ' אכל תרומה טמאה משלם חולין בין טמאים בין טהורים אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורין ואם שילם חולין טמאים בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין ויחזור וישלם מן הטהורין עכ"ל:

דף נ ע"א סי' יט גמ' פט ע"ב אמר רבי יצחק מנין כו' כעצת השרים והזקנים יחרם כצ"ל:

שם בא"ד מה אבות מנחילין כל מה שירצו אף ראשים מנחילין כל מה שירצו כצ"ל:

דין דיש לב"ד כו' אבל לא לכך לחתוך לשונו או אחד מאיבריו כצ"ל:

סי' כ ד' צ ע"ב תניא אמר ר' אליעזר בן יעקב שמעתי כו':

ע"ב סי' כא ד' צב האשה שהלך בעלה ובנה:

ע"ד סי' כג א"ר גידל דף צב ע"ב:
דף נא ע"א סי' כד ר' ינאי ה"ל האי אריסא דף צג: עמוד ג סי' כח אמרו לה בגמ' ד' צד:
שורה ד' ה' מאותו סימן זו דרש ר"א בן מתיא ואשה כצ"ל:
שורה יא פנויה אני ונתקדשה לשמעון לשם פילגש כצ"ל:
שורה יז וצריכה גט מזה ומזה ומפני שלא נכנסה כצ"ל:
דין מי שקדש אשה והלכה למ"ה ונשא אחותה ע"פ שאמרו שמתה ואח"כ באה אסורה לשני ואם כצ"ל:
ע"ד סי' ל תניא ושכב בגמ' ד' צה:
דף נב ע"א סי' לא פיסקא ר' יוסי אומר בגמ' ד' צה ע"ב: שורה ו מאותו סי' על פי ב"ד פליגינא עלך מאחר דפוסל כצ"ל:
שורה כז ולא אסר אלא ארוסתו כצ"ל:
שורה ג מלמטה ומיהא מתני' אי כר' אמי מיתוקמא כצ"ל ע"ב סי' לב מתני' אמרו לו ד' צו: שורה ו מאותו סי' ופרש"י פוטרת צרותיהן אם מת ובא יבם ויבם אחת כצ"ל:
שורה כא והותרו כל האחרות כצ"ל ע"ג שורה י' ואמר רב תחליפא בר אבימי יש לו מאמר כצ"ל:
שורה יא אליבא דר"מ קאמר דקסבר יש חליצה לקטן כצ"ל:
סי' לד כתב הרי"ף והרא"ש אחריו גרסי' בפ' יוצא דופן (דף מה ע"א) בן תשע שנים:
סי' לה מתני' בן תשע בגמ' ד' צו ע"ב: ע"ד סי' לז מסקינן דף צז:

פרק אחד עשר

דף נג דין הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מיבמין ואפילו הורתו של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה ושל שני הורתו ולידתו בקדושה כצ"ל:
סי' ד' מתני' הגיורת בגמ' ד' צז ע"ב: ע"ב סוף סימן ה' ולקמן בסי' ז' נוכיח דעיקר הלכה כר"א כצ"ל:
סי' ז ת"ר גר ד' צח: ע"ג שורה ג' שנולדה בנכריות דלמא אתו כצ"ל:
סי' ח מתני' חמש נשים צח ע"ב: סי' ט תניא היה ר' מאיר אומר:
שורה ד באותו סימן הרי כאן גר נכרי ועבד שיחרר את השפחה ובא עליה העבד הרי כאן גר נכרי ועבד וממזר שחרר שניהם כצ"ל:
ע"ד סי' יב עשרה אין חולקין בגמ' צט ע"ב:
דף נד ע"א סי' יד אמר שמואל י' כהנים ד' ק ע"ב:

פרק שנים עשר

סי' א **מצוות** חליצה בגמ' דף קא: ע"ג שורה כז מלמטה לפי דבריו הזה לו לומר דאי ס"ד מומחים בעי כצ"ל:

ע"ד אורה ד משורה התחתונה של סימן העליון וכתב שיכול להושיב ב"ד ולסדר להם כל דבר כצ"ל:

סי' ב אמר רבא צריכי דייני גמ' דף קא ע"ב:

דף נה ע"ב סי' ג שורה ג בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גרים ואנא גר אנא כצ"ל:

ע"ג סימן ה' באותו סימן שורה ד אבל לגרים גר דן את חבירו גר ואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל ולענין חליצה כצ"ל:

שורה ב מלמטה אפי' לדעת רש"י כדאיתא בסנהדרין כצ"ל:

ע"ד מלמטה שורה יא כמו גבי ערות אשת אחיך דאין חילוק בין מן האב בין מן האם איסור ערוה אבל כצ"ל:

שורה ו' אפי' אמו מישראל ואביו מגר פסול עד שיהא אביו ואמו מישראל ואח"כ כתב כצ"ל:

שורה ב ומה שכתב הרי"ף עד שיהא כל צד ישראל לאפוקי אמו לחוד דלא תימא כצ"ל:

דף נו ע"א סי' ה מתני' חלצה במנעל כו' ומסיק עלה בגמרא נ"ב דף קב אמר רבה וכו':

ע"ג שורה י' על השוק כדאיתא לקמן כצ"ל:

דף נז סה"ד מסי' ז שאין שייך מעל דמעל גבי מנעל א':

ע"ג סי' י שורה ה מאותו סימן אבל ביד לא מצינו ימין ואדרבה כצ"ל:

סי' יא א"ר יהודה אמר רב קב ע"ב: עמוד ד שורה יח דגרסי והא דקתני בעי כונה ולפירושם כצ"ל:

סי' יב שורה כב מלמטה אבל ללשון ראשון כצ"ל:

מותר לכתחלה קשיא מנין לו כצ"ל:

שורה יז שהקשו על לשון ראשון של רש"י סברו הא דקאמר כצ"ל:

דף נח עמוד ג שורה ג וגורר את רגליו כצ"ל:

שורה יב ועמדו וקדשו ועמדה ונשאת כצ"ל:

שורה יג דילפינן מיניה בעד בעמידה:

שורה כא מלמטה שאסרו חכמים לכתחלה לחלוץ מאן סתר לדבריהם. שורה יא והנה הרמב"ם כתב פ"ד ה' יח הא דאנפילא. ע"ד שורה ב ולא ק"ל כוותיה זה כצ"ל. סי' טו אמר אמימר גמ' דף קג. שורה ה' באותו סימן דמסגי על ליחותא דכרעיה לא חליץ כצ"ל. שורה יח לא מצינו למדחי שמעתא דאמימר בכי האי מילתא קלישא כצ"ל.

דף נט ע"א שורה כט מלמטה וכן אם קשרו למעלה מן הארכובה שעיקר עמידת הסנדל ע"י הקשירה ולא קרינן ביה וחלצה נעלו מעל רגלו אבל מנעל שיכול לעמוד ברגל להלוך בו בלא קשירה לא ידעינן למה כצ"ל. שורה כב שיכול להכניס הסנדל בשוקו ולקושרו למטה מן הארכובה כצ"ל נ"ב וכן הגהתי גם ברא"ש בשם בנו הטור. שורה ה לא היה לו להזכיר ארכובה אלא קשירה כצ"ל. ע"ב שורה י' ומ"מ נ"ל שאין לפסול הקשירה כצ"ל.
סי' טז שורה יג מלמטה הוא חשיב רגל א"כ כשלא יגיע כצ"ל. שורה יב ולא כולה דכשר רק בדיעבד כצ"ל. שורה ה אבל עיקר חליצה מעל גב הרגל וכן לענין קשירה כצ"ל ע"ד שורה יג והנה הרי"ף גרס גירסא אחרת וכך נוסחה כצ"ל. שורה כא מלמטה ומפיבושת שלא עשה רגליו כו' נ"ב ולפי תרגום יונתן ולא שטף רגלוהי וגם לפרש"י בהחולץ לא קצץ צפרני רגליו ניחא בלאו הכי. שורה ז כש"כ שאין סברא שיהא מדבר דווקא בתער כצ"ל:
דף ס סי' יח שורה ט למה לי למכתב ראשו ומפרש כצ"ל:
ע"ג סי' יט מתני' חלצה במנעל גמ' דף קג. ע"ד סי' כ שורה ח או של עיר הנדחת או של זקן העשוי לכבודו. סי' כא מתני' חלצה בלילה גמ' דף קד:
דף סא ע"א שורה כא מכאן לדיינים שקבלו עדות כשהן עומדין על רגליהן שדינן דין ע"כ כצ"ל. ע"ב סי' כג כצ"ל:
מתניתין חלצה ורקקה שורה ת ה"ה אם לא חלצה ולא רקקה ולא קראה נמי כשרה כצ"ל.
ע"ג שורה כח בפרק ד' אחין סי' ב וג' וק"ו הכא כצ"ל. סי' כד לוי נפיק לקרייתא גמ' דף קה. שם שורה י היכא דשותת ולאו דוקא שותת כצ"ל. ע"ד סי כה שורה ז דקתני מתניתין חליצתה פסולה (דף קה ע"ב) אמר רב יהודה אמר רב:
דף סב ע"א שורה ב קאמר כדפרשתי כצ"ל. שורה טו ולומר דחליצתה אינו כלום אלא להחמיר כצ"ל. סי' כו פסק תנן בפרק בא סימן נ"ב דף נב. שם באותו סימן שורה יד כדאמר להדיא בפרק מי שמת (דף קנו) אמר רב נחמן אמר שמואל למיאונים בודקין כו'. שורה טו מלמטה וכך הוא ראוי להיות ברש"י שיהיו ניטלות בזוג וזהו שיעורא זוטא ולא כצ"ל. נ"ב כן מצאתי בספרו ח"ש שם. ע"ג שורה ד בחזקת אחיו מן האב אחר הרוב כצ"ל. סימן כח סמוך לסה"ד אף שדיעבד אינו מעכב מ"מ ראוי לבילה כצ"ל.
דף סג ע"ג סי' לה מצות חליצה בגמ' דף קו ע"ב. שורה ז' ואע"ג דבעי ב"ד ואשר תקראו אתם כצ"ל. סמוך לסוף הסימן וגמר את כל הפרשה פירוש אף הפסוק השני כצ"ל.
דף סד ע"א שורה כא דגלי מלתא שפסלה הרקיקה החליצה כצ"ל. שורה ט מלמטה כדרך הקרא פעם אחת בית חלוץ הנעל כצ"ל. ע"ב נוסחא גט חליצה שורה ט גם י ואי לא ליטלע לי קדמיכון רגליה דימנית ואישרי סיניה מעל רגליה ואירוק באנפוהי

ואשתמודעינהו לפלוני דנא דאחוהי דפלוני מאבוה הוא והיה בעולמו ואמרינן כצ"ל. ע"ג ד"ה וקובעין מקום כו' שם סמוך לסוף עמוד והוא אחיו ואם היה עמו בעולם כצ"ל נ"ב כן הוא בטור וב"י. בא"ד ע"ד שורה יג מסה"ד ואחרי כן מתרת הקרסים שהיו בתוך הלולאות ותופסת לרגל ביד שמאלה כדי שלא ינוד ויזוז ומגבהת ביד ימינה כצ"ל.

פרק שלשה עשר

דס"ה ע"א סי"ג אמר רב דק"ז ע"ב. סי' ד פסק שורה ו מאותו פסק וא"כ עדיין נראית כאשת המת כצ"ל. סי' ה ב"ש אומרים כו':

שורה ח הלכה דמכשירין בשנים ע"כ נראה כצ"ל. שורה י והרמב"ם לא נזהר בזה כצ"ל. שורה ד מסוף הסימן אבל בחליצה לעולם בעינן שלשה אפילו שניהם מודים כצ"ל. ע"ב סי' ו שורה יט קאמר כדרך הפעיטות ומשו"ה כתב כצ"ל. שורה לז והלא אביו הרא"ש כתב נ"ב (גיטין פ' האומר סי' יא) שגירסת כצ"ל. סי' ז שורה ו אכן הרמב"ם כתב וגירושין פ' יא) נוסח גט מיאון. שורה ח ט מיאנה פלונית בת פלוני בפנינו ואמרה אמי או אחי הטעוני וקדשוני או השיאוני ואני קטנה כצ"ל:

שורה והשתא גלית דעתי קדמיכון דלא צבינא ביה כצ"ל. שורה יא ולא קאימנא עמיה והשתא בדקנו (ברמב"ם ליתא והשתא רק ובדקנו והשתא הוא לשון הטור) פלונית דא ואיתברר לנא. שורה יג ולראיה בידה גם בידה זה הוא לשון הטור אבל ברמב"ם איתא ולראיה ברורה פ"כ. שורה ג מסוף העמוד כי בראשונה נהגו לכתוב גט מיאון כצ"ל. עמוד ג סי' ח ת"ר איזהו מיאון ד' קח. שם בא"ד ועוד דמשום דאטרחה בשליחות דרך גנאי אמרה הכי כי כל כבודה כצ"ל. סי' ט שורה ב שנשואיה או קדושיה הן מיאון כצ"ל. שורה ח אלא תלך ותינשא ותעשה מה שתרצה נ"ב בפי' המשנה שלפנינו אין תיבת ותנשא ולא קשיא כלל. ע"ג סי' יא מתניתין הממאנת באיש כו' הממאנת באיש ונשאת לאחר וגירשה לאחר ומיאנה לאחר וגירשה לאחר ומיאנה זה הכלל כצ"ל. שם שורה יד מלמטה ואמאי לא פריך אפילו בלא גיטה נמי נ"ב הן הן דברי תוס' ד"ה אזיל ומשבש ע"ש ומהר"מ שם וכן פי' הוא ז"ל בספר ח"ש.

דף סו סי' יב אמר רב יהודה אמר רב דף קח ע"ב. שם שורה ח ותעקור לנשואין של אחי אמו ותתייבם בגמ' איתא לנשואין של קמאי ותתייבם וע' מהרש"א שם. שורה ג מסוף אותו סימן אבל בכל שאר קרוביו מותר כש"כ בשניה דמותר כצ"ל. סי' יד שורה ו מלמטה וכתב הרא"ש על דברי הראב"ד ולכאורה כצ"ל. ע"ב שורה ה ולא אשכחן בר נש דכוותיה אלא ר"ל דאמר כצ"ל. סי' טו מתני' ב' אחין גמ' קט. ע"ג סי' יז פסק המיאון

כו' דאמרינן בפ"ז בנים הרי הן כסימנים אבל דדיה לא ושם בפ' עשרה כצ"ל. סי' יח א"ר יצחק בגמ' קט ע"ב סוף הסימן תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה כצ"ל.
דף סז ע"א סי' כא מתני' מי שהיה נשוי דף קי. שורה ד חליצה לא שייך בחרש וחרשת אפילו בחרשת מעיקרא כצ"ל. שורה ו מספקא לן אם קונה קנין גמור או כלל לא פירש כל היכא כצ"ל. שורה יז דלקמן ר' אלעזר אומר בכולן מלמדין כצ"ל. סי' כב בגמ' דף קיא מתני' מי שהיה נשוי. ע"ב שורה יב אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אלעזר וכן אמר ר' אלעזר הלכה כר' אלעזר כצ"ל. סי' כג פסק כתב הרמב"ם כו' שורה ו מלמטה מ"ט גדולה יקיים והלא אפילו נפסלה כצ"ל. ע"ב שורה א וקיי"ל נמי כר' אלעזר דאמר כצ"ל סי' כד מתני' יבם קטן דף קיא ע"ב. ע"ד סי' כז מסקינן דף קיב.
דף סח ט"א סי' כח בעא מיניה הון בריה דרב נחמן מרב נחמן כצ"ל. שורה ז מסוף הסימן אליבא דר"מ לחוב כצ"ל.

פרק ארבעה עשר

סי' א **חרש** שנשא דף קיב ע"ב. ע"ד שורה י וכתב הטור א"ע סי' קיט וז"ל וכתב הרמב"ם גירושין פ"י ה' כג לפיכך כצ"ל. שורה כ ולמה לא יתחייב לרפאות וכמה יש שמשתמטת מחמת חולי ומתרפאת ע"כ כצ"ל. סי' ד' ד"ה פסק שורה יג ביניהו עבר וגירש כצ"ל:
דף סט ע"א סי' ה ד"ה מתניתין שורה ו אמרו לו אף זו כיוצא בה פקחת שנשאת ונתחרשה כיוצא בה אמר רבא כצ"ל:
שורה ל"א והיכא דלא אמר מתחלה לעדים כצ"ל:
סי' ו מתניתין כו' שורה ב או אחת חרשת נ"ב מעורב העתקתו רובו כלשון הרי"ף ומיעוטו כלשון המשנה המשנה מקדמת חרשי לפקחי בין בנשואין בין במותם והרי"ף פקחי לחרשי בנשואין אין וחרשי לפקחי במותן:
שורה ח ואין כח בקדושין דידה לדחותה משום כצ"ל:
שורה תחתונה שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין לב' נכריות פקחות כצ"ל:

פרק חמשה עשר

ע"ג סי' א **האשה** שהלכה היא ובעלה בגמ' ד' קיא: שורה ד' מסוף הסי' דעבדי ליה סמתרי שהוא תחבושת כצ"ל:
עמוד ד סוף סי' ב וכן השיגו עליו הרשב"א והריטב"א והטור ועיקר כצ"ל:
דף ע ע"א סי' ה עשינו עלינו הבית בגמ' ד' קטו: עמוד ב שורה ה הפריז על מדותיו דאפילו בשנים צריכין לומר כצ"ל:
שורה ט בפרק אחרון בעובדא דחסא כצ"ל:

דין עד אחד כו' שורה ג בהאי דין וביארנו דאפילו היכא דלא ראו הטביעת ואחר זמן ולא לאלתר הכירו בטביעת עין אינו כלום כצ"ל:
ע"ג דין מי שהפקיד כו' אפילו אם המפקיד אומר כך וכך הוין ובחביות היו וכן מצאו החשבון כצ"ל:
סי' ט ההוא גברא בגמ' ד' קטו ע"ב: שורה כז מאותו סימן וכן לענין התרת אשה בעינן סימן מובהק כצ"ל:
ע"ד שורה כג והוא דברי הרא"ש דפרק איזהו נשך סי' נא כצ"ל:
שורה כו תחת ידינו דגבי דידיה לא כפינן כצ"ל:
דף עא ע"א דין גט כו' שורה ה באותו דין למקום דאשתכח פלוני ביום שנכתב הגט ולא מצא כצ"ל. סי' יא אמרינן ההוא גיטא בגמ' דף קיו ע"ב סי' יב פסק קטטה בינו לבינה כו' אבל אמרה מת וקברתיו מהימנא והיכא דארגיל היא קטטה דמשקרא אפי' אומרת כצ"ל:
סי' יג מתניתין ב"ש אומרים תנשא בגמ' קיו ע"ב: שם בא"ד וברי"ף גרסינן ואת"ל כל מילי דאית ליה לאינש נ"ב וכן הגי' בגמ' שלפנינו:
ע"ג סי' יד בגמ' דף קיז מתניתין הכל נאמנים שורה או דלמא טעמא דבת חמותה כצ"ל:
שורה יא ה"נ קאמרה קאכלה לגירסנ' דבי נשא כצ"ל:
שורה טז שבת חמיה היא בכלל בת חמותה כצ"ל:
שורה יז תו מסקינן והא דקאמרה הכי לקלקולא כצ"ל:
שורה ד' מלמטה סוף הסימן ה"נ גבי חמותה הבל"מ אבל תמה אני כצ"ל:
סי' טו מתניתין עד אחד אומר בגמ' קיז ע"ב:
דף עב ע"ב סי' יח שורה יא כדפירשתי לעיל סי' טז כצ"ל:
שורה יג א"ר אלעזר במחלוקת שנויה ורישא נמי ר' יהודה ור"ש היא כצ"ל:
סי' יט מתניתין האשה שהלכה בגמ' דף קיח: סי' כ בגמ' קיח ע"ב מתניתין קידש אחת מחמש נשים כו' ואסור בקרובות כולן נ"ב אין זה מן המשנה והם דברי עצמו:
א"ג סי' כא שורה כא ולא אמרינן לוקמא אחזקה ותנשא דהא ודאי כצ"ל:

פרק ששה עשר

סי' א **האשה** שהלך בעלה בגמ' דף קיט:
דף עג ע"א סי' ב לא תנשא ולא תתייבם כו' סמוך מיעוטא דמפלת לחזקה וה"ל פלגא ופלגא סיפא כצ"ל:
בא"ד וה"ל מחצה על מחצה ואתי אפילו כרבנן ובסיפא דחמותה כו' כצ"ל. ע"ב שורה יב משום הכי ס"ל דאינו פוטר משום דמסייע ליה חזקה כצ"ל. סי' ד מתני' שתי יבמות

בגמ' קיט ע"ב שאז כל אחת צריכה לעדות חברתה וכן כתב המ"מ וכן דייק לשון רש"י ז"ל סה"ד כצ"ל. סי' ה אין מעידין אלא גמ' ד' קכ. ע"ג שורה יב ומיהא ודאי סימנים מובהקים כצ"ל. שורה יג דהא פליגי בסוגיא אי שומא הוי סימן כצ"ל. שורה ו' מסוף הסימן שאולי אין לחוש לדברי הצופה הזה דעובד כוכבים אינו בן עדות כלל ואפילו במל"ת אין בזה מקום לספק כלל כצ"ל. שורה ד אלא אפי' היה מכחישו ואמר שלאלתר פלטם המים כצ"ל. סימן ו שורה ג' והלכתא כרבנן דשומא אינה סימן מובהק כצ"ל.

דף עד ע"א סי' ט הא דאין מעידין גמ' דף קכא דין נפל במים כו' אלא א"כ יש בו סימן מובהק ולא יתירוה אלא אחר י"ב חודש וביארנו דמי שאבד זכרו אין אשתו נשאת סה"ד כצ"ל. ע"ג סי' יד בגמ' ד' קכא ע"ב. מתניתין אפילו שמע מן הנשים כו' ר' יהודה בן בבא אומר בישראל אע"פ שיהא מתכוון כצ"ל.

דף עה ע"א סי' טז שורה כד והנני אומר שדעתו מסכמת לדעת הר"נ כצ"ל. שורה מב של עזיקא הן פי' עיר של א"י כצ"ל. ע"ג שורה עליונה דאיכא למימר ביותר שבא להטיל אימה עליו כצ"ל. ע"ד סי' כא דף קכב מסקינן.

דף עו ט"א סי' כג מתניתין אמר ר' עקיבא כו' שמשיאין את האשה ע"פ עד אחד וכשבאתי והרציתי הדברים לפני ר"ג כצ"ל. ע"ב סי' כד שורה ו כדגרסינן פרק זה בורר נ"ב דף כה. שורה ז פסליה רב נחמן ועבריה אזיל ורבי מזייה וטופריה סבר ר"נ לאכשורי א"ל רבא כצ"ל. שורה י עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבידה כצ"ל. שורה ית וראיה נמי ממאי דפר"נ ואע"ג דרבי מזייה וטופריה לא מכשירין ליה לעדות עד שילך כצ"ל. ע"ג שורה א ששלחו לו להתיר אשה אחת ע"י עדות עד אחד כצ"ל. שורה יז מה שאמרת שאין עדות זה מספיק לאסור אשת משה לשוק דהא כצ"ל. ע"ד שורה כח אכן לא מצאנו למעוטי היכא דאיכא שאילה אפילו העכו"ם ליהודי. סי' כז מעשה בעובד כוכבים אחד שאמר למה אינכם מביאין אותו יהודי שנהרג כי הוא שוכב שם באותו מקום הדר אמר אני הייתי לוקח ליטרא מכם כו' כצ"ל.

דף עז ע"א סי' כח תניא אין בודקין בגמ' דף קכב ע"ב. ע"ב שורה יב כדי שלא תשארנה בנות ישראל עגונות כצ"ל.

סליק בעזרת נותן ליעף כח.

מסכת כתובות

פרק ראשון

ב"ח סימן יח ד"ה דשוויא אנפשיה חתיכה דאיסורא כו' ולא מצית נ"ב ולא מצית עד סה"ד מוחק הר"נ ואולי גם הרא"ש לא גריס ליה ע"כ אינו מעתיקו.

פרק שני

ק"נ סי' ט ד"ה וכגון שחב לאחרים כו' ע"ז פי' רבינו כלומר שחב לאחרים בדיבורו נ"ב וכן פרש"י כאן. סי' טז הגה"ה דבור המתחיל נראה דהאי דאמר כו' וצ"ע פרק גט פשוט (נ"ב דף קסח) גבי ההוא תברא כו' משמע דאאדם אחר לא מצי הדר כצ"ל נ"ב פי' דהתם באשה הוי מעשה מתחלה אמר אינה היא ואח"כ אמר כי היא היא ואמר שם דצורבא מרבנן מהימן דלא דק באשה כל כך והאי דקאמר מתחלה לאו היא לא כלום הוא משמע דאאדם אחר לא אשה לא מצי הדר וצ"ע איך קאמרי הכא ואי צורבא מרבנן הוא יכול לחזור ולהגיד.

פרק שלישי

אלו נערות כו' על הגיורת ועל השפחה ועל השבויה שנפדו ונשתחררו ונתגיירו כו' נ"ב בכל מקום ששנו הני תלתא נשי הסדר כמו כאן במשנה בגמ' גיורת שבויה שפחה שנפדו ושנתגיירו ונשתחררו וע' מה שכתב התי"ט על דקדוק אחד שבמשנה ד' יא למה נשנה כך ובשיטה מקובצת על ארבעה דקדוקים שיש בסדרן וכן הרי"ף מעתיק כסדר שבמשנה וכאן שנה הרא"ש לבד הסדר ולא ידעתי אם מידו של הרא"ש זה הסדר מפני איזה כונה או המעתיקים המדפיסים בדו מלבם סדר חדש. שם מאן תנא אר"י א"ר ר' מאיר היא דתניא קטנה מבת ג' שנים ויום אחד כו' נ"ב אם אמנם כי כן הגי' בהרי"ף והתוספתא נראה עיקר כגי' הגמ' כאן בדף מ מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות כי כיון שאין לה קנס ג' שנים מאי בעי הכא הלא מכר יש לה מבת יום אחד.

ק"נ סוף סימן ח ד"ה דגרסינן בפרק נערה שנתפתתה דף מד ע"ב ותמהני כו' עד סה"ד נ"ב שם עיקר מימרא דר"ל ע"כ מביא הרי"ף משם נ"ל:

פרק רביעי

ת"ש סי' ה ד"ה כיון דליפות כחו תימא ס"ס הוסיף עליו אחריות כו' נ"ב ע' מהר"מ שיף תוס' ד"ה משום דינא דבר מצרא שמיישב בטוב טעם את דברי הרא"ש. סי' ט הגה"ה ד"ה ומיהו נכסים כו' אבל רש"י פי' כו' נ"ב הוא דבר בפני עצמו וקאי על נדוניא שעדיין

לא זכו בהם החתנים שפוסק ר"ת שלא זכה בהם הבעל ע"ז כותב אבל רש"י וכו' חייב לשלם האב להבעל:

רא"ש סי' כב אמר אביי אלמנה כו' שאני קורא בה אהדרינך למדינתיך כו' כצ"ל כמו ברי"ף וע' מה שכתבתי בזה בחלק ב'.

פרק חמישי

סי' א הגה"ה ד"ה פרש"י כו' הא אמרינן בעשרה יוחסין עבר מר אדרב ואדרב חסדא קאי כו' כצ"ל:

ק"נ סי' כג ד"ה שמצאתה נ"ב צ"ל שמצאת כמו ברי"ף וכן צ"ל ברא"ש. סי' כז איכא בינייהו דמטללה בגורייתא קיטנייתא ונרדשיר כו' כצ"ל. סי' ל מתני' המורדת כו' יחזור ויגבה ממנה נ"ב כן הוא גי' הרי"ף אבל בגמ' במקום אלו שלש תיבות איתא רק שתים גובה הימנה ונכון יותר.

רא"ש סי' לא מורדת ממאי כו' שאינה עושה שום מלאכה סה"ד נ"ב בתוס' מפורש יותר. סי' לב תנן וכן המודר כו' ולפי המסקנא ניחא דקאמר ולאו לאמלוכי ביה בעי כצ"ל ונ"ב כן איתא בגמ' וע"ש ברש"י. סי' לג המורדת על בעל כו' ירושלמי במה אנן קיימינן אי שמרדה כשהיא נדה התורה המרידתה עליו כו' כצ"ל. שם בא"ד דרש רב נחמן בר רב חסדא הלכה כרבותינו שלא הצריכו שליחות קודם ופליג אדרמי בר חמא אמר רבא האי בורכתא אלא הלכה כרמי בר חמא כצ"ל נ"ב כן איתא בגמ' אמר רבא וכן נראה מהרא"ש שצ"ל רבא שכתב לקמן בסמוך ולא קאי כו' אלא ארמי בר חמא ורבא ומיד המדפיסים נשתבש כאן רבינא במקום רבא.

פרק ששי

סי' א מציאת האשה וכו' ודלא כהרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ד כו' אבל חבל בה בעלה כו' והכל שלה. והראב"ד ז"ל הגיה עליו תימא הוא כו' כשחבל בה איהו למה ישלם לה הכל נ"ב והרשב"א נותן טעם לשבח להרמב"ם מובא בר"נ ובמ"מ גם המגדל עוז מיישב פסק הרמב"ם לנכון והב"י פסק כהרמב"ם:

סי' ד' פסקה להכניס לו כו' א"ר יוסי ב"ר חנינא הדא אמרה אין אדם רשאי למכור כלי אשתו כאן שייך הגה"ה שניה המתחיל פי' רבינו מאיר ז"ל כו':

שם בא"ד פסקה להעלות לו כספים סלע נעשה ששה דינרים נ"ב כאן שייך הגה"ה ראשונה המתחיל פי' ה"ר שמואל בן ר"ב:

סי' י"ח סה"ד ומבריה דרב חמא בריה דרב אשי זיבורית ובשבועה כו' כצ"ל (ריי"ף):

סימן י"ט אמר רבא הלכתא ממקרקעי כו' סה"ד דכיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף חשיב הכל כמקרקעי ואישתיק ולא אמר להו מידי נ"ב בגמ' ליתא להאי ואשתוק אהך מימרא אלא אדלעיל מיניה ע"ש ואין לומר שלפני הרא"ש היה בכאן כ"כ הך סיומא היה צ"ל ולא אמר לן ועוד כיון שהרי"ף לא שנה הרא"ש מנין לו הלא הוא מעתיק תמיד דברי הרי"ף כלשונו ש"מ כי בטעות נכתב כאן ועומד למחוק או יותר טוב שחסר כאן מימרא דאמר רב מניומי בריה דרב ניחומי וכו' עד ואשתוק וכו' וכל זה צ"ל בסימן י"ח אחר ואף אמימר הדר ביה וגם הסי' כ' כולה שם צ"ל אחר מימרא דרב מניומי וכן מוכח שחסר ברא"ש מימרא דרב מניומי מדמביא דברי התוס' ע"ז מכאן היה רגיל וכו':

סי' כ"א ובשמתא להוי מאן דלא אמר ליה כו' שקבל עליו להביא את בנימין מאריה ומגנבי כו' כצ"ל:

פרק שביעי

סי' יא הגה"ה אע"פ כשלא בעל אחר שהביאה שתי שערות כצ"ל:

ק"נ ד"ה ה"ג ודייקינן לה מדקתני בטעות אשה אחת ובעל כל זה לשון הרי"ף ורצונו מדקתני עולא קידש על תנאי ובעל ולא קתני קידש על תנאי וכנסה אלא בעל לאלתר משמע ואשמועינן עולא דלרב אפילו בטעות אשה אחת צריכה גט לאפוקי מסברת רבא נ"ב גם מדאמר ר' יוחנן המקדש על תנאי ובעל ד"ה אינה צריכה הימנו גט ולענ"ד דייק הק"נ מלשון וקתני ע"כ מביא מדתני עולא לבד אבל לולא זאת היה נראה יותר מר"י שמביא גמ' ראיה ממנו למימרא דרבה אבל בטעות אשה אחת גרידתא וכו':

פרק שמיני

סי' א האשה שנפלו לה נכסים כו' ואין לך נכסים שאינם ידועים יותר מחבלה וקתני ילקח בהן קרקע וכי היכי דתנן במתניתין נפלה לה כספים ילקח בהן קרקע כצ"ל ע' ק"נ:

סי' ג' וגם כתב רבינו שמשון ז"ל כו' כנכסים שאין ידועים לבעל ואליבא דר"ש כו' כצ"ל:

סי' י"ב שומרת יבם שנפלו לה נכסים כו' ונכסים הנכנסים והיוצאין עמה בחזקת יורשי האב כצ"ל:

פרק תשיעי

סי' א הכותב לאשתו דין ודברים כו' וקשה כיון דטעמא דלא נסתלק משום דיד בעל השטר על התחתונה או מדקדוק הלשון דבנכסיך ולא בפירות בנכסיך ולא לאחר מיתה לרב אשי מאי מהני קנין לדבר שאינו במשמעות הלשון כו' כצ"ל:

שם בא"ד ולטעמיך הא דאמר ר' יהודה לעולם הוא אוכל פירי פירות כיון דאכלתינהו לפירי פירי פירות מהיכא אלא בדשיירה הכא נמי בדשייר כו' כצ"ל:

סי' ב' מי שמת והניח אשה ובעל חוב כו' ורבי עקיבא מאי איריא מותר כולהו נמי דיורשין הוי אין הכי נמי ואיידי דאמר רבי טרפון מותר תני איהו נמי מותר כו' כצ"ל:
סי' ה' ההיא איתתא דאפקידו גבה מלוגא דשטרי כו' וצ"ל דמיירי שהפקיד אצלה בעדים כו' כצ"ל:
סי' ו' ההיא איתתא דאיחייבא שבועה בבי דינא דרבא כו' וחזינן לגאון דקאמר דהאידנא לית ליה למימר כו' כצ"ל:
סי' ז' ההיא איתתא דאיתחייבת שבועה בבי דינא דרב ביבי בר אביי וא"ל בעל דין תיתי ותשבע לי במתאן פירוש כו' כצ"ל (ב"ח):
סי' י' אמר ליה רבא לבריה דרב חייא בר אבין כו' וכיוצא בו מצינו בפרק הגוזל קמא הגוזל את אביו ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לבניו או לאחיו כו' כצ"ל:
סי' י"א אמר אמימר האי מאן כו' הלכך בין שטר חוב וכתובה יוצאין ביום אחד בין ששניהם שוה כעין שלוה ולוה כו' כצ"ל:
סי' כג איבעיא להו פוגמת כתובתה בעדים מהו כו' איבעיא להו פוחתת כתובתה מהו כו' איבעיא להו פוגמת כתובתה בפחות משוה פרוטה מהו כו' ק"נ שינה מקומה כי בהסדר האיבעיא זו קודמת להך איבעיא דהפוחתת כתובתה כן הוא בהש"ס כצ"ל כן נראה מלשון רבינו נ"ב שמביא אחר פוגמת בפחות משוה פרוטה במאי גביא וזה אינו כי במאי גביא קאי על פוחתת כתובתה ש"מ שצ"ל ברא"ש כ"כ האיבעיא פוחתת אחר האיבעיא פוגמת בפחות מש"פ ועליו קאי במאי גביא:
סי' כ"ט ובירושלמי מפרש כו' אבל שבועה דפוגמת פטרה מכל פגם שיבא לאותה כתובה שכתב לה ממי שיהיה ולמי שיהי' כצ"ל:

פרק עשירי

סי' א **מי** שהיה נשוי שתי נשים וכו' ולא נשבעה אין יורשין של שניה נוטלין כו' נ"ב הני שתי תיבות של שניה נ"ל למחוק כי ה"ה ברישא דקתני יורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה כשנשבעו אבל מתו ולא נשבעו אחר מיתת בעליהן אין ליורשיהן כתובה ולא שייך שום קדימה כי באו כולם כאחד לחלוק ירושת אביהן וכי מפני ששם בשבועות פריך מסיפא ומוקי לה בנשבעה ומתה צריכין הכא להעמיד הדבר על הסיפא ומה שמקשה שם מסיפא ולא מרישא דהכא כתבתי שם כיד החונן דעת הטובה עלי:
בק"נ שם ד"ה ויש מן הגאונים דאמרו שאפילו בחיי שניה נוטלין וק"ק א"כ אמאי קתני כו' עד סה"ד ולע"ד אדרבא לרבותא נקטו מתה השניה לא מבעיא כשהשניה חי' הרי היא בע"ח ויורשיה ויורשי הראשונה משלמין מירושת אביהם החוב והוה מותר

לחברתה אלא אפילו כשמתה השניה שיורשיה אינהו גופייהו שקלי והם מקבלין ולא פורעין אפ"ה הוה הכתובה מותר לחברתה:
סי' ד' ועוד כתב הר"מ ז"ל שאם יבא שום אדם כו' אבל אם היתומים אומרים כן שומעין להן נ"ב פי' כשבא המלוא לגבות קרקע מיתמי הלוה ורוצה לקבל הקרקע אחת עבור כל החוב והיתומים אומרים לא כן אלא ישומו ב"ד שומעין להן וכו' מובא בטור ח"מ סי' קט:
סי' י' וכן שלשה שהטילו לכיס וכו' וטעמא כדאיתא בירושלמי דגרסי' התם כו' עד כדון דהות פרקמטיא זעירא (הר"נ מעתיק עד כדון דהות פרקמטיא רבה הות פרקמטיא זעירא מאי פירושו שאף מעות שניהם הי' זעיר שם) הות פרקמטיא רבה מאי כו' אמר רבי בון בר חייא יכול הוא למימר עד דאת מזבין חד זמן אנא מזבין עשר זימנין כו' כצ"ל:

פרק אחד עשר

סי' ד' **א"ר** יוחנן משום ר' יוסי אלמנה ששהתה שתים ושלש שנים ולא תבעה מזונות איבדה מזונותיה השתא שתים איבדה שלשה מיבעיא לא קשיא כאן בעניה כאן בעשירה א"נ כאן בפרוצה כאן בצנועה כצ"ל וכן איתא בגמ' כי בת השתים קודמת:
סי' טו מאי שנא שוה מאתים במנה כו' דהתם הוא סבר שהמקח שוה יותר מן המעות שקיבל כו' נ"ב הני שתי תיבות יותר מן אינם לא במרדכי ולא בתוס' ד"ה אר"פ ולא בתשובת מיימונית כי די שסובר ששוה המקח המעות שנתן ומה לנו שיסבור ששוה עוד יותר כיון דמיירי שהעובד כוכבים קנה המקח ונתן המעות ליד השליח ואם נרצה לקיים הני שתי תיבות אזי צריכין להוסיף וכך צ"ל שהמקח אינו שוה יותר ומיירי שהעובד כוכבים היה המוכר שוה מאתים במנה וכך שפיר טפי לשון הרא"ש וכן מעתיק הטור ח"מ סי' קפ"ג:

פרק שלשה עשר

ק"**נ** סי' א' ואם בא הבעל גובה בשבועה מה שלותה וכ"פ הרמב"ם פ' י"ב מהל' אישות נ"ב פי' הרא"ש עומד באופן שב"ד פסקו לה ואם בא הבעל היא גובה מבעלה בשבועה מה שלותה וע"ז קאי וכ"פ הרמב"ם כשפסקו לה ב"ד והוא טוען הנחתי לך צריכה שבועה:
סי' ח' תנן התם המודר הנאה מחבירו כו' א"ר אבא בר ממל הפורע חובו של חבירו בפלוגתא דתנן ובני כהנים גדולים כצ"ל:
א"ר יוסי טעמא דבני כהנים גדולים לא עלתה בדעתו שתמות אשתו ברעב הכא מפייסנא ליה עד דמחיל כצ"ל:

סי' י' הטוען את חבירו כדי יין וכדי שמן כו' גמ' היכא דא"ל מלא עשרה כדי שמן יש לי אצלך שמן קא טעין ליה קנקנים לא קא טעין ליה עשרה כדי שמן מלאים יש לי בידך שמן וקנקנים טעין ליה כי פליגי היכא דא"ל עשרה כאן בצד העמוד נדפס הגה צ"ל דא"ל מלא עשרה נ"ב האי צ"ל מלא במקום זה הוא שיבוש גמור ואשפוט כי לפני בעל הגהה היה ברא"ש בד"ה היכא דאמר ליה עשרה כדי שמן יש אצלך שמן שמן קא טעין ליה קנקנים לא קטעין ליה וכן מעתיק הטור וכמה קולמוסין נשתברו וכמה דיו נשפך ע"ז והפרישה מגיה ומוסיף ואומר שצ"ל היכא דאמר ליה מלא עשרה כדי שמן כמו שכתב לפנינו ושם בספר בעל הגהה הנ"ל שלא היה תיבת מלא רשם צ"ל מלא והוא כפרישה אשר מגיה כן ע' בטור ח"מ סי' פ"ח ובב"י שם ובדרישה ופרישה שם ותמצא ובאו מדפיסי צערנאוויץ אשר לפני ספריהם והדפיסו ההגה"ה כאן שלא שייך מעולם הכא וטוב עשו מדפיסי ווילנא שלא העתיקו אותו הגה"ה בספריהם:

בא"ד דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה ב' דברים כו' כצ"ל:

בא"ד ואמר ר' חייא בר אבא תלמוד ערוך הוא בפי ר' יוחנן הא מני אדמון היא והא דאצטריך רבה למיפסק הלכה כו' כצ"ל:

סי' י"ב מתני' העורר על השדה כו' גמ' א"ר אמי לא שנו אלא עד נ"ב כן הגי' ברי"ף אבל בגמ' לפנינו הגי' אבייי:

סי' י"ז שלשה ארצות לנשואין כו' אבל בן יהודה שאירס אשה בגליל כתב ע"ז הק"נ ודלא כגי' התוספתא שלפנינו מגליל דלפי' ר"ת דוקא כשנשאה בגליל כופין אותה לצאת עכ"ל:

נ"ב ולפי הגי' שבתוספתא שלפנינו אשר הוא משונה מגי' הר"מ בכל מילי ומגיה ר"ת מעט התוספתא בעצמה מפרש דהאי מיהודה מגליל פירושו ביהודה בגליל דאיתא התם אם אמר (פי' כתב כדפי' ר"ת) אני פלוני מיהודה נשאתי אשה מגליל אין כופין אותו לצאת בגליל כופין אותו לצאת והיינו מפרש דמאי דקאמר תחלה אם היה מיהודה ואירס אשה מגליל כופין אותו היינו בגליל וכן פי' ברישא בד"א וכו' ואירס אשה מיהודה פי' ביהודה:

סי' י"ח הגהה בירושלמי גרסינן כו' ופירש רבינו מאיר דההיא דירושלמי מיירי בזמן הזה ובריייתא דהכא מיירי בזמן שבית המקדש קיים דאז הוי מצוה טפי לדור בא"י כצ"ל וכן מעתיק דבריהם השלטי גבורים ומסיים ואין תירוץ מספיק דאי הירושלמי מיירי בזמן הזה למה כופין אותה אלא נראה שאין חילוק בין בזה"ז בין בזה"ב כסתמא דמתניתא עד כאן:

סליקא לה מסכת כתובות, בעזרת בוחן לבות:

מסכת נדרים

פרק ראשון

סי' **א** **כנדרי** רשעים נדר בנזיר כו' ירושלמי פ"ק ה"א מוקש אדם יצע קודש ואחר נדרים לבקר מתחיל אדם לנדור פנקסו נפתחה ד"א מוקש אדם וגו' איחר אדם את נדרו פנקסו נפתחה מעשה וכו' כצ"ל סי' י' לחולין שאוכל לך לא כשר לא דכו לא טהור כצ"ל ונראה כי בימי הרא"ש עוד לא נתגלה הרי"ף על מסכת זו כי בהרי"ף כן הגי' לא טהור ואם היה לפני הרא"ש היה ג"כ מעתיק לשון הרי"ף כדרכו אבל הרמב"ם נראה שראה הרי"ף גם על מסכת זו ע"כ מעתיק לא טהור כגי' הרי"ף:

ק"נ ד"ה מומי מומתא כו' אבל בטור ובש"ע כו' נ"ב בטור ובש"ע שם אשר לפנינו איתא מומי אומי הוי כינוי:

ק"נ אלא בחיי קרבן לאו דוקא דהא במנחה לא שייך בחיי מנחה אלא כו' נ"ב ע' תי"ט ד"ה ר"י מתיר ושם מסיק דחיי דאמרינן לאו חי מרגיש אמרינן אלא כל דבר יש ממשי קורא לה חי בלשון בני אדם ע"כ:

פרק שני

סי' א' **ואלו** מותרין כו' ואמר ר"נ ות"ח אינו צריך שאלה ודוקא המדיר אשתו כו' נ"ב ע' תי"ט ד"ה חולין ומה שכתבתי שם בחלק ב' כי מהרמב"ן מוכח שאלו דברי הרא"ש כונתו שכן מפורש בשמעתין:

ק"נ ד"ה ואמרינן נמי לעיל בעי רמי בר חמא כו' דאי לאו האי קרא ה"א כי ידור נדר עד שידור בדבר הנידר לגמרי שנאסר לכל מחמת אותו נדר כו' כצ"ל:

ק"נ ד"ה וה"ה נמי אם אמר הרי עלי יום זה כיום שמת כו' עד סה"ד בררתי מדברי חידושי רשב"א נ"ב וכן הוא מפורש ברמב"ן:

סי' ו' קרבן לא אוכל לך כו' והיינו טעמא דנדרים דאיסור חפצא הוא שאוכל מה שאוכל הוא כצ"ל וע' רמב"ן וריטב"א ונ"י:

ברא"ש סי' ט' הרי עלי כתרומה כו' ואם סתם אסור דברי ר"מ וחכ"א כו' נ"ב גם מכאן נראה שלא ראה הרא"ש רי"ף על האי מסכת כי הרי"ף גורס כמו בגמ' רי"א:

ק"נ סי' ח' ד"ה ולרבה דוקא בהחליף דבריו כו' דבענין זה שכללן יחד לא אמר ר"ע לרבה דבמעמיד כזה שהוא מותר וכולן אסורים וכיון שכן כו' כצ"ל:

פרק שלישי

הי' י"א בסופו **ירושלמי** הל' ה' תני תולין כו' אבל לא בישראל בעל זרוע שבעלי זרוע מצויין לפול דלמא יפול ויגלגל עליה קדמותא כצ"ל וכצ"ל בתפארת שמואל דלמא יפול ויגלגל כו' ר"ל שמא יפול הבעל זרוע ישראל ויגלגל עליו המוכסין אח"כ כל מה שתלה בשם בעל זרוע ע"כ:

בק"נ סי' י"ג שלא נתכוון זה אלא למי שהחמה רואה אותן כו' ועפ"ז צדקו דברי הטור דוקא שאמר לישנא דקרא רואי השמש אבל אם אמר מרואים שמש מותר בסומין ודלא כב"ח כצ"ל:

פרק רביעי

ברא"ש סי' ו' אמר ר' יעקב המדיר את בנו לת"ת כו' וירושלמי בשלהי מסכת בכורים תני המדיר את בנו ללמוד תורה כו' ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן אף לוקח לו חפצים מן השוק כצ"ל (רמב"ן ריטב"א נ"י).

רא"ש סי' ח' תנא ביקור חולים אין לו שיעור כו' אמר רב שישא בריה דרב אידי לא לסעור אינש קצירה כו' כצ"ל (גליון הש"ס):

שם אמר רב זוטרא בר טוביה אבל אומר סם פלוני יפה לה כצ"ל כמו בגמ' ויאות כי על בהמה קאי:

פרק חמישי

ק"נ סי' ב' ד"ה נפל ובני לית היא כו' א"כ ליכא פשיטותא לפי' הר"נ מהך ברייתא ולפי פי' ב"י עיקר פשיטותא כו' כצ"ל:

רא"ש סי' ה' ההוא גברא דהוה בריה שמיט כיפי דכיתנא כו' אמר רב אשי ומאן לימא לן דסודרא דאי תפיס ליה לא מיתפיס ליה כו' כצ"ל:

פרק ששי

ק"נ סי' ב' בשלוק של ירק דברי ר' יהודה כן הוא גי' תוס' וגי' רש"י והירושלמי בשלוק של בשר נ"ב וכן הוא גי' הרי"ף והרמב"ן והריטב"א:

שם בק"נ דג דגים שאני טועם אסור בהן בין גדולים בין קטנים הר"נ פי' שאמר דג דגים ורבינו פי' או דג או דגים נ"ב הכא בפסקיו לא משמע כלל אבל הכי דעתו בפירושו:

ק"נ סי' ג' ד"ה ופליגי רבנן עליה התם שם בנו הכא שם אביו כו' עד סמוך לסה"ד מה שאין כן בקומא דחלבא אין לומר להפריש בין זה לאחר שאין נקרא קום אלא זה וע"כ על שם אביו נקרא כן דעדיין תורת חלב עליו ונכון פי' זה נ"ב וכן כתב הריטב"א כאן ע"ש:

פרק שביעי

ק"נ סי' ד' כמיפר נדרי עצמו ותו' גרס עוד בבא כו' ורבינו השמיטו דכבר פסק להלכה בפ' השולח סי' י"א כצ"ל:

ק"נ סי' ה' ובעיא לא איפשטא כו' ואני מצאתי ברמב"ן פ"ק דחולין דף ד' שסובר כדעת הר"נ ורשב"א ע"ש כצ"ל:

נשמט סי' ב' ק"נ הנודר מן התבלין כו' ומותר במבושלים היינו שומים ובצלים שבאו לתקן הקדרה כו' כצ"ל:

פרק שמיני

ק"נ סי' א' אמר רב מוחלפת השיטה והקשה רשב"א כיון דבדינא פליגי ולא בלישנא האיך אפשר לומר לר' מאיר לאסור עד שיצא והלא באומר עד הפסח כולהו מודו דאינו אסור אלא עד שיגיע נ"ב פי' וסתם מתני' ר' מאיר וא"כ כש"כ עד לפני כו':

עוד שם בק"נ והלכה כר"י וכדתנן במתני' והברייתא מהפכינן לה מקמי מתני' נ"ב וכן כתב הריטב"א כאן והר"נ שם:

פרק תשיעי

בק"נ סי' ב' ודוקא כי האי גוונא בעי בפניו והך דיתומים אע"ג דהוי לטובתה צ"ל דבדיעבד הוי התרה כו' כצ"ל:

פרק עשירי

ק"נ סי' ב' ואינו צריך שיפר ביום ששמע הבעל לאפוקי דעת הרמב"ם וסמ"ג וסמ"ק דסבירי להו שצריכין האב והבעל לשמוע ביום אחד וכ"כ הב"י בסי' רל"ב ומהתימא על הטור שכתב והכי מסתבר מדעת עצמו ולא הביא דעת אביו הרא"ש ב"ח:

נ"ב על דעת הרמב"ן שחולק על הרמב"ם וס"ל כהרא"ש כתב הטור וכן מסתבר והוא בסי' רל"ד:

פרק אחד עשר

ק"נ סי' ב' ונמצא שהיא אשתו לאחר כדי דיבור וקשה הא אפילו היה אשתו כו' נ"ב קאי ושייך על אמרו לו שנדרה מן התאנים ונמצא שנדרה מן ענבים וכן המה דברי הש"ך שמביא הק"נ בסמוך:

רא"ש סי' ג' אמרה קונם תאנים וענבים אלו שאני טועמת כו' אמרה קונם תאנים שאני טועמת קונם ענבים שאני טועמת הרי אלו שני נדרים כצ"ל נ"ב כן גורס בפירושו ומפרש הואיל ואמרה קונם פעמיים הוי כל אחד נדר לבדו וכו' ע"ש:

רא"ש סי' ו' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך כו' ועוד דרב פפי אמר מחלוקת בהפרה כו' כצ"ל:
ק"נ סי' ח' דחיק לאוקמי כולהו אמוראי דהתם כרב המנונא וקצת מרבוותא מייתו ראיה מסוגיא זו דלא קאמר רב המנונא אלא כו' כצ"ל:
סליקא לה נדרים:

מסכת גיטין

פרק ראשון

רא"ש סי' א' הגהת הב"ח אות א' לא מצי כו' ואין השליח עולה משום שנים וכן נראה כו' כצ"ל:
ק"נ אות ה' אבל בחד אי לא אמר כו' וכמ"ש רבינו בסמוך דמידק דייק ולא מרע נפשיה ה"נ בהבעל שלחני לבד לא מרע נפשיה כו' כצ"ל:
סי' ו' ודקדק ר"י כו' רבה בר אבוה מצריך מערסא לערסא רב ששת מצריך משכונה לשכונה רבא מצריך באותה שכונה כו' כצ"ל:
בק"נ סי' י' ד"ה ה"ג שאין ידועים בקבלת השוחד כו' נ"ב ובספרי הרמב"ם שלפנינו שאינן יודעין וע' הגהות מהרל"ח ח"מ סי' ס"ח אות ה':
בק"נ סי"ג ואפילו עשאו הב"ח שליח כו' כתב להצדיק דברי רש"י שכוונתו ששכרו כו' נ"ב פי' מה שכתב רש"י שלא עשאו שליח פי' שלא שכרו:
בהגהה וכן אם אדם חייב לשני בני אדם או שלשה ואחד מהן יתפוס מן המחויב ויתן לחבירו מה שתופס קנה חבירו משום מיגו דאם ירצה זכי וכו' כצ"ל:
סי' י"ט אתמר הולך מנה לפלוני כו' פקדון נימא ליה אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר כו' כצ"ל:
שם דכיון דתניא הולך כזכי במלוה ובפקדון אע"ג דבמתנה לא הוי כזכי כש"כ תן דבמתנה הוי כזכי אלא ש"מ כו' כצ"ל:
בא"ד אבל אין דרך אדם לשחרר עבדו אי לא דעבד ליה ניח נפשיה טובא כצ"ל כן מעתיק יש"ש:

פרק שני

סי' **א המביא** כו' אחד אומר בפני נכתב ואחד בפני נחתם פסול אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן לא שנו כו' א"ל רב אסי נ"ב כן גירסת הרי"ף אבל בגמ' א"ל אבי':

סי' ו' אתמר מאימת מונין לגט כו' רב כהנא ורב אסי בגמ' הגי' רב כהנא ורב פפי ורב אשי עבדי משעת כתיבה וק"ל כותב שלפני הרא"ש היה בגמ' כן הגי' כמו שמעתיק וכן נראה מדברי הרא"ש בסמוך סי' ח' אתמר אמר לעשרה כו' וכתב רב אלפס וקי"ל כר' יוחנן ואי חתום בתחלה קרוב או פסול כתב הק"נ וגי' הרי"ף מחתים בתחלה נ"ב ברי"ף איתא לכתחלה והר"נ מביא ראיה מרמב"ם תלמיד הרי"ף שפי' בראשונה ותחלה לשאר עדות:

סימן י"א אתמר עדים שאין יודעים לחתום אמר רב מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו בהגהה ובירושלמי פריך ולא כתב על גבי כתב הוא ומשני תני מרחיב לפניהם הקרע כזה סי' כ"ב וכן כתב בשם רש"י כו' ולי ההדיוט נראה ברור כי צ"ל ר' שמעיה כמו שכתבו בתוס' ואין מקום לדברי הק"נ:

הגהה אם הגט כתוב על ידו של עבד בכתיבת קעקע והיה יוצא מתחת ידה כתב הק"נ ע"ש עד סה"ד ונ"ב וכן כתב יש"ש:

רא"ש סי' כ"ד וחכמים מכשירין מאן חכמים אמר ר' אלעזר ר' אלעזר הוא כצ"ל:

הק"נ ברא"ש סי' כ"ג ד"ה מיירי שמקום העדים על המחק וכתב הגט אינו על המחק כו' כדאיתא בהדיא בפרק גט פשוט והתוס' א"ל דס"ל כפי' ריב"ם כו' כצ"ל:

פרק שלישי

סי' א **אלא** רישא במאי אמר רב בסופרין העשוין להתלמד כו' כצ"ל:

ק"נ ד"ה הלכך לא פוסל אלא אחרון בלבד כו' והרב מהרש"ל ביש"ש דפוס שטעטטין דף מ"ו עמוד ד' פ"ה סי' ל"ב השיג עליו נ"ב לא זכיתי לבא על כוונתו שם ביש"ש במה שכתב שמה שמחזירין זה לזה ביובל הוא קולא דלא אמרינן המוציא מחבירו עליו הראיה איך שייך שם המע"ה הלא כשם שזה מחזיר לזה חלקו גם השני מחזיר לראשון חלקו נמצאו רק מחליפים גם אח"כ חוזרים לחלוקה הראשונה ואין אחד מוציא מחבירו דבר:

סי' ב' מתני' הכותב טופסי גיטין כו' צריך שיניח מקום האיש והאשה ומקום הזמן שטרי הלואה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה ומקום המעות וכו' כצ"ל נ"ב וכן בגמ' ובמשניות גם בריב"ף מקדים מלוה ללוה וכן נכון להיות כי התנא מקדים אותו שרוחו נוחה מהדבר שעושה ונוח לאיש לגרש מלאשה להתגרש ולהיות מלוה מלהיות לוה וליקח שדה מלמכור שדהו ובפרט כי הרא"ש מעתיק תמיד לשון הרי"ף ולמה ישנה כאן ובטח מהמעתיקים והמדפיסים נשתבש:

ק"נ סי' ד' והניחו זקן נותנו לה בחזקת שהוא קיים כו' והיתה יותר מתשעים ולפרש"י לא ניחא כיון דאיפלגה איפליג כצ"ל:

שם בק"נ אבל גוסס דרוב גוססין למיתה לא ובראב"ן כתב דף קל"ז בלשון המשנה חולה וזקן אפילו הגיע לגבורות או גוסס והוא פלאי דהא להדיא מסקינן דתולה דוקא וגוסס לא כו' כצ"ל:

סי' ז' ואם אמר לו טול ממנה חפץ פלוני וכו' ופי' ריצב"א נ"ב הוא ריב"א שבתוס':

ק"נ סי' ט' ד"ה ה"ג היכי קאמר ליה בתמיה נ"ב בער אנכי ולא אדע גירסתו ופירושו הלא הרא"ש מעתיק לשון הרי"ף כדרכו וברי"ף כן הגי' הכי ובניחותא פירושו ע' ר"נ ופירוש הק"נ הוא של ר"ת וגי' ר"ת לא היכי ולא הכי אלא מי:

ת"ש סי' י' ק"נ ד"ה משמע דאהאי עובדא קאי וכו' סה"ד ה"נ הכא גבי הדר פשטה וכו' וכן כתב הי"ש סי' ט"ז:

פרק רביעי

סי' ו **גרסינן** בערכין כו' וכתב אח"כ ונתנו לה אע"פ שבטל מודעא קודם שיכתוב הגט הרי הגט בטל כו' כצ"ל:

בק"נ סי' י"ו ד"ה רבא אמר הפקר ב"ד הפקר סה"ד ויש לחלק דשאני הכא דאינו עוקר המצוה לגמרי כצ"ל:

שם ד"ה ר' אלעזר אומר מהכא הביא הך ילפותא כו' נ"ב לא זכיתי להבין כונתו בזה כי נראה שסותר דברי עצמו שמקודם כתב שרבא אומר הפקר ב"ר הפקר קאי אליבא דרבי דמיירי שכבר בא המעות לידו והפקר ב"ד שתשמט ולא יחזור לו ועתה כותב הביאו הך ילפותא שזוכה אף קודם שבא לידו מוכח דקאי רבא לשנויי נמי פירכא קמייתא שהפקר ב"ד שלא ישמט וצריך לשלם לו. גם מה שמתפאר שמצא בי"ש כדבריו פ' כו' טח עיני מראות שם בי"ש דבריו כאשר לא יראה כל מעיין שם אפילו לאור הנר ולא ימצא הלא הוא פרק עשירי יבמות:

סי' כ' אמר רב יהודה אמר רב כו' כגון זה פתח פיך לאלם הוא תנן וכן בעל חוב כו' כצ"ל:

סי' כ"ט אמר אמימר המפקיר עבדו כו' אנו קים לן דינוקא דמיקרבא דעתיה לגבי זוזי אוקמינן ליה אפוטרופא ומקרקש ליה בזוזי וכתוב ליה גיטא דחרותא כו' כצ"ל (גמ' ורי"ף):

ק"נ סי' ל"ד ירושלמי העושה שדהו אפותיקי כתב הר"נ כו' לא איירי בשטפה נהר כי אם שמכרה כהאי פלוגתא דהירושלמי כו' כצ"ל:

סי' מ"ד מתני' אין פודין כו' גמ' איבעיא להו כו' או משום דלא ליתו ולגרבו בהו כו' כצ"ל:

סי' מ"ו אין לוקחין ספרים וכו' ואמרינן בפרק המוכר את הספינה דנפקא בת קלא ואמר לן מאי אית לכו בהדי קרטליתא כו' כצ"ל:

סי' מ"ז מתני' המוציא את אשתו כו' א"ר יוסי מעשה בציידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשה וגירשה כו' כצ"ל:
שם בא"ד שלח רבה בריה דרב הונא לרבה בריה דרב נחמן כו' כצ"ל:

פרק חמישי

סי' יח מתני' חרש רומז ונרמז בן בתירא אומר קופץ ונקפץ גמ' אמר רב נחמן עד סוף הסימן והבא להקל צריך ראיה נ"ב והרמב"ם מפרש בפי' המשנה דברי ב"ב באופן שהוא המחמיר וקרוב לומר שקיבל מהרי"ף נמצא כי לפי פירושו פוסק הרי"ף להחמיר אך הרמב"ם לעצמו מסיים ואין הלכה כב"ב:
סי' כ' מתני' אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כו' אבל משתטיל המים לא תגע עמה שאין מחזיקין כו' כצ"ל:

פרק ששי

סי' ג **גמ'** אמר רב הונא תפארת שמואל כותב בזה ד"ה אמר רב הונא גט ש"מ שמצוה מחמת מיתה כו' אע"פ שחזר ונפטר באותו חולי הראשון ומת חוזר הגט ממילא כו' סה"ד וכאן צ"ל ד"ה רבה ורבא לא ס"ל הא דרב הונא מאחר שסוף סוף כו':
סי' ד' ת"ר זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה כו' שם ת"ר ימים שבינתיים כו' רב אלפס ז"ל כתב וכו' ואני כתבתי כגי' גמרא כו' מאי פריך חכמים היינו ר' יוסי כו' נ"ב גי' הרי"ף כפי שמביא הרא"ש הוא גי' התוספתא וחכמים אומרים מגורשת לכל דבר ושם מהפך דברי ר"מ לר' יוסי ודברי ר' יוסי לר' מאיר ושפיר פריך חכמים היינו ר' יוסי והרשב"א ז"ל שמביא הק"נ לא היה לפניו התוספתא וכן להרז"ה ע' בו:
סי' ט' פרק ששי אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע וכו' בק"נ ושלא יהא תנאי ומעשה בדבר אחד לכאורה כו' ואי החלוקה שוה לאינך שלשה הכי הל"ל ויהא התנאי בדבר אחד והמעשה בדבר אחר אמנם מלשון זה כו' כצ"ל:
שם באותו סימן כדמשמע בתוספתא (פ"ה) דתניא כו' כצ"ל:
סי' ו' מתני' הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא כו' גמ' ומי בעינן כולי האי כו' וכן פסק הרמב"ם ז"ל הגהה צ"ל הרמב"ן אבל הרמב"ם בפ"ח מה' גירושין דין י"ט פסק להדיא כרב אשי וכן מפרש המשנה בפי' המשניות וכן מצאתי שהגיה הב"י בסי' מ"ג דצ"ל הרמב"ן נ"ב כצ"ל:
סי' י"ד ח"ר לאחר שבוע שנה כו' אבל הנותן גט לאשה שתתגרש לאחר שבוע למה לא תתגרש מיד אחר השמיטה כי קביעת הזמן היה כדי שלא תתגרש בתוך השבוע ואם היה בדעתו עד שתעבור שנה שמינית היה לו לומר לאחר שמיני כצ"ל (שכן מעתיק הישו"ש)

והרמב"ם ז"ל כתב פ"ט מה' גירושין אמר להן כתבו ותנו גט לאשתי לאחר השבוע אין כותבין אלא כו' נ"ב האי אלא קאי גם על עד לאחר חודש:
ת"ש על סימן י"ג ד"ה נדקדק בו בס"ד לא ראיתי שום דקדוק שם אלא שכתב שם להיפך מדעת הרי"ף אלא דהלכתא כרבי יוסי ולשופרי דשטרי אתקין רב מיומא דנן כן דעת התוס' ורש"י שלשופרא בעלמא שלא יוציא לעז על הגט אכן בפרק יש נוחלין כתב משום חומרא דעריות אתקין רב ומשמע אפילו נתגרשה בו לא תנשא בלא חליצה כו' כצ"ל:
שם בח"ד דזמנו של שטר מוכיח עליו אפילו בע"פ ומסתמא כן הלכה כו' כצ"ל:
שם סה"ד אבל לכתחלה לעולם חולצת שהרי רבים הם החולקים כצ"ל:

פרק שביעי

ק"**נ** סי' א' ד"ה האומר התקבל טעות נפל בדפוס עד סה"ד נ"ב ע' לקמן סי' י"ט ק"נ ד"ה דתנן בפרקין דלעיל:
שם בק"נ ד"ה והלכה כר"נ כו' והא דפריך הכא בשמעתין רב אדרב מפקדון אגט תי' הר"נ כו' כצ"ל:
סי' ה' אמר רב אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה כו' אמרה ליה ליהוי לי בידך כו' כצ"ל כמו טול לי שא לי יהא לי בידך דלקמן (ר"נ):
סי' ו' ההיא דהוה קרו לה כו' רבן שב"ג אומר אף האומר טול לי וכו' ת"ר טול לי יהא לי בידך כולן לשון קבלה הן הרא"ש לא גריס שא לי ואפשר הוא בכלל טול לי (ב"י):
סי' ח' אתמר בעל אומר לפקדון כו' ואפילו אומר הבעל שנתנו לו בפני עדים מכל מקום סמך עליו דזימנין דמייתי סהדי או אזלי למדינת הים כו' כצ"ל:
ק"**נ** סי' ט' ד"ה מתוך פרש"י שפי' בגמ' רצונו מה שפרש"י בדף ס"ה ד"ה כנגדן בקטנה כו' ומת כו' משמע כצ"ל:
סי' י"ד מתני' האומר כתבו גט ותנו לאשתי גירשו' כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו ע"ז תפארת שמואל יכתבו ויתנו פטרוה וכו' ותימא למה לא הביא ברייתא דר' נתן דדייק בין פטרו לפטרוה ור' נתן מבבל הוי ואנן נגררים אחר לשון בבל בפרט לפי' הרא"ש שפירש לקמן פ"ט סי' ד' דפיטרוה ביוד הוא לשון גט וכו' ולדקדוק הלשון אינו נשמע כ"כ ולעולם לא אמר כלום כצ"ל:
בק"נ סי' ט' ד"ה והכי פי' בגמ' פירוש זה הוסיף רבינו מדעתו נ"ב נעתק מתוס' ד"ה נערה:
סי' ט"ו **מתניתין** בראשונה כו':
ק"נ ד"ה למימרא דהני ארבעה דמתני' ובזה יתיישב כו' קאמרו הרי"ף דקמ"ל רב הונא דהני ארבעה דמתני' יש להם דין ש"מ נ"ב וכן מפורש בתוס' ד"ה כדי:

סי' י"ט ההוא גברא כו' מתני' אמר לשנים כו' זו דברי ר"מ וזו הלכה העלה חנינא איש אונו כצ"ל (גמ') דתנן בפרקין דלעיל אמרו לו כו' נ"ב ברי"ף הגי' דלקמן במקום דלעיל וכמ"ש הק"נ בסעיף א' ע"ש:

ק"נ ד"ה דתנן בפרקין דלעיל נ"ב ואין לשבש ולגרוס בהרא"ש דלקמן כמו בהרי"ף כי בפ' מי שאחזו סי' ג' מפורש יותר שגירסת הרא"ש מ"ש קודם התקבל ע"ש:

שם באותו סי' ומיהו אומר ר"ת דבתוספתא קתני בהך ברייתא דמייתי הכא ולא עוד אלא אפילו כתב בכתב ידו לסופר כתוב ולעדים חתומו אע"פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו והוא נתנו לה פסול עד שיאמר לסופר כו' נ"ב שם בפיקח משמע דלא איירי בחרש:

פרק שמיני

סי' ו **מתני'** היתה עומדת כו' ק"נ ד"ה זרוק לי חובי וזרק לו כו' ולפ"ז הגי' קרוב למלוה זכה המלוה קרוב ללוה הלוה חייב כו' כצ"ל:

ק"נ סי' ט ד"ה כתב לשם מלכות שאינה הוגנת שלא יהיה לזה המלך דין בזה המקום שכתב בה הגט רמב"ם בפי' המשניות וט"ס הוא שדברים אלו נגד הש"ס נ"ב לא מצאתי בש"ס שום התנגדות על זה ועוד שהוא מובן מעצמו שאם זה המלכות שאינה הוגנת שליט ומושל באותה מדינה שנכתב הגט היינו שלום מלכות לכתוב למנין שנותיו וגם הרע"ב מעתיק לשון הרמב"ם בשינוי לשון קצת וז"ל שאין להם מלכות במקום כתיבת הגט והיינו הך שכתב. הרמב"ם שלא יהיה לזה המלך דין בזה המקום:

שם במשנה לשם מלכות פרס זהו פי' מלכות שאינה הוגנת כמו שמפרש בגמ' ואחר כן חוזר ללשון המשנה וצ"ל לשם מלכות מדי:

שם באותו סימן ברא"ש ואין חוששין אם שינה בשטר מקום הכתיבה תדע דאמרינן לעיל (ד' כ"ג) כו' כצ"ל:

בק"נ באותו סי' ד"ה משמע דהוא מפרש מלתא דרב אשלום מלכות כו' וא"ת והא ר"ח גורס והאיכא לשום מלכות וכו' כצ"ל. עוד שם וקשה טובא א"כ לר"ח דגריס והאיכא לשורו וכו' כצ"ל:

סי' י"ג מתני' המגרש את האשה כו' גט קרח הכל משלימין עליו דברי בן ננס כו' כצ"ל:

פרק תשיעי

סי' א **המגרש** את אשתו כו' גמ' איבעיא להו הציון [א] לק"נ בהאיבעיא ט"ס והוא צריך להיות על אבל בע"מ מודו ליה דפשיט רבינא בין אמר לה ע"מ שלא תנשאי ובין אמר ע"מ שלא תנשאי ולא תבעלי כצ"ל (תוס'):

בא"ד בעי אביי אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר לראובן ושמעון מהו מי אמרינן מאי דאסר שרא או דלמא מאי דאסור שרא ומאי דשרא אסור את"ל כו':

בא"ד והרמב"ם ז"ל כתב פ"ח מה' גירושין דלראובן ושמעון מגורשת באם תמצי לומר אבל לראובן אינה מגורשת וכן לשמעון דהאי לא איפשטא ע' תפארת שמואל ולענ"ד גם הרא"ש כוון לדעת ת"ש ומה שכתב אבל לראובן אינה מגורשת ודאי בלא שום ספק וכן לשמעון פי' כ"כ אינה מגורשת דהאי לא איפשט והוה מגורשת ואינה מגורשת ואין שום ט"ס ברא"ש:

בק"נ סי' ד' אי איתא לספרא מתקן ליה:

ת"ש סי' ח' ד"ה פי' שניכר שלא נחתך מן הקלף וכו' ומ"מ היכא שכתב הרי את בסוף הגט ומותרת בראש האחר אפילו לא עשה ריוח למעלה אין לחוש וכשר כצ"ל נ"ב וע' יש"ש סוף סי' כ"א:

ק"נ סי' ט' ד"ה חניכתו פרש"י שם לוי של המשפחה כו' גם דברי הטור תמוהים בסי' קכ"ט וז"ל ואם חניכתו ידועה וניכרת בכל מקום כו' אז סגי בחניכה לחוד אפי' לכתחלה וכן בתניכת שם משפחה סגי נ"ב הטור מסיים ודוקא עד שלשה דורות ואולי גם רש"י סובר שעד שלשה דורות אף לכתחלה כשר וכן מלשון ר' חנינא משמע דלכתחלה כותב עד שלשה דורות בפרט לפי שמעתיק הרא"ש דא"ר חנינא חניכת אבות בגיטין עד שלשה דורות ובגמ' ג"כ נ"ל כותב חניכת אבות בגיטין עד שלשה דורות והוא ודאי לכתחלה גם מייתי לה מקרא:

סליק מסכת גיטין:

ים של שלמה

פרק ראשון

דף א סי' א' המביא גט ממדינת הים בגמ' ד' ב' שורה ו מריש הסימן מכפר לודים שהוא ח"ל והוא מובלע בתוך תחום של א"י ללוד שהוא א"י אפ"ה כו' כצ"ל:

שורה יג מובלע לא בעי לומר בפנ"כ ובפנ"ח נראה בעיני כו' כצ"ל:

עמוד ג' שורה ראשונה רק שכתב בריב"ף שריב"א בר סמכא הוא כו' כצ"ל:

שורה ד מלמטה ואם להחמיר ולכוון על כתיבת כולו אין שומעין לו כו' כצ"ל:

דף ב ע"א שורה ו שיאמר הבעל להסופר שיכתוב הגט לשמה וכן לעדים שיחתמו לשמה וכן יאמר הסופר ועדי החתימה ישמעו כו' כצ"ל:

סי' י' אי ר' אלעזר כתיבה בעי לשמה חתימה לא בעי כלל ומשני ר' אלעזר היא כצ"ל:
שורה ו דאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזויף מתוכו כו' כצ"ל:
עמוד ב' שורה כד דליכא עדי מסירה אז שלא לשמה כו' כצ"ל:
עמוד ג' סי' יא שורה כב וה"ק אף דלא בעינא כו' כצ"ל:
עמוד ד' סי' יב שורה יד מריש הסימן ומ"ה נהגו האידנא לומר אחר הנתינה והרי את מותרת כו' כצ"ל:
סי' יד בגמ' ד' ח' ע"ב: שורה ט מן זה הסימן יצא בן חורין שהוא בכלל נכסים שייר קרקע כו' כצ"ל:
דף ג עמוד א שורה ה ואפ"ה קנה את עצמו כו' כצ"ל:
שורה כה ואם היה מתנת בריא היתה מוציאתו כ"כ מן האב עכ"ל כצ"ל:
סי' טו בגמרא ד' ט ע"א קפריך סתמא דתלמודא כו':
עמוד ב' מסוף הסימן ולמעלה שורה ג ומ"מ נראה אחרי שהוציאה עיקר כתובתה אף על מזונותיה כו' כצ"ל:
פיסקא דין דאסור לומר כו':
שורה ד אודך או יברכך בצורתם כו' כצ"ל:
סי' יז שלחו ליה למר עוקבא כו' בגמ' ד' ז ע"א: שורה יז מזה הסי' וכתב הרי"ף ברכות פ"ה ופי' גאון הא כו':
שורה יט שישמעאלים קורין להם אשעא"ר אבל כו' כצ"ל:
פיסקא דין דאסור לשתות במיני זמרים וכן אסור לרקוד ולהיות במחול עם הבתולות כצ"ל:
עמוד ג שורה יח חכמים דבריהם בפרט שאין ישראל עושה אותם בעצמו כו' כצ"ל שורה ה הא מקמי הא פי' נ"ב ע"ש פי' ר"י:
עמוד ד' שורה יט ופרש"י זהורות המוזהבות טלית צבוע שני ובו קבועין טסי זהב כו' כצ"ל:
סי' כ מתניתין המביא גט בגמ' ד' ט ע"א: סי' כא מתניתין כל גט גמרא ד' י' ע"א: סי' כ"ב מתני' כל השטרות בגמ' ד' י' ע"ב:
דף ד ע"א שורה יא ויראו וידעו הערכאות כו' כצ"ל:
שורה כט דמש"ה משנינן תני חוץ מכגיטי נשים כו' כצ"ל:
שורה מ' לא בא למימר דמש"ה ודאי מהימני דכי עדיפא כו' כצ"ל:
עמוד ב' סימן כג רבינא סבר גמ' ד' יא: סי' כד אמר רבא כו' שורה כב בזה הסי' וא"כ הכא איירי שפיר דחותם עליו הדיוטות ואין זה מזויף כו' כצ"ל:

סי' כה שורה ד או אזלינן בתר השמות ואמרינן כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה יג דאתי למסמך עלייהו ולא פליגי רבנן עלייהו כו' כצ"ל:
סי' כו מתני' האומר ד' יא ע"ב: שורה ט שתפס השליח שטר שחרור אע"פ כו' כצ"ל:
שורה יוד אבל התופס לב"ח במקום שאינו חייב לאחרים כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' כח שורה טו ה"נ דוקא שאמדוהו לה' ימים ואיתסי בג' ימים כו' כצ"ל:
שורה ד מסוף הסימן ובפ' החובל סי' כו הבאתי הירושלמי כו' כצ"ל:
סי' כט מתני' האומר תנו גט גמ' ד' יג: שורה יוד וכן הוליך מנה לפלוני דסוף פירקן כו' כצ"ל:
שורה טז דאמרינן בה מצוה לקיים דברי המת כו' כן צ"ל:
דף ה ע"א פיסקא דין דבמעמד שלשתן שורה ב ודוקא שהקנה לו מדעת חבירו כו' כצ"ל:
סי' ל אמר רב הונא אמר רב שורה ב ל"ש מלוה ל"ש פקדון קנה ובלא מעמד ג' כו' כצ"ל:
שורה יז מסוף העמוד ולמעלה היכא דליכא פקדון או החוב ביד השליש שזהו מלתא דלא שכיח כו' כצ"ל:
שורה יד ברשות הלזה שמופקדת אצלו כו' כצ"ל:
שורה אחרונה ומ"ה לא הוי אמר לא אזלינן כצ"ל:
ע"ג שורה ראשונה ולא נשאר כלל ראובן אלא דין ערבות:
פיסקא דין אם הנפקד או הלוה כו' שורה ז והנפקד והמקבל הם ישראל כו' כצ"ל:
סי' לג שורה ח מה שיש לי בידך תנהו כו' כצ"ל:
שורה יז והעובד כוכבים אנס והוציאו בכת כו' כצ"ל:
שורה ד מסוף הסי' ולמעלה אמר רב אשי חזינן אי אינש דאמיד הוא עליה סליקו כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' לד הני גינאי גמ' ד' יד ע"א: שורה יא מסוף העמוד ולמעלה להכחיש דבריו היכא דהודה כבר כצ"ל:
שורה ב ועשו שובר אע"פ שהשנים מצאו טעות אפשר פרע ליד הראשונים ושכחו מלכתוב תשלום פרעון כו' כצ"ל:
דף ו עמוד א סי' לה שורה ט מאותו סימן כי אמר נמי דלא פש ליה גביה ולא מידי כו' כצ"ל:
שורה י סהדי דמסהיד דלא מתייב ליה כו' כצ"ל:
שורה יא דשבועת עד אחד המעיד פרעון מדרבנן בעלמא הוא כו' כצ"ל:
שורה טז שהם סוברים שהממחה אצל אחר כו' כצ"ל:
שורה ל ל"א דאין המלוה נאמן לומר שטר אמנה הוא כו' כצ"ל:

שורה לה ובגרמתו הוא נתחייב ליתן לזה כו' כצ"ל:
עמוד ב שורה ט ונהי שכתבתי בפ' הגוזל בתרא סי' מח כו' כצ"ל:
פיסקא דין מעמד שלשתן שורה ג שיזכה לו וזכה לו במעמד כו' כצ"ל:
פיסקא דין דבמלוה או פקדון הולך הוי כוכי וכשהוחזק כפרן בפקדון לא מצי הדר כו' כצ"ל:
סי' לט שורה ג' אינו חוזר פקדון לימא ליה כו' כצ"ל:
עמוד ג' שורה ח והא דאמר גבי עבד תן כזכי אע"פ שמרצון לבו משחררו שאני שחרור דאי לאו דעבד נייח נפשיה לא הוה משחרר ליה הלכך הוי כמו חוב וא"ת גבי מתנה נמי אמרינן בפ' הנזקין (ד' נ:) אי לאו דעביד נייח נפשיה לא יהיב ליה וי"ל כו' כצ"ל:
עמוד ד' סי' מב שורה ט לדידי לא מהימן לי בשבועה את המניתיה ואי לא כו' כצ"ל:
סי' מג מסקינן בסוגיא כו' פסק כתב ר' יואל הלוי מספקא לי אם ש"מ זוכה נכסים ע"י אחר שנתנו בידו כו' כצ"ל:
דף ז ע"א שורה כו מנ"ל דלא כרש"י דאיירי בלא חזר כו' כצ"ל:
שורה כז נ"ל דלא קשה מידי כו' כצ"ל:
שורה לו ה"נ לענין הולך דיליה דלא אמר הש"מ כו' כצ"ל:

פרק שני

סי' א **המביא** גט ממדינת הים גמ' ד' טו: ע"ב סי' ג מתני' נכתב ביום גמ' ד' יז: שורה ה שמא יחפה עליה שלא תחנק כו' כצ"ל:
ע"ג סי' ד פסק כתב רשב"ם בפ' מי שמת (ב"ב קמו ע"ב) שמי שמתה אשתו מתוך קטטה כו' כצ"ל:
שורה יב מאותו סימן ולא גרע ירושה מתקנות פירות כו' כצ"ל:
סי' ה אמר רבינא לרב אשי גמ' ד' יח ע"א: שורה ט מאותו סימן אי אתרמי הכי שלא נמסר ביום שנכתב תו לא מתכשר כו' כצ"ל:
שורה י אם לא ע"י שליח להולכה דאית ליה קלא דאם היה הבעל כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה ב נודע לי איך כת"ר מתמיה עלי בסדרי הגט כו' כצ"ל:
שורה יב מסוף העמוד למעלה ובסדר גיטין שלו מצאתי נוסח מיוחד כו' כצ"ל:
דף ח ע"א סי' ז שורה ה וטעמא דיליה משום דרב כהנא ורב פפי ורב אשי כו' כצ"ל:
סי' ח אתמר מאימתי כתובה משמטת רב אמר כו' כצ"ל:
ע"ב שורה כה כי אין כאן ראיה מברייתא כר' אליעזר בר' צדוק בשלמא כו' כצ"ל:
סי' יוד אתמר אמר לעשרה בגמ' ד' יח ע"ב: שורה יא משום דאתי לאחלופי בשטרות דעלמא כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה יג מסוף העמוד למעלה אפילו אחר שנשאת מצי חתמי כדיני תנאי כו' כצ"ל:
שורה יב ואע"ג שכל תנאי שהוא בקיום מעשה כו' כצ"ל:
שורה ט ולאחר לא תנשא עד שתתן אפ"ה הוי לן לאכשורי כו' כצ"ל:
שורה ג והיינו לישנא דאמרינן איכא בינייהו דחתים בי תרי מנייהו כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' יא שורה ה שמא פייס בהאי כר"י ס"ל דלא חיישינן כו' כצ"ל:
דף ט עמוד א שורה יא מריש העמוד בכלל שארי פסולין לר"מ בדיניה ולרבנן בדיניה כו' כצ"ל:
סי' יג מתניתין בכל כותבין גמ' דף יט: בדיו בסם בסיקרא בקומוס כו' כצ"ל:
שורה ח לאתויי הא דתני ר' חיננא כו' כצ"ל:
ע"ב סימן יד בתותמיו דאינו אלא כתב ראשונה כדאיתא בירושלמי כו' כצ"ל:
עמוד ג סי' טו תניא כותיה דרב גמ' ד' יט ע"ב: שורה י מאותו סי' גמדא וממעט דרב כהנא ומסיק רב יהודה מצטער וקרי וחתם כו' כצ"ל:
שורה יא ר' אלעזר מרא דארעא ישראל וקרו קמיה וחתים כו' כצ"ל:
שורה יב ורב נחמן קרו קמיה ספרי דדייני וחתם כו' כצ"ל:
שורה יז וכן פסק הרשב"א והרי"ף פסק כסתמא דתלמודא כו' כצ"ל:
שורה כז דלמא בשנים איירי דהא קרו קמיה כו' כצ"ל:
שורה מב ומ"ה החמירו חכמים דלא מהני אלא כהאי גוונא כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' יח שורה ז דשמא עייליה לבי ידיה ולאו אדעתן כו' כצ"ל:
דף י ע"א סי' יט שורה ה ועייליה לבי ידיה הוה גירושין כו' כצ"ל:
ע"ב סי' כא אמר רב חסדא בגמ' ד' כז שורה ב' וביקש לכתוב יהודה וטעה כו' כצ"ל:
סי' כב שורה ב והכא איהי קא כתבה פירוש כו' כצ"ל:
שורה ד ודלמא אקנויי אקנו ליה רבנן כו' כצ"ל:
עמוד ג סי' כד בעי מיניה רבא מרב נחמן גמ' ד' כ ע"ב: עמוד ד ומכאן דקדק הרי"ב דאין צריך נ"ב לא קאי על רש"י אלא על לשון מעורה שבגמ':
שורה ט וכ"כ הרא"ש ז"ל כתב הרמ"ה כו' כצ"ל:
דף יא ע"א שורה כא דלפי מה שפשט מגודרת היה משמע כו' כצ"ל שורה כו והיינו בעיין דלעיל דפשט אינה מגורשת כו' כצ"ל:
שורה טז מסוף הסי' ולמעלה אשה לא ידעה לאקנויי בדבר העתיד לחזור לידה פי' דהכא לא שייך כו' כצ"ל:

סי' כז אמר רבא בגמ' ד' כא: ע"ב סי' כט מתניתין אין כותבין גמ' ד' כא ע"ב: עמוד ד סי' לא אמר ר' אלעזר לא הכשיר ר"א אלא לאלתר בגמ' ד' כב ע"ב שורה ג ד אם איתא דהוי ביה תנאי מדכר הוי דכירי ולאו דוקא עד עשרה ימים אלא אפילו לזמן מרובה כו' כצ"ל:
דף יב ע"א פיסקא דין דחרש וקטן וגם כו' שורה ד ה הוי ספק מגורשת ועבד אפילו לכתחלה יכתוב טופס וטורף כו' כצ"ל:
סי' לה שורה ו ומשני אמר רב הונא והוא שהיה גדול עומד על גביו כו' כצ"ל:
ע"ב שורה ח דלא תימא מאחר שב"ד עומדין עליו כו' כצ"ל:
שורה כז ותימא למה ליה לאפלוגי על דברי רב נחמן שהיה בתראי כו' כצ"ל:
סי' לו הכל כשרים גמ' ד' כג: סי' לז אמר רב אסי א"ר יוחנן בגמ' שם ע"ב: עמוד ג סי' לח שורה ג לישראל פלוני וליתביה לאנתתי כו' כצ"ל:
שורה מסוף הסי' ולמעלה וכן פסקו ראבי"ה ואביו רבינו יואל הלכה למעשה כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה ב ואומר דאיהי לאו דינא גמר כו' כצ"ל:
סי' מא שורה א אשה מכי מטא גיטא לידה איגרשה דא"ל את הוי כו' כצ"ל:

פרק שלישי

דף יג ע"א סי' ב שורה ב מאתר דק"ל כר' אלעזר דאמר כו' כצ"ל:
שורה ו ומוקי לה כר' אלעזר דאמר כו' כצ"ל:
סי' ג מתני' הכותב טופסי גיטין גמ' ד' כו: שורה ב שטרי הלואה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה כו' כצ"ל:
שורה ה רבי יהודה פוסל בכולן ר' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים כו' כצ"ל:
שורה ז מפני תקנות הסופרים ורבי אלעזר היא כו' כצ"ל שורה יג קרי רב עליה דר' אלעזר טובינא דחכימי כו' כצ"ל:
שורה יט מדקאמר רבי אלעזר מכשיר בכולן כו' כצ"ל:
שורה כב בשלמא אי סבר הלכתא כר' אלעזר דפוסל כו' כצ"ל:
ע"ב כל אליעזר שבעמוד עד סוף הסימן צ"ל אלעזר ופפא פפי:
סי' ד שורה י ומתרצינו משום ר"ת דכיון דרואים כו' כצ"ל:
שורה יז דאיירי נמי בגט ארוסה:
שורה יח הא איכא זמנין דלא צריך כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה ב לכשאכנסנה אגרשך כתבתי בפ' ה' ביבמות סי' ד' כו' כצ"ל:
סי' ה מתני' המביא גט בגמ' ד' כז: שורה כד ומסיק ר' ירמיה אמר כגון דאמרו עדים כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה א והא דגרסינן בפ' האשה שלום סי' י כו' כצ"ל:

שורה ג מי חיישינן לתרי יצחק או לא כו' כצ"ל:
שורה ז מסוף הסימן ולמעלה דכדאי הוא רבה ור' זירא כו' כצ"ל:
שורה ו לסמוך עליהם בשעת הדחק כו' כצ"ל סי' ז מתניתין המביא גט ממדינת הים כו' ד' כח ע"א:
דף יד ע"א שורה ד מסוף הסימן וה"ה הניחו זקן וחולה ונקט או שהוא חולה שנמי איכא למידק דוקא חולה כו' כצ"ל:
סי' ט מתניתין שלשה דברים ד' כח ע"ב: ע"ב שורה ה ואותה האשה היתה ראויה לו מקודם להתייבם וא"כ זו ושנייה ערוה עליו כו' כצ"ל:
שורה טז דלחתם פורסא שנמג כו' לבתר דחתם פורסא שנמג כו' כצ"ל:
שורה יח מן א"ל אביי עד א"ל אביי:
שורה כו מחקתי כי בטעות הדפוס נכפל:
סי' י מתניתין המביא גט בא"י דף כט: עמוד ג' שורה ג מסוף הסי' דלא איירי אלא בשטר קנין כו' כצ"ל עמוד ד שורה ד ור' שמעון בן לקיש מכשיר בשלוחו וכ"ש בו כו' כצ"ל:
שורה יז כל שמשנה מדעת הבעל בחפץ נפסל הגט כו' כצ"ל ומה שבינתיים מחקתי:
שורה כט בשלמא לפי' ריב"א ה"פ דנפקא לאפיה דשליח ראשון כו' כצ"ל:
שורה מ אלא שליח השני נתן הגט אפילו קיבל החפץ תחלה אפילו אי יהבה אח"כ החפץ לשליח הראשון כו' כצ"ל:
פיסקא דין אם אמר שקול חפץ כו' שורה ה ושקול חפץ לא הוי קפידא כלל ואפילו לא יהבה חפץ הוי גט כצ"ל:
סי' יב כתבו התוס' ד' כט ע"ב ד"ה שקול:
דף טו סי' יג מתניתין המביא גט ממדינת הים ד' כט ע"ב: ע"ב סי' יד ההוא גברא כצ"ל:
שורה ח איכסיפו אמר רבא קפחינהו כו' כצ"ל שורה י איכא דאמרי אמר רבא קפחינהו רב ספרא להנהו תלתא רבנן סמיכי בטעותא כו' כצ"ל:
עמוד ג סי' יז ההוא דאמר בגמ' ד' ל שורה ה א"ר יוסף מי יהיב לה תרקבא דדינרי כו' כצ"ל:
שורה יב והא דקאמר הכא מי יהיב לה כו' כצ"ל:
דף טז ע"א שורה ה מסוף הסימן למעלה לפי שאין מפרישין על האבוד ואמרינן כו' כצ"ל:
פיסקא דין המלוה שורה ד העשיר העני אפילו חזר והעני כו' כצ"ל:
סי' כא שורה ג מסוף הסימן ולמעלה שכבר זכה הלוה במה שבידו ונתייאש המלוה ממנו וכו' כצ"ל:
ע"ב סי' כג שורה ט ואמרינן לית ציבור כולי' עתר לית ציבור כולי' מייט פי' כו' כצ"ל:

שורה יג ומה שהביא ראי' מהמלוה מעות לעני והעשיר כו' לא שמעינן מיניה כו' כצ"ל:
סי' כד שורה ג מסוף הסי' ולמעלה וראיה מהא דלעיל סי' כב שאפילו רשות לא מהני כו' כצ"ל:
פיסקא דין בן ישראל שאמר ללוי אבא אמר לי שיש לך כו' כצ"ל:
סי' כה ת"ר ישראל שאמר לבן לוי כו' בגמ' דף ל ע"ב: עמוד ג סי' כו מתני' המניח פירות בגמ' ד' לא: שורה ו מסוף הסי' למעלה ונותנין לתוכן מים ונעשין חומץ לטיבול כו' כצ"ל:
סי' כז תניא אמר ר' יהודה בג' פרקים גמ' שם ע"ב: שורה ח ושמן מעצרת ואילך כו' כצ"ל:
סי' כח שורה אחרונה הבי"ת כאן בתחלת השורה צ"ל בשורה שלפניה במסכת והוי"ו משם צ"ל כאן ואפ"ה אומר ר"ת כו':

פרק רביעי

ע"ד דין השולח כו' שורה שלפני האחרונה מאותו פיסקא ולשונות הביטול יתבאר לקמן סי' ה כצ"ל:
סי' א שורה יא סוף השורה האי דקא רהיט אבתרייהו כו' כצ"ל:
סי' ב בגמ' ד' לב: שורה יא צריך ליתנו לה בפני שנים ואין השליח עולה משום שנים כו' כצ"ל:
שורה יד גם טו היינו כרבי אלעזר דאמר עידי מסירה כרתי או אפילו כר"מ וכמו שפי' ר"ת כו' כצ"ל:
דף יז עמוד ג סי' ו שורה טז מסוף העמוד למעלה ועוד כתב הרמב"ם נ"ב זכיי' פ"ד הל' א וז"ל כו' שורה יב מתנה זו שאמר המקבל איני רוצה בה כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה יא ולפ"ז מתיישב שפיר הא דמשני התם בכריתות כו' כצ"ל:
שורה כה כתב הרא"ש בתשובה והטור סי' רמה הביאו וז"ל כו':
שורה ב מסוף הסי' למעלה הרי הבית של ראובן ואם אין עדים ישבע יעקב שלא נתן לראובן ע"כ כצ"ל:
פיסקא דין דאם אמר כו' שורה ד מתחלה שצווחה להתגרש כו' כצ"ל:
סי' ז אמר אביי נקטינן גמ' ל"ב ע"ב: שורה ט כדאיתא בפרק הגוזל קמא נ"ב דף קיא גבי יבמה כו':
שורה שלפני אחרונה שבעמוד היתה אשתו של מוכה שחין כו' כצ"ל:
דף יח ע"ב סי' ח שורה ו מסוף הסי' למעלה וכן יראה מתשובת רש"י לעיל בפ"ק סי' כז שכתב כו' כצ"ל:
סי' ט מסקינן בסוגיא חוזר ומגרש בו או אינו חוזר ומגרש כו' כצ"ל:

שורה יא משמע אבל כתיבת הגט לשם האשה כו' כצ"ל שורה יג ויד אלא כך כתוב בספרים נהי דבטליה מתורת שליחות מתורת גט מי בטליה משמע דאם בטלו בפירוש הוי בטל ויש להשוות כו' כצ"ל:

עמוד ג סי' י שורה ה אלא לכתחלה לא יבטלו אלא בפניו כו' כצ"ל:

פיסקא דין אמר לעשרה כתבו גט לאשתי יכל לבטל זה שלא בפני זה וכן אמר לעשרה עידי הולכה תנו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה ועדות או שליחות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה ע"כ כצ"ל:

סי' יא ח"ר בטלו מבוטל דברי רבי רשב"ג אומר כו' כצ"ל:

בגמ' ד' לג עמוד ד סי' יב שורה טו ודלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל נ"ב גירושין פ"ו הל' יט:

שורה יז מודעא זו הרי הוא בטל וכתב אח"כ כו' כצ"ל:

שורה יח קודם שיכתוב הגט הרי הגט בטל א"כ כו' כצ"ל:

שורה כב כדי שלא יצא ויבטלו ואין כו' כצ"ל:

שורה כח ואמר הן אז ביטל כל מודעי דמודעי כו' כצ"ל:

שורה כט ולכאורה משמע מדבריו במה שכתב ואולי שכך כו' כצ"ל:

דף יט כצ"ל שורה כט וכן יש לפרש שינה שם עירו ושם עירה שצריך כו' כצ"ל:

שורה מא אלא שם שהחזיק עצמו בו עכ"ל כצ"ל:

שורה סו אין מכירין שם מקום הנתינה וכן אפכא רצ"ל:

עמוד ג שורה י היו ידועין והכל מכירין אותם כצ"ל:

פיסקא דין דאין לכתוב בגט כו':

שורה ב אלא משם אחד כצ"ל:

סי' טו שורה יג אחא בר הדיא דמתקריא איה מרי כו' כצ"ל:

שורה כ התקין שיהא כותב וכל שם שיש לו כו' כצ"ל:

עמוד ד שורה ד מ"מ היכא דיש לו שני שמות במקום אחד בעינן לכתחלה כו' כצ"ל:

ד"ה מצאתי כתוב בתקוני גיטין שורה ד כי חניכה שם המשפחה והוא כולל כו' כצ"ל:

דף כ ע"א פיסקא דין מי שיש לו כו' שורה ו אלא שבא להחזיק עצמו בשם אחר אפי' כו' כצ"ל:

סי' טז שורה יב וכן שם מקום הכתיבה אינם מכירין במקום הנתינה אז כותבין כו' כצ"ל:

שורה סה אלא שהוא בא להחזיק עצמו בשם אחר שאינו מובהק כו' כצ"ל:

עמוד ב סי' יז פסק עוד כתב הטור בשם הרמ"ה וז"ל והני ספרא דפלגי יקרא כו' כצ"ל:

עמוד ד פיסקא דין כששם השני בלשון עברי דהיינו כל שמות הנזכרים בתורה ובתלמוד כו' כנ"ל:

סי' כ שורה יז מסוף העמוד למעלה ולנקבה כותבין דמתקריא באל"ף כצ"ל:
שורה טו כי כן מצינו בתרגום של מגלה ונקראה בשם נ"ב בתרגום שני שלפנינו איתא דמתקריא:
דף כא ע"א שורה יא מסוף הסי' ולמעלה ואם יש כינוי כותב הכינוי מוקדם ואח"כ וכל שום וחניכה כדפרישית גבי בעל כו' כצ"ל:
פיסקא דין בן כופר שכתוב כו' כצ"ל:
סי' כא שורה ב אם יש לכתוב בבן כופר בן פלוני ע"ש זקינו כו' כצ"ל:
ע"ב שורה ד אומר שהגט פסול כו' כצ"ל:
סי' כב שורה המצוי בישראל לא קפדינן וכתבינן כו' כצ"ל:
סי' כג שנינו בפרק גט פשוט נ"ב ב"ב ד' קסז ע"ב כותבין גט כו':
שורה ה אע"פ שאנו מכירים שמו והלא שמא (נ"ב פי' רשב"ם שם בגמ' משובש ולשון זה שמעתיק המחבר לקח מפרש"י שעל הרי"ף) ראובן בן יעקב זה מעיר אחת בא לכאן והיה שמו שמעון ועתה הרגיל והחזיק שיקראו לו כאן ראובן לפי שרצה לגרש אשת ראובן בן יעקב שבמקום פלוני ומשני רב הונא בר חיננא הכי א"ר כו' כצ"ל:
שורה יב ופי' רשב"ם ברמיותיה ידע ויזהר לענות כו' כצ"ל:
ע"ג בפיסקא שורה ב אז אין לפוסלו אם ניתן הגט כאן כו' כצ"ל:
סי' כד שורה ב יעקב דמתקרי משה והנה מצאתי בסמ"ק שכתב ואדם כו' כצ"ל:
שורה יט מסוף העמוד למעלה קורין אותו כלל בשם השני ואפילו הכי הוא עיקר כו' כצ"ל:
עמוד ד ולא היו יודעין משם השני כלל כו' כצ"ל:
שורה ג ד שהרי לא ידעינן משם הראשון נ"ב (פי' שנכתב ראשון והוא אותו שם שנשתנה ע"י חולי) אם לא כו':
דף כב ע"א שורה ד ודרשת באם אמה שנקראה ג"כ שערלין ולא שרה ג"כ נקראת בעריסה שערלין כו' כצ"ל:
ע"ב סי' כז שורה ג מסוף הסימן מצאתי כתוב נ"ב מכאן מן מצאתי עד סוף הסימן שייך לסימן שאחריו:
דף כג סי' לא אות א שורה כו מסוף העמוד למעלה וא"ת והלא כתיב בד"ה א' ח' כ"ז ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם ואיתא בתוס' בפרק המקבל (ב"מ קיד ד"ה מהו שיסדרו בא"ד על ע"ב) שנמצא כו' כצ"ל:
שורה כב כך כתוב ביחוסו של בנימין ויערשיה ואליה וזכרי בני ירוחם כו' כצ"ל:
עמוד ג אות ד שורה ד כיון דבספר תהלים לא נכתב פעם אחת מלא כו' כצ"ל:

עמוד ד שורה יג כי אם בשם הלל חסר י אז יעשו כקבלותיו כו' כצ"ל:
דף כה ע"ב סי' לב שורה כ מזיגרדי כו' כצ"ל:
שורה כג כמו שכותבין בארץ רוסיא בוה אף שבלשון פולין נקרא בוג כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה כז ושתי עיירות ששמותן שוים ושם הנהרות אינם שוים כו' כצ"ל:
שורה לח שתי השמות של עיירות שוים ולשופרא בעלמא כו' כצ"ל:
סי' לד שורה ג אקילו גבה קמ"ל כו' כצ"ל:
שורה יג בההיא הנאה דקא מיטרחא קמי דיתמי אין משביעין אותה כו' כצ"ל:
דף כו ע"א שורה טז אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב אמר כו' כצ"ל:
שורה כ ואין עונש כ"כ רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא כו' כצ"ל:
שורה כז דא"כ למה לא תקנו שאף בב"ד לא בעי נקיטת חפץ אלא בע"כ בב"ד נקראת שבועת התורה כו' כצ"ל:
שורה לו ולקח בעליו פי' השבועה כו' כצ"ל:
שורה מז אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד כו' כצ"ל:
שורה נא ולא יחושו הנשים לנדרן כצ"ל:
ע"ב שורה טז וכה"ג איירי בפ"ק גבי ר' אושעיא תני י"ג אבות ור' חייא תני כ"ד אבות כו' כצ"ל:
סי' לה פיסקא מדירין אותה כו' אר"ה לא שנו כו' בגמ' ד' לה ע"ב:
דף כז עמוד ג סימן לט פסק מסקינן בסוגיא בגמ' ד' לו: שורה ח מה מועיל שידור על דעת רבים כו' כצ"ל:
שורה טו כתב הר"נ וז"ל ר"ת גורס כו' ההוא מקרי דרדקי כו' כצ"ל שורה יח אבל מצוה אחרת שאין הנדר טעות מחמתה אין לו הפרה כו' כצ"ל:
שורה יט הכל מודים נדר שידעו בו רבים כו' כצ"ל:
שורה כג וברבים לר' יהודה כעל דעת רבים לרבנן:
שורה כד לא היה מצוה בהריגתן וכדתניא בפרק ואלו נאמרין לה:
וכתבו להן למטה למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות כו' כצ"ל:
שורה כו ולפיכך נראה דכל לדבר מצוה אפילו על דעת רבים יש לו הפרה כו' כצ"ל:
שורה אחרונה שבסי' זה אבל בלא דבר מצוה לא מהני פתח וחרטה דהא כו' כצ"ל:
סי' מ כצ"ל:
עמוד ד שורה יא נדוי על תנאי צריך הפרה אע"פ שנתקיים התנאי כו' כצ"ל:
סי' מב שורה אחרונה מעמוד מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני ופלוני כו' כצ"ל:

דף כח ע"א שורה יד ותנא מסירת שטרות בהדי מלוה על המשכון כו' כצ"ל שורה יח מסוף למעלה לאו לדריה בלחוד תיקן אא"א לדרי עלמא תיקן הא אין ב"ד יכול לבטל כו' כצ"ל:

ע"ב שורה ל רב נחמן אמר מילי לר' חייא בר אבא א"ל מי צריכנא מידי אחרינא כו' כצ"ל:

נשמט שורה כו' דאע"פ שלא כתב כמו שכתב דמי כצ"ל:

שורה לו לז שאין אנו מומחין כרב אמי ורב אסי ושוב כו' כצ"ל:

שורה כ מסוף הסי' למעלה ומשמע מתוך דבריו דחשיב כולהו רבנן דבי רב אשי ב"ד מומחין כו' כצ"ל:

שורה י מסוף עמוד למעלה ולהוציא ממון שלא כדין אין לילך אחריו ואמרו לי כו' כצ"ל:

שורה ג וי"מ על מה שכתב שאין לילך אחר המנהג שהוא נגד דעת עצמו והטור הביאו כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה יז ואין זה נכון שהרי מימי הלל הנשיא שתקן לנו כו' כצ"ל:

שורה יט מצינו לו ולרבנן דדריה דמשמטין ומטרחי נפשייהו לכתוב פרוזבול כו' כצ"ל:

עמוד ד שורה ז מסוף הסי' למעלה ומה שכתב הרשב"א להתיר לו חלילה להתיר קבלת חרמו כו' כצ"ל:

סי' מד תנן התם גמ' ד' לז: שורה בעמוד והיכא שצוח לדברי רש"י שכתב דהאי דבעינן כצ"ל:

דף כט ע"א שורה ב וקרוב הדבר לומר דכיון בשעת כתיבת הפרוזבול כו' כצ"ל:

סי' מה שורה יח מסוף הסימן למעלה ויגבו ממנו חובו ברב אינו מפסק הלכה כו' כצ"ל:

שורה טז הרמב"ן ז"ל כתב דסיים לו שדה בהלואתו כו' כצ"ל:

שורה יג ולאו מלתא היא דאפ"ה משמט כו' כצ"ל שורה יב י"א כיון שיכול לסלקו בכל שעה שירצה והרמב"ם ז"ל פסקה שמטה פ' ט' ומשמע לי דסבירא ליה דלא דחינן כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה לא מסוף הסי' למעלה אלא דבור אחד כדמוכח בתוס' דמכות גבי רוצח דקתני כו' כצ"ל:

שורה יד שהיה נושה בחבירו ז' שנים מכבר ועתה תובעו והוא השיב כבר השמיטתו כו' כצ"ל:

שורה יב ולא אמר משמט אני ושמא כיון שעברה השמטה ולא אמר משמט אני תו לא מחייב להשמיט עד שמטה אחרת כצ"ל:

שורה וזו השיב לענין השמט כספים קבלתי כו' כצ"ל:

שורה ט אע"ג שלא אמר משמט אני אלא מצוה היא דרמיא עליה כו' כצ"ל:

שורה ח בלשון המחזיר חוב בשביעית יאמר לו כו' כצ"ל:
שורה ו' אין צריך לומר לו כלום דשמוט ועומד הוא כו' כצ"ל:
סי' מו אמר רב יהודה גמ' לז ע"ב: עמוד ד שורה טו אלא בטענת ודאי והלוה הוא שמא שלא כו' כצ"ל:
שורה לח מסוף העמוד למעלה שהייתי רוצה להלוותם במאתים ריוח לשנה כו' כצ"ל:
שורה כד וכן פסק רבינו שמואל בן ר"ב וכן פסק הר"ם דנאמן כו' כצ"ל:
שורה יז שיהא בטוח ברוח ב' מאות כו' כצ"ל:
דף ל ע"א סי' מט מתני' עבד שנשבה כו' כצ"ל:
ע"ב שורה בג מסוף הסי' אפולי אפיל נפשיה לגייסות בתמיה כצ"ל סי' נ תניא גר שמת גמ' ד' לט: סי' נא מסקינן בסוגיא גמ' לח ע"ב: ע"ג סי' נב אמר רבה א"ר המקדיש כו' כצ"ל:
שורה ה והלכתא כרב יוסף דרבה גופיה קאמר ומותבינן כו' כצ"ל עמוד ד שורה ב ואסור לשהות עמה עד שישחררנו כו' כצ"ל:
שורה לח מסוף העמוד למעלה שלשה פסוקים בב"ה בפני רבו לא יצא לחירות כו' כצ"ל:
שורה י ההיא איתתא שקל כומתא כו' כצ"ל:
שורה ה הויא קניא נפשה בתורת כסף וקשה להך פירושא מהא דאמרינן פרק קמא כו' כצ"ל:
דף לא ע"א סי' יג אתמר עולא אמר רבי יוחנן גמ' ד' לט: שורה יד מראש הסימן למטה דכיון דהפקירו פקע ממונא מיניה כו' כצ"ל:
שורה לג מסוף העמוד למעלה אלא תלה הדבר בהם לפיכך כו' כצ"ל:
שורה יד לחירות כלו מרוותא כו' כצ"ל:
ע"ב שורה ג ודמי לגמרי לאשה שישתלח בלא גט כו' כצ"ל:
שורה ו גבי הא דרבינא דבעי גט כו' כצ"ל:
שורה יב מסוף עמוד למעלה משמע להו כישראלים גמורים כו' כצ"ל:
עמוד ג סי' נד ההוא עבדא גמ' ד' מ ע"א שורה כז ותו אמרינן מוכרים אותם לאחרים ואחרים מוציאים כו' כצ"ל:
סי' נה ת"ר עשיתי פלוני עבדי גמ' ד' מ ע"ב: עמוד ד שורה ו תניא האומר נתתי שדה פלוני לפלוני נתונה היא לפלוני הרי הוא שלו הרי הוא שלו כו' כצ"ל:
שורה יג אתננה לו ר' מאיר אומר קנה כו' כצ"ל:
שורה כא מסוף העמוד למעלה אבל לענין איסורא פשיטא דמחמירין אם יודע בעצמו כו' כצ"ל:

דף לב ע"א שורה טו אלא שמצאתי בתוספתא פרק האומר כו' כצ"ל. סי' נו עבד שעשאו רבו אפותיקי גמ' ד' מ סי' נז ת"ר העושה שדהו אפותיקי גמ' ד' מא: ע"ב שורה כח דאי לעולם ליכא מאן דפליג דלא הוי מכירה:

ע"ג סי' נט אתמר נגחו שור גמ' ד' מב: שורה ו כגון שהכהו על ידו וצמתה וסופה לחזור כצ"ל (רא"ש):

עמוד ד סי' ס בסוגיא איבפיא להו כו' גמ' ד' מ"ב ע"ב: סי' סא איבעיא להו מי שחציו עבד כו' גמ' ד' מג: שורה ו אוקי רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש כו' כצ"ל:

דף לג ע"א סי' סב שורה י רב יוסף בר חמא אמר רב נחמן פקעי קידושי ראשון רבי זירא אמר רב נחמן גמרי קידושי ראשון כו' כצ"ל:

שורה טז וכן פסק הרמב"ם ז"ל ברביעי מאישות שורה יח גמרי קידושיה כקידושי קטנה שגדלה ואינה צריכה קדושין אחרים והא ודאי לא נהירא שאם בא לומר דכיון שנשתחררה גמרו קדושיה מדבריהם אע"פ שלא בעל כל שלא בא אחר וקדשה כקדושי קטנה שגדלה שאינה יכולה למאן מדבריהם אע"פ שלא נבעלה ולמאי צריכין להכי והא כיון דמספקא לן אי גמרי קדושיה אי לא פשיטא שאינה יכולה להשמט ממנו ומה ענין זה לקטנה שגדלה ואם בא לומר דמדאורייתא גמרי קדושיה א"כ כשבא אחר וקדשה למה כתב שהרי זו בספק קדושין וכבר השיגו הראב"ד ז"ל. וראיתי מי שרוצה לקיים דבריו ואומר דה"ק שאם בעל לאחר שנשתחררה גמרי קדושיו כקידושי קטנה שגדלה ובעל לאחר מכאן שהיא מקודש גמורה ואין זה כלום אצלי דקטנה שגדלה ובעל לאחר זמן היינו טעמא דמקודש גמורה לפי שאדם יודע שאין בקדושי קטנה כלום כדאיתא בכתובות וביבמות אבל בחציה שפחה וחציה בת חורין כגון דתפסי בה קדושין וכשנשתחררה מספקא לן אי פקעי קדושין היכא נימא יודע שאין קידושיה כלום וגמר ובעל לשם קדושין ומי איכא דאנן לא ידעינן ואיהו ידע ולפיכך אין דברי הרמב"ם ז"ל במקום הזה מחוורין עכ"ל הר"נ והעתקתיו כולו כאשר צריך להיות בלא שיבושים:

שורה טו מסוף העמוד ומעלה בנוסחאות הרמב"ם שלנו אינו כתוב כן וכן הטור לא הביאו ובודאי הוא ביאור לדברי הרמב"ם נ"ב וכן כתב הב"ח ע"ב סי' סד אמר ר' יהושע בן לוי גמ' ד' מד: ע"ג שורה ח נטייבה פי' נזדבלה הוליך לה זבל כצ"ל:

שורה ט דיר כה"ג לזבלה כצ"ל:

סי' סה פיסקא ת"ר המוכר עבדו לח"ל גמ' ד' מד ע"ב. שורה י עבדים לח"ל בנשואין הללו כצ"ל:

שורה טז וה"מ כשדעת רבו כצ"ל:

סי' סו מתניתין אין פודין את השבויים גמ' ד' מה: עמוד ד שורה לד מסוף העמוד למעלה אין זה אלא מה שאמרו בבית המדרש ורצו לפשוט כצ"ל:
דף לד ע"א סי' סז שורה יא דקאי אתפלין ומזוזות ע"כ ומינה לכל ספר כצ"ל:
ע"ב שורה טו קמא דסוכה דף ח: סוכת גנב"ך כשרה ואמרינן ב"ב דף עד בפרק המוכר את הספינה שורה טז דנפקא בת קלא ואמר לן מאי אית לכו בההיא קרטליתא דדביתהו כצ"ל:
שורה יז דר' חנינא בן דוסא דעתידה למישדי בה תכילתא כו' כצ"ל:
שורה כד א"נ היא לא עשתה אלא הכנה כצ"ל:
שורה כח אלא לכתחלה ולעצמו כצ"ל:
סי' סח שורה ו ופי' רש"י חולין ד' יג כו':
שורה יד לפי שאין צריכין להן:
שורה טו כמאן דמכשר כצ"ל:
סי' סט מתניתין המוציא את אשתו משום שם רע גמ' ד' מה ע"ב: עמוד ג שורה יא מסוף העמוד למעלה שלח רבה בריה דרב הונא לרבה בריה דרב נחמן כצ"ל:
סי' ע עמוד ד שורה יא מסוף הסי' למעלה דאף ע"י שליח לא מתיר בכתב ידו כצ"ל:
סי' עא מתני' המוציא את אשתו משום איילונית גמ' ד' מו ע"ב:
דף לה ע"א שורה כ דאמור בה רבנן יחזיר כצ"ל:
שורה כה עד דמתרץ שמואל איפוך כו' נ"ב כאן נשתבש מאד העתק דברי ב"י ע"כ ההכרח להיות לפניך קורא יקר הב"י הארוך ותמצאנו בטור א"ה סי' כי להעתיקו כאן קצר המצע:
ע"ג סי' עב מתני' המוכר את שדהו גמ' ד' מז: שורה יב שנא' דגנך ולא דגן עובד כוכבים אבל אין לו קנין בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות שנאמר לה' הארץ במאי קמיפלגי מ"ס דגנך וכו' כצ"ל עמוד ד שורה ה הוה טענינא טפי נ"ב ודוקא בדבר שאין יכול לשנות בטענה אבל בדבר שיכול לשנות בטענות מצי אמר אי הואי התם הוה טעין טפי (מחדושי א"ש שם):

פרק חמישי

דף לו סי' א הניזקין גמ' ד' מח ע"ב: שורה ז ונוטלין שרה נאה שלי כו' כצ"ל:
שורה ט ומפני מה אמרה התורה ב"ח בבינונית נ"ב ע' ק"נ ס"ק ב:
שורה יד ויש כותבים דאף הנדוניא אינה נגבית כצ"ל:
שורה טו ויש דוחין זה דבודאי מה שהביאה מבית אביה אם תוציאנה בזיבורית כצ"ל:
סי' ב שורה ט ועוד שנויי דשני דאברם חוזאה כר' כצ"ל:

שורה טו כאבא שאול בן אימא מרי':
שורה יח בשבועה וכשפירש תנן כצ"ל:
סי' ג שורה ב מאחרונה ואוקמינן בב"ח א"נ דה"ק כצ"ל:
ע"ב משורה אחרונה דהאי סימן שנוי' כתב הרי"ף והרא"ש אחריו דאפסיקא הלכתא בפרק מי שהיה נשוי כצ"ל:
סי' ד גמ' ד' נ ע"א: שורה ד הלכך דמי הקרקע הוי כמלוה בשטר להחזיר כצ"ל:
שורה ח דטעמא דמלוה בשטר טרפא משעבדי כצ"ל:
שורה כ שפירש דמלוה ע"פ שהיא קצובה נמי גובה ממשעבדי כצ"ל:
סי' ה מתניתין דף נא שורה ה כיסין לא מינתחי מהדדי שני שוורין קשורים מצאת והלה אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהם ה"ז נשבע והתוס' פירשו כו' כצ"ל:
שורה יד אלא בהא דר"א סבר כו' כצ"ל:
שורה יט אלא בדרבה קמיפלגי כמו שפר"י דאיירי כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה ה ועוד לא הוי אתי לה בטענה דכיסין כו' כצ"ל:
שורה ט גם את השני משכת ודכותה גבי כיסין כו' כצ"ל:
שורה יב חושבין אנו אותו כברי דכיסין כו' כצ"ל:
סי' ו מתניתין דף נב: שורה ה שיגדלו לא למה ליה עשורי כשיגדלו יעשרו הם כצ"ל:
שורה יא מלמטה למעלה פי' לא יהיו משוקטות אצלן כצ"ל עמוד ד שורה ט ר' אומר אומר אני אף הוא כו' כצ"ל:
דף לז ע"א סי' ז מסקינן בסוגיא ההוא אפוטרופוס דהוה בשיבבותיה כו' כצ"ל:
שורה ב ולא אמר ליה מידי כצ"ל. שורה כ לישבע בשלמא מינהו אבי יתומים או מינהו ב"ד איכא למימר דלמא מימנע ולא יעשה בשבילם להשתדל באפוטרופסות אם יש לו לישבע אבל יתומים קטנים שסמכו מי בקש מידו כו' כצ"ל:
שורה כט וכן למכור מנכסיהם כיון שסמכו אצלו א"א בע"א כצ"ל:
שורה יא מסוף הסי' למעלה כי היכא דקטן גופיה מצי לזבוני אבל מקרקעי לא ולא מסתבר לחלק כצ"ל:
סי' ח שורה ב אלא בכסף זול לא יהא כו' כצ"ל:
שורה ג מכח הקדש וקונה במשיכה אמשיכו להו פירי ליתמי איקר לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש זיל סבר מיניה כו' כצ"ל:
ע"ב סי' ט מסקינן בסוגיא אמר רב אשי אנא ורב כהנא חתמינן אשטרא דאימיה דזעירא יתמי דזבין ארעא לכרגא דיתמי בלא אכרזתא כצ"ל:
שורה אלא הא קמ"ל דאם לוו לצורך קבורה כצ"ל:

שורה יג הא קא אכיל ושתי מדידהו א"ל אימר מציאה אשכח כצ"ל:
שורה כג וחזר להיות זולל וסובא והולך בדרכי חושך כצ"ל:
ע"ב סי' י שורה ח וכתב הטור ח"מ סי' רצ וז"ל וכו':
שורה י וא"א הרא"ש ז"ל היה אומר כו' כצ"ל:
שורה יג וכן כתב מגיד משנה בהלכות נחלות פ' יא הל' ה וז"ל כו':
שורה טו ודבר ברור הוא שאין זו מצוה שב"ד יכופו עליה כצ"ל:
שורה אחרונה בשני כסף ואפ"ה לא בעינן כו' כצ"ל:
ע"ג שורה ב חלק ברוח לכ"ע כצ"ל:
סי' יב מתניתין המטמע והמדמע והמנסך גמ' נב ע"ב סי' יג מתניתין הכהנים שפגלו ד'
נד: שורה אחרונה של העמוד לא מהימן אם מכחישו כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה ב דאכלת חלב כצ"ל:
שורה ת דאיתחזק היתרו כצ"ל:
שורה י משום דבידם לתקן הא אחר דאין בידו לתקן לא כצ"ל:
שורה כא משורה אחרונה ולמעלה דאי טמאינהו במי שלומי כצ"ל:
שורה טז הוי כבעליו כצ"ל:
דף לה ע"א שורה יא אפילו במקום דלא הוה ליה לידע כצ"ל:
סי' טו שורה ו והא דשאלו ביד מי כו' כצ"ל:
שורה ד מסוף הסי' למעלה שמא יקרא בו אלא יגנוז ומ"ה עלה על דעתו כצ"ל:
סי' טז מתניתין העיד ר' יוחנן בן גודגדא גמ' ד' נה: שורה טז יוחנן כו' אמר לעדים ראו כו':
שורה יז וחזר ואמר לה כנסו ש"ח זה כו' כצ"ל:
שורה יח סימן ה והא דחטאת גזולה כו' כצ"ל:
שורה קודם שורה אחרונה אלא שלענין הקרבה ס"ל לעולא אינו קונה להיות כשלו
שתעלה לכפרה והוה מצוה הבאה בעבירה כו' כצ"ל:
עמוד ג כל רביעי שבעמוד צ"ל רביע לבד שורה יג ושמואל ס"ל או מחזיר לו רביעית
הקרקע או שליש המעות כו' כצ"ל:
שורה כו ליקטלוה מסתפי ליה מקמאי דקמיה דאיקטול וסופו הוכיח כו' כצ"ל:
שורה ה מסוף הסימן למעלה אין דין אנפרות בבבל לאפסודי ללוקח כו' כצ"ל:
סי' יח שורה יג ואמאי התם נמי נימא אגב אונסיה גמר ומקני ופריך הא אתמר עלה
כו' כצ"ל:
שורה יח גם יט בין ארצי ליה זוזי בין לא ארצי ליה זוזי אלא בשטר לבד קנה וכי אמר ליה
בתר הכי תא ושקול זוזך לא מצי למיהדר ביה למימרא דהלכתא כרב דאמר לא צריכין

למכתב אחריות ההיא לא קשיא מידי דהא אמרינן מודה שמואל היכא דיהיב זוזי ואע"ג דפסק הלכתא בין ארצי ליה בין לא ארצי ליה זוזי התם גבי תליוהו וזבין דעתיה למיתב ליה זוזי ודעתיה דמוכר למשקל מיניה זוזי אבל הכא כו' כצ"ל:

שורה יא מסוף העמוד למעלה בודאי דס"ל לר' אליעזר משנצ"א כו' כצ"ל:

עמוד ד סי' יט מתניתין חרש רומז ונרמז בגמ' ד' נט עד סוף הסימן נ"ב כמוהו כותב התפארת שמואל וע' בק"נ שם ד"ה מדהביא רב אלפס ז"ל מה שכותב ע"ז:

סי' כ שורה ב מחוי רב יהודה לרב יצחק בריה כבר כו' כצ"ל:

שורה ה אמר רפרם לא שנו אלא שאין שם אפוטרופוס כו' כצ"ל:

שורה ו יש שם אפוטרופוס כו' כצ"ל:

שורה יח מסוף העמוד ומעלה אסיקנא דמתנתו מתנה כו' כצ"ל:

שורה יז ואע"פ שאין בה משום כדי חייו כו' כצ"ל:

שורה ז וכתב הרא"ש מדברי התוס' כו' כצ"ל:

דף לט ע"א סי' כא מתניתין אלו דברים אמרו כו' שורה טז נחמני דתניא כצ"ל:

שורה יט אבל בבית הכנסת לענין כו' כצ"ל:

שורה ל מסוף העמוד למעלה שנוהגין בזה המנהג אחר היותם בריאין כו' כצ"ל:

שורה יב ישראל אחר מפני מה כו' כצ"ל:

סי' כב פסק המרדכי וז"ל תשובת הר"מ אשר שאלת מורי ה"ר אשר בקדושת כו' כצ"ל:

שורה מתחלת הסי' ולא לישראל דלא ליתי שארא לאנצויי ולומר כו' כצ"ל:

שורה והיינו דקתני במתני' כהן קורא ראשון כו' כצ"ל:

שורה יג כ"ש כהן שהכהונה נתנה לו כו' כצ"ל:

שורה טו וכן בפ' קרח כמה פעמים כהונתכם כתיב אלמא שהכהונה שלהם כו' כצ"ל:

שורה כב מסוף העמוד למעלה על כן מצוה דאורייתא לקרותו ראשון היכא דלא מחיל ליקריה ואפילו היכא דמחיל ליקריה דהשתא כו' כצ"ל:

שורה כ דלמא ליתי לאנצויי וה"מ בבתי כנסיות כו' כצ"ל:

שורה יט אמאי לא יכפו אותו דה"מ כו' כצ"ל:

שורה טו אלמא לא אמרינן דיכפנו אע"פ דמוקדשתו יליף כו' כצ"ל:

שורה יב משום דלא שכיחי בה רבים ואפילו בסעודת כו' כצ"ל:

שורה יא דשכיח בה רבים לא פליגי רבנן מדלא מפליג תלמודא בין סעודה לסעודה כו' כצ"ל:

שורה ט ובשני וחמישי קאמר תלמודא כו' כצ"ל:

שורה ח דלא שכיחי רבים ומיהו ר"ת כו' כצ"ל:

שורה ז דה"מ בימיהם שהיו עסוקים במלאכתן כו' כצ"ל:
שורה ה אין חילוק בין שבת וחול דכל שעתא שכיחי רבים כו' כצ"ל:
עמוד ג' סי' כג אמר אביי נקטינן בגמ' נט ע"ב: שורה ב איבד הלוי את כבודו בשביל כו' כצ"ל:
שורה י משלפניו או קטן משל אחריו ע"כ ומלשון הרא"ש שכתב לפי' אחר שפי' רש"י שלא יקרא לוי במקומו כו':
שורה יא מסוף העמוד ואם אין שם אלא ישראל אחד יקרא ולאחר קריאתו ישב מעט ויעמוד פעם שניה כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' כד שורה י ויעמוד ויקרא ואז יעלה למנין ז' כו' כצ"ל:
שורה כח כט גם בשני וחמישי כש"כ שלא יקרא משום פגם שניהם כו' כצ"ל:
שורה ל ל"א וצריך להחזיר בסדר בכשר ולקרות כהן אחר ואע"פ שאינו אומר עמוד פלוני הכהן מה בכך וכי חובה לקרות הכהן נהי דנהגו כו' כצ"ל:
שורה לג וכן שמעתי שהיה עושה קרובי הר"ר שמואל מבייבר"ק כו' כצ"ל:
שורה לה כי יאמרו שאינו כהן אלא חלל כו' כצ"ל:
שורה כח מסוף העמוד למעלה ולא סלקי הני למניינא כו' כצ"ל:
(נשמט שורה כב מסוף העמוד למעלה) בפ' שלישי דמגילה קטן קורא בתורה ומתרגם ונהי דמסיק עלה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד צבור היכי דלא אפשר ידחה כבוד צבור משום פגם כהנים שלא ואמרו בני גרושות הן אבל בעיר שיש כו' כצ"ל:
שורה כז ועוד שמפסיקין להם ואומרים פיוטון ועוד שקורין אותם בשם חתן תורה ובשם חתן בראשית כו' כצ"ל:
שורה יז דאשה מברכת לבעלה ובן לאביו כו' כצ"ל:
שורה טו כהדא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה מקרין אותו עונה אחריהם כצ"ל:
דף מ ע"א שורה כא מסוף הסימן הראשון פגום הוא כיון שקראו ישראל אחריו כו' כצ"ל:
שורה יט וזה עולה כפי מה שכתב רבינו שנוהגים כו' כצ"ל:. שורה טז אינו מוציאו מידי פגם כו' כצ"ל:
שורה יא שהוא כהן חיישינן לנכנסים שהם מרובים אבל האידנא דקהלות קטנות בעו"ה כיון שהנשארים בב"ה יודעים שהוא כהן ליכא למיחש לנכנסים שהנשארים בב"ה יודיעום שכבר כו' כצ"ל:
שורה ד ומה שנהגו לומר אע"פ שהוא כהן כו' כצ"ל:
סי' כה שורה יב על ס"ת הראשונה וזו היא קריאה שניה כו' כצ"ל:

עמוד ב סי' כו שורה ג והשיב שאין ממתינין לו שלא בכל מקום אמר להקדים כהן כו' כצ"ל:
שורה ו בעבור קריאת אדם אחד כו' כצ"ל:
שורה יב אין מספיק שלא אמרו להקדימו אלא משום כבוד כהונתו ואם היה פנוי ומקדימין אחר לפניו נמצא מקילים לכבוד כהונתו אבל זה שאינו יכול לקרות משום ק"ש אין בכאן קולא אצל כהונתו והרבה ראיות לדבריו כו' כצ"ל:
שורה ה מסוף הסי' למעלה דאין דוחין מצות לא תשא כו' משום פגמו של לוי כו' כצ"ל:
סי' כז שורה ו מסוף הסי' ולמעלה השורה מתחיל לעולם איכא פגמה כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה ב פי' רש"י יש שכתובים להם כו' כצ"ל:
שורה ח דגרסינן התם אתון שיילי ליה כו' כצ"ל:
שורה ט מהו לקרות ברבים בחומשין אמר לן אסור כו' כצ"ל:
שורה י אנו קונין לן תורה כו' כצ"ל:
שורה יד כש"כ בחומשין דאסור לקרות כו' כצ"ל:
סי' כט מסקינן ד' ס: שורה ב תורה מגילה נתנה:
סי' ל מתניתין מערבין ד' ס' ע"ב: עמוד ד שורה ג בדמיזל כצ"ל פי' אם אין סוכרין כו'
שורה ה כי פליגי במיסכר ואשקוי כו' כצ"ל:
סי' לא שורה ד ה כי פליגי בלחי וקוקרי פי' שאר מצודות שנותנין חוט ארוך בנהר וחורזין בו מחטין על פני כולה כו' כצ"ל:
דף מא עמוד א שורה ב הואיל ומטו לידיה גזל גמור הוא כצ"ל:
שורה יב חריות של דקל הוה שדי מן הדקל כו' כצ"ל:
סי' לב מתניתין משאלת אשה בגמ' ד' סא: שורה כא מסוף העמוד למעלה ומ"ש סיפא כיון דבודאי בפירות שביעית איירי כו' כצ"ל שורה יז דמן הסתם נמי אסור בפירות כי אין כל התלויות שוין כצ"ל:
שורה טו ואף שחשודה על השביעית אינו בנמצא כל כך שתחרש בשביעית כו' כצ"ל:
ע"ב שורה כז מסוף העמוד למעלה אבל דעת התוס' אינו כן דס"ל שאביי מחמיר כו' כצ"ל:
שורה יא דבחולין כולן גס בה וכדתניא המוליך חטין לטוחן כצ"ל:
עמוד ג שורה ד אינו מעשר אלא מה שנוטל ממנה בלבד הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שחשודה כו' כצ"ל:
ע"ג שורה י להחליף של זה בזה הנותן לחמותו בין שנשא בין שארסה לו אבל הנותן לשכנתו כו' כצ"ל:

שורה י מסוף הסימן למעלה ואי אפשר שלא תגע ומפרש ר"ת וכן ר"ח כו' כצ"ל:
שורה ב והתם נמי מורי ואמרה כצ"ל:
עמוד ד שורה ג ולשנא לאו דוקא ה"ה כו' כצ"ל:
שורה ד וכן לפרנס ענייהם ולבקר חוליהם ובפירוש אמרו בתוספתא מספידין מתי עכו"ם ומנחמין אבליהם מפני דרכי שלום ובירושלמי לא שנו עם בכל אלו כלל כצ"ל ונ"ב המדפיס הרחיק עם מן שנו ועשה ביניהם ציונים שחסר תיבות אבל טעה כי צריך להיות סמוכים לא שנו עם פי' דבירושלמי אין תיבת עם:
ומ"מ לא שיהיה קוברן אצל ישראל כו' כצ"ל:
שורה ח אבל לא ידי ישראל:
שורה י ואין כופלים שלום לעובד כוכבים אלא צריכא למימר להו אחזוקי בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו חזקו כו' כצ"ל:
שורה ה מסוף הסי' למעלה ורב כהנא אמר להו שלמא למר פרש"י ודעתו היה לרבו:

פרק ששי

סי' א **האומר** התקבל גמ' ד' סב: שורה ה כאשר נפרש לקמן סי' ג ומהא כצ"ל:
שורה יב דסד"א דכי תנן בהאומר כצ"ל:
שורה יד לאו כל כמיניה לזכות לה גיטא ע"י אחר דחוב הוא לה אבל כשעשאתו היא שליח כצ"ל:
שורה אחרונה מהעמוד ושורה שלפניה אבל אם אומר לו הבעל שאינו רוצה שיהא הוא שלוחו כלל היכא מיגרשה דהא איהי לא קיבלה הגט לא מיד הבעל ולא מיד שלוחו ול"נ דאפשר דכיון דשלוחו כו' כצ"ל:
דף מב ע"א סוף הסי' להתייבם אלא שתחלץ פיסקא דין שעשתה שליח לקבלה:
שורה ג ד ואם קיימו אותן ג צריך שיהיה עדות הקיום שם:
שורה יא וליתן לשליח להיות לה כו' כצ"ל:
סי' ב שורה ג לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן במתא כו' כצ"ל:
שורה ה מסוף העמוד למעלה לקבלה ויראו שטר ההרשאה כו' כצ"ל:
שורה ג ויתנהו ליד השליח ויאמר לו התקבל גט זה כו' כצ"ל:
ע"ב שורה יג בת פלוני מפלוני בר פלוני בעלה כו' כצ"ל:
שורה טז אני פלוני החתום מטה המכונה פלוני בן פלוני במתא דיתבא כו' כצ"ל:
שורה יח החתומים בשטר שלמעלה גירשתיה בגירושין גמורים כו' כצ"ל:
שורה טו מסוף העמוד למעלה משום תשובות הרא"ש ממש כסמ"ק והיא תשובה שכתב כצ"ל:

עמוד ג סי' ג שורה יא יב אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב כיון שהגיע הגט לידו מגורשת אלמא אדיבורא דידה הוא קא סמיך א"נ לידה כצ"ל:
שורה יז מאי לאו קבלה אקבלה דהבא לי כצ"ל:
עמוד ד שורה ז כמו שאמרה פי' הא דאמרן כו' כצ"ל:
שורה ח דהכא התקבל לי גיטי כצ"ל:
שורה ט והוה אמר רב נחמן כשהגיע גט לידה הוא דהוי מגורשת כצ"ל:
שורה י פשיטא מיניה דבדיבורא דידיה סמיך דה"ק ליה הילך כמו שאמרה כצ"ל:
שורה לג וכתב ריב"ש בתשובה סי' שכט וז"ל על ראובן שליח לקבלה כצ"ל:
שורה כח מסוף הסימן למעלה שליחות הולכה מטר לו הגט הרי נתבטל כצ"ל:
שורה כז וכשחזר ונתן לה שטר שליחות הקבלה אם היתה כצ"ל:
שורה כו ויחזור ויתננו לו והנה כבר כצ"ל:
שורה כד מכיון שהבעל מסר הגט כצ"ל:
שורה כא אם רמז הבעל מחמת שליחות האשה לקבלה שהרי מכיון שקבל השליח הגט מיד הבעל להולכה נתבטל שליחות לקבלה כי האשה היה דעתה כצ"ל:
שורה יח עדיין לא מסר הגט בידו הרי לא נתבטל כצ"ל:
שורה יג כשחזר הבטל ועשה שליחות לקבלה על דרך שליחות האשה לקבלה עשאו ומכי מטא גיטא לידיה דשליח היא מגורשת דכיון שהוא יודע שהיא עשאתו שליח לקבלה ולא נתבטל כו' כצ"ל:
שורה ו טול לי שא לי יהא לי בידך כולן לשון קבלה כצ"ל:
סי' ד אמר רב בגמ' ד' סג ע"ב: שורה ב ור' חנינא אמר כצ"ל:
דף מג ע"א שורה ב ג פירוש לאחר שנתן הבעל הגט בחצר של אחרים קנאתו דההוא לאו גיטא דבעינן לקיומא ונתן בידה כו' כצ"ל שורה ד מאי בינייהו א"ב דקדמיה איהי ושויא שליח כו' כצ"ל:
שורה ו איכא מאן דפסק הלכתא כר' חנינא ומסייע כצ"ל:
שורה ט אמר רב נחמן אם איתא לדר' חנינא עבדינן כצ"ל:
שורה יח דהלכתא כר' חנינא דאי ס"ל כצ"ל:
שורה כ הלכך הלכה כר' חנינא והדין הוא סברא דרב האי גאון כצ"ל:
שורה כד דליכא למיפשט מהא דק"ל כר' חנינא כצ"ל:
שורה ו מסוף הסימן למעלה כגון דבעל לא קפיד וליכא משום בזיון דידיה וה"ה דקדים כצ"ל:
שורה ד ורב נחמן נמי אם איתא לר' חנינא דקאמר כצ"ל:

שורה ב מדקאמר אם איתא לר' תנינא כצ"ל:
סי' ה שורה ג אלא אמר רבה ודאי אי כצ"ל:
שורה ה אלא אמר ר"נ כותבין כצ"ל:
שורה יח יט ומה שאמר כתיקון חכמים לפי דעתם אמר דאדעתייהו מגרש כיון שאין שם מורה דעה אלא הם ע"כ כצ"ל:
ע"ב שורה ח ז' מסוף הסי' דהתם איירי בלא ביטול הגט כלל ולא אמר אלא הטוב המטיב לחודא כצ"ל:
סי' ו שורה ב ושנים שאומרים בפנינו קבל וקרע מפרש בגמרא כצ"ל:
שורה ז שעשאתו שליח לקבלה כצ"ל:
שורה ט שליש נאמן דהא הימניה:
שורה יא דמייתי סהדי או אזלו למדינת הים כצ"ל:
שורה יד גבי ההיא סבתא דאפקידו גבה כצ"ל:
שורה כ נראה לפרש דהא הימניה כצ"ל:
שורה כא ולפי זה מהימנינן ליה לשליש כצ"ל:
שורה כג יהבי ניהליה ע"כ כצ"ל:
שורה כד שלפקדון יהיב בידיה לא אמרינן כצ"ל:
שורה כה כדרך העשוי בין הבריות אבל לא עבדיה נאמן ממש ופשיטא שאין שם שליש עליו כצ"ל:
שורה כז אבל אי אמר איהו גופיה שנתן לו לשם פקדון אלמא עביד ליה מהימן ומ"ה נאמן השליש בלא מיגו אם אמרי שנתן לו לשם מתנה שיתן לפלוני מה שכתב הוי מודה רב הונא כצ"ל:
שורה יב מסוף העמוד שלא פייסתי הלכך כצ"ל:
שורה ג בלא מיגו לאו מהימן ה"נ הראיה שהביאו כצ"ל:
ע"ג שורה יד דאתיהב למחילה ומקשינן והא תניא וכן לגיטין כצ"ל:
שורה ט מסוף העמוד למעלה ועוד נראה דכש"כ איכא דבשליח הולכה כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' ז מסקינן בסוגיא דף סד: שורה ב ופריך מי איכא מידי כצ"ל:
שורה כו מסוף הסי' למעלה ולהימניה לבעל דאמר רב חייא בר אבין אר"י בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי ולימא חזקה שליח עושה שליחותו דא"ר יצחק כו' כצ"ל:
שורה כד אבל לקולא לא וליהמני לדידה מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת כצ"ל:

שורה טו כתב הרמב"ם גירושין פ' יב הל' יג שליח קבלה שקיבל הגט לאשה ושלחו לה בפני עדים והגיע הגט לידה ונטלתו והרי הגט יוצא מתחת ידה ואינה יודעת אם הבעל שלחו או שליח קבלה שלחו או שלוחו של בעל ה"ז מגורשת כצ"ל:

שורה אחרונה מהסימן אז אין רגילין לגרש כלל ע"י שליח כצ"ל:

סי' ח מתניתין נערה המאורסה גמ' דף סד ע"ב:

דף מד ע"א סי' ט מתניתין קטנה שאמרה גמ' ד' סה: סי' י מתניתין האומר כתבו גט ד' סה ע"ב: עמוד ב שורה ד ואינו משמע כלל לשון פיטורין הכתוב בגט כצ"ל:

שורה ט שכתב לקמן בפ' המגרש סי' ד כו': שורה ה מסוף הסי' ומאחר שדקדוק הלשון לע"ע אינו נשמע כ"כ כצ"ל:

סי' יא מתני' זה הסי' צ"ל קודם סי' י שורה ו מ"מ היא לו ומשעת קבלה מגרשה לפיכך כו' כצ"ל:

שורה י והא אמרת רישא לא הוי גיטא כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה ב דתנן במתני' כולהו כשכיב מרע דמצוה מחמת מיתה נינהו וכן הלכתא ע"כ וכתב עליו הר"נ וז"ל וכי תימא ומנא ליה לרב ז"ל דרב הונא בכולהו ארבעה קאמר כצ"ל:

מסוף למעלה שורה ה נפל מראהו מת ומראהו נפל כצ"ל:

שורה ד ומש"ה מראהו מת ונפל כצ"ל:

שורה אחרונה דאפילו בכהאי גוונא מראהו חמוץ כבית בביתי כצ"ל:

עמוד ד שורה א דמראהו נפל כצ"ל:

שורה ח עוד כתב הר"נ וז"ל ור"ח פי' כצ"ל:

שורה י אע"פ שהורע כחו גם כן שאינו גובה כצ"ל:

שורה טו אע"פ כן יפוי הוא כצ"ל:

סי' יג מתניתין גמ' ד' סו: שורה ו והרי"ף הביאו בפ' בתרא דיבמות:

שורה יח מסוף העמוד למעלה דאי הוי מאי מפרקינן הא קמהני ליה כצ"ל:

שורה ה כל השומע דייחד ייחדיה למי ששומע כצ"ל:

דף מה ע"א סי' יד מסוף העמוד למעלה שורה טו כדתנן בפ' מי שאחזו נ"ב דף עא ע"א אמרו לו כו':

עמוד ב שורה ב בפ' התקבל וכיון דחתם סופר ועד כצ"ל:

שורה ה מסוף הסימן למעלה כתב הר"נ דכשר ואינו ראיה כלל מהא דלקמן כצ"ל:

עמור ג שורה יא שלא שמעו מפיו ואם נאמר דבעינן דוקא שישמעו מפיו אז נימא היכא כצ"ל:

שורה יד והקשה הרמב"ן ז"ל מ"ט דמאן דפסל כצ"ל:
שורה טו קא מסר איהו לשליח כצ"ל:
שורה טז וכי אין אדם עושה שליח שלא בפניו וא"ת שלא חילק כצ"ל:
שורה יז ר' יוסי אלא באומר אמרו כצ"ל:
שורה ל"א אבל בממנה שלא בפניו כי הא ודאי לא פליג וכי תימא א"כ נפיק כצ"ל:
מסוף העמוד ולמעלה שורה לה אמרי ליה לסופר לכתוב מכספי מיניה מיהו מאי דק"ל ז"ל לא קשה לי אם איתא כצ"ל:
שורה לב על ל"א מאי דקא פסיל ליה ר' יוסי באומר אמרו בין במברר בין מדעתכם משום דמילי לא מימסרן לשליח אבל דעתי מסכמת לדעתו כצ"ל:
שורה טו שידבר בפיו וישמעו בקולו ואילו להרמ"ה והר"נ כצ"ל:
שורה ח ה"ל לחלק ר' יוסי אף בממנה הסופר והעדים כל שלא שמעו כצ"ל:
עמוד ד סי' טז שורה ד ואינך משום תנאי ונ"מ לקרוב ופסול כו' כצ"ל:
שורה יד אמרי לה להאי גיסא מ"כ כצ"ל והוא ר"ת מנה כולהו אכולהו קפיד:
שורה טו מנה מקצתייהו לא קפיד אלא מכוון למעוטי השאר שלא נמנו ולא לכל הני מנויין איכוון שיחתמו כולן כצ"ל:

פרק שביעי

פיסקא דין מי שאחזו קורדייקוס שורה ג אלא כתבו קודם שנשתפה אינה מגורשת כצ"ל:
דף מו עמוד א סי' א מי שאחזו קורדייקוס גמ' דף סז ע"ב: שורה כד מסוף הסי' שלמעלה וז"ל ומסתברא דוקא דאמר כתבו כו' כצ"ל:
שורה כא צילתא היא וכחישותא הוא דנקטיה ולא מחזקינן ליה כו' כצ"ל:
שורה טז השוטה בחדא מלתא לא סריך כצ"ל:
סי' ב שורה ב מסוף העמוד למעלה חד הן ותרי לאו חד לאו ותרי הן כצ"ל:
ע"ב שורה ה אח"כ בענין אחר אלא בפירי ופרש"י בפירי שאינה מצוי' כצ"ל:
סי' ג איתא בסוגיא דף עא: שורה ה שאני התם דחתימת ומתקיימת ע"י כו' כצ"ל:
שורה ו אלא ירושת בנו הבכור דנכסי דידיה נינהו כצ"ל:
שורה יד נשטית לא יוציא נחחרש הוא או נשתטה כצ"ל:
עמוד ג סי' ד מתניתין דף עא ע"ב: שורה ז מסוף הסימן ומעלה דחשבינן ליה כשוטה ולא יכול כו' כצ"ל:
שורה ו אבל כתוב לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו כצ"ל:
סי' ה גמ' דף עב מתניתין זה גיטך שורה ח והוי כאלו אמר מהיום אם מתי כצ"ל:

שורה ט אפילו אמר בעל פה אם מתי הוה גט או לאחר מיתה צריכה חליצה ואמרינן זמן הכתוב בגט מורה שיחול הגט באותו זמן אלא שמא חזר ורוצה שיחול כו' כצ"ל:
שורה ח למעלה מסוף העמוד דאמר לה לאחר מיתה דמי ולא הוה גט ומהיום כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' מתני' זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק כו' כצ"ל:
שורה יט כשעומד מחליו נתבטלה המתנה ממילא מדדייק הכא כצ"ל:
שורה יח למעלה מסוף העמוד שעמד אע"פ שחזר ונפל באותו חולי כצ"ל:
דף מז ע"א שורה ז למעלה מסוף העמוד והדר מפרש במהיום אם מתי מחולי זה כצ"ל:
שורה ו אלמא ליכא אומד אלא במחולי זה אבל במהיום אם מתי ליכא אומד כצ"ל:
שורה ה משמע דהאי אם מתי קודם שאתרפא מחולי קאמר כצ"ל:
שורה אחרונה סוף העמוד ומיהו ה"מ בש"מ שאמר כן כו' כצ"ל:
עמוד ב שורה ה משמע פסק חולי הראשון כצ"ל:
סי' ז ת"ר הרי זה גיטך גמ' דף עג: שורה טז אבל בתוספתא קתני כצ"ל:
עמוד ג שורה יז שאינו חייב באחריותו שכל תנאי שבממון קיים כצ"ל:
שורה יט ועשה לו שטר עליו במעות לפי אומד כצ"ל שורה כח לכן אם יתנסך חייב אתה ליתן לי מעות כצ"ל מסוף למעלה שורה ט ועוד כי הדבר מוכיח כן כי המוכר קיבל כצ"ל:
שורה ח אחריות היין אונס שפיכה דאתי ליה מעלמא ושבירה ומסתמא ה"ה נמי כל אונסא דאתי ליה מעלמא דמ"ש האי מהאי אלא שכתבו שפיכה ושבירה דשכיח אבל אונס ניסוך כו' כצ"ל:
סי' ח מתני' לא תתייחד עמו אלא ע"פ עדים אפילו על פי עבד ע"פ שפחה כו' כצ"ל:
שורה ו כל היכא דאיכא עדי יחוד בנתגרשה מן הנשואין חיישינן כצ"ל:
שורה ט שלא יחול הגט אלא עד שעת כצ"ל:
שורה י גט על תנאי ועדיין לא נתקיים אז ליכא למיחש כצ"ל:
עמוד ד שורה י וז"ל אחד שגירש ונתייחד כצ"ל:
שורה יא וקודם שגירשה פעם שנית קדשה אחר לשם פלגש כצ"ל:
שורה יב עמו לשם פילגש שאסורה לשניהם כצ"ל:
שורה יד הן הן עדי ביאה לא חשבינן לה כצ"ל:
סי' ט מתני' ה"ז גיטך גמ' דף עד: שורה ה מלמעלה מסוף הסי' וכן כל תנאי שברשות אחרים בין שהוא בקום ועשה בין שהוא בביטול כצ"ל:
דף מח ע"א שורה ד נמצא שאין זה כריתות ופרכינן הכי לר' עקיבא כצ"ל:
שורה ז והכי מוכח בפ' המגרש דף פד גבי ע"מ כצ"ל:

שורה ט איקיים תנאי ובטל הגט כצ"ל:
ע"ב סי' י שורה ו רב אדא בר אהבה אמר משום כצ"ל:
שורה טו בתלמוד מירי שנעשה בדין תנאים כצ"ל:
שורה יט אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט דבעינן הן קודם ללאו כצ"ל:
שורה ו למעלה מסוף העמוד אע"פ שלא נתקיים התנאי ה"ז גט כצ"ל:
עמוד ג שורה ב וכ"כ הגאון בתשובה שע"מ נמי כאומר מעכשיו כצ"ל:
שורה לג סבורים דבע"מ ובמעכשיו בעי תנאי כפול ובלאחר ובאם לא בעי תנאי כפול כצ"ל:
שורה לו ותנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר ותנאי כו' כצ"ל:
שורה טו למעלה מסוף העמוד ומעשה בדבר אחר ותנאי קודם למעשה כצ"ל:
עמוד ד שורה ח יהא גט ועמד מחליו ושאלתם כצ"ל:
שורה יב וכהן דאזיל באורחא ויהב גיטא כו' כצ"ל:
סי' יא מתניתין דף עה ע"ב:
דף מט ע"א שורה יא לאו לשיעורא זוטא דהני ב' שנים איכוון כצ"ל:
שורה טו צריכה לעשות זאת כליל שבת ויומו כצ"ל:
מסוף הסי' למעלה שורה כח שכך היא שנויה בתוספתא פ"ד דתניא כצ"ל:
שורה כז אמר לשנים תנו גט לאשתי ע"מ שתמתין לי שתי שנים וחזר ואמר לשנים תנו גט לאשתי ע"מ שתתן לי ק"ק זהובים לא בטלו דבריו כצ"ל:
שורה כב מ"מ נראה ממנה דלאו כשנתן לה כצ"ל:
שורה כא ועוד נראה ממנה דאפילו בשעה שאמר כו' כצ"ל:
שורה ו שתתן לי ג' מאות זוז בטלו דבריו האחרונים את הראשונים:
סי' יב מתניתין גמ' דף עו: עמוד ב שורה כז כ"ז שתאמר שלא באתי ונתייחדתי ופייסתי ולא נהירא כצ"ל:
שורה לג הרמב"ן ז"ל כצ"ל:
שורה לד אם התנה עליה תנאי ובטלוהו שניהם בטל כצ"ל:
מסוף העמוד שורה יג דכמעכשיו דמי אין ביד שניהם לבטל כצ"ל:
עמוד ג' מסוף הסי' למעלה שורה לד אבל אמר לה מעכשיו אם אעבור או ע"מ שאעבור כשעבר חל הגט למפרע כצ"ל, ונ"ב וכן הגהתי ברמ"ה בטור וכן הגהתי בש"ג והבאתי ראיה נגד המעקשים:
סי' יג מסקינן בסוגיא דף עו ע"ב: ע"ד שורה ז על ח אתקין רב לכתוב בגט מיומא דנן ולעלם כו' כצ"ל:

שורה ט אכן בפ' יש נוחלין כתב תירץ רשב"ם כצ"ל:
שורה ח מסוף הסימן למעלה הלכך נראה כדברי התוס' דהלכה כר' יוסי וכן פסק הראב"ד כצ"ל:
שורה ד ומ"ה נראה דהוי גט מעליותא רק שלחומרא בעלמא כצ"ל:
סי' יד שורה ג למעלה מסוף הסי' הכא דמתני עם שלוחים כצ"ל. סי' טו שורה ו וכן אחר שנה חדש ואחר שבת יום ראשון שני ושלישי כצ"ל. שורה ט מפרש שהוא שנה הבא אחריו ולאחר שנה חודש ולאחר חודש שבת כצ"ל. שורה יד אם לא בא בתוך השבוע כצ"ל. שורה טו מדתלה זמן ביאתו בלאחר השבוע כצ"ל. שורה יא למעלה מסוף העמוד ואא"ה כתב עליו גם פי' זה לא יתכן כצ"ל. שורה י על שורה ט ח אלא פי' הנכון הוא באומר כתבו גט ותנו לאשתי אם לא באתי לאחר השבוע לא יכתבו עד שתעבור כצ"ל.
דף ע"א סי' טז מסקינן בסוגיא דף עז.

פרק שמיני

סי' א שורה י למעלה מסוף העמוד טפי להתיר קנין מה שמצינו כצ"ל. ע"ב שורה ד זכי במקום זה ובזכיה זו זכי בגיטך כצ"ל. סי' ב פסק הרמב"ם והטור הביאו בנוסח האמיתי בגמ' דף עז ע"ב. סי' ג פסק כו' עמוד ג שורה יב נתן לה את כצ"ל. שורה יח כמו שהיתה ידה ארוכה בכה"ג בתרא עדיף הוא כצ"ל. שורה י למעלה מסוף הסימן הויא לה ספק מגורשת כצ"ל. שורה ח והיכא דקיימה בצד ביתה וזרקו לה בתוך ביתה כצ"ל. שורה ה ולא דמי לישנא דהכא כצ"ל. סי' ד מסקינן ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו הוה קיימה בחצר אזל גיטא נפל בפיסלא כצ"ל. שורה ה למעלה מסוף העמוד לשון הרמב"ם הל' ט. עמוד ד שורה הראשונה כתב המ"מ וז"ל ע"ש כי נשתבש מאד כאן וקצר המצע להעתיקו. סי' ה פיסקא ואפילו היא עמה גמ' דף עח שורה ג למעלה מסוף סי' לפי שאין אדם מקפיד ותניא כותיה כצ"ל. סי' ו שורה כא למעלה מסוף העמוד מעיקרא זכו בשט"ח זה כצ"ל. שורה כ דאמר לה בתר הכי ה"ז גיטך לית לה תקנתא עד שיטלנה כצ"ל.
דף נא ע"א שורה א על ב' וכתב הרמ"ה ז"ל ואם אין הגט בידה בשעה שניעורה אינו גט עד שיטלנו ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הא גיטך וכן מסתברא כצ"ל. שורה יב אם הגט סגור בידו ופתח ידו כצ"ל. שורה כג לא הוי גיטא דבעינן תרתי. שורה ל עד סוף הסימן והלכתא בכפות משמע הכא דכפות וישן בעינן וכן דעת ה"ג ורוב הקדמונים וכבר הארכתי בזה כל הצורך לעיל פ"ב סי' כז סה"ד כצ"ל. ע"ד שורה כח הני תרי חומרא היכא אשכחן כצ"ל. שורה י למעלה מסוף הסי' וכתב עוד בשם הרמב"ן דכ"ז כצ"ל. שורה ו

שמלוה משתלמת שם כצ"ל. שורה ב שאינו מדברי הרמב"ן גם המגיד משנה כצ"ל. סי' ח אמר רב אסי גמ' דף עח ע"ב. עמוד ג שורה כא שיש הפסק בינתיים מ"מ כשיגיע כצ"ל. שורה כד א"כ הסכים לדעת ר"ת כל שיכול כצ"ל. סי' ט מתניתין היתה עומדת על ראש הגג גמ' דף עט. שורה יא יפול לחצר כצ"ל. סי' י שורה ז משום אנטורי הוא והא לא מינטר כצ"ל. עמוד ד שורה ג דכולי האי לא קפדי אינשי מאחר שאין כצ"ל. שורה יא ויפה כתב דא"ל דאיירי בב' גגין של חבירו כצ"ל. שורה יח מחיצה גבוה מפסקה בינה לפנימי כצ"ל. סי' יא שורה ו למעלה מסוף העמוד הוה מימלך ביה שליח כצ"ל.

דף נב ע"א סי' יב שורה א גם ב שאינה הוגנת פי' לשם פרס לשם מלכות מדי ולשם מלכות כו' כצ"ל. סי' יא שורה ג למעלה משורה אחרונה פלוני וכשרואין שינוי המקום כצ"ל. ע"ב שורה יב וכי בשביל שאנו מדמים נעשה מעשה כצ"ל שורה יט ואין חוששין אם שנה בשטר מקום הכתיבה כצ"ל. סי' יד סוף הסי' כלומר זהו דין ופסק הלכה שהולד ממזר עמדו זהו דין ופסק הלכה שלאחר זמן נ"ב וכן כתב התפארת שמואל וע' ק"נ סי' יא ד"ה מדקא מפרשי אמוראי. סי' טו מתניתין כתב לגרש את אשתו ונמלך ב"ש אומרים פסלה מן הכהונה גמ' דף פא. שורה קודם השורה אחרונה ופריך א"כ אתה מוציא לעז על בניו של ראשון כיון דמשני כצ"ל. ע"ג סי' יז מתניתין גט קרח ד' פא ע"ב. שורה יד אלא משום חששא בעלמא שמא כשיוצא כצ"ל. שורה ו למעלה מסוף העמוד בין בתחלה בון באמצע ובין בסוף ממאי מדלא קבע ליה מקום כצ"ל. עמוד ד שורה ד אבל מ"מ אין הלכה כן שאין מילוי אלא בקרובים כצ"ל:

שורה ז מסוף הסימן היינו דוקא בשנים או בכולכם דלא סגי עד דחתימי כולהו כצ"ל.

פרק תשיעי

סי' א **מתניתין** המגרש גמ' ד' פ"ב שורה ז שכתב בפ"ח הל' יז. שורה יא קודם שורה אחרונה של העמוד אבל אחרים אומרים דמדלא מסקינן כצ"ל. שורה ת דפשיטא לן הכי אלא הכי קאמרינן שורה ו ה' ד' אלא להודיעך כח דהיתרא דר"א נקטינן הכי א"נ לאפוקי מתנא דברייתא. שורה ד מתני' לאו כי האי תנא וכו' כצ"ל.

דף נג ע"א שורה ג ור"א בן עזריה ור"ע ור' טרפון ור"ע פרכי בע"מ ור' אלעזר בן עזריה נמי משמע דבין בחוץ בין בע"מ פריך מדלא שקלי וטרי כצ"ל. שורה ח אלא ה"ק והא מתני' דקתני כצ"ל. שורה י כגון שלא תשתה יין לא פסיל ודאמרינן ואוקימנא בחוץ לאו דוקא כצ"ל. שורה טו קודם שורה אחרונה מן הסימן אלא בחדא וכסתמא כצ"ל. שורה יב ע"מ שלא תבעלי להתירה לכל כצ"ל. סי' ב בעי ר' אבא גמ' דף פב ע"ב שורה אחרונה כמו בעיא דרב אשי הרמב"ם אשר לפנינו סבר לראובן אינה מגורשת לעולם

שהרי שייר שמעון והוא באת"ל דוקא קאמר ודוקא כשאמר לשמעון סבר הרמב"ם דלא איפשטא ומגורשת ואינה מגורשת כמו בעיא דרב אשי כצ"ל נ"ב וכבר כתבתי בחלק זה אצל הרא"ש לכוון דעת הרא"ש לדעת הרמב"ם ברוח בלא דחק:

סי' ג תו מסיק אמר רבא ה"ז גיטך גמ' דף פג ע"ב: ע"ב סי' ה בעא מיניה רבא מר"נ היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מהו כצ"ל:

שורה י שמא ואמר נשותיהן נותנין זה לזה במתנה לאחר לא תנשא דבעי לקיומי תנאה כצ"ל:

סי' ו פיסקא אם כתבו בתוכו כו' גמ' ד' פד ע"ב: קודם סוף העמוד שורה לו אפילו אם חזר ומחקו ואם אמר אותו על פה לפני התורף כצ"ל:

שורה לה והוקשה עליו ר"י ז"ל ע' תוס' כצ"ל:

שורה ל כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול אם לא נתקיים התנאי כאלו לא נמחק כצ"ל:

שורה יד יג יב מעכשיו אם מתי מחולי זה קודם התורף ולא נכפל וחזר וכתב אחר התורף אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט מעת שאני בעולם כצ"ל:

שורה אחרונה שום שיור אטו תנאי רחוק וא"כ מאי האי שהשיבו כל שפוסל בע"פ כו' כצ"ל:

עמוד ד שורה ב דאיירי בלא נתקיים והוי מ"מ כתנאי דחוק כצ"ל:

שורה ד ואם בא להחמיר מתוך דברי הרמב"ם שפוסל כצ"ל:

סי' ז מתניתין הרי את מותרת גמ' ד' פה: סי' ח שורה ז למעלה מסוף העמוד הכא הכי קאמר כצ"ל:

שורה ה דהכא משמע דפלוגתייהו בידן והתם במנא הוא דמפרש טעמא דרבנן משום דאין אדם מגרש אשת חבירו כנ"ל:

שורה ב והכא מפרשינן טעמא דפלוגתייהו ודן והתם מפרשים טעמא דפלוגתייהו במנאי ואיכא מ"ד דכיון דפליגי רבנן עליה דר' יהודה במנאי קיימא לן כרבנן כצ"ל:

דף נד ע"א שורה ה ואיכא מ"ד דכיון בידן חיישינן לר"י אלמא מספקא לן דלמא כו' כצ"ל:

שורה יב ואע"פ שכתב ודן בטופס הגט שכתב בפ"ד אין הוכחה משם דבעינן ליה לעיכובא כצ"ל:

שורה טו דרבא דאמר אפילו לרבנן ואין זה מוחוור ע"כ:

סי' ט שורה יג למעלה מסוף הסי' ולא שתנשא לאחד ותאסר לכלם ע"כ כצ"ל:

ע"ב שורה ט קודם סוף העמוד מנסבינן לה אבל אי כצ"ל:

ע"ג סי' יד מתניתין שלשה גיטין פסולין גמ' ד' פו: עמוד ד סי' טו שורה ג תצא וכו' ולוי אמר לעולם לא תצא וכן אמר ר' יוחנן כצ"ל:
שורה יח קודם סוף הסימן ואדרבא משמע מצורתא דשמעתא הני ג' גיטין הוא דלא כצ"ל:
שורה ה הרמב"ן דכל הפסולין כצ"ל:
נשמט מסי' יד באותו עמוד שורה ת מראש העמוד אלא אפילו כתב סופר ועד כשר נ"ב וכן נראה מדתני תנא דמתני' אין בו אלא עד אחד אחר יש עליו עדים ולדעת הרי"ף אשמועינן תנא דבר והפוכו ודין אחד להם:
דף נה ע"א שורה ג משום דשטרא פרסאה הוא כצ"ל:
שורה ה אלא משום דבגיטין קאי כצ"ל:
שורה י בלא עדי מסירה והכא איירי שבעל מודה כצ"ל:
שורה יג שעיקר המקח ומתנה נעשה ונגמר בשטר כצ"ל:
שורה טו דאיירי לענין טרפי ממשעבדי דכל זמן שלא נמסר אין דין שטר עליו כצ"ל:
שורה יח אלא דלית ליה קלא וא"כ הכא דאיכא עדי חתימה דמפקי לקלא שפיר גבי ממשעבדי ועוד אומר אני לענין מלוה בודאי לא פליג ר"א ואמר דבעינן עדי מסירה אלא שאף עדי מסירה מועילין כצ"ל:
שורה ג קודם סוף הסימן אבל לענין שטר הלואה למה לא יועיל כצ"ל:
שורה ב לא מצאתי דין זה כל עיקר דבעינן עדי מסירה אלא שאף בשטר הלואה מהני עדי מסירה וכן עיקר סוף הסימן כצ"ל:
סי' יז שורה ב היכא דאין עדי חתימה דהא רב הוא דאמר כצ"ל:
שורה ז ומכשיר היכא דאיכא עדי מסירה כצ"ל:
שורה ח שמעינן דהאי דפסל בעד אחד היכא דליכא עדי מסירה ואי איכא בחתימה ב' עדים כצ"ל:
שורה יב בעל ומערער ומקלקל לה כצ"ל:
שורה כה קודם שורה אחרונה שבעמוד סתרי למילי דילן חזינן למיכתבינהו כצ"ל:
שורה יז אלא מפני תיקון העולם לא קאמר כצ"ל:
שורה טו כדי שלא תצטרך לחזור אחר עדי מסירה כצ"ל:
שורה אחרונה אלא לר"מ דרש וכתב דקרא וחתם ומצריך חתימה לשמה כצ"ל:
ע"ב שורה ב מצריך חתימה כלל כצ"ל:
סי' יח שורה ב אלמא דב' גיטין לא הוי כאינו מינייהו וחציצה למיפסל הגט השני נ"ב ולא זכיתי להבין מנין שנותן שניהם לזו פירושו בבת אחת ובט"ז סי' קלב ס"ק ד ד"ה ושניהם לזו וז"ל כתב בפרישה בשם רש"ל ז"ל דלא נותנין בב"א דא"כ הוי חציצה אלא

וכן אנו נוהגין וכו' עכ"ל. ונראה כי היה להפרישה גי' אחרת ברש"ל ואפשר דגם מסיק ליתן שניהם בזא"ז:
עמוד ג סי' כא מתניתין שייר מקצת הגט גמ' פז ע"ב: שורה ג מלמעלה או מן הצד דהיינו גליון כצ"ל:
שורה י שיש ריוח למעלה כעין ב' שיטין שמוכח שלא חתך כלל כנ"ל:
עמוד ד סי' כג שורה ט שמא תדמה אות לאות כצ"ל:
דף נו ע"ב שורה ה כלל ששמו ושם אביו לבד חתמו נקיי הדעת כצ"ל:
שורה ו למעלה מסוף הסי' דלמה לנו להאריך לא יהא אלא אם חתם כו' כצ"ל:
סי' כז מתניתין גט המעושה ד' פח ע"ב עמוד ג שורה ד אפילו אם עובד כוכבים כופהו לא מקרי כצ"ל:
עמוד ד סי' כח פסק כתב הרשב"א בתשובה שאלת ראובן הבעל (בב"י סי' קלד) וקרובי של לאה היו בהסכמה שיגרש ראובן את לאה אשתו ונאותו זה לזה בקנס אלף דינר (פי לגיזבר צדקה) ושיגרש לזמן קבוע ואח"כ נתחרט ראובן כצ"ל:
שורה י ואינו צריך מודעה כל דידעי באונסיה כצ"ל:
שורה יד למעלה מסוף הסי' והקנס שעשה ברצונו עשה לחזק להחזיק עצמו כצ"ל:
שורה יא שהיה אונס בעבור הקונם אין לנו לומר כן כצ"ל:
שורה ז שכבר נתרצה בזה כש"כ בנדון זה כצ"ל:
שורה ה דמתני' דקונם כיון הנדר ותלה כצ"ל:
סי' כט הר"ש בר צמח כתב בתשובה בב"י סי' קלד:
משורה ג קודם סהסי' עד סהסי' וכתב עוד שם יש אונס אחר שאף על פי שהוא אונס בגופו אין אונסו לגרש אלא שהוא אונסו לעשות דבר אחר והוא מעצמו כדי להנצל מאותו אונס מגרש מעצמו וזה אינו קרוי כפויה כיון שלא כפו אותו להוציא ע"כ:
סליקא לה מסכת גיטין:

מסכת קידושין

פרק ראשון

רא"ש סי' א ת"ש אות א ירושלמי הדא דתימא כו' וכן מוכח מסוגיא דפרק האיש מקדש מדברי חכמים דשמין את הנייר נ"ב כ"כ הר"נ כתב כמוהו:
רא"ש סי' י אמר רבא אמר רב נחמן אמר לה כו' שלא נתן לה זכות בגופו כו' כצ"ל:
בא"ד הלכך נשתעבד לו המשכון שלהם לשכור עליו אף יותר מכדי דמיו הלכך כשעושין כו' כצ"ל:

ק"נ שם ד"ה לפי שאין המשכון משועבד לכלום והתוס' ס"ל כהיש מפרשים סה"ד נ"ב בענ"ד לא מצאתי שום משמעות בתוס' כיש מפרשים שמתחיל הרא"ש בהם אדרבא מסקנת התוס' כפירושם הראשון להשוות קדושין ומתנה כדעת הרא"ש:

רא"ש בא"ד וי"ל כיון דבשעת שנטלו לא היו מעותיו בידו נהנה הוא במשכון כו' כצ"ל:

ק"נ סי' יד ד"ה ויראה שאם אמר לה כו' עד סמוך לסה"ד ולדבריו צריכין לאוקמי הך עובדא דלקמן באמר לה בשעת נתינה הרי את מקודשת וא"כ לא ה"ל לרבינו כו' כצ"ל:

ק"נ סי סז שם ד"ה דהא ר"א דהוא בתרא מלשון הרי"ף כו' ונראה שהביאו לזה קושית תוס' פ' הנושא ד"ה רבא ע"ש סה"ד נ"ב וע' ר"נ:

רא"ש סי' יח ההוא גברא דקדיש בשוטיתא דאסא בשוק כו' אלא אמאן דמקדש בביאה בלא שידוכי כו' כצ"ל:

ק"נ סי' יט ד"ה אמרה ליה כו' ובש"ס שלפנינו וברי"ף אמרו ליה והא לית בה שוה פרוטה אמר להו תיקדש כו' כצ"ל:

סי' כד הלוה מעות מן הגר ק"נ ד"ה פי' רש"י כו' ורש"י לא פי' כן שפי' וגר את הגר אב ובנו שנתגיירו נ"ב ול"ג שאין מזה ראיה כלל כי אף אלידתו בקדושה שייך לקרותם אב ובנו שנתגיירו כי אף במתניתין לוה מעות מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא נשתנה כמו ללישנא שאין רוח חכמים נוחה הימנו כן להאי לשנא שרוח חכמים נוחה הימנו על הכל לשון אחד גר שנתגיירו בניו עמו וגם להאי לישנא שרוח חכמים נוחה ראיה לרבא שאין זה מדברי סופרים שאם היה מדברי סופרים מאי רוח חכמים נוחה הימנו חייב להחזיר מבעיא ליה:

רא"ש סי' כט ובלבד שיהיה הכסף משל אחרים כו' והך דשמואל דלא כר' מאיר ודלא כרבנן דמה שתרצה עשי קנה יתהון בעל אפילו לרבנן ושמעית מינה דלרב ששת על מנת שתצא בו לחירות מועיל כו' כצ"ל:

שם הגהת הב"ח אות א דכ"ע אין קנין לעבד בלא רבו ואין כצ"ל:

סי' מט רבינו תם היה אומר כו' דאי לאו הכי במה היה שמח רב יוסף והלא היה מפסיד כמה ברכות ברכות ציצית ותפלין וכל ברכות מצות עשה שהזמן גרמא נ"ב מובן אשר אלו התיבות וכל ברכות מ"ע שהזמן גרמא מיד הרא"ש לא יצא רק המעתיקים והמדפיסים שיבשו דבריו הטהורים כי מה אצל סומא לחלק בין מ"ע שהזמן גרמא או שלא הזמן גרמא כיון שפטור פטור מכולם והרא"ש ז"ל לקח הדברים מתוס' ר"ה דף לג ד"ה הא ר' יהודה וזה לשונם והלא היה מפסיד כמה ברכות ברכות ציצית ולולב ותפילין ומגילה ונר חנוכה וסוכה והבדלה וקידוש היום וברכות של ק"ש שחרית וערבית וכל הברכות

כולן ואמרינן בפרק המניח וכו' ובעירובין דף צו ד"ה דלמא סבר על ע"ב לשון תוס' והלא היה מפסיד כל הברכות של כל המצות וק' ברכות בכל יום ע"כ:
סי' יג אמר רב יצחק ב"ר שילא א"ר חסדא כו' עד סמוך לסוף הסימן כי הא דר"א כי הוה מיפטר מניה דר' יוחנן הוי מסגי ואזיל לאחוריה עד דמכסי מיניה כי הוה בעי ר' יוחנן לסגויי הוה גחין קאי ר"א אדוכתיה עד דהוי מכסי ר' יוחנן מיניה כצ"ל:
סי' נז איבעיא להו בנו והוא רבו כו' עד סוף הסימן נ"ב ע' יש"ש סי' עב:
ק"נ סי' סב ד"ה וכי האי גוונא איכא לשנויי נמי גבי ערלה כו' אע"ג דרבינו בהלכות קטנות הלכות טומאה נ"ב סי' ז פי' כו':

פרק שני

סי' ד **אתמר** רב אומר שליח נעשה עד כו' ואי אמרי אהדרינהו ללוה בעי אישתבועי ליכא מיגו דניחא להו למימר פרעוניה למלוה הלכך כו' כצ"ל:
ק"נ ד"ה על הכפירה כו' וי"ל כשראה המשלח שעשה שליח שליחותו וכיון שלוה בעצמו ראה הפרעון הרי הוא כאלו אינו שלוחו כלל כו' כצ"ל:
שם ד"ה אלא משתבעי שנתנום למלוה פי' שבועת היסת אע"ג דטענת הלוה עליהם היא טענת שמא כו' כצ"ל סי' ו סמוך לסוף הסי' כלומר גילה הבן דעתו לאב שהוא חפץ בה כו' כצ"ל:
סי' ז מכאן נראה לדקדק כו' והרמב"ן ז"ל דקדק דשליח קבלת הקדושין צריך למנותו בעדים כשליח קבלת הגט דתנן האשה שאמר התקבל לי גיטי צריכה שני כתי עדים שנים שיאמרו בפנינו קיבל ואם כו' כצ"ל:
שם ק"נ גבי בעיא דיעוד נשואין עושה ר"ל הא דפריך התם ולרב נחמן בר יצחק כו' נ"ב מקוצר השגתי לא אוכל להבין מאי מצרף לזה ומאי שייך לזה הא דפריך התם אח"כ ולר"נ בר יצחק בא ראיית הרא"ש מקודם לזה דפושט האבעיא מן ושוין שמכרה אלמנה לכ"ג ושקיל וטרי האי אלמנה היכי דמי אם קדשה נפשה אלמנה קרית לה ע"ש בגמ' ד' יח ע"ב ומדמתמה הגמ' אלמנה קרית לה ש"מ שאינה צריכה מיאון בחייו דאם צריכה מיאון ועכשיו במותו יוצאת בלא מיאון מפני שהיא אלמנה ושם אלמנה נאה לה:
סי' ח וקטנה שהלך אביה למדינת הים נ"ב לקמן נראה מדברי הרא"ש כי זה הוא דברי ה"ג וכן מעתיק הישו"ש בשם ה"ג ותוס' מביאו:
בא"ד דאמר ר' חייא בר אשי אר"י הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ומחו לה אמוחא לא אמרו אלא בציבור אלמא דסבירא רא ליה דפעמים נקראת ביחיד כו' כצ"ל:

סי' יב מתני' התקדשי לי בכוס של יין כו' ע"מ שאין לו בנים ויש לו שיש לו ואין לו על כולם כו' כצ"ל. סי' י"ג ת"ר התקדשי לי בכוס זה כו' ע"מ שאני שונה חזקיה אמר הלכות ר' יוחנן אמר תורה מיתיבי איזהו משנה ר"מ אומר הלכות רי"א מדרש מאי תורה מדרש תורה כצ"ל:

ק"נ סי' כ ד"ה ואין לתמוה אמאי חיישינן למעוטי דמציין נמי וכו' הרמב"ן והרשב"א והר"נ תרצו דנהי דבעלמא לא חיישינן למיעוטא הכא חיישינן לפי שאין רוב זה קבוע ומחויב דומיא דרוב נשים מתעברות ויולדות ומיעוט מפילות קבוע ומחויב מצד טבע העולם אבל רוב זה שאינו אלא מצד המנהג והמנהג עשוי להשתנות אין זה רוב חשוב שלא לחוש למעוטו כצ"ל:

סי' כב מתני' המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות מעשה כו' כצ"ל:

סי' ל ההוא גברא דקדיש בפרומא דשיכרא אתא מריה דשיכרא אשכחיה אמר ליה אמאי לא תיתוב לה מהא חריפא אתא לקמיה דרבא אמר לא אמרו כלך אצל יפות אלא לענין תרומה בלבד אבל הא מחמת כיסופא הוא דאמר ליה הכי כצ"ל כי המדפיס שבשו כל האי עובדא:

פרק שלישי

סי' י **קדשתי** את בתי קטנה כו' ק"נ ד"ה בין כשהיא קטנה והרי היא קטנה כו' דזה פשיטא דאינו נאמן סה"ד נ"ב ועוד כמו בין שהיא קטנה פירושו שהיא קטנה עכשיו שהרי מקשינן והרי בידו להשיאה לחלל כן בין שהיא גדולה פירושו עכשיו:

סי' יד ת"ר שנים שבאו ממדינת הים ואשה עמהן וחבילה עמהן וכו' תפארת שמואל ד"ה אלא אפילו נתנו יתומים וכו' ותמה אני על הטור כו' נ"ב אי משום הא עדיין לא קשיא כי עתה דברי הרא"ש עדיין בספיקא אי כח דמתנה אלים מצינו למימר הכי ועיקר דברי הת"ש סמוכים על מסקנת הרא"ש דהכי הלכתא דעדיפא כח מתנה מכח ירושה:

סי' יז מתני כל מקום שיש קדושין ואין עבירה כו' נפקא לן ביבמות מלא יקח איש את אשת אביו וגו' וסמיך ליה כו' כצ"ל:

פרק רביעי

סי' טז ד"ה **האומר** כו' ק"נ ד"ה ולר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כו' ומדר"מ נשמע לרבנן בדבר שבא לעולה כצ"ל (ר"נ):

סי' כד סמוך לסוף הסי' אמר רבא מתייחד אדם עם שתי יבמות ועם שתי צרות ועם אשה וחמותה ועם אשה ובת כו' כצ"ל:

סליק פירקא וסליק רבינו אשר ממסכת קדושין ונלוה אותו עם הים של שלמה:

ים של שלמה

פרק ראשון

דף א סי' א עמוד א שורה ט הוה אמינא אפילו בעל כרחה תנא כו' כצ"ל:
שורה טו ואפילו בכלי שיש בו ש"פ אי יהיב לה כו' כצ"ל:
שורה כא דילפינן מכסף דעפרון דהוה שוה פרוטה ומ"ה בטלה תורת חליפין כו' כצ"ל:
עמוד ב סי' ב בגמ' ד' ה אמר רב הונא חופה קונה מק"ו שורה י לא מצינו שם בע"כ כמו גבי שטר וביאה כו' כצ"ל:
שורה יט משמע דרב הונא הוא דקאמר הכי ולא סבירא לן כותיה כצ"ל:
שורה כא מיהא בע"כ לא אשכחן באישות ה"מ כדבעי למילף כסף משטר וביאה כו' כצ"ל:
שורה לא וכן פסק הרמב"ן דלא כרב הונא מטעמא דהקשה רבא על דבריו כצ"ל (ב"ח):
שורה לז אע"ג דשנינהו אביי הלכתא כרבא כו' כצ"ל:
שורה לג דהלכתא סלקי דהאי דקאמר מלתא כו' כצ"ל (ב"ח):
שורה לח לט אף לקנות לא תקנה אלא אחר כסף ולזה הסכימו כל הפוסקים ודלא כרבנו חננאל ז"ל שכתב והא דרב הונא ספק הוא דהא פריק כל מה שמקשי עליה כצ"ל:
סי' ג בגמ' דף ה ע"ב תנו רבנן כיצד בכסף כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה יז והרמב"ם ז"ל כתב בפרק הנזכר כו' כצ"ל:
שורה כ דאפשר לומר דמדאורייתא כו' כצ"ל:
שורה כא דאמרינן ביה העמד ממון על חזקתו כו' כצ"ל:
שורה ח מסוף העמוד ולמעלה הלכך איכא למימר דה"ל כנתן הוא כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה ד והיכא שאינן עסוקין באותו ענין נ"ב מכאן עד אבל בה"א קאי אדלעיל דנתנה היא ואמר הוא או קאי על נתן הוא ושתקה היא:
שורה ז אבל בעל הלכות גדולות ז"ל כתב כו' נ"ב הוא סיום דברי הר"נ דלעיל:
סי' ד אמר שמואל בקדושין נתן לה כסף כו':
שורה ה מאותו סי' ואין חילוק אפילו דיבר עמה כו' כצ"ל:
שורה יא יב ולא קאמר למאן הוון ידים כאלו פירש ואמר דלדידיה קדשה כצ"ל:
דף ב ע"א שורה כד ידים שאין מוכיחות הוויין ידים ושני ליה אביי כו' כצ"ל:

שורה כט ובלאו הכי קי"ל כהאי סוגיא דנדרים דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דשקיל וטרי גמרא טובא במלתא דשמואל עד דמסיק לה הכי ועוד דפליגי אביי ורבא כו' כצ"ל:

מלמטה למעלה כ"ז שאין מוכיחות לא הויין ידים והכא דאמר לה לי כו' כצ"ל:

שורה ז אלמא איכא למימר אפילו לרבא דאמר בו' כצ"ל:

שורה ד ג דמסתבר טעמי דר' יהודה בידן משום דאי לא כתב ודן איכא למימר בדיבור גירשה כו' כצ"ל:

עמוד ב שורה ב הזכירו אלפס והרמב"ם ז"ל לי בקידושין כו' כצ"ל:

שורה ג אבל הרמב"ם ז"ל נראה שהוא סובר כו' כצ"ל:

פיסקא דין דקי"ל ידים שאינן מוכיחות כו':

שורה ט אע"ג דלא אמר לי או אפי' לא אמר כלל ה"ז מקודשת לגמרי כו' כצ"ל:

עמוד ג סי' ה ת"ר הרי את אשתי כו' דף ו בגמ':

סי' בגמ' דף ו ע"ב אמר אביי המקדש במלוה כו':

שורה יב מלמטה למעלה היינו כשאין הלוה נותן כלום להנותן אבל אם היה כו' כצ"ל:

דף ג ע"א שורה טו מלמטה למעלה ומלתא דלא שכיחא כי האי לא תקנו כו' כצ"ל:

ע"ב פיסקא דין אם אמר הילך מנה כו':

שורה ב אלא לכתחלה לא יעשה כן ואפילו לא אמר לו כן כו' כצ"ל:

שורה יד ובין אמר הילך מנה ושדך מכורה לפלוני כו' כצ"ל:

עמוד ג מלמטה למעלה שורה טז טו אלא ודאי יש חילוק בין זו להההיא דבעי אדם חשוב דהתם היא אמרה הילך מנה משלה כו' כצ"ל:

עמוד ד שורה ב מסוף הסי' למעלה דעבד גמר לה לה מאשה כצ"ל:

שורה יב מלמטה סוף העמוד למעלה או דלמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל כו' כצ"ל:

שורה ו א"ד בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה תיקו פרש"י לא מיבעיא גבי פרה נ"ב ליתא ברש"י בתוס' איתא:

דף ד ע"א שורה ד לא קיימא אבעיא ראשונה כו' כצ"ל שורה ו א"ד אין אשה מתקדשת לחצאין כלל כצ"ל:

שורה ראשונה דזו היא שיטת הגאונים דכל את"ל כו' כצ"ל:

שורה יד מאחר שהמגיד משנה גופא כתב שראוי להחמיר כו' כצ"ל:

סי' ט בגמ' דף ז ע"ב ההוא גברא דאקדיש בשיראי כצ"ל:

שורה כב מסוף העמוד למעלה בכל דהו לא פליגי ללשנא קמא כו' כצ"ל:

ע"ב שורה יא מ"מ סבירא ליה דבאמר חמשין ושוה חמשין נמי פליגי רבה ורב יוסף נ"ב כן הוא לדברי הר"נ אבל מפשט דברי הועוד י"מ המובא בתוס' ד"ה הלכתא נראה דלא גרסי א"ד בכל דהו נמי פליגי רק א"ד בכ"ד פליגי אבל חמשין ושוה חמשין מודה רבה דצריכי שומא ע"ש בתוס' ובראי"ש ובק"נ:

סי' י מסקינן בסוגיא כו' שורה ג טלית זה בחמש סלעים לפדיון בני בנו פדוי כו' כצ"ל:

שורה טו מהלכות בכור נתן לו כל שאינו שוה בשוק ה' סלעים וקבלו כו' כצ"ל:

שורה טז הרי בנו פדוי ולא חלק אם דרכו להתייקר בו כו' כצ"ל:

סי' יא בגמ' דף ח אמר רבי אלעזר כו':

עמוד ד סי' יב שורה י שוכר עליהן יותר מכדי דמיהן כצ"ל ע"ש:

שורה יז ונותנין יותר מכדי ערבונות כצ"ל:

שורה כג אם יחזור בו או יאמר לו כו' כצ"ל:

דף ה מסוף הסימן ולמעלה שורה ד אפילו במשכין שלקח בשעת כו' כצ"ל:

שורה ג שאם יש לו משכון ממנה שמקודש כו' כצ"ל:

סי' יג בגמ' דף ח ע"ב בני רב הונא בר אבין זבון כו' שורה ז איהי קאמרה לו כו' כצ"ל:

שורה יג שיקבל לה אינה מקודשת ע"ב שורה כד אינה מקודשת בו ולאם שדיתנהו קמיה כו' כצ"ל:

שורה כז הקידושין כשאמר בפני כולם כו' כצ"ל:

שורה מז פסק רבינו גרשון בתשובתו וז"ל כו' כצ"ל:

שורה מת שהעד אמר שראה שלקח ידה בע"כ ונתן הטבעת כו' כצ"ל:

שורה ו מסוף העמוד למעלה אם אמרה לו הנח קדושין על מקום זה כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה כה כו' דאע"ג דלא מטי לידיה מיהו מטי לאינש אחרינא גמר ומשעבד נפשיה כו' כצ"ל:

סי' יד מסקינן ההוא גברא כו' שורה ז א"ל אשקי אשקיין אמר רב חמי כל אשקי אשקיין לאו כלום הוא כצ"ל:

ע"ד שורה יח מסוף הסימן למעלה והר"נ רצה להחמיר שצריכה גט כו' כצ"ל:

שורה יד אין לך ריצוי גדול מזה וכפל לשון אינו גורם הפסד כו' כצ"ל:

שורה ב נשבע בכתר המלך אינה מקודשת ור"נ פי' בשם ר"ח כו' כצ"ל:

סי' טו בגמ' דף ט אמר רבא אמר רב נחמן כתב על הנייר כו' שורה יג ומיהו קשה דיד קבלת קדושין הוא המעשה נ"ב ע"ש בהגהות הב"ח והק"נ:

דף ו ע"א שורה יב מדאמרינן לקמן בפרקין גבי יעוד אמר לה בפני שנים כו' כצ"ל:

שורה כג והשיב עליו הר"נ וז"ל ומה שכתב ז"ל דבתך כו' כצ"ל:

מסוף הסימן ולמעלה שורה כא וכי יהיב לה לדידה אמר לה הרי את וכדכתיבנא אבל כו' כצ"ל:
סי' טז מסקינן בעי רשב"ל כו' ע"ב שורה ו מסוף הסי' למעלה הלכה כרבינא וכן פסק בה"ג הלכה כרבא ורבינא כצ"ל:
שורה ג תלמיד חבר דמר אנא כו' כצ"ל:
שורה ב וכיון דאפלגו בהו רבוותא עבדינן ליה לחומרא ע"כ כצ"ל:
סי' יז בגמ' דף י איבעיא להו תחילת ביאה קונה כו' שורה יז אע"פ שדעתה הוה לשם קדושין לא שתהא אסורה ואם כן כש"כ כשלא יקדש מדעתה דתחלת כו' כצ"ל:
שורה יט ה"ה כשמת אחיו כו' כצ"ל:
שורה כד כש"כ מן הסתם שתחלת ביאה קונה ומוציאה בלא חליצה כצ"ל:
שורה י יא מלמטה למעלה אני רוצה שתתקדש בהעראה מקודשת כו' כצ"ל:
שורה ו ה וכן אם קדשה בהעראה ולענין היכא שמת אחיו אחר העראתו כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה יא כו' אכסף ושטר כצ"ל:
שורה יח ודחי לה רב נחמן בר יצחק דלעולם אירוסין עושה כו' כצ"ל:
שורה ד מסוף הסימן למעלה מספקא לן בביאה דקידושין אבל אי לא כו' כצ"ל:
שורה ט ומה יבמה שאין כסף קונה בה כו' כצ"ל:
סי' יח פיסקא בגמ' דף יב ב"ה אומר בפרוטה כו' שורה טו מסוף העמוד למעלה דמדאורייתא אין להקדש אלא מקומו כצ"ל:
עמוד ד מסוף העמוד למעלה שורה כח ולשון הא בקדושי ספק כו' כצ"ל:
שורה כו כה אלו יודעים העדים שדרכה לתת כו' כצ"ל:
דף ז ע"א שורה ח וכל הסוגיא כתבתי ביבמות בפרק ה סי' ב כו' כצ"ל:
סי' יט בגמ' דף יב ע"ב מסקינן בסוגיא ההוא גברא דקדיש בציפתא דאסא כו' כצ"ל. פי' מחצלת של הדס אמרו ליה והא לית ביה שוה פרוטה אמר להו תקדש לי בארבעה זוזי דציירי בה שקלתה ואישתקה אמר רבא הוי שתיקה דלאחר מתן מעות כו' כצ"ל נ"ב כגירסת הגמ' והרי"ף מדמביא לקמן דברי הר"נ ובכה"ג ליכא לאפלוגי בין שדך ולא שדך וכו' שהרי קיבלה הציפתא לשם קידושין וכו' ואלה דברי הר"נ לא שייך לגי' הרא"ש דגרס אמרה לו וכו' אמר לה כו':
שורה ז לאחר מתן מעות רצתה מקודשת לא רצתה אינה מקודשת כצ"ל:
שורה יג יד סברה אי שדינהו להו מיתבד ומחייבנא בהו ובעבור זה שתקה ולא זרקינהו הכא בתורת קדושין יהבינהו ניהלה פי' כו' כצ"ל, שורה יז מיתבד מחייבנא באחריותייהו שלח כו' כצ"ל:

שורה כב כג וגם היא לא נתרצת כשאמרה לו וכ"כ הר"נ נ"ב באופן אחר לפי גירסתו לאפוקי סברת הרמב"ם:
סי' ב בגמ' דף יג מסקינן בסוגיא כו' ע"ב שורה ב וכתב הרא"ש ובלא שדך נ"ב והם מהרי"ף:
שורה ד ודוקא בזה הפעם נ"ב הם דברי עצמו שם אבל אח"כ לא דתניא כצ"ל:
סי' כא פסק כו' באותו סי' שורה יג ונתן לו רשות להשאילו לאחר וקידש בו את האשה והודיעה שהיא שאולה כצ"ל:
עמוד ד סי' כב בגמ' דף יד ע"ב מתניתין עבד עברי כו' שורה ט למעלה מסוף העמוד דתניא אם בגפו יבא בגפו יצא בגופו נכנס בגופו יצא כו' כצ"ל:
דף ח עמוד א שורה א אלא אחת ולא שתים דכתיב כו' כצ"ל שורה ג וז"ל הרמב"ם עבדים פ"ג אם היה לו כו' כצ"ל:
שורה ה ולא ליתן שפתה אחת לשני עבדיו כו' כצ"ל:
שורה ו כדרך שנותן לכנעניים שנאמר יתן לו אשה:
שורה כב וכל זכות הבעל באשתו זוכה זה כצ"ל:
שורה כה לו ולא לב"ת מדסבירא לן כו' כצ"ל:
שורה כז ת"ל ונתן לאשר אשם לו אתא לו לאפוקי ואידך בעלמא נמי כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יא כשלשים של קנס העבד שנאמר בו יתן לאדוניו כצ"ל:
עמוד ב שורה ג בורח דאתא לידן נימא ביה מלתא בורח השלמה בעי דתניא מנין לבורח כו' כצ"ל:
שורה ו ז אמר יכול אפילו חלה ת"ל כו' כצ"ל:
שורה יא ה"ק חלה ד' כמו שחלה כו' כצ"ל:
שורה יד וקשה בפרק השוכר כצ"ל:
סי' כג בגמ' דף טו ע"ב תניא לא יגאל באלה כו':
באותו סי' שורה יד תו' דף טז מסקינן בסוגיא כו' כצ"ל:
שני שורות אחרונות וכן דעת הרמב"ם שפסק דבעינן שחרור לע"ע ומחילה שמחל לגרעונו לא מהני כצ"ל:
עמוד ג שורה ל עד שישלים כל הגנבה דנמכר בגניבתו כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה ב וזכנהו לכל הפחות בזה שאינו כו' כצ"ל:
דף ט שורה כב קא גמרי טענתא לאינשי ואפסדי לי כדאיתי כו' כצ"ל:
עמוד ב שורה יא מעובדא דאיסור גיורא הורתן ולידתן בקדושה כצ"ל:
סי' כז מסקינן בסוגיא דף יז ע"ב א"ר חייא בר אבא כו':

שורה ט מ"מ אם אפשר טוב כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה טו וכי נתנו במתנה הא לא אכל כצ"ל:
שורה ג בפרק האשה רבה ואע"ג דפקעו מיניה דין אישות לגבי זכות דידה הן כצ"ל:
שורה ב דאורייתא הוא מקרי שארו כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה יב שהיה לו לירש מאביו לאמו ומת אביו כצ"ל:
שורה כב ילמדנו רבינו לאה נשבית ואמה קבצה כו' כצ"ל:
שורה כג פדיונה והרי הן כו' כצ"ל:
שורה לא שנתנדבו לפדיונה ולא יזכו בניה אחריה דאדעתא דהכי לא התנדבו שתאכלי בעודה שבויה שהרי לא התנדבו אלא לפדיונה הלכך לא זכתה בהן השבויה ואם היה אפשר להחזיר לכל אחד מה שנתן זה היה הנכון והיושר כי התנדבו כו' כצ"ל:
שורה לג להחזיר לכל אחד מה שנתן הלכך יעשה בו צרכי רבים כו' כצ"ל:
שורה מג דכיון דאינו יורשו מיד כשמת אבי כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' כח פיסקא בגמ' דף יא יתרה עליו אמה העבריה כו' שורה טו ועיין בפרק החובל סי' כצ"ל:
דף י ע"א שורה כח מסוף העמוד למעלה אלא מדעת תרתי מה טעם קאמר מה טעם אין יעוד אלא בגדול לפי שאין יעוד אלא מדעת ואיבעית אימא כו' כצ"ל:
שורה ט ותתקדש בתי לך כו' כצ"ל:
ע"ב שורה ד ה לענין זכיה שזוכה מן התורה כמו שהיא זוכה בשיור כצ"ל (ב"ח):
שורה יח כתנם לפלוני שיקבלם לי כצ"ל:
שורה יט וא"ת וכי זכיה לו כצ"ל:
שורה לג דקאמרי רבנן מעות הראשונות לקדושין נתנו כצ"ל:
שורה יד מסוף העמוד ולמעלה והא דצריך שהות ביום כו' כצ"ל עמוד ג שורה יא דאותו כח וזכות שזכתה לו תורה שיכול ליתנה לה שתקדש את עצמה מדעתה וא"כ כו' כצ"ל:
שורה יג דחל בקל יותר ממסירת כחו וזכותו כצ"ל:
שורה כ בעלי התוס' לא סברי כוותיה כצ"ל:
סי' כט מסקינן בסוגיא דף יט המקדש במלוה כו':
עמוד ד סי' ל בגמ' דף יט ע"ב ת"ר כיצד מצות יעוד כו' שורה יג שהלכה כרבנן לגבי ר"י בר"י כצ"ל:
שורה כז מסורה בידו כל כך כדדרשינן ק"ו ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר כצ"ל:
מסוף הסי' למעלה שורה ח ותניא אידך אין מוכרה לא לאביו כו' כצ"ל:

סי' ל"א מסקינן בסוגיא דף כ ע"ב בעי מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת עו' שורה ה לחומרא לא אמרינן ואינו נגאל כו' כצ"ל מסוף העמוד ולמעלה שורה ח דמריה אלא פלגא כצ"ל:

דף יא ע"א סי' לב בגמ' דף כא בעא מיניה רב הונא בר חיננא מרב ששת כו':

שורה ט תו מסיק נ"ב על הא דבעי ר"ה ב"ח מר"ש בית בבתי ערי חומה אם נגאל בקרובים ופשיט ליה שאינו נגאל בקרובים איתיביה כו':

סי' לג בגמ' דף כא ע"ב תנו רבנן כו' שורה ו ד"א המרצע להביא מרצע הגדול ומפרש בגמ' כו' כצ"ל:

עמוד ג סי' לה בגמ' דף כב ת"ר אם אמר יאמר כו':

עמוד ד סי' לו בגמ' דף כ תנו רבנן נמכר במנה כו' שורה ג והכסיף ועמד על מנה מנין כו' כצ"ל:

שורה יתן כפי שניו הכסף ישיב כו' כצ"ל:

שורה ז כסף מקנתו לא ס"ד מדאקיל רחמנא כו' כצ"ל:

סי' לז בגמ' דף כב ע"ב עבד כנעני נקנה כו' שורה יב דמדעתיה דנפשיה אזל כו' כצ"ל:

שורה יג הנעיל לו מנעלו נ"ב גי' הרי"ף והרא"ש והב"ח מתקן:

שורה יד סכו גוררו הלבישו הנעילו כו' כצ"ל:

שורה ח מסוף הסימן ולמעלה וא"ד קטן הוה וכדאבא שאול כצ"ל:

שורה ז כדי שלא יקדמנו אחר וכדאבא שאול כצ"ל:

סי' לח פיסקא דף כג וקונה עצמו בכסף ע"י אחרים כו':

שורה ב אפילו בעל כרחו וטעמא:

דף יב ע"א שורה יד הלכך ליכא לפרושי אלא כדפרישית כו' כצ"ל:

שורה כה כי אמר ליה קני קני עבד וקני רביה וכי אמר ליה על מנת לאו כלום קאמר ורבנן סברי לדידיה נמי הא לא קני ליה אלא ע"מ שתצא בו לחירות דוקא כו' כצ"ל:

מסוף הסימן למעלה שורה טז דלר' מאיר לא היה מועיל כו' כצ"ל:

שורה יד דלא כר' מאיר ודלא כרבנן דמה שתרצו כו' כצ"ל:

שורה יג מתחיל וכצ"ל ושמעית מינה דלרב ששת כו' שורה ח דאקני לה אחר ע"מ שאין לבעלה רשות בו כו' כצ"ל:

סי' לט פיסקא גמ' דף כג ע"ב וכתב הרא"ש כו' שורה ג נפקא לן דאשה כעבד הואיל כו' כצ"ל:

שורה ט לשני עבדיו חצי לזה וחצי לזה אף עצמן לא קני כו' כצ"ל:

שורה אחרונה שבעמוד היינו שהבעל אוכל פירות אבל הגוף לאשה כו' כצ"ל:

ע"ב שורה ד ורבנן אדרבנן דסברתם הפוכה גבי עבד כו' כצ"ל:
סי' מ בגמ' דף כד תניא יוצא העבד כו' שורה ו בזקנו ודלדל בו עצם כו' כצ"ל:
שורה לא שצריך כונה לאבר אפי' כו' כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יג יב וכסוגיא דפ"ק דקידושין נקטינן דהיא בדוכתא ועוד דאפשר דאף רבא דאמר לענין עבד פלוגתא דרשב"ג ורבנן לאו לקושטא דמלתא קאמר אלא לומר דלכאורה דפלוגתא דרשב"ג ורבנן ולמיכלל מילי טובא כצ"ל:
עמוד ג שורה ב מסוף הסימן פי' שהיה בשורת שאר האצבעות:
סי מא תו תניא בסוגיא דף כד ע"ב בכולן כו':
עמוד ד סי' מב בגמ' דף כה ע"ב בהמה גסה כו' שורה טו ועוד כדאמר התם שמעית מיניה דמר כו' כצ"ל:
שורה יט ועוד קשה דבגמרא כצ"ל:
שורה כא דמאן מסר ליה דליקני ומשיכה לא קניא כו' כצ"ל שורה כה ר"א אומר רוכב בשדה כו' כצ"ל שורה לז ומסירה ג"כ קונה בבהמה כו' כצ"ל:
שורה כא מסוף העמוד למעלה דאמר ליה לך חזק וקני ואי בעי מסירה מיד ליד הוה ליה למימר תא חזק וקני וכן פרש"י כו' כצ"ל:
דף יג ע"א שורה ז כי אמרו ליה הוא דאמר כי האי תנא כו' כצ"ל:
שורה יג אפילו למ"ד בהמה נקנית במסירה כו' כצ"ל:
סי' מג בגמ' דף כו נכסים כו' ע"ב שורה ו אמר שמואל ל"ש אלא שטר מתנה כו' כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה כא חזקת הבתים דף נא אמר רב נאמן כו':
שורה יז א"ל ולא אתמר עלה אמ"ש לא שנו כו' כצ"ל:
עמוד ג שורה יא אינו אלא לראיה ואין הקרקע כו' כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ו אלא במה ששנו לקמן כצ"ל:
עמוד ד שורה ג ודאמרינן במכר סתמא לא קנה כו' כצ"ל:
סי' מו פיסקא ושאין לה אחריות וכו' שורה עט ולטעמיך קני מי קתני אלא עד דאמר קני פירוש הוצרך כו' כצ"ל:
שורה ב מסוף עמוד למעלה וכי איבעיא לן אי בעינן כו' כצ"ל:
ראש שורה אחרונה סגי בלא אגב כו' כצ"ל:
דף יד ע"א שורה א ב ג דאתני בהו עם מוכיח אלא מעובדא דר"ג וזקנים ומימרא דרבה בר יצחק אמר רב דמייתינא להו נמי למיפשט בעיין דציבורין כו' כצ"ל:
שורה ח איבעיא לן בגמ' אי בעינן אגב היינו כשאין צבורין והיינו דבתר דאסיקנא כצ"ל:
שורה י"ב שאינה משתמרת אינה קונה אלא בעומד בצדה כדמוכח כו' כצ"ל:

סי' מ"ז מסקינן בסוגיא בגמ' דף כו ע"ב דהוה בעי כו':
ע"ב שורה ח' דליתא למקבל מתנה וניקנינהו ניהלי' כו' כצ"ל:
שורה י"ג תיבה ראשון עם חצי שורה אחרונה י"ד הוא שורה אחת וכצ"ל כדאמרינן וקנינא מיניה במנה דכשר למיקני' כו' כצ"ל. רובו של שורה יט וכמעט כולו של שורה כא הוא שורה אחת ומה שבאמצע עומד למחוק וכצ"ל הקנין בפני הקונה היה צריך לפרש בשטר שנעשה הקנין בפניו כו':
שורה כ"ד שאין מקנין אגב ארבע אמות של קבורה ולא אגב ד' אמות של א"י כו' כצ"ל:
סי' מח דף כז עב אמר שמואל מכר לו כו' שורה ט"ז כיון שהחזיק בא' מהן קנה כולן בד"א אשכחן ודאי ספק מנלן תניא ר' שמעון כו' כצ"ל:
שורה יב ונראה שנתן לו דמי כולן אבל לא כו' רצ"ל:
עמוד ג סי' מט שורה ח שלא על כל ספיקות מגלגלין כו' כצ"ל:
שורה יז לה ונסתרה ע"כ כצ"ל:
סי' נ מסקינן בסוגיא כו' שורה מז ובפרק יש נוחלין דף קכ"ז ע"ב גרסינן עבדי גנבת כו':
סי' נ"א בגמ' דף כח מתניתין כל הנעשה דמים באחר כ' עמוד ד' שורה י"ג שלא יהיה סובר כצ"ל:
שורה טז ולא תשיימ' כצ"ל:
מתניתין כל מצות הבן כו' דף כט
:
דף טו ע"א פיסקא לפדותו מנין כו' שורה ז את עצמו וכל שאין אחרים כו' כצ"ל:
ע"ב שורה ח' וחסד עשית עמדי וכו' כנ"ל:
שורה כ"ד שם במגנצ"א בפני הרב בעל הבית הנ"ל כצ"ל:
שורה מג גדולה מזו מצאתי כו' כצ"ל:
דף טז ע"ב שורה כ"ו שישא אשה ואח"כ ילמוד כו' כצ"ל:
סי' נ"ח מסקינן בסוגיא בגמ' דף ל אמר ריב"ל כו' מסוף העמוד למעלה שורה ח' אלא מצוה על כל חלם וחכם כו' כצ"ל:
עמוד ג סי' ס פיסקא בגמ' דף ל ע"ב להשיאו אשה כו' סי' ס"א תנו רבנן כו' שורה י שהקפיד הקב"ה על כיבוד אב ואם יותר מכבודו כצ"ל:
עמוד ד סי' ס"ב בגמ' דף לא שאל בן אלמנה א' כו':
דף יז ע"א סי' סד עד היכן כיבוד אביו ואמו כו' שורה כה והלא היה מפסיד כו' וכל ברכת מצות עשה ואמרינן בפרק המניח כו' כצ"ל:
שורה לה ורב יוסף מצה בזה"ז דרבנן כו' כצ"ל:

שורה לט אבל עשה מחייבי במצות עשה שלא הזמן גרמא ע"כ (והשאר מוחק הק"נ כו' במל"ת סומא נמי חייב). שורה י"ח מסוף העמוד ומעלה כתב הרשב"א שהעלו הראשונים כו' כצ"ל:

ע"ב שורה כז לא היה לו לפרכס בדבר כו' כצ"ל:

שורה יז מסוף הסי' וכתב הרמב"ם וז"ל מי שנטרפה כצ"ל:

סי' מסקינן בסוגיא דף לא ע"ב א"ל ר' יעקב בר אבוה לאביי כו':

עמוד ג שורה כ הנשמע בדבר אביו למקום פירש כו' כצ"ל:

שורה כ"ב ואפי' יודע שיכבדוהו כאביו אלא יתלה כו' כצ"ל:

שורה ח מסוף העמוד ולמעלה בין הזכרה בפי' לכתיבה בעלמא ואני אומר כו' כצ"ל

עמוד ד שורה כ ולא ישב במקומו ממילא משמע שהוא כצ"ל:

סי' סז בגמ' דף לב תני ר' אליעזר בן מתיא אומר כו':

דף יח ע"א סי' סח פיסקא כתב הרמב"ם כו' שורה י"ח לגמרי ממונא דידהו ואינם חייבים כו' כצ"ל:

שורה כ"ג מסוף העמוד למעלה מ"מ אין משמעות שצריך לכבדו כו' כצ"ל:

עמוד ב סי' סט בגמ' דף ל"ב ע"ב תנו רבנן כו' שורה יח כתב הרא"ש וא"ת שיבה למאי איצטרכא בין לרבנן בין לר' יוסי הגלילי וי"ל דאי לאו שיבה הוה אמינא אפילו זקני השוק השתא דכתב זקן בתר שיבה רבנן מצרכי זקן וחכם ור' יוסי הגלילי סבר אפי' יניק וחכם ועוד נראה דבין לרבנן בין לר' יוסי הגלילי שמעינן משיבה דצריך לקום מפני שיבה זקן שאינו אשמאי אע"פ שאינו מופלג בחכמה אלא רבנן דרשי זקן מזקני למעוטי יניק וחכם כו' כצ"ל:

שורה ל ה"א דניבעי זקן וחכם ממש כו' כצ"ל:

שורה ל"א דלא בעינן זקן וחכם, אלא כצ"ל:

שורה לג ר' יוסי הגלילי אי ס"ד כדאמר ת"ק כו' כצ"ל:

עמוד ג סי' ע בגמ' דף לג אמר מר קימה שאין בה חסרון כיס כו' שורה ו לקרבו לעולה אע"פ שאינו רשאי כצ"ל:

שורה ח' וקאמר שאין שמין אותו בכל שויו אלא כו' כצ"ל:

עמוד ד' שורה ו בפרק הביאו לו את הכף דף נג ע"א תלמיד הנפטר כצ"ל:

שורה ח ואזל לאחוריה עד דמיכסי מיני' כי הוה בעי ר' יוחנן לסגויי הוה גחין קאי ר' אליעזר אדוכתי' עד דהוה כו' כצ"ל:

שורה יג עדו עלייהו דהני הרפתקי פי' כו' כצ"ל:

דף יט עא שורה י"ח שמעא קל כרעא דאימיה אמר איקום מקמי שכינה דאתי' וגם ר' טרפון גחין כל אימת דהוה אימיה בעיי א כו' כצ"ל:
סי' עב מסקינן בסוגיא דף לג עב איבעיא להו כו' שורה ה דאמר ליה אבא לא תתני' הכי כו' כצ"ל:
שורה ח זימנין דאתי מאחורי קום כצ"ל:
שורה י"ג וכתב הר"נ כלומר אפי' את"ל דאביו נ"ב נ"א דבנו חייב כו':
שורה טז ואף הרמב"ם ז"ל כ"כ בפרק ו' מהלכות ממרים כצ"ל:
שורה ו מסוף העמוד למעלה עדיין לא הגיע לחצי כבוד שאמרה תורה כו' שורה ח' מפני אביו כשהבן רבו בודאי לא היה ר"ט חייב לעשות לאמו כך והאיך אמרו עדיין וכו' וכן אילו היה האב חייב לעמוד מפני בנו כשהבן רבו לא היתה רשאה אמו של ר"ט כו' כצ"ל:
שורה ז שבקינן ספיקן ונקטינן פשטיהו כו' כצ"ל:
שורה ה' עדיין לא הגיע לחצי כבוד שאמרה תורה כו' כצ"ל:
ע"ב סי' עה פיסקא כל מצות כו' שורה ב' ושופר וציצית ותפילין ואיזהו כו כצ"ל:
ע"ג שורה ב חייבת הסדין בציצית כו' כצ"ל:
שורה ה דכסות לילה ביום נמי פטור כו' כצ"ל. שורה י"ח והא דאמרינן בריש ערכין כצ"ל:
שורה לז כיון שחיובו תלה במה שהזמן גרם לבישתה ביום יש לה ליחשב זמן גרמא כו' כצ"ל. שורה מ"ג ומסיק דהאי טלית פטורה איירי כצ"ל:
עמוד ד סי' עו פסקא דף לה עב חוץ מבל תקיף כו' שורה ד ומדשני קרא בדיבורי' וכתיב פאת כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ד על הרא"ש כבין העינים אין לי כצ"ל:
שורה אחרונה וחייב על כל הראש כבין העינים אף כאן כו' כצ"ל:
דף כ' ע"א שורה ראשונה יחייב על כל הראש כבין העינים ומה להלן כו' כצ"ל. סי' עז בגמ' דף לו עב מתניתין כל מצוה כו' שורה יג ספיקה ואי מהא לא איריא כו' כצ"ל:
מסוף הסימן ולמעלה שורה יב מקרא אחד נפקי לא יבא כו' כצ"ל. שורה י ואי אמרת הכא נמי תרי קהלי נינהו כו' כצ"ל שורה ה אלא הוה אמרינן ככל שאר ספיקה איסור כצ"ל:
שורה ד ועל ספק אזהרות ספק לאיסורא כצ"ל. שורה ג ודעת רוב המחברים דספק דאורייתא ד"ת לאיסור כו' כצ"ל:
סי' עח מסקינן בסוגיא דף לח ע"ב מאי הלכה כו'. עמוד ב שורה א רבי יוחנן הלכה למשה מסיני א"ל עולא לרב יהודה בשלמא לדידי דאמינא כצ"ל:
שורה ו ובסוריא מותר ארם צובא כו' כצ"ל:
שורה יח או זה וזה יותר ולוקח ובלבד כצ"ל:

שורה כ שורה כז שרואה הגוי לוקט מן האיסור כצ"ל:
שורה לא הגוי לוקט מן כו' כצ"ל מסוף העמוד למעלה בסוף שורה כה או לוקט הירק בידו כו' כצ"ל:
שורה כ"ב והשוה את הרואה ללוקט וכן בדין כצ"ל:
שורה כ לערב ערלה וכלאים דשני לן כצ"ל. שורה י"ט אמרינן יורד ולוקט ובלבד כצ"ל.
שורה יד כשמואל סבירא ליה דאמר הלכות מדינה כצ"ל:
שורה ג ומ"מ אין להקל כדברי הרמב"ם. עמוד ג סי' עט מסקינן בסוגיא דף לט אמר רב אסי כו' שורה יד של עזקה הן כצ"ל (הוא מסוף העמוד). עמוד ד שורה יג ראש הגפן בארץ וחותכו באצבע כצ"ל:
שורה כח דבפרק משוח מלחמה דלר' אלעזר ב"י כ"צ (ב"ח):
שורה יא מסוף הסי' למעלה ואע"ג דלית הלכתא כר"א ב"י לענין חוזרין כצ"ל. שורה ז' מבריך ומרכיב לא כצ"ל:
סי' פ' מתניתין לט ע"ב העושה מצוה כו' דף כא עא שורה ז ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כצ"ל:
שורה ט הנני מביא אל כצ"ל:
שורה אחרונה מן הסי' הא דמצי כייף ליצריה הא דלא מצי כייף כצ"ל:

פרק שני

בגמ' דף מא האיש מקדש בו ובשלוחו כו' שורה ד' מחריך רישא של עגל לכבוד שבת ורבא מלח שבוטא פי' דג גדול אפשר מפני שראש שור או פרה מפשיטין אותו ומבשלין אותו ע"כ מפרש רש"ל של עגל ומשום דאיתא בב"ק נה הנהיג בעיזא ושבוטא מהו ולנהוג ספינה מובן שצריך דג גדול וכן פי' הערוך שם שבוטא דג גדול ע"כ מפרש גם כאן שיבוטא דג גדול. שורה יט מסוף העמוד ולמעלה ושלחה מלמד שהיא עושה שליח ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח כו' כצ"ל. עמוד ב סי' ב אמר רב נחמן אמר שמואל בגמ' דף מב שם שורה ז תו מסיק והא דאמר שתות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן כו' כצ"ל:
סי' ג בגמ' דף מג איתמר רב אמר כו' שורה ט' פרעוניה למלוה כו' כצ"ל שורה ג מסוף העמוד למעלה ועשה השליח עד כו' כצ"ל. עמוד ג שורה ב ג ואפשר דנ"מ אם פטרו תחלה וכמו שאכתוב בסמוך ובעל התרומות כו' כצ"ל. שורה ד' שהמפקיד עצמו הלך עם כו' כצ"ל. שורה ו וכן פסק הטור אחריו ח"מ סי' קכא השליח אינו נאמן כו'. שורה יז לאפקועי ממונא דמלוה וצ"ע כצ"ל. שורה כ ה"ל ללוה למימר למלוה פרעתיך או נפקד

למפקיד כו' כצ"ל שורה כה מסוף הסימן למעלה וכדאמרינן בפ' חזקת הבתים וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו כצ"ל. שורה י בדבר לא מיבעיא כו' כצ"ל. שורה ט אלא מצד הודאתה שורה אחרונה שנוגע בעדות כצ"ל:

סי' ד' משורה ב על שורה ג דשבועת מלוה היה שבועת המשנה בנקיטת חפץ כשבועה דפועלין דהא מלוה נמי נשבע ונוטל כמותן אבל שבועת השלוחים אינו אלא היסת ואינה שבועת המשנה כשבועת חנווני דהתם משום דליכא שבועת המשנה כו' כצ"ל:

שורה ד גם ה' ועיקר שלא כדברי הר"ז הלוי ז"ל שכתב שאף שבועת השלוחין היא בנקיטת חפץ כשבועת המשנה כו' כצ"ל. עמוד ד שורה יד שקל מלוה בלא שבועה דה"ל אינו יודע כצ"ל. שורה טו דמכחיש ליה ודכותה בפועלין. שורה כג מהלכות מלוה ולוה שאם כו' כצ"ל. שורה כו יורשיהם באין ונפרעין כו' כצ"ל. שורה כז בפרק כל הנשבעין דף מח שכל הנשבעין אם מתו כצ"ל שורה ל וכיון שכן נמצא כו' כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כא ראובן ללוי תן המנה שאתה חייב לי לשמעון כצ"ל. שורה יט שאתה חיוב לי דע שאין חילוק בין הולך מנה לפלוני בין תן לו מנה שאתה חייב לי בשניהם הוא נשבע כצ"ל. שורה ז ולקח חמשים משמעון ובא ראובן ואמר כו' כצ"ל. דף כב עא שורה ב' מקצת ולוי נשבע כו' כצ"ל. סי' ה פיסקא דף מג עב תנן התם שורה כא בגמ' דף מד בעי מיניה רבא מרב נחמן נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה כצ"ל. שורה כג להאב עושה שליח כו' כצ"ל. ע"ב שורה יג יד וכן פרש"י דלא חיישינן אם לא ששמענו כן כצ"ל. מסוף הסימן למעלה שורה יד ואם היתה נערה ויוצאת בגט לבד כצ"ל. סי' ו כתב בעל הלכות גדולות (העתק מרא"ש) קטנה כו' שורה ה בהדה וכדאתי אב כו' כצ"ל:

עמוד ג שורה ג כאלו היא בזנות אצלו כו' כצ"ל. שורה ד אע"ג דלא תקנו ליה רבנן כו' כצ"ל. שורה ד' על ו' כדתנן בפרק האשה רבה ד' צו עב בן ט' שנים כו'. שורה ו ז אם רוצה לצאת מבעלה ולפי פירוש התוס' אפי' מיאון כו' כצ"ל:

שורה ט על יוד אם מת אביה במדינת הים תהא אסורה לעולם כו' ואין אנו יודעים למי כצ"ל:

שורה כד וכשבא האב שתק כו' כצ"ל:

שורה כו ואחר זמן נשא הבחור אחרת כו' כצ"ל:

שורה ל' ונתרצה ושתקח לו הקידושין מיד כצ"ל:

שורה לא אבל אם נתאכלו הקידושין כו' כצ"ל:

מסוף הסימן למעלה שורה ז אבל לאחר שנתאכלו הקידושין כו' כצ"ל:

סימן ז בגמ' דף מה איתמר כו' שורה ג למאמרו ואינה כו' כצ"ל:

שורה י ומיהו איכא למידק כצ"ל והוא מועתק מר"נ:
מסוף העמוד למעלה שורה ו וכ"ת ניחוש נמי דלמא איכא דשמע בגט שורה ה על ד' ולא שמע בחליצה יבמה גדולה דעלמא נמי שעשה בה מאמר האיך מתירין אותה בגט וחליצה ניחוש דאיכא דשמע בגט ולא שמע בחליצה ויאמרו אין כו' דשאני התם דלא אפשר לתקוני דכיון כו' כצ"ל:
שורה ב לדעת אביה ומת המקדש ונפלה כו' כצ"ל:
עמוד ד שורה יב קטנה כל שנתקדשה כו' כצ"ל:
סי' ח הנהו בי תרי כו' שורה ד שלא לדעת אביה חיישינן שמא כו' כצ"ל:
שורה יא דלא סבר להא דרב ושמואל כצ"ל:
שורה יב דלא סבר ליה לדרב ושמואל:
דף כג עמוד א שורה ו א"כ מה מועיל כו' כצ"ל:
שורה ז ח ויש לחלק דודאי בגמר הדבר כו' כצ"ל:
שורה ט אבל למיהוי שלוחו לקדשה לו כו' כצ"ל. שורה יב קבלת קדושין והרמב"ן ז"ל דקדק דשליח קבלת הקידושין כו' כצ"ל:
שורה טז מסוף העמוד למעלה באשה פלונית ואמר לשדכה לו כו' כצ"ל:
שורה יד כיון שזכיה מטעם שליחות כצ"ל:
שורה יג ארצויי ארצי האב מילי קמיה למהוי ליה שליח כו' כצ"ל:
עמוד ב' מסוף הסימן למעלה שורה ו הוו ספק קידושין ע"כ וכתב הב"י ע"ז ויש בדברי הטור קיצור כו' כצ"ל:
סי' ט בגמ' דף מה ע"ב נתקדשה לדעת אביה כו' שורה ו רבינו תם דהלכתא כרב כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יג אף אנן כמי יש לנו לחוש כצ"ל. שורה ב הכא והכא לחומרא ומה תירץ עדיין אנו נמי נעביד הכי אלא יש לומר דגבי קידושין כצ"ל:
עמוד ג אמר בוודאי בהא אנן סהדי כו' כצ"ל:
שורה טז ושאל הבעל לכנוס בעבור כו' כצ"ל. שורה יא ומנעוהו מקצת רבותי' כצ"ל:
שורה כא ושאל הארוס פי חכמים כו' כצ"ל:
שורה כב וטעמא משום דחופה במקום קנין כו' כצ"ל:
שורה כד לפני ר"ת והשיב ז"ל כו' כצ"ל. שורה כט ל אוקי ממונא בחזקת מרי' ואי ירושה נכסים נפלה לה לגבי אב דאיהו גופא כו' כצ"ל:
שורה לד כדאמר בפ' אעפ"י דף נז ע"ב אי איהי כו'. מסוף העמוד למעלה שורה לג אביה מאי נפקא ליה מינה ומשני סבר כו' כצ"ל:
שם ל שורה לב לא ידעה למחות למחר מימרדא ונפקא כו' כצ"ל:

שם אבל לגבי אחין ליכא למימר הכי ואחין נמי היכא דליכא אב קדושי מצי קדשי לה ואי בעיא ממאנת וליכא למימר תמתין עד שתגדיל כו' כצ"ל:
שורה ל' שתיפוק פוקא מיניה אבל להשיאה כו' כצ"ל:
שורה כ כל היכי דחש לי' רב ועביד כרב אסי כצ"ל:
שורה ד ג ולענין הלכה בהך דמיצעי אין הלכה כרב הונא אע"ג דהוא רבי' דר' ירמיה כו' כצ"ל. עמוד ה סי' י בגמ' דף מו מתניתין האומר לאשה כו' שורה דה אם יש שוה פרוטה בכולן מקודשת כו' כצ"ל:
שורה ח התקדשי התקדשי הוא דהוה פרטא אבל בזו בזו בזו לאו פרטא כצ"ל:
שורה יז בפרק שבועת הפקדון דף לח דלשם פרש"י:
שורה כ"ג אלא בולא לך וגרסי' תני ולא לך תני פקדון ותשומת כו' כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה לא ר' יהודה מודה הכא ואתי' כך"ע כצ"ל:
שורה ל' ובפ' פותחין נמי תנן כו' כצ"ל:
שורה כנו ומשמע דהא אמר כו' כצ"ל:
שורה כח כיון שהותר מכללו הותר כולו דאלמא כללא הוי כצ"ל. שורה כד ר"ת והרמב"ן ז"ל כצ"ל:
דף כד ע"א שורה יב מלקדשה לא אמרינן דלהוי המעות שמסר לה כו' כצ"ל שורה כב אף בקמייתא אף אם יש שוה פרוטה בכולן כצ"ל. מסוף הסימן למעלה שורה ה' ולא נקנו לה עד נתינת אחרונה כצ"ל. שורה ג' לא באתה לידה בתורת מלוה דמשנגמר כו' כצ"ל שורה ב הקנה לה בתורת קידושין כו' ואתי' אוכלת ראשונה ראשונה מקודשת כו' כצ"ל. סי' יא ת"ר המקדש במלוה מקודשת וי"א אינה מקודשת ושוין במכר שקנה (גי' רא"ש אבל לקמן בסמוך נראה מדבריו דגירסתו כמו בגמ' דף מז המקדש במלוה אינה מקודשת וי"א מקודשת) ומוקי לה רב כו' שורה יב הרמב"ם ז"ל בפרק שביעי מהלכות כו' כצ"ל. שורה ט"ז ולי נראה מהא לא כצ"ל. שורה יח וי"ט גם כ' דאי הכי הא ידעה ביה דמנה אין כאן ואיהו דאסיק שמיה מנה וסברה וקיבלה אבל חסר דינר שאין האשה מרגשת בו בהא הוא דאמר דאינה מקודשת כצ"ל. שורה כ' ורבותא קמ"ל סד"א דרק מנה כו' כצ"ל. שורה אחרונה בעמוד דאמר לה במנה זה כמו שהוא קאמר ותהא מקודשת קמ"ל דלא כצ"ל. עמוד ב שורה ג וכן כתב הרמב"ם בפ"ז מהל' מכירה כו' כצ"ל. שורה אחרונה מן הסימן ושורה לפניה ואף שהרא"ש פסק כת"ק אלא שמע מינה דבכי כצ"ל. סי' י"ב בגמ' דף מח ת"ר עשה לי שירים כו' שורה ח ומסיק ואי בעית אימא דכ"ע כצ"ל. שורה כב ולפ"ז קי"ל כר"מ כצ"ל. עמוד ג' שורה ראשונה אלא לאו שטר חוב דידה כצ"ל.

שורה ה שהוא מוכר לו דברי רבי וחכמים אומרים כו' כצ"ל. שורה י"ד על ט"ו מ"ס אשה סמכה דעתה מימר אמרה כצ"ל. שורה כ"ד במקדש אותה בשטר דאחרים דהא קי"ל כו' כצ"ל. שורה כ"ט שכן דעת הרמב"ן שכתב סתמא וכן חוב שיש לו כו' כצ"ל. שורה ל אלא אם כן יש לו משכון כו' כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה יא ור"מ לטעמי' דאמר עדי חתימה כרתי ור' אליעזר לטעמי' דאמר עידי מסירה כרתי. שורה ח אוקימתי אחריתי בכותבה כו' כצ"ל. עמוד ד שורה כא דר"מ כו' כצ"ל. שורה כד בשטר דאחרים לא כצ"ל. שורה אחרונה מן הסי' אירוסין והוא פסול. סי' יג בגמ' דף מח ע"ב מתניתין התקדשי לי בכוס של יין כו' שורה ז ח ע"מ שיש ני בת או שפחה מגודלת ואין לו אין לו ויש לו ע"מ שאין לו בנים יש לו שיש לו ואין לו על כולם כו' כצ"ל:

דף כה עמוד א שורה יג זה דדינר וכן משמע מהירושלמי דבעינן ליתן טעם מ"מ שאני כו' כצ"ל. שורה לד אבל בשבח יוחסין דברי הכל כו' כצ"ל מסוף הסי' למעל' שורה כ"ז כתב להא דעולא כצ"ל. שורה כד דמודה בשבח יוחסין אפ"ה כתב דקי"ל כת"ק כצ"ל. שורה י ט שבתוכו בחמרא דמסתמא מנא עדיף ודעתה אעילוייא וחמרא לא בטל כו' כצ"ל. סי' יד מסקינן בגמ' דף מט על מנת שאני קורא כו'. עמוד בשורה א אלא מאי תרגום דידן פי' בקונטרס רצ"ל. שורה כג מאי תורה מדרש תורה. שורה כד דר' יוחנן הוא כצ"ל. מסוף הסימן למעלה שורה ח שאני גבור אין אומר כצ"ל. סי' ט"ו בגמ' דף מט ע"ב פיסקא ובכולן כו' שורה ב מסוף העמוד למעלה אם אמר בשעת מכר שלדעת כן הוא מוכר המכר בטל אע"פ שלא התנה כצ"ל. עמוד ג' שורה ג' ד' כההיא בצורתא דהוה בנהרדעי זבינהו לאפדנייהו למזבן חיטי ואתי וזולי חיטי או שמוכר כו' כצ"ל. סימן טז בגמ' דף נ מתניתין האומר לשלוחו כו' שורה וקדשה במקום אחר אינה מקודשת הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת כצ"ל. שורה ה' גרסינן בנזיר דף יב והרי"ף והרא"ש הביאו כו' האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת השליח אסור בכל הנשים שבעולם כצ"ל. שורה יא ובתר דעשאו שליח כצ"ל מסוף העמוד שורה כד והר"נ הכריע לאיסור וז"ל גיטין פ' התקבל וכתבו בתוס' כו'. שורה כ' ואמרו לא נתקדשנו לא סמכינן אדיבורא בעלמא כצ"ל. שורה יא דאי לא לא היה ראוי לקונסו כאן כצ"ל. שורה ז דאפילו לקולא נאמר כן כצ"ל. שורה ג ולאנשים הרבה כצ"ל. שורה אחרונה ואמרי לא קידש שליח כצ"ל. עמוד ד' סוף הסימן ואת"ל יעשה שמא לא ימצא ואת"ל ימצא שמא כו' כצ"ל. סי' יז מתניתין המקדש שתי נשים כו' שורה ו והקשו התוס' מהא דלעיל כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ד איתרמי ליה כצ"ל:

דף כו עמוד א שורה כג דלא שכיח כזה דלא חיישינן כצ"ל. שורה לד אלא משום דחליפין איתנייהו בפחות כצ"ל. שורה אחרונה שבעמוד כ בתשו' אין אוסרין אשה כו' כצ"ל. עמוד ב' שורה יג שמא קיבל אביה כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ט"ו הוו כשנים מעידין שקדשה בפני שנים כו' כצ"ל. שורה יא משמע דשליחות לחוד לא הוי כעדים כצ"ל. עמוד ג סימן יח מסוף העמוד שורה טו אם היא אומרת כעד הזה כצ"ל. שורה ח דכל הפחות מיעוט מקדשי כו' כצ"ל:

דף כז עמוד ג סימן כ בגמ' דף ל ע"ב מתניתין המקדש אשה ובתה כו' שורה יז יח אחת מכם הראוי לביאה תתקדש לי כצ"ל שורה לב גם לא מסתבר לומר כצ"ל. שורה לג שהוא קונה חלקו אם כי חמור לא יקנה חלקו כו' אבל אם אמר יקנה החמור ואת וכן העבור והילוד כו' כצ"ל. מסוף הסימן למעלה שורה ח ריש השורה דלא כהלכתא ע"כ כצ"ל. סימן כ"א תו מסקינן בסוגיא דף נא ע"ב ת"ש המקדש את בתו כו'. עמוד ד סימן כ"ב בגמ' דף נב אמר רב ש"מ ממתניתין כו' משורה אחרונה שורה ב למעלה בסופה ובדלא שדיך לא כצ"ל:

דף כח ע"א שורה א ב תו מסקינן בגמ' דף נב ע"ב ההיא איתתא דהוה קא משיא כרעא במשיכלא דמיא כצ"ל:

שורה ז את נמי שקיל כישא כישא כי כישא כו' כצ"ל:

סי' כ"ג בגמ' נב ע"ב מתניתין המקדש בחלקו כו' שורה ד ובהקדש במזיד קידש ובשוגג לא קידש דברי ר"מ ר"י אומר בשוגג קידש במזיד לא קידש ומסיק כו' כצ"ל:

שורה יב דתנן שילח ביד פיקח כצ"ל:

מסוף הסי' למעלה שורה ז כו' לאו אליבא דהלכתא הוא כצ"ל. שורה ה הלוקח פירות בסלע של כסף מעשר כצ"ל סימן כד מסקינן בסוגיא דף נה תנן התם כו' עמוד ב שורה ד בכל עני כצ"ל:

שורה ח דאין אשם בא נדבה ומשני אשם שתי שנים ואשתכח בן שנה וכו' אמר מר נקבות זבחי שלמים ודלמא תודה היא וכו' ודלמא חטאת היא חטאת בת שנתה ואשתכח בת שתי שנים וכו' אשתכח בת שנתה מאי אבל לעיל גבי אשם לא מצי למבעי אשתכח בת שתי שנים מאי לפי שנוכל לומר כו' כצ"ל:

סימן כה דף נה ע"ב ת"ר אין לוקחין כו מסוף העמוד למעלה שורה ז ויעלם ויאכלם ומוקי מתניתין כצ"ל:

שורה ו ע"י קדושיה ותאכל בירושלים כצ"ל:

שורה ג דבין בשוגג ובין במזיד לא קידש:

עמוד ג שורה וי"א והרב ר' מאיר מפרש שאני הכא שהלוקח כו' כצ"ל:
שורה טז ניחא ליה לאינש למיעבד מצוה בממוניה כצ"ל:
שורה כ עבדי שליחייהו נמי לא מצי עבדי והשתא ניחא כו' כצ"ל:
סוף הסימן דסוגיא מוכחא טפי לפי' הר"ם מלפירוש ריב"א כצ"ל. סי' כ"ו בגמ' דף נו ע"ב מתניתין המקדש בערלה כו' שורה י ולא אסרו ליקח מהדמים כו' כצ"ל שורה טו דנחלף בשלהם נמי כו' כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ג' שצריך להחזיר הדמים כצ"ל. עמוד ד' שורה ג' נשארו הן אסורין והמעות גזל הן בידו כצ"ל. סימן כ"ז מסקינן בסוגיא דף נ"ז מגלה ערופה מנלן כו' שורה ג נאמר מכשיר אשם מצורע ומכפר מבפנים בכל הקרבנות ונאמר מכשיר ומכפר מבחוץ מכשיר מבחוץ פי' ציפורי מצורע מכשירי מבחוץ הן כצ"ל:
שורה י ור"ל אומר משמע לקיחה נאסרת כצ"ל:
שורה יד ונסבין חברי' לומר כצ"ל:
שורה כב עד דמסיק תנאי היא כצ"ל:
שורה כד פי' ר"ל סבר כצ"ל:
שורה ג מסוף העמוד למעלה וזו היא עיקר דעיקר קרא כו' כצ"ל:
שורה אחרונה כי עיקר הקרא כו' כצ"ל:
דף כט ע"א שורה ה ושכחתי ונסבין חבריא למימר ירידתה כצ"ל:
מסוף הסימן ולמעלה שורה י תניא ושלח על פני כו' כצ"ל:
שורה ט על הים ויזרקנה לים וגם כו' כצ"ל סימן כח בגמ' דף נ"ח מתניתין המקדש כו' שורה ז' בפרק וא"נ קונם כהנים ולוים נהנים כו' כצ"ל:

פרק שלישי

סימן א **האומר** בגמ' דף כח ע"ב צא וקדש לי אשה כו' ע"ב שורה ד דומי' דסיפא דאתא לאשמעינן כצ"ל:
שורה ו פלוני שלחני לקדשך לו ובשעת נתינת קידושין אומר הרי את מקודשת לי דסד"א דלי דקאמר כלומר לעשות שליחותי לקדשך למי ששלחני לקדשך ותתקדש לראשון קמ"ל כצ"ל. שורה ט"ו וקדמו וקדשה לאו רשע כו' כצ"ל. סימן ב מסקינן בסוגיא בגמ' דף נט שורה יז המהפך בחררה שממציא עצמו כו' כצ"ל:
שורה כב כג ופסק הרשב"ם נהי דזכה המחזיק מ"מ רשע מקרי כצ"ל:
עמוד ד' שורה יח דנקט הכא לא שייך כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה כג דההוא שני נקרא כצ"ל:

דף ל עמוד ד' משולי העמוד למעלה שורה יד פרש"י נותנים עין בהבטם להיות רגילין לרוץ למקום כצ"ל. שורה יג שהכיר זה חורו ונתן כצ"ל:
שורה יב ריצתו בטוח בו שילכדנו וה"ל כמאן דמטי לידיה ונמצא כצ"ל:
שורה ג כגון גבי דגי ונ"ל דמה שכתב הטעם כו' כצ"ל:
דף לא עמד ג שורה ד ואף את"ל ג' שנים הוי חזקה כצ"ל:
שורה יז מסוף העמוד למעלה ויאמר המורה שאתא לרבויי כו' כצ"ל:
עמוד ד סי' ג פיסקא האומר לאשה כו' בסוף השורה לא בא כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה זו דאם לא במאי מקדשה הרי אינם קנויים לה עד סוף שלשים והרי נתאכלו בינתים אלא כדאמרן כצ"ל:
דף לג ע"א שורה ל לא מת ולא גירש אלא לאחר ל' כצ"ל:
מלמטה למעלה שורה כ לא עדיף דיבור כמעשה ולר' כצ"ל:
שורה יט יח אבל אם מת אפשר דחיילי קידושי ראשון ומ"מ משמע שאין הדבר פשוט כו' כצ"ל:
שורה ז שקדשוני אמי ואחי ושאלינן התם כצ"ל:
שורה אחרונה שלא יחולו בעונתן אם אפשר כו' כצ"ל:
ע"ב שורה י יא וכיון שכן קדושי קמאי לית בהו משום ודאי אי חזרה הוי כצ"ל:
שורה י"ט וכן פסק הר"נ דידי' כדידה:
סימן ד' בגמ' דף נט ע"ב פיסקא מקודשת כו' מסוף העמוד ומעלה שורה ה מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום כצ"ל
שורה ד כולן תופסין בה וצריכה כו' כצ"ל:
שורה ג לכולן בספק ודבריו כצ"ל:
עמוד ג שורה ג או כר' יוחנן כתב שאפילו כצ"ל:
שורה ד אינו מספיק לי מפני שכתב כו' כצ"ל:
שורה טו למפסק כרב דמשום דקושיין מעיקרא כצ"ל:
שורה יט אי תנאה הוי אי חזרה הוי הוא דמקשה כצ"ל. סימן ה במג' ד' ס' מתניתין האומר לאשה כו' מסוף העמוד למעלה שורה ו ורווחא לקרנא משתעבד כדאי' בהמקבל כצ"ל:
עמוד ד שורה ב ג איגלי מילתא דמעיקרא תפסי בה קידושין עד דמחזי ויש בה קולא מצד אחד דאלו בע"מ שיש לי אם יש עדים שיש לו בשעת קידושין מקודשת ודאי ואי לא לא הוו ספק קידושין דיש לו כו' כצ"ל:
שורה ל אינו נראה דבריו כלל במה שחולק על הרמ"ה כצ"ל:

דף לד ע"א מסוף העמוד למעלה שורה ה ד ונראין דבריהם ומיהו בתנאי שהוא בשב ואל תעשה משמע בין בקדושין כו' כצ"ל:
שורה ב ע"מ שלא אשתה יין עד יום פלוני והיא אומרת לא נתקיים התנאי נאמנת אבל בגיטין אם אמר לה ע"מ שלא כו' כצ"ל:
שורה אחרונה על תנאך מגורשת ולא כצ"ל:
עמוד ב סימן ו פיסקא כתב הר"נ כו' שורה ג פלונית ברת פלן כצ"ל:
שורה ז א ר' יוחנן אומר אונסא כמאן דלא עבד ר' שמעון בן לוי אמר אונסא כמאן דעבד ר' יוחנן דמך פקד לבנתיה דיהוון עבדין כר"ש כי כצ"ל:
שורה ט ויסבור דכותיה ונמצאו כו' כצ"ל מסוף העמוד למעלה שורה כה הבעל רבי אשה לא קניתי ואת אמר לי כצ"ל:
שורה כא חזר ואמר אין הוא חזר כצ"ל:
שורה והאחרונים שראה דברי האיש ומיהו כצ"ל:
עמוד ג שורה יב בשאין לה קרוב מאותו מקום כצ"ל:
שורה יח דוכתא ניחא כצ"ל:
שורה כג אין עירובו ערוב אמר רבה כצ"ל:
סי' ח מסקינן כו' שורה ז נאגני דארעא כצ"ל:
עמוד ד שורה ג לא משגחינן בהאי טעמא כצ"ל:
סימן ט מתניתין כו' מסוף העמוד למעלה שורה ה דאיפשטא ממקום אחר מפ' אע"פ גבי כצ"ל:
שורה ד ה לכשאקחנה ממך תקדש כו' וכתב הר"נ ע"ז שחוכך הוא להחמיר דלא הוי מצי למפשט משם וכו' ע' בר"נ:
דף לה שורה ג ערוגה זו תלושה וכו' לכשיביאו כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה כו בשיטה דר"מ ור"מ סבר אדם מקנה דשלב"ל אפילו פירות דקל דלית להו בעולם כלל היינו טעמא משום דאע"ג דלא שוו אהדדי לגמרי מ"מ כל תנאי ס"ל דאדם מקנה כצ"ל:
שורה כ כולהו ס"ל כי הכא דשיטה הוי כצ"ל:
שורה יט מפני שאע"פ שהולכין כצ"ל:
עמוד ב סימן י בגמ' דף סג מתניתין האומר לאשה כו' שורה ו דלעיל פריך פשיטא כצ"ל:
שורה ז כיון שדבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל כצ"ל:
מסוף הסימן למעלה שורה ה אלא משום דק"ל מאי קמ"ל כצ"ל:
סימן יא שורה טז דאמר אין דדומי' דע"מ וכו' כצ"ל:

עמוד ג סימן יב שורה א ב אין מפרשינן ע"מ שיאמר אין אבל ע"מ שישתוק קאמר או ע"מ שלא ימחה קאמר כצ"ל (ומה שבינתים נמחק):
שורה יא דא"כ היכי קתני רצה האב מקודשת דהא כיון שתלה הדבר במחאתו כצ"ל:
שורה יב או אמר אין יש בידו למחות כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יח דחזר מקיומתא קמא כצ"ל:
עמוד ד סי' יג בגמ' דף סג ע"ב מתניתין קדשתי את בתי כו':
שורה ד נאמן ליתן גט ואינו כו' כצ"ל:
שורה יז שבאו לכלל שנים כצ"ל:
שורה כז ולעונשין והכא מיירי שהאב מעיד על מעשה כצ"ל:
מסוף העמוד ולמעלה שורה כא ט דף סד תו שנינו כו':
שורה טו שנאמן לאסור את בתו כצ"ל:
שורה יג יב כי אמר נשבית כצ"ל:
ביאת איסור לא אשכחן כצ"ל:
שורה ח ואכתי קשיא נהמניה כצ"ל:
שורה ה בין לענין כהונה וכי אמר גרשתיה כצ"ל:
דף לו סימן יד בגמ' דף סד מתניתין מי שאמר כו' שורה טז וכ' הר"ז הלוי ז"ל כצ"ל שורה כא דלא שמעינן ליה ממתניתין ופירוש כצ"ל:
שורה כו לדברי הבעל כדקס"ד מעיקרא כצ"ל:
שורה לג למאי ניחוש לה חדא דמוחזק לן כצ"ל:
שורה לד והא אמרי דאיכא כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ג ב מה לי לשקר כעדים דמי דקיי"ל כצ"ל:
עמוד ב שורה ז אותו י"ל שאין אומר כצ"ל:
עמוד ג סימן טו בגמ' דף סד ע"ב מתניתין המקדש את בתו כו' שורה כ עד קמי פסחא כצ"ל שורה כד לא צריכין לאפוכי ההיא דנדרים כצ"ל:
שורה כח ללישנא דמוחלפת כצ"ל:
שורה מה אלא דבכת אחת כצ"ל:
סי' טז בגמ' דף סה מתניתין האומר לאשה כו':
עמוד ד שורה ו בעדים האיך התקדש כו' כצ"ל:
שורה ז אע"פ שמינה אותי בפני עדים כצ"ל:
שורה יג קדשתיך והיא אומרת כצ"ל:
שורה יח בעדים מסתמא אין האשה כצ"ל:

שורה יט כ ומשום הכי כשאמרה איני יודעת חזקה כצ"ל:
שורה כט אין בלשון התוספתא אם לא עשה כצ"ל:
מסוף העמוד ולמעלה שורה כה כד ואם המעשה מוכיח בעצמו נלך אחרי הוכחתו כצ"ל:
שורה כב להחמיר ופירושו להקל כצ"ל:
שורה כ לאיזה נתקדשה אכתי לא דמי כצ"ל:
דף לז עמוד א סימן יז שורה ד דאיתסר והכי איתא בגמ' כצ"ל:
סימן יח שורה יג שחוששין לעדות אחד לעדות נשים לא חייש כצ"ל:
שורה יז לסמוך על הסמ"ג בזה מי סני ה"ג והרי"ף והרמב"ם וכל הגאונים וכל האחרונים כו' כצ"ל:
שורה כא בשם רא"מ דיש להחמיר כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה טז ואע"ג דחבירו מכחישו מ"מ לפי כצ"ל:
עמוד ג סימן יט מסוף העמוד למעלה שורה טו דמסקינן שאין דבר כצ"ל:
שורה יב לשווי' שטרא לא כצ"ל:
שורה י דהא כתב בכת"י כצ"ל:
שורה ח אם קדשה בשטר כזה מקודשת כצ"ל שורה ז כיצד ספק קידושין זרק לה קידושיה כצ"ל:
שורה ג ומדלא מפיק אלא זמן כצ"ל:
עמוד ד שורה כח לו עדים חתומים כצ"ל:
שורה לב ואמרו עדיה מסוף העמוד למעלה שורה כד מתחיל ועוד דכל שלא באו כצ"ל:
שורה כ ויט ליכא עדים דאימר מזוייף שחזר אחריו לזייף השטר ולענין גדליתו שאמרת מסתברא כצ"ל:
דף לח עמוד א שורה אחרונה שסובר שפיסול קורבת האם כצ"ל:
עמוד ב שורה ו אפילו יודה רבינו לבה"ג דתקנו כצ"ל:
סימן כג מסקינן בסוגיא דף סה ע"ב שנים שבאו כו':
עמוד ג שורה ד דמטלטלי דידיה משתעבד לב"ח כצ"ל:
סי' כד בגמ' דף סו איבעיא להו כו':
עמוד ד שורה כח ואל תפטרנו מספק ה"נ במקוה כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כז שאתמול פסול היה שכך הוא כצ"ל:
דף לט ע"א סימן כו בגמ' דף סו ע"ב מתניתין כל מקום כו' שורה ב ואיזו זו כצ"ל. שורה ד ואיזו זו אלמנה לכ"ג. מסוף הסימן למעלה שורה ה לטמאו לו אביו כצ"ל. סי' כז בגמ' דף סט מתניתין ר' טרפון אומר כו':

פרק רביעי

דין דלוים וישראלים כו' שורה ב וחללי גירי וחרורי מותרין לבא זה בזה גירי כו' כצ"ל:
שורה ה בחללין ושתוקי והוא שמכיר כצ"ל:
עמוד ב סימן א בגמ' דף סט עשרה יוחסין כו':
סי' ב בגמרא דף ע ע"ב אמר ר' אבין בר רב אדא כו':
עמוד ג מסוף הסימן שורה ד מ"מ אני פירשתי כצ"ל:
סי' ג גרסינן בסוגיא דף עא אמר ר' יהושע בן לוי כו' שורה יז וריחקה בן ציון בזרוע כצ"ל:
שורה יח בן ציון:
שורה יט פי' תנינא דכל כצ"ל:
עמוד ד שורה כז מפיק מינן צוורני כצ"ל:
שורה כט וכתב הר"נ בשם הרמב"ן כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה טז שנטמעה בממזרין קאמר כצ"ל שורה יג אין אנו צריכין לנטמע ולא לכסף דאפי' כצ"ל:
לא יגלה משפחות המטומעין אע"פ שכולן יהא כצ"ל:
דף מ ע"א שורה יט אף הידועים בהם עכשיו אין מגלין כצ"ל:
דין דכל הפוסל כו' סי' ד שורה א ואינו מדבר בשבחא לעולם כצ"ל:
ע"ב שורה טו בשלום אשה אפשר ע"י כצ"ל:
ע"ג סימן ה שורה ט מד' אמהות דאי משום ישראלית לא צריך כצ"ל:
שורה טז יז ומסיק דף עב ע"ב אמימר שרי ליה לרב הונא בר נתן למינסב איתתא מחוזייתא א"ל רב אשי כצ"ל:
שורה יט והא בי רב כהנא כצ"ל:
שורה כ משום דשמיע ליה כצ"ל:
עמוד ד סימן ז שורה ד ואמרינן בסוגיא דף עג אמר רבא כו':
שורה ח ואף דאזלי אינהו לגבה כצ"ל:
דף מא ע"א שורה ב מלו כוחלא רמי חומרא כצ"ל:
שורה צידי רה"ר אין בו משום אסופי רה"ר יש בו משום אסופי:
סימן ח בגמ' דף עג ע"ב תנו רבנן נאמנת חיה כו':
סימן ט פיסקא בגמ' דף עד אבא שאול היה קורא כו':
עמוד ב שורה ג וילדה אם אינה לפנינו כצ"ל:
סימן י שורה ח בשתוקי ואסופי וספיקן בודאן כגון שתוקי ואסופי בממזרי כצ"ל:
שורה כז והלכה כרבא כצ"ל:

מ"ג סימן יא בגמ' דף עד ע"ב שורה טז צריך להתחיל שכל זרעו פסול:
שורה ל אלא אלמנה מן משפחה שנטמע כצ"ל:
עמוד ד סימן יב בגמ' דף עו מתניתין הנושא אשה כהנת כו' מסוף העמוד למעלה שורה טו שהרי לכ"ע בת ישראל כצ"ל:
דף מב עמוד א שורה י ובמשפחתו שהיא בדוק לו כצ"ל:
שורה יב ואין מדבקין במשפחותם כצ"ל:
שורה כט כוונת הרי"ף והרא"ש שלא כצ"ל:
עמוד ב שורה א גם אין זה אלא באלמנה וגרושה ואח"כ חללה אבל זונה ונעשה חללה לוקה אחת כמו שכתב בסמוך משום חללה כצ"ל:
סימן יג דף עז מתניתין בת חלל כו' שורה ג כבת הראשון אבל בת בתו מישראל כשרה דלא חמירא כצ"ל:
שורה ד כשרה לכהונה מאי לעולם דמהו דתימא כצ"ל:
שורה כב כג כד איזה היא חללה שעיקרה מן התורה ואינו צריך פירוש לדרוש מן חכמים לשון לא יחלל כל שהוא כשר ונתחלל וכל שנולד מפסולי כהונה כצ"ל:
עמוד ג שורה כח קידש משום לא יחלל שהרי נתחללה בביאתו וחייב אותו הבא עליה משום חללה שנאמר ולא יחלל זרעו כיון שבעלה חללה ופסלה מן הכהונה כדאמר בעשרה יוחסין שמודה רבא בכך אבל זונה חללה וגרושה הרי הן מחוללות מקודם ומ"מ בין כהן גדול בין כהן הדיוט הבא על החללה כו' כצ"ל. סימן יד שורה ח ט כר' אליעזר בן יעקב אמר רב נחמן כו' כצ"ל:
סימן טו בגמ' דף עח ע"ב מתניתין האומר כו' עמוד ר סוף שורה ראשונה אינם נאמנים רי"א נאמנים כצ"ל:
ריש שורה יב ולאו בכל מילי כצ"ל. מסוף הסימן ולמעלה שורה ה האב על בנו לא בשיש לו בנים דאי פסלת כצ"ל:
דף מג עמוד א שורה ו דבר שלא בא לעולם ולר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכיר למה לי כצ"ל. שורה ט לאו בר מתנה הוא כצ"ל. שורה כב ומנחיל זוקק ליבם כצ"ל. שורה כד בפ' כל הגט המביא גט כצ"ל. שורה ל בפ"ק דערכין כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כו וכן אמרינן בפ' בתרא דיבמות ותניא גיטין דף ע ע"ב מי שהיה כו'. שורה כה וחיה אוכלתו ורמז ואמר כצ"ל. שורה כא ואם לאו בר נתינה הוא כצ"ל. שורה אחרונה דלא בעי בדיקה כי התם בנשתתק אבל כו' כצ"ל. עמוד ב דין דמי שנתן כו' שורה ט קיבלו קדושין בשחרית הוא בדרך והיא בעיר או שהוא קיבל קידושיה כצ"ל.

סימן יז שורה אחרונה מן הסימן מ"מ איכא חזקת בוגרת לפנינו כצ"ל. עמוד ג סימן יח בגמ' דף עט ע"ב מתניתין מי שיצא כו' שורה כה על הגדולים שאין כרוכין כצ"ל. דין בדין זה יבואר כו' סה"ד אלא אזלינן בתר חזקה ורובא שהבית מוחזקת ברוב שרצים כצ"ל. סימן יט מסקינן בסוגיא דף פ ל"ש דסמכינן אכרוכין כו' עמוד ד שורה ו ז מלקין על החזקות סוקלין ושורפין על החזקות ופרש"י כצ"ל. שורה יד טז א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא מעשה באשה כצ"ל. מסוף הסימן ולמעלה שורה י דתניא בדברים אין בהם דעת לשאול ועשאום חכמים כמה שיש בהם כצ"ל. סימן כ בגמ' דף פ ע"ב מתניתין לא יתיחד אדם כו':

דף מד סימן כא שורה ד דמחברי בי עשרה וגנבי כשורא ולא כצ"ל. שורה יב דכי אמרינן בכשרים שפיר דמי לאו כגון אנא ואת אלא כגון ר' חנינא בר פפי וחבריו מדת חסידות כצ"ל. שורה יח אמר רב כהנא אנשים מבחוץ ונשים מבפנים כצ"ל. שורה כ כא הלכך אנשים מבפנים ונשים בחוץ חוששין שמא יצא אחד ויתייחד עם הנשים במתניתא תני אפכא אנשים בחוץ ונשים בפנים חוששין שמה יכנס האחד לפנים כצ"ל. שורה כד יצא לחוץ לבית הנשים אין זה יחוד דמסתפי שמא יצא א' מחבריו כצ"ל. ע"ב דין שורה ח או שהיא בת יב שנה כצ"ל. סימן כב שורה ו ז בפ"ק דכתובות ראוה מדברת עם אחר ואמרו לה מה טיבו של איש זה ואמרה איש פלוני וכהן הוא כצ"ל. שורה ח ופריך עלה בגמ' מהא דאמר כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ה איכא דשמע בהא ולא שמע בהא כצ"ל. עמוד ג דין שורה ב אבל דר עם אמו ובתו כצ"ל. שורה ה שיספרו נשי בב"ה זו עם זו כצ"ל. סימן כג בגמ' דף פא ע"ב פיסקא מתייחד אדם עם אמו כו'. עמוד ד סימן כד שורה ב ועם אשה וחמותה ועם אשה כצ"ל. שורה ג ואין מוסרת עצמה לביאה כצ"ל.

דף מה עמוד א סימן כה פיסקא הגדילו זה ישן בכסותו כו' שורה ו תינוק בן יב שנה כצ"ל. שורה כז בת ט שנים ונראה דגירסא כצ"ל. שורה טז מסוף העמוד למעלה א"ל עברת לך אדרב. עמוד ב סי' כז בגמ' דף פ"ב לא ילמד כו' שורה ח ת"ש אף מי שיש לו כצ"ל. עמוד ג מסוף הסימן למעלה שורה ב' דמותר להתייחד עם אמו כו' כצ"ל. שורה אחרונה אפי' עם בהמה דהכא איירי ברועה כדפרישית נ"ב ע' סי' כג.

סליקא לה מסכת קדושין.

מסכת בבא קמא

פרק ראשון

סוף סי' ד הגהת הרא"ש **ראובן** שמכר שדה לשמעון כו' ובאתרא דלא קנו בכספא אם אין חזקה עמו אפילו מי שפרע ליכא כו' כצ"ל וכן מעתיק השלטי הגבורים:

סימן ה איכא דאמרי עפ"ק דב"מ סי' לח אפי' כו' כצ"ל:

סי' י כגון פפא בר אבא שהיה יכול לעכב כולן כצ"ל:

סי' יד פ"ח ד"ה או שיודע ש"ח שנאנסה כו' עיין פ"ק דב"מ סי' ג דש"ש פוטרו בעדותו כו' כצ"ל:

סי' טז נכסים המיוחדים כו וחצר המיוחדת לשותפין לפירות ולא לשוורים בכאן צ"ל הציון נ' לפ"ח וכן צ"ל בפ"ת ציון נ':

סי' יז פלפלא חריפתא ד"ה כי עליו מוטל לשמרו וה"ה כו' על פרש"י בבעיא דפ' הפרה סי ד' היכא כו' דאפי לר' בעי לה ע"ש סה"ד:

ברא"ש הא בעינן ובער בשדה אחר וליכא שמעינן מינה דחצר כצ"ל פ"ח ד"ה דחצר שאין של שניהם כו' והכא הרי בחצר שאין של שניהם אין לו רשות להלך כו' כצ"ל:

שם אך מדלקמן פ' כיצד סי' ט גבי דאכלה כצ"ל:

סי' יט שוה כסף מלמד כו' פ"ח ד"ה דאמרינן בכתובות כצ"ל:

פרק שני

סי' ב סמוך לסוף הסי' **כשכש** באמתו מהו כצ"ל כמו בגמ':

פ"ח ד"ה חייב הקושר הכל ובעל הדליל פטור ובדלא אדיי' דבאדיי' אף בעל התרנגול חייב כצ"ל:

סי' ו הגה"ה המתחיל כן פסק מהרי"ח כו' לאה ורחל היה להם בית בשותפות ונכנס ראובן בעל לאה עם אשתו כו' כצ"ל:

סי' ט דאכלה היכא כו' פ"ח ד"ה הא בעינן ובער בשדה אחר וליכא כו' ולא דתשמע מינה דכל היכא דלאו אורחייהו הוא דחייב דבחצר שאינו של שניהם כדלעיל ובגדיש דעלמא כדהכא אע"ג דלאו אורחייהו אפ"ה פטור משום דקרא קאמר ובער בשדה אחר וליכא כו' מ"מ האחר יש לו רשות בו ולהכי אמרינן כו' כצ"ל:

סי' יב איבעיא להו המשסה כו' תפארת שמואל ד"ה שלא היה שואל בעיא אחרת וכו' לכאורה הדבר תמוה שהרי אין במשסה בעצמו שום איבעיא בגמ' כו' כצ"ל:

סי' יד אמר רבה זרק כלי כו' פ"ח ד"ה כיון שלא עשה מעשה בגוף כו' ועיין עוד מחילוקי דיני דגרמי לגרמא בנזקין בהגוזל קמא ופרק לא יחפור כצ"ל:

פרק שלישי

סי' ב פ"ח ד"ה **וכתבו** התוס' היינו לגדול כו' ונ"ל ודאי דשיטתם וטעמייהו משום דלא אזלי לשיטת ר"ת דלקמן כצ"ל וע"ש סעי' נ':

סי' ח שטר שיש בו ריבית כו' אע"ג דלאו עדי חמס נינהו הא קיי"ל כאביי כו' כצ"ל:

סי' יא הגה"ה משיצאתה האבן מידו הוציא הלה כו' כצ"ל (כן איתא שם במכות ד' ח במשנה ובברייתא):

סי' יד דתניא יושם השור בב"ד דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר יוחלט נ"ב בכאן צ"ל הציון [כ] לפ"ח המתחיל ר"ע אומר כו':

פרק רביעי

סי' ב **ושל** דבריהם כסף מדינה כו' אבל לכ"ע נותן לה שוה מאתים זוז ממעות של צורי אף למ"ד דרבנן וכן מוכח בפ"ק דכתובות נ"ב ע' פ"ח סעי' (א) וגם משונה לשון תוס' דבתוס' איתא בזה"ל ואפילו כתובת אלמנה שהוא דרבנן לכ"ע הוי מנה צורי דבפ"ק דכתובות משמע קצת דשל בתולה כפלים משל אלמנה ע"כ:

פרק חמישי

סי' ז פ"ח ד"ה **כשעשה** כל הנזק כו' כדאמרינן גבי איבעית אימא בדף נג האי פלגא היזקא עביד כו':

רא"ש סי' ח ד"ה תניא אחד חפר בור כו' ואינו חייב עד שיהא עומקו יותר על רחבו לשמואל בבור מלא ספוגין כצ"ל:

פרק ששי

סי' ו פ"ח ד"ה **ושכר** טרחו דמכיון דלא הוה בכלל שכירה אמרינן שנותן לו מה שהפסיד כצ"ל:

סי' טו הגה"ה ובספר החפץ פסק דעשו תקנת נגזל בכל ענין כצ"ל:

פרק שביעי

סי' ב פ"ח ד"ה **ואם** קידש האשה בגזילה כו' ועוד בפ"ק דקדושין נ"ב סי' יט וע"ש בק"נ ס"ק צ"ה:

סי' יח פ"ח ד"ה והוא שעקל בית הבד כרוך כו' משא"כ לקמן דמאליו שופך כצ"ל:

פרק שמיני

סי' א **החובל** בחבירו חייב בחמשה דברים כו' רואין אותו כאלו הוא עבד כנעני נמכר בשוק שהוא נמכר לעולם נ"ב פי' רואין אותו כאלו נמכר לעולם כמו שמוכרים עבד כנעני לעולם אבל בכל זאת צריכין השמאין לשמור ולידע באשר הוא יהודי ואינו שוה

לממכר עולם כמו הכנעני כי הרבה מושכים ידיהם מלקנות יהודי כי קונה אדון לעצמו ומה לו לצרה הזאת אשר לא יוכל לעבוד בו עבודת עבד ואין מדמין אותו לכנעני רק לענין ממכר עולם אבל שויו לעבד הוא פחות הרבה מכנעני ושומא זו הוא להקל על המזיק כמו שכתב הרא"ש ע"כ שמין אותו לענין זה כעבד עברי הנמכר לעולם נמצא אלו ואלו דברי א"ח שויו כעבד עברי לממכר עולם כעבד כנעני אך הפ"ח לא רצה לפרש כן כי בזה יפסיד הניזק הרבה כי הלא יכול למכור עצמו כל שש לשש ויעלה הרבה יותר ממכר עולם אפילו כנעני ע"כ ממצעין השומא לשויו של עבד כנעני הנמכר לעולם אשר הוא פחות מממכר עברי לשש שש ויותר מממכר עברי לצמיתות כן נראה דברי הרא"ש ע"פ פי' הפ"ח ולדבריו פליגי רש"י והרא"ש וכן דעת הש"כ. והרי"ף והרמב"ם מעתיקים המשנה כצורתה וכן הב"י בש"ע וכי דייקת לשון המשנה "כאילו הוא עבד" (כמו שהוא עברי) נמכר בשוק (כעבד כנעני) נראה כמו שפרשתי ומבאור הגר"א אין הכרע ע"כ נלע"ד כמו שפרשתי באין מריבה:

סי' ה חרשו נותן לו דמי כולו כו' דוגמא לדבר בפרק השואל גבי חביצא דתמרי נ"ב תמרים המדובקים יחד קרי חביצא ואית בהן חמשין תמרי והלוקח כל החביצא כמו שהוא אינו נותן מחירו אלא מ"ט פרוטות ואם מפרידן ומוכרן אחד אחד מזדבן בנ' (רש"י):

סי' ו שבת הפוחתתו בדמים כו' ומסתבר דכפועל בטל שיימינן ליה וכן כל שבת נ"ב קאי אשבתו שבכל יום ויום דהיינו בלא נזק רק גרמי ראוי להקל בשומא זו ושיימינן ליה כפועל בטל כמו שפי' הפ"ח לאפוקי גבי שבת היכא שמשלם לו גם הנזק לא מקילין אלא כפי שיכול לעשות אחר שיתרפא משלם לו והטעם מאחר שהקילו כבר גביה לענין נזק דלא שיימינן אלא בפחת עבד הנמכר בשוק אם כן דין הוא למלאות שבתו משלם. יש"ש סי' יד הגהה מכאן יש ללמוד שאם השכיר אדם בהמת חבירו ונתקלקלה אפי' בפשיעה חדש או חדשים או יותר כצ"ל וכן איתא ביש"ש בהחובל סי' כב. וכל הגהה נובע מתוס' גיטין מב ע"ב ד"ה ושור וכו' ושם איתא ונתבטל הרבה ממלאכתו:

פ"ח ומסתברא דכמאן דגבי דמי דברים הללו כו' גם מהרש"ל בים של שלמה סי' יג חולק טל הרא"ש בזה כצ"ל:

סי' ז בשת הכל לפי המבייש ומתבייש כו' ומסיק דלקולא קאמר דרבי עקיבא קאמר עלה כו' כצ"ל:

פ"ח ד"ה החובל בע"ע חייב בכולן כו' דאמרינן לרב הכא אית כח היד כצ"ל:

שם ומ"מ מקשה רבינו לעיל על רבא דשבת קטנה אין שייכות לעבד כלל כצ"ל:

סי' ט הגהה מיהו קטן חייב לשלם כשיגדיל וכן פרש"י לקמן בהגוזל עצים דף צ"ח ע"ב כפיי' רפרם לרב אשי כו' תפארת שמואל אות ב ובכתובות פרק הכותב דף פו עמוד א פרש"י בענין אחר כו':

פ"ח ד"ה דאלו היה לה כו' דאה"נ דבתוספות נמי כופין אותה למכור מהטעם שכתבתי וא"נ כי תימא כו' כצ"ל:

סי' טו רקק והגיע בו הרוק וכו' ירושלמי תני רבי לבעיטה אחת נ"ב בפ' המניח כ"ז ע"ב איתא לארכובה ג' לבעיטה ה' לסנוקרת י"ג ושם העתקתי לשון הערוך טעם לשיעורין הללו לכל אחד כראוי ע"ש. וכאן מביא הרא"ש בשם הירושלמי שפוחת בבעיטה על אחת ומוסיף בסנוקרת עד חמשה עשר ומפרש הים של שלמה כי הירושלמי סובר שבעיטה אינו בראשי אצבעות הרגל רק בפיסת הרגל שהוא אחת ע"כ אינו חייב אלא סלע אחת ואצל סנוקרת חושב הירושלמי גם שני חוליות של אגודל כי העושה אגרוף זוקף האגודל יותר וגם חושב פיסת היד הרי טו:

סי' יח האומר סמא את עיני כו' בנזקי ממוני אם לאו ודומה קצת כדאמר בניחותא כצ"ל:

פרק תשיעי

סי' ג הגהות הב"ח ד"ה **תקנת** השבים כו' שכתבו דלרבי יהודה פשיטא דמגופו שקיל היפך מדברי האשר"י נ"ב הגזלן כתבו תוס' דמגופו ואפשר שהנגזל שקיל דמי כמו שכתב הרא"ש ואם יש להתעקש להטות כונות תו' מעט מכוונת הרא"ש אבל אין עצה ואין תבונה כי רובי פסקיו לקח הרא"ש מתוס' ודאי מפרש כן דברי תוס' וגם מעיד על עצמו מתוס' בכאן:

סי' טו אמר ר' יוחנן טבח אומן שקלקל חייב פ"ח ד"ה אבל טבח אומן דעביד בחנם פטור כדאיתא בפרק החובל ובפרק כיסוי הדם ואין לומר דמשום הכי לא חשיב הברכה שכירות כצ"ל וכן איתא בשלטי הגבורים:

סי' כב פ"ח ד"ה עד תווך סה"ד אא"כ דנחלק בין תואך לתווך נ"ב גם כאן הגי' בגמ' תואך:

פרק עשירי

סי' א **הגוזל** ומאכיל את בניו כו' ואטביחת שבת לא מיפטר מד' וה' אע"פ שמתחייב בנפשו כו' כצ"ל:

סי' ג אמר רב אסי אמר ר' שבתי מקבלין עדים שלא בפני בעל דין כו' ורבינו יצחק בן אברהם פירש כגון שהיה חולה התובע ומבקש שיקבלו העדות בחייו נ"ב וכן מוכח הלשון הוא חולה או עדיו משמע שהיה התובע חולה ושייך או עדיו שהעדים המה של

התובע שהוא מביא אותם להעיד כדבריו ונקראו עדיו אבל אם אומר הוא חולה הנתבע איך שייך לומר או עדיו כי לא עדיו המה היה לו לומר או העדים:
שם באותו סימן אי הכי כי פתחו ליה בדיניה נמי יכול לומר לב"ד הגדול קאזלינא ואע"ג דאמרינן כו' נ"ב נראה כי בספרי הרא"ש לא היה מימרא דרבינא ולמד הרא"ש אי הכי בניחותא כמו השתא דאתית להכא כי פתחו ליה בדינא נמי יכול לומר לב"ד הגדול קאזלינא ומשוה הרא"ש ז"ל פתחו ללא פתחו:
סי' יב רב אשי אמר הכא כו' ותלו ביה קטפי דענבי וא"ל לשמעיה סק חזי כו' כצ"ל:
סי' יד סמוך לסוף הסי' ימכרנה לישראל בדמי שוויה כי אולי כצ"ל:
פ"ח ד"ה וכיון דלא איפשטא אזיל ומסהיד כשאר תיקו דממון נ"ב והיש"ש סי' כג כתב שט"ס יש כאן ברא"ש וצ"ל ולא אזיל ומסהיד דילוג יש כאן וכך הוא ראוי להיות ואי אזיל ומסהיד לא משמתינן וכן איתא בספר צפנת פענח ע"כ:
סי' טו תפארת שמואל ד"ה ולית הלכתא דא"כ לא משכחת יאוש וכו' בתוס' שלפנינו כתבו איפכא ע"ש ד"ה והלכתא נ"ב אבל לפי גי' הרא"ש בתוס' לקמן לא כתבו איפכא:
פ"ח ד"ה אמר עולא כו' אבל בידוע ד"ה יאוש קני כצ"ל:
סי' יז פ"ח ד"ה באומר והכי איתא בגמ' נ"ב לפנינו דאמרי:
סי' כא שטף נהר כו' וזה לשון רבינו מאיר ז"ל מעשה היה בראובן שאמר לשמעון תקיף לי בגדים נ"ב פי' לקנות בגדים בהקפה:
סי' כו מתני' הגוזל את השדה גמ' ואם מחמת הגזלן וכו' ה"ד אילימא דאנסוהו לכולהו ארעתא דידיה ולא אנסוה לכולי ארעתא ואנסו נמי להא בהדייהו כצ"ל וכן הוא בריב"ף:
סי' לג פ"ח ד"ה דהא רבא קאי כוותיה כו' אלא מדפרכינן עליה ורבא מי אמר הכי כו' ומשנינן לה נ"ב גם מדאמר רב זביד משמיה דרבא וכו' כ"ע לא פליגי כדרב חסדא:
שם אב"א הא והא דמנא ורמי לכיסיה הא דאית ליה זוזי אחרינא בכיסיה והוציא בהם ולא ידע מנינם והא דלית ליה נ"ב הוא כפרש"י והרי"ף פי' איפכא וע' יש"ש סי' נו:
פ"ח ד"ה לפיכך צריך דעת בעלים וגם הוי גונב מדעת דכיון שבשעה שגנב היה עדיין שומר במקום בעלים קאי נ"ב כן רציתי ג"א לומר וכבר רשמתי זאת על הגליון בריב"ף ונחמתי ומחקתיו אמרתי בכל זאת לא מעצמו גנב כי אין גנב שיגנוב אצל עצמו אלא כשגנב רצה לגנוב אצל בעלים והוה גונב שלא מדעת בעלים ועתה כאשר הנני רואה שבעל שלטי הגבורים מחזיק בזאת הסברא לאשר היה בשעה שגנב במקום בעלים הוי גונב מדעת אתחרטנא למה מחקתי:

סי' לד אין לוקחין מן הרועים כו' אבל אריסא כיון דאית ליה בגויה אימר מדנפשיה קזבן כצ"ל:
רבינא איקלע למחוזא אייתי נשי כבלי ושירי שדיו קמיה כצ"ל:
סליקא לה מסכת בבא קמא ב"ה:

ים של שלמה

הנלוה אל הרא"ש

פרק ראשון

דף א עמוד א סי' א בגמ' דף ב ארבעה אבות נזיקין ע"ב משולי העמוד למעלה שורה ז וא"כ אמאי פוטר הרי"ף כשדרסה על הדף אלא כצ"ל:
ע"ג סי' ו תני ר' חייא בגמ' דף ד ע"ב: סי' ז ומה שמסקינן בגמ' דף ה ע"א: סי' ח הצד השוה לאתויי מאי בגמ' דף ו ע"א:
דף ב עמוד א שורה כא שיהבינן להו הקל כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יח שהוא בכלל בור ממש כצ"ל:
ע"ב סי' ט תנו רבנן מיטב שדהו בגמ' דף ו ע"ב מסוף הסימן למעלה שורה ז אז צריך ליתן מעידית שלו כצ"ל:
עמוד ג שורה יד וכן איתא בפ' הנהנה מעילה יט ע"א דדריש:
שורה טו והא דאמר בפ' השואל צט ע"ב איש כי יאכל קדש:
סי' יא מסקינן בסוגיא בגמ' דף ז ע"ב: ע"ד שורה טז ליתן לו בינונית או זיבורית לניזק כצ"ל:
שורה כ בעיני המזיק ליתן לניזק יתן לו כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כט שיכול לומר חביב בעיני אם לא שגילה דעתו ליתן לו ולפע"ד כצ"ל:
דף ג ע"א סי' יב ד"ה אין לו אלא עידית כצ"ל:
ע"ב חי' יג שורה יח שכתב הטור בסימן קב כצ"ל:
ע"ג סי' יד בפתיחה שורה ב' כולן גובין מן האחרון אין לו גובין משלפניו כו' כצ"ל ת"ר מכר כל נכסיו לאחד בגמ' דף ח ע"א:
דף ד ע"א סי' טו שורה יא אצל המוכר כצ"ל:
סי' טז שורה ז שאמר בפ"ק דקידושין דף יג: שורה י גט פשוט דף קעו: ע"ב שורה טו בהאי פירקא דף יד ע"ב: שורה יז על דברי התרצן בהאי סברא כצ"ל. שורה יט לתרץ לו המשנה בע"א כצ"ל. מסוף העמוד ולמעלה שורה כב ג"כ הלכה פסוקה היא בסתם מלוה ולא במלוה הכתובה בתורה כגון נזקין דוקא אבל לא בנזקין אף רב פפא מודה

ביה דאינו גובה מן היורשין ל"ל הכי תדע כו' כצ"ל. שורה כ או בדרב פפא פליגי נ"ב גי' תוס':

שורה טו סברי דרב פפא כו' כצ"ל. עמוד ג סי' יז בגמ' דף ח' ע"ב שורה ד מסוף הסי' ולמעלה כמו שהיה יכול שמעון לדחות כצ"ל עמוד ד סי' יט שורה יד וכתב הרא"ש ב"מ סי' לח שהקנין הוא לפי המנהג כדאמר בפ' הריבית האי סיטומתא פי' שרושם הלוקח כל החביתין שקנה קני כו':

דף ה ע"א סי' כ כתב הרא"ש על האי לישנא דף ט ע"א אחוי טרפא ואשלם לך כו' שורה כא מסוף העמוד ולמעלה ב"ד כל מה שנמצא כצ"ל:

ע"ב סי' כא בגמ' דף ז רמי ליה אביי לרבא. שורה ח אחרת נב דף ט. עמוד ג שורה ו שאין צריך ליתן לו כצ"ל:

דף ו ע"ב סי' כה מתניתין בגמ' דף ט ע"ב כל שאני חייב סימן כ"ו בגמ' דף י מתניתין כשאני מכשיר. ע"ג סי' כח בגמ' דף י ע"ב מתקיף לה רב פפא ותו ליכא. שורה ט וכתב הרא"ש כצ"ל. שורה לד כשישבו עליו הד' לא היה בו כצ"ל:

שורה לט וא"כ מאחר שהיה כשישב עליו החמישי מיד נ"ב קשה לי למה מצייר כשישבו עליו ד' והאחרון היה החמישי הלא בגמ' איתא חמשה שישבו וכו' ובא אחר וישב משמע שישבו עליו ה' והאחרון הששי וכן רש"י ברי"ף ד"ה פשיטא וכו' אבל אלו חמשה לא שיברו כלום כל זמן שלא בא זה הרי מצייר כ"כ שמתחלה ישבו ה' אבל ראיתי כי כל רז לא אניס ליה להמחבר כי בתוספתא הגי' חמשה שישבו ע"ג ספסל ונשבר כולן חייבין לשלם ואם מחמת האחרון נשבר האחרון משלם ע"י כולם משמע שבין כולם היה חמשה. עמוד ד דין טיפול הנבילה שורה ג וצריך המזיק להביא הנבילה מן כו' כצ"ל. דין בכור שנולדו בו סימני טריפה בתוך ל' אין פודין אותו אבל היוצא ליהרג או גוסס פודין אותו. סי' ל בגמ' דף יא ע"ב אמר עולא א"ר אלעזר:

דף ז עמוד ג סו' לד בגמ' דף יב ע"ב: סי' לה בגמ' דף יג ע"ב:

דף ח ע"א סי' לח בגמ' דף יד ע"ב. ע"ב סי' מא שורה למה לא הוצרך התנא כו' כצ"ל. שורה ט' דתניא פרק הגוזל בתרא דף קיג. עמוד ג שורה יב עדות כשרים. לפי שההכאות בין האנשים ובין הבהמות כצ"ל. שורה יד יקבלו בב"ד אלא עדים כשרים מ"כ כצ"ל:

דף ט ע"א סי' מב בגמ' דף טו והנשים בכלל הנזק כו' ומהא דכתיב והמית איש או אשה כו' נ"ב לדין שמקדים המחבר שמענישין הנשים על כל כאנשים לא שייך להביא האי קרא כי האי קרא הוא להורות שחייבין מזיקי האשה וחייבים עליהם מיתה או כופר

כמו על האיש ע"כ הקפתיו כי לא מידו יצאה או יצאה מידו כמאמר המוסגר וכמו כן ראוי להקיפו ודוקא באשה קאי אדלעיל סי' מג בגמ' טו ע"ב הלכתא פלגא נזקא קנסא: שורה ו כגון כלבא דאכל אמרי דלאו דרכיה בכך נ"ב המחבר מעתיק כפי הגי' בכתובות יא דמשמע דבכלבא דאכל אמרי אין חילוק בין רברבי לזוטרא ובשונרא דאכל תרנגולי דווקא רברבי הוי משונה אבל תרנגולא זוטרי אורחי' הוא:

דף י ע"א פתיחה דין ה' חיות הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס וכן הנחש כצ"ל וכן הוא לשון הרמב"ם ומה שאינו חושב הנחש בין החיות ויאמר ששה חיות נ"ל מפני שאצל החמשה חיות שייך נגיחה נגיפה נשיכה רביצה בעיטה אבל אצל הנחש אין שייך רק נשיכה כן הבנתי מלשון הרמב"ם הל' נזקי ממון פ"א דין ו. סי מז הזאב והארי כו' שורה ז' משום דאורחי' הוי כשן ורגל כצ"ל. שורה יב וזהו אורח' או שדרסה ואכלה בשר וכצ"ל, שורה טו אלמא דס"ל דארי גם כן דורס לאו אורחיה כצ"ל. ע"ב שורה ו כגון הא דמסקינן בסוף מרובה נ"ב דף עט ע"ב. שורה יא אף על פי שגם לא השוה עבד לקונו כו' דמיטמר איטמורי כצ"ל:

פרק שני

סי' א **בגמ'** דף יז כיצד הרגל מועדת. עמוד ג סי' ב גמ' דף יז ע"ב ת"ר התרנגולין. עמוד ד שורה ב' אמר רב ביבי בר אביי והוא דקאזיל כצ"ל. שורה ז ח אפשר שסובר הרב מה שתירץ רב ביבי בר אביי דקאזיל מיניה כצ"ל. שורה כ א"כ תפשוט בעיא דרב אשי דבעי כצ"ל:

דף יא ע"א סי' ד בגמ' דף יח בעי רבא כו'. שורה ד עוד בעי רב אשי יש שינוי לצרורות כצ"ל. עמוד ב שורה יב ויכלול ביה הכל כצ"ל. שורה יג דומה הכל לקרן כצ"ל. שורה כב מסוף העמוד למעלה דבהא ליכא לאיסתפוקי כצ"ל. שורה כ ומשום הכי קאמר לא לעיל כצ"ל. שורה יד לא היינו מחלקים לרבנן בין כח לכח כחו כצ"ל. ע"ג סי' ה שורה ב אף שבעל הערוך נ"ב ערך גם ג' לפי' אחר כו'. שורה יז בפ' חזקת הבתים דף נב גבי אמר שמואל כו'. ע"ד שורה כב או אפילו שנה וסבר ולא יכול להציע לפנינו כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ז דלא הוה יכולת ביד רשב"ב כצ"ל:

דף יב ע"א סי' ו בגמ' דף יט ע"ב יתיב ר' יהודה נשיאה ורבי אושעיא נפק מילתא מבינייהו כו' שורה ג וכי יאחזנה בזנבה וילך כצ"ל. עמוד ב' שורה כא מסוף העמוד למעלה כמו עגלה המושכת בקרון. עמוד ג שורה י"ד וקשה להרא"ש למה אמר כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ה ארי דרס ואכל בר"ה פטור טרף ואכל כו' כצ"ל. עמוד ד

סי' יא בגמ' דף כ ההוא ברחא דחזיא ליפתא אפומא דדנא. שורה ג וחייבא רבא אליפתא ואדנא נ"ש כצ"ל:

השמטה סי' י האי חמרא דאכל נהמא כו' מסוף הסי' שורה ג דס"ל דדוחק הוא דסתם בשר הנאמר בברייתא איירי בצלוי נ"ב ובכל זאת אינו כל כך רחוק כי בשר דומי' דפת ותבשיל מה פת ותבשיל אינם חי אף בשר אינו חי אלא צלוי:

דף יג ע"א שורה ב' ולפי זה הא דאסיק לעיל כצ"ל. מסוף הסימן ולמעלה שורה ו והוי כרשות הניזק וחייב ור' אושעיא דאיירי בקפיצה ג"כ סבר כצ"ל. דין כשהבהמה מגלגלת המאכל כו' שורה ב באתה הבהמה ואכלה ברה"י כצ"ל. סי' יג מתגלגל מהו כו' שורה ו באיזה מקום שהיתה מושכתו אחריו אזלינן שורה ט ופירש ר"י כגון כצ"ל. ע"ב שורה ד כאלו כבר נח כצ"ל. דין אם אכלה שורה ב ואם הוזק בהן חייב הבעל כסות נזק שלם כמו בור כצ"ל. סי' יד אמר שמואל כו' שורה ה שלפעמים מניחים גלימיהן לפוש בר"ה כצ"ל. עמוד ג שורה כ מסוף הסימן למעלה אף שאכלה יותר ובין לחומרא כצ"ל. עמוד ד סי' טז הדר בחצר חבירו שלא מדעתו. שורה יב דזה לא נהנה וזה לא חסר כצ"ל:

דף יד ע"א שורה דה משום לא חסריה מידי אין לפטורי'. ע"ב שורה ז הרי"ף והרמב"ם פסקו סתמא להדר בו פטור כצ"ל. דין מי ששוכר בית מבני העיר כו' שורה ג' ודין מי שברח מן העיר ויהודי אחר דר בביתו שפטור. סי' יז מסקינן בגמ' דף כ"א מסוף הסימן ולמעלה שורה יג צריך ליתן לו שכר כששכרה מראובן כצ"ל. דין שהלכה בתוך הרחבה ומחזרת ראשה לצידי הרחבה כצ"ל. ע"ג שורה יח כגון שכנס לתוך שלו ובנה כצ"ל. סי' יט בגמ' דף כא מתניתין הכלב והגדי. ע"ד סי' כ ת"ר הכלב והגדי כו' שורה ד' והיה בו חרש שוטה וקטן כצ"ל. שורה כא הוי קרן ואב אחר הוא כצ"ל. סי' כ"א בגמ' דף כ"ב הכלב שנטל חררה כו':

דף טו ע"א שורה לג ולכן מוקי באנחי אנוחי כצ"ל. ע"ב שורה טז ונדלק בנרות שבפנים כצ"ל. סי' כב מסקינן בגמ' דף כג:

דף טז ע"ב סי' כה בגמ' דף כג ע"ב הנהו עיזי דהוו מפסדי לרב יוסף כצ"ל. עמוד ג דין שנעשה מועד בג' ימים שורה ב ג או שהתינוקות ממשמשין בו כן צ"ל. סי' כ"ז שורה אחרונה בעמוד שהתינוקות ממשמשין בו כצ"ל. עמוד ד שורה עליונה שהתינוקות ממשמשים חוזר כצ"ל. סימן כח בגמ' דף כד תנו רבנן אין השור כו' שורה ב העידו בו בפני בעלים שלא בפני ב"ד כצ"ל:

דף יז ע"א שורה כז אמר רב אשי אמריתה קמיה דרב כהנא ואמר לי וליעודי תורא מי ניחא כצ"ל. מלמטה למעלה שורה כ"ד ליעודי קאתו כצ"ל. ע"ב שורה ג היכא דנגח עובד

כוכבים אבל נגח שור של עובד כוכבים ואי הדר אתי כצ"ל. סי' כט בגמ' דף כד ע"ב אבעי לן המשסה כו' עמוד ג סי' ל שורה ה א"ל דיו לבא מן הדין להיות כנדון כצ"ל. עמוד ד סי' לא בגמ' דף כו ויהא אדם חייב בכופר מק"ו כו' שורה ו וה"ה דממעיט בור כצ"ל. סי' לג מתניתין אדם מועד לעולם כו' שורה ד מה התם נזק אין ד' דברים לא אף סימא את עין חבירו נזק אין ארבעה דברים לא כצ"ל. שורה ו אמר קרא פצע תחת פצע לחייבו כו' כצ"ל:

דף יח ע"א סי' לד בגמ' דף כו ע"ב אמר רבה כו' שורה יא כתיב טובא בשגגה כצ"ל. שורה יד טו נאמר בתורה גבי עבד ושפחה כנענים שיוצאין במומין כו' כצ"ל. ע"ב סי' לט בגמ' דף כז ואמר רבה נפל מן הגג כו'. עמוד ג שורה ה' ואף שרש"י פי' כצ"ל:

פרק שלישי

ע"ד שורה יד **וישׁ** מקומות ג"כ שקורין למעות פולין גדול פוליש. שורה יז הולכין אחר לשון בני אדם באותו המקום ואחר המנהג פתיחה לסי' ב דין שאין דרכו של אדם להתבונן בדרכים ולעולם פטור זולת קרנא דמצרי סי' ב בגמ' כז עב פריך אמאי פטור המשבר כו':

דף יט דין האונסין שחייב בה האדם שורה ב' ואם הוזק בשכרותו לעולם חייב כו' סי' ג' שורה ט משום דאנוסין הוו כצ"ל. ע"ג סי' ד שורה ו סוף הירך וראש השוק כצ"ל. ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה ל"א דברכות דף ה ע"ב שורה כח א"ל מי קשביק לי מינייהו כצ"ל:

דף כ ע"א מסוף העמוד שורה יז בסופה וא"ל כצ"ל ופירושו ואפשר לומר. שורה ב א שבועת העדות דף לא מניין לשלשה שנושין מנה באחד כצ"ל. ע"ב שורה יט משיב רב הונא וכי אינו כצ"ל. ע"ג סי' ז בגמ' דף כח שור שעלה כו'. שורה ג מסוף הסימן ומתוך זה פסק במרדכי כצ"ל. עמוד ד' דין נשבר כדו בר"ה והוחלק אחד במים ונלקה בקרקע אפילו נבלעו המים בקרקע חייב כו' כצ"ל. סימן י מתניתין נשברה כדו בר"ה והוחלק אחד במים או שלקה בחרסית חייב כצ"ל:

דף כא עמוד א שורה ד תורה להבלו ולא לחבטו כצ"ל שורה י"ב שחייב' עליו להבלו וכש"כ לחבטו כצ"ל. דין נתקל פושע כו' שורה ב ודין מי שזכה בה אפילו אחר כצ"ל. סי' יב בגמ' דף ל מתניתין השופך מים בר"ה כו':

דף כא ע"ב שורה ט"ז אבל אם היה דרכן של אנשים כצ"ל:

דין להצניע עד להחמיר שייך לסימן זה י"ד ומכאן עד סוף הפתיחה שייך לסי' טו. סימן יד תנו רבנן חסידים הראשונים היו מצניעין קוצותיהן וזכוכיותיהן בתוך כו' כצ"ל. עמוד

ג' סי' טו מתניתין המוציא תבנו וקשו לר"ה כו' ההופך את הגלל בר"ה והוזק בהן אחר חייב בנזקו פי' בגלל של הפקר איירי נ"ב המחבר עירב דברי ר"א על ההופך את הגלל המובא לעיל כ"ט ע"ב כאן בהאי מתניתין וכבר כתבתי שם על הגליון בגמ' אף כי הלשון שם כמו במתניתין אבל אין נוגעין זה בזה כלל כי שם מיירי בגלל של הפקר וכדמפרש ר' אלעזר וכאן במשנתנו מיירי שהוציא הגלל מרשותו לרשות הרבים כנראה בעליל לכל מעיין מתוך הגמ' ורש"י ותוס' ובהנ"י מפורש יותר כן והראשונים והאחרונים אין מזכירין כלל בזה דברי ר"א (הנ"ל כתבתי). סי' טז בגמ' דף ל ע"ב כל הקודם בהן זכה כו' עמוד ד סי' יז בגמ' דף לא מתניתין שני קדרין כו':

דף כב ע"א שורה ו דשני דנכשל בראשון כצ"ל. שורה כב ולא היה לו כו' כצ"ל:

שורה ל וקאי על המזיק גם לשון הרי"ף בגופו בממונו משמע שקאי על גופו וממונו של מזיק שאם הוי קאי על הניזק היה לו לומר גופו ממונו וכו מוכח להדיא בסוגיא. ע"ב סי' יט ומפרש בגמ' דף לא ע"ב ה"ד כו' ע"ג שורה יד טו ומה אחר שאינו מצוה עליו לכבדו מצוה הוא על הכאתו כצ"ל. מסוף הסי' למעלה שורה ז מסתייעת דמחמירים עליו כמו כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ד ג ולא אמרינן דטרוד היה כצ"ל. עמוד ד' סי' כג שורה ח מ"מ יכול לומר דרהיט לומר כצ"ל:

דף כג סי' כד מתניתין בגמ' דף לה ע"ב המבקע עצים כו' שורה ז נעשה כמי שנכנס לדעת חבירו זה שנכנס לדעת חבירו לא כש"כ כצ"ל:

שורה טו משיצאתה אבן מתחת ידו הוציא הלה את ראשו וקבלה כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כג כ"ב לפי שדומה ליער נ"ב ע' מהר"מ שי"ף:

שורה טו ואמאי משנה מגלות לד' דברים נ"ב ע' שם במהר"מ שי"ף שמתרץ גם זה בטוב. ע"ב סי' כ"ה בגמ' דף לג פועלים שנכנסו כו' שורה יג ודבר תימא הוא דאטו בזמנם נהגו מנהג סדום נ"ב ע' ברא"ש שמטעים דבריו בטוב טעם ואין תימא. עמוד ג' מסוף העמוד שורה יד או שחזר השני וחבל בו לאחר זמן. שורה ה אבל הא דזה אחר זה לית עליו פלוגתא נ"ב ול"נ שהאי בין בזה אחר זה פירושו לאחר זמן ואין צורך למוחקו. שורה ב שהתחילו בבת אחת או אחר זמן אבל כצ"ל. עמוד ד' שורה כ"ד דכה"ג לא אמרינן כצ"ל:

דף כד ע"ב שורה ב ג משום דאלו הוה תורא גבי בעלי חובות והזיקו כו' אי קאי על עמד בדין כצ"ל:

פתיחה לסי' כט דין שור שהזיק שור כו' שורה ג ואם השבית שור המזיק נוטל כצ"ל. סי' כט דף לד בגמ' תנו רבנן כו' שורה ג ולולי הנגיחה היה שוה ח' מאות זוז כצ"ל. שורה ה'

היא שוה ח מאות זו כצ"ל. ע"ג שורה ראשונה א"ל ר"י אמת שכך הלכה כצ"ל. שורה כג לעצמו א"ל נ"ב ר"ת אלא למזיק. שורה לז וא"כ יגיע מ"ה זהובים למועד וכ' לתם כצ"ל:

דף כה עמוד א סי' לב בגמ' דף לד ע"ב מתניתין יש חייב כו' שורה ז דין כל המקלקלים פטורים כצ"ל. סי' לג בגמ' דף לה מתניתין שור שהיה רודף אחר שור אחר והזיק כצ"ל. ע"ב שורה יג ואפילו שהמזיק טען שמא כצ"ל:

סי' לד בגמ' דף לה ע"ב אמר רבה בר נתן ע"ג שורה ט י לאו משום דמחיל ליה או שהודה שאינו חייב כצ"ל. סי' לה שורה יג יד אם לא יש ראיה ברורה לניזק כמו שטען כצ"ל:

פרק רביעי

דף כו ע"א סי' א בגמ' דף לו שור תם שנגח ד' או ה' שוורים זה אחר זה כו'. ע"ב דין התוקע שורה ב ואפילו נפחת צורתו כצ"ל. סי' ב האי גברא דתקע לחברי' בגמ' דף לו ע"ב. ע"ג סי' ג בגמ' דף לז מתניתין שור שהוא מועד למינו כו':

דף כז ע"ב שורה ה דהיינו ביום השביעי יחזור ויגח כצ"ל:

מסוף הסי' למעלה שורה ב אלא כשהתינוקות ממשמשין בו כצ"ל. שורה ו כדפי' בפרק כיצד סי' כז כצ"ל. שורה ז ומ"מ היכא דהתינוקות ממשמשין בו כצ"ל. סי' ה שורה ח ואכתי לשבת הוא דאייעד כצ"ל. דין שור שנגח ביום טו לחודש ניסן וביום טז לחודש אייר כצ"ל. ע"ג סי' ו מסקינן בגמ' דף לז ע"ב נגח שור יום טו בחודש כו' שורה ח משום עונה ביום יח בחדש רביעי ושמואל אמר כצ"ל. מסוף הסימן למעלה שורה ה ו אבל בדילוג ימים דבחד יומא נגח וחד יומא לא נגח כצ"ל. עמוד ד סי' ט בגמ' דף לח תנו רבנן כו' מסוף העמוד למעלה שורה ב' וא"ת והא אמרינן בחגיגה כצ"ל:

דף כח ע"ב סי' יא בגמ' לח ע"ב אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן כו' סי' י"ב בגמ' דף לט מתניתין שור של פקח כו' עמוד ג מסוף העמוד למעלה שורה ט כלומר הכי נ"ב נעתק בשיבוש ועי' בראש"ש שם בסדר נכון:

עמוד ד סי' יג בסוף הסימן אכתוב אי"ה בפרק הניזקין סי' ז י' כצ"ל:

דף כט סי' טז מסוף הסי' למעלה שורה ה ד א"נ כיון דהוא לא חטא וממוני' הוא דאזיק כצ"ל:

עמוד ג שורה כח בפ' מרובה סימן כ"ו דטעה כצ"ל:

מסוף הסי' למעלה שורה יב ואמר מעצמי נודע לי ולא אמר ממי כצ"ל:

פתיחה דין שלא יכול אדם כו' שורה ז ודין היכא ששלשה לוים מנה לאחד כצ"ל:

ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה ל כט וכה"ג אמרי פ' ערבי פסחים דף קיב ע"ב שצוה ר"י בר יוסי את רבי דלא להוי ליה דינא בהדי תלתא כצ"ל:

דף ל ע"ב סי' יט מסקינן בסוגיא דף מ' ע"ב: שורה ב לדידך ה"נ משתעבדנא להאי ד כצ"ל שורה ה חוץ מענין הענקה וכמו כצ"ל:
ד' לא ע"א שורה יב והתוס' פירשו בהאי פירקא דף מא ע"ב ד"ה ע"פ עד אחד משום הודאות קרוב אצל ממונו הוא כצ"ל:
שורה יט אף שהוא ממונא מ"ה ילפינן כצ"ל:
שורה כ' חשובים כקרובים ומ"מ מסקינן כצ"ל:
ריש שורה כד ה"נ אמיתת שור כצ"ל:
שורה כט ובפ' התערובות דף ע"א ד"ה ע"פ עד אחד כותבים התוס'. מסוף העמוד למעלה שורה טז מניין דקרא בבעלים קפיד כצ"ל. ע"ב סי' כב גרסינן בפ' המביא אשם כריתות כד א"ר כרוספדאי:
סי' כג בגמ' דף מא מתניתין שור שהמית אדם:
ע"ג שורה א כמו שפי' בפ' כיצד סי' כז כצ"ל:
מסוף הסי' למעלה שורה יג יב והבאתי דבריהם בפ' שור שנגח סי' יב כצ"ל:
סי' כד מסקינן בגמ' דף מא ע"ב הא דתם פטור מן הכופר כו' בסוף העמוד שורה אחרונה ושלמעלה ממנה פליג ר' יוסי הגלילי אר' אליעזר כו' רק דרבי אליעזר סבר כצ"ל:
ע"ד שורה ד ק"ו אחר שסקלו כצ"ל:
שורה ז וא"ר אבהו בפ' כל שעה דף כא ע"ב כל מקום שנאמר:
שורה ט' מדכתיב לא יאכל בצירי כצ"ל:
סי' כה בגמ' מ"ב ע"ב ת"ר והמית איש או אשה מסוף הסימן שורה ה ומ"ט דכופר אינו משתלם כצ"ל:
דף לב ע"א סי' כו בגמ' דף מג ע"ב: סי' כז בגמ' דף מד: ע"ג סי' כט בגמ' דף מד ע"ב:
דף לג ע"ב סי' לב בגמ' דף מה ע"ב מתניתין קשרו בעליו כו' שורה ד שמירה בינונית כסתמא דעלמא כצ"ל:
סימן לג מסקינן בגמ' דף מו ר' אליעזר אומר כו':

פרק חמישי

דף לד דין לעולם המע"ה אפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא כו'. סי' א בגמ' דף מו שור תם שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה:
סי' ב מסקינן בגמ' מו ע"ב רבא דמוקי מתניתין בליתא לפרה:
ע"ג סי' ג בגמ' דף מו מסיק תלמודא כלל גדול בדין כו' שורה יב שלא היה לו למזיק לידע דבר זה כצ"ל:

דף לה ע"א סי' ד בגמ' דף מ"ו ע"ב אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מניין שאין נזקקין אלא לתובע תחלה. ע"ב שורה ד ותדע דהא במרדכי גופא וכן בתשובות מיימוני לספר משפטים סי' נז כתבו כצ"ל:

שורה טז ותדע דהא בתשובות מיימוני שמתחלת מיסוד ריב"א כצ"ל. שורה יח על רש"י ומה שכתבו ממ"נ אי אמר כצ"ל. שורה כ"ב ותשובות מיימוני כהאי לישנא כצ"ל:

שורה כ"ז וא"כ מיושב נמי הא דתמה במרדכי ובתשובות מיימוני על הא כצ"ל:

מסוף עמוד למעלה שורה ט וכן בתשובות מיימוני המתחלת מיסוד ריב"א סי' נז כצ"ל:

שורה ג' והמרדכי וכן תשובות מיימוני מפרשים כצ"ל. שורה ב' כדי למתק דבריו קאמר ואין עיקר כצ"ל. שורה אחרונה של העמוד אלא להטעים טענותיו וראיותיו. ע"ג מסוף העמוד למעלה שורה טז וכל זמן שירצה ראובן לכופו כצ"ל:

ע"ד סי' ו בגמ' דף מז אמתניתין הקדר שהכניס לחצר בעל הבית כו' שורה יד ופריך תלמודא מציעתא לסיפא כצ"ל:

דף לו ע"א שורה יט אלא ה"ה סתמא ואיידי כצ"ל. שורה לה בהזיק לבעל בית וכן הבעל בית כצ"ל:

מסוף העמוד למעלה שורה טו יד דכל ברשות קבל עליו שמירה ממש נ"ב ולפי מה שכתבתי שם בגמ' על הגליון אין מזה ראיה כי הלא רבא בא לתרץ קושיית המקשן טעמא שלא ברשות הא ברשות לא מחייב בעל קדירות מני רבי היא ע"ז בא לתרץ דאתי' כרבנן ואם היה אומר שאני רשות דקיבל עליו שמירת קדריו לבד ולא יותר הלא גם המקשן יודע מזה אך ה"א כשם שבעל החצר קיבל שמירת קדריו כך קיבל הקדר שמירת שורו כדפי' רש"י ועדיין רבי היא ע"כ מסיים רבא אפילו נשברו ברוח ואם נחייב בעל קדירות בנזקי בהמתו דבעל חצר אין שבירת קדרות יותר מזה כי לא גרע מנשברו ברוח ע"ש.

ע"ב שורה לג דבסתמא קיבל עליו שמירה נשאלה כצ"ל:

שורה נז או שאר מיני תקלות כצ"ל:

סי' ז בגמ' דף מז ע"ב אמר רב לא שנו כו':

סי' ח בגמ' דף מח אמר רבא הכניס שורו כו':

ע"ד פתיחה דין הנכנס שלא ברשות. שורה ח ברשות חייבים נ"ב היינו לחצר השותפין או לר"ה:

דף לז ע"ג סי' יא בגמ' דף מח ע"ב אמר רבא לא שנו כו':

דף לח ע"א סי' י"ג שורה ד' ומסקינן בגמרא דף מט טעמא כצ"ל:

שורה יא תני רישא נמי כצ"ל:

ע"ב שורה ד' וכאשר הבאתי נמי כצ"ל:

ע"ג סי' טו שורה יח דרב חסדא לכפרי בעי כו' כצ"ל:
דף לט ע"א דין שורה ב' או לו או ליורשיו כצ"ל:
ע"ב סי' יח כצ"ל בגמ' מט ע"ב בעי רב יובא סבא מרב נחמן כו':
פתיחה לסי' י"ט דין משכונו של ישראל ביד גר אפילו משכנו שלא בשעת הלואתו. סי' יט שורה ד' משכנות קרקע ביד גר ועתה מוחזק ביד ישראל כצ"ל:
ע"ג סי' כ שורה כ"ו והמשכון היה שוה כצ"ל:
ע"ד שורה מ' סמוך לר"ה לאושין פטור כצ"ל:
דף מ ע"א סי' כב בגמ' דף נ ת"ר חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב כצ"ל:
שורה יב ומסר לרבים דליו פטור כצ"ל:
שורה יג דאי מסר הדלי בידם כצ"ל:
שורה יד אפילו אם מוסר הדלי לחבירו כצ"ל:
ע"ב סי' כד בגמ' דף נ': ע"ג שורה י"ט והילכתא כרב דתני רב חנני' לסיועי נ"ב לקמן דף נג: סי' כה שורה ז בע"ה כצ"ל:
שורה יט כ אי הכי כי הוי הר"ה פחות מי' נמי לחייב נ"ב בגמ' איתא "א"ה כי לא הוי נמי מאבראי עשרה" והוא הוא:
עמוד ד' שורה א והרי"ף הביא הא דאותיב רבא כצ"ל:
שורה ב ושני לה רב נחמן דיש חבטה כצ"ל:
שורה ד' זה נוטה לפי סברתו שפסק כרב כצ"ל:
ע"כ נראה שמן אי הכי אפילו פחות מי' נמי כו' הכא משונה הלשון עוד יותר והכל חד וכונה אחת וקאי נמי על מאי דאיתא בגמ' כמו בסי' כה:
דף מא ע"א סי' כו בגמ' דף נא: ע"ב שורה יט ובא חבירו כצ"ל. שורה במאי קמיפלגי כצ"ל:
שורה לג אם לא שמסר דליו:
סי' כז שורה ג למעלה מאחרונה דאין הלכה כרבי מחבריו:
שורה אחרונה בעי אלייהו טם טפח כו' כדלקמן כצ"ל:
עמוד ג מסוף הסי' למעלה שורה ה' בגמרא אמר רבא חפר אחד בור כצ"ל:
שורה ד' הבור והשלימה לעשרה כצ"ל:
פתיחה לסי' כט דין בור ח' טפחים ומהן שני טפחים מים חייב וט' טפחים ומהן טפח אחד מים כצ"ל:
עמוד ד סי' לא שורה ה ומאן אמר הא ועוד דלא פליגי כצ"ל:

סמוך לסוף הסי' אבל בתרתי מ"ד אין כאן הכרע נ"ב אפשר משום דתרתי אמרי משמי' דחד תנא הוי כתרתי לישני:

דף מב ע"א שורה כד כה דהוה כלקוחות שלא באחריות התם עיקר טעמא דרב לאו דוקא כיורשים ממש כצ"ל:

דף מז עמוד ד' אות ח שורה ב מעות לקינין כצ"ל כגון כל מי שהיה עליו קן חובה כצ"ל:

דף מח ע"ד שורה ב ג ונפל שמה שור או חמור חייב דהוי כמו בור דידיה ואם אחר הדלה מים מן הבור כצ"ל:

מסוף העמוד למעלה שורה כא לאסור בית השוכר בקונם אפי' בית זה כצ"ל:

דף מט ע"א שורה לח וכן המשכיר ביתו כצ"ל:

ע"ב סי' לד שורה כ דמסיק להדיא דף כא בפרק האומר משקלי דאקדיש שוכר כצ"ל:

עמוד ג סימן לה שורה טז לאפוקי הברייתא מפשטה כצ"ל:

שורה יז ומ"מ אינו חולק על הברייתא כי הברייתא כצ"ל:

שורה כא שמפורש בברייתא כצ"ל:

עמוד ד מסוף העמוד ולמעלה שורה כג משמע כפרש"י יומא דף סו דאתי כמ"ד סתם חרם לבדק הבית ועוד נראה כצ"ל שורה יא וכן כתב זקן מורה הוראה מהררי"ו ומה שכתב רש"י להאי ברייתא כצ"ל:

דף נ ע"א סי' לו בגמ' דף נא ע"ב אמר ר"א המוכר בור לחבירו כיון דמסר לו דליו קנה:

ע"ב סי' לז בגמ' דף נב מתניתין כסהו הראשון:

ע"ג שורה ו שמצא כתוב ברש"י אבל כצ"ל:

שורה י וגם לא הזכירו אותה ש"מ דלא כצ"ל:

סי' לח ריש שורה יב ופתחו הכיסוי כצ"ל:

דף נא ע"א סי' מ פיסקא בגמ' דף נג: שורה ג אמר רב שימי בר אשי כצ"ל:

ע"ג שורה כה לעיל גבי שלמים שהזיקו כצ"ל:

דף נב ע"א סי' מב בגמ' דף נג ע"ב אמר רבא שור ואדם שדחפו לבור:

ע"ב דין שבבור אפילו ממיתת בני אדם קטנים פטור וגם כצ"ל:

סי' מד בגמ' דף נד שורה ב עבד או אמה פטור:

ע"ג דין שבנפילת הבור שורה ב ובכלאים ושבת ובשור הנסקל כצ"ל:

שורה ד ולא בכלאים ומפרש והולך איזו כלאים אינו נוהג באדם שמותר לחרוש שור עם אדם וכן חמור אבל כלאים דהרבעה נוהג באדם:

סי' מה בגמ' דף נד ע"ב: שורה י ומסיק שם רוצח פ' יג הל' ט אות ד וכן מעתיק פסקי הרא"ש לפריקה ולטעינה ולחסימה:

שורה יח לאפוקי דאינך ובאבידה כצ"ל:
שורה כא להכי תנייהו נ"ב ועדיין קשה למה לא חשיב רובע ונרבעת דכתיב בהו בהמה שה"ה חיה ועוף כדמוכח בגמ' ע"ז כב ע"ב וכן פסק הרמב"ם איסורי ביאה פ' כב הל' ו וי"ל שהוא בכלל כלאים כמו שכתבתי לעיל בסוף הפתיחה:
שורה כג למעוטי אינך ומנ"ל למעוטי כלים כצ"ל:
ע"ד שורה ד למשוך בקרון עם הבהמה כצ"ל:
שורה ה ואדם מותר עם כולן לחרוש ולמשוך כצ"ל:
סי' מו בגמ' דף נה:

פרק ששי

דף נג ע"א סי' א בגמ' דף נה הכונס:
ע"ד שורה יד הלסטים שפרצו מחיצות הדיר כצ"ל:
ריש שורה כג ויתחייבו הבעלים כצ"ל:
שורה כז וחשיב הפורץ גדר בפני בהמת חבירו כצ"ל:
דף נד ע"א סי' ד ומסיק בגמ' דף נו הכופף כו' ע"ב סי' ק בגמ' דף נו. ע"ג שורה י למה לא שמרת אתה בעצמך כצ"ל סי' ט שורה ז איכא דמפרשי הכי כצ"ל. שורה יא דכ"ע אית להו דרבה כצ"ל. שורה יט וליתא דהא אמרינן בפרק כצ"ל, שורה כו ומאי דאסר שם למודר כצ"ל. ע"ד סי' י בגמ' דף נז. שורה טו משמע דאף בש"ח סבר כו' נ"ב ואנכי בענ"ד רואה ברש"י שדוקא שומר אבידה שייך ניגרא ברייתא משום שרואין אנחנו שדרכה לצאת ואדהכי נאבדה מדקמסיים רש"י אבל שומר אבידה דמטלטלי ואי דעת רש"י אפי' ש"ח בעלמא היה לו לומר אבל ש"ח דמטלטלי ומה דכתב רש"י ואפילו הוי ש"ח פירושו ואפי' הוי אמרינן שומר אבידה שומר חנם הוא וזה נ"ל ברור כי ש"ח דעלמא שמסרה לו הבעה"ב לשמור מאי ניגרא ברייתא שייך:
שורה יט בין בש"ח ומפני שאינו מן המצוי כצ"ל. שורה לב לג שיחזירנה למקום שיראנה מאחר כצ"ל:
דף נה ע"א מסוף הסי' למעלה שורה ו וזה אי אפשר לפי' התוס' אבל נגנבה כצ"ל. ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה כ והטור כתב סי' שג וז"ל. שורה יט אין אומרים אילו היה שם והיה יכול להציל חייב ואם לאו פטור לפיכך כצ"ל. שורה יג יב בכל פרק האחרון כצ"ל. ע"ג שורה ב דאיירי בלסטים מזויין לישנא דנגנבה באונס משמע. סי' יב מסקינן בסוגיא דף נז ע"ב. סי' יג שורה יד ולא אמרינן האי בעל הגינה כצ"ל. ע"ד שורה כג מפייס הוינא ליה ומחיל לי כצ"ל:

דף נו ע"א סי' יד תוס' דף נח פסק ר"ג מ"ה כו' שורה יג במקום אחד צ"ל אחר. שורה יד מן הבעלים לגמרי כצ"ל. ע"ד דין נפלה לגינה כו' במים של רגליה כצ"ל. סי' טז שורה יא בשלהי השוכר את הפועלים דף צג גבי עובדא כצ"ל. שורה טז אגודא דנהרא דבי פפא כצ"ל:

דף נז ע"א סי' יז שורה ו דלא מוקמה אנפשה כצ"ל. ע"ב סי' יא מסוף העמוד למעלה שורה כ וכן משמע בפסקי אשר"י שכתב כצ"ל. ע"ד דין דאין מנכין כחש גופנא כו' כצ"ל:

דף נח ע"א סי' כא שורה ח דארעא נ"ב ברי"ף הגי' אגב קטינא דארעא בששים נמצא מאי דפסק תלמודא הלכתא כותיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע כלשנא בתרא דעבדו עובדא בדקל ממש ובאמת לפי גי' הרי"ף לא פליגי הני תרי לישני אהדדי אלא שללשון ראשון רק הראיה דעבדו בנזקי גופו בששים אבל העובדא הוה בפירות וממנו דייקו ה"ה בדקל וללשון אחרון עובדא הוה ממש כהאי עובדא דרב נחמן בדקל ועבדי עובדא בששים. שורה ט דשיימינן בששים בדיקלא דארמאי וכותיה דריש גלותא בדיקלא פרסאי כצ"ל. שורה כב ולא הגיע לכך שיהא ראוי לעקרו כצ"ל. ע"ב סי' כב בגמ' דף נט ע"ב. ע"ג דין אחד הביא את העצים כו' שורה ג ואם שנים מלבים כצ"ל. ע"ד מסוף הסימן שורה ה ואם שנים מלבין כצ"ל סי' כה בגמ' דף ס.

דף נט סי' כו מסקינן בסוגיא דף ס ע"ב ת"ר. שורה ית כתוב בשם הגדולים בעלי הוראה דשרי נ"ב וכן כתב מהרש"א בח"א. שורה כ דחגיגה דף עב. שורה כא מגדלא שיער נשיא כדאיתא התם כצ"ל. ע"ב סי' כח בגמ' דף סא שורה יט מה לי קולחת מה לי נכפפת כצ"ל. ע"ג שורה מא ועוד איתת במתני' נ"ב סא ע"ב המדליק בתוך שלו.

דף ס ע"א סי' ל בגמ' דף סב בעי אמימר. ע"ד שורה כא היינו מדליק בפשיעה שאם היה מדליק בידים פשיטא שחייב כצ"ל.

דף סא ע"א סי' לג שורה ג ממכסין שהן כלי כסף וכלי זהב נ"ב לא ידעתי מאין לקח המחבר לפרש מטכסין כלי כסף וכלי זהב הלא רש"י והרא"ש מפרשים מטכסין בגדי משי גם הערוך ערך מטכס מפרש משי מובחר וממילא גם סיגים אינו כלי זכוכית וכדומה לו כי לא ידמה שק מלא בגדי משי לשק מלא כלי זכוכית אך פי' סיג פירש הרמב"ם קורי עכביש והערוך מפרש שמוץ שטויב. דין נשרף העבד שורה ב כפות פטור ואינו חיוב אלא כצ"ל. ע"ב סי' לז בגמ' דף סב ע"ב.

פרק שביעי

דף סב ע"ב סי' ג בגמ' דף סה ע"א אמר קרן כעין שגנב מסוף העמוד למעלה שורה יד אילימא דמתחלה כצ"ל:

שורה ט י כשעת העמדה בדין משום דלמא יודה כצ"ל:
עמוד ג סי' ד בגמ' דף סה ע"ב: עמוד ד מסוף הסי' למעלה שורה ג בפסקיו משלם כעין שגנב כצ"ל:
דף סג ע"ב סי' ז עוד מסיק רבה בגמ' דף סו דיאוש אמרי רבנן:
ע"ג מסוף העמוד למעלה שורה יד מ"מ לא קשה מידי כצ"ל:
שורה ד ודוגמא זה דקדקו אמכירה בשמעתין עקוץ לי תאנה כו' דתני במתניתין גנב ומכר בשבת דפריך תלמודא אלישנא דמכר כצ"ל:
דף סד ע"א סי' ח בגמ' דף סז: דין טביחה ומכירה שורה ה וקרבן הגזול כצ"ל:
סי' ט בגמ' דף סח ע"ב: ע"ב שורה אחרונה מן הסימן כתבתי לקמן סי' ל כצ"ל. סי' בגמ' דף ע אמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא כצ"ל:
דף סה ע"ג סי' יב שורה מא מ"ב וע' בסימן מ בפרק הגוזל קמא כו' דלעניין גט שנותנו בחזקת כצ"ל:
ע"ד סי' יג שורה ב והרמב"ם וסמ"ג ומרדכי ובתראי כתבו כצ"ל:
דף סו ע"א שורה יג אין לכתוב לעכומ"ז הרשאה כצ"ל. ע"ב שורה יט ואם מת המרשה כתבו כצ"ל:
ע"ג סי' יד שורה מג תרם עליו או מחל כצ"ל:
ע"ד שורה מד כמו שאינו דן כצ"ל:
דף סח ע"א סי' כ פריך בגמ' דף עא בי"כ חייב כו'. ע"ד סי' כב בגמ' דף עב ע"ב: שורה ו או בכת אחת כצ"ל:
שורה טו טז אינם משלמין רק כצ"ל:
דף סט ע"א סי' כד מסקינן באותה סוגיא דף עג ע"ב אליבא ש דר' יוסי. סי' כה בגמ' ע"ד ע"ב. ע"ד שורה א בשאר הודאות אפילו היכא כצ"ל:
סי' כז מסקינן בגמ' עה ע"ב דפליגי רבנן וסומכוס:
דף ע ע"א סי' כח בגמ' דף עז ע"ב גנב כלאים כו' סי' כט בגמ' דף עח ע"ב מתניתין מכר הבהמה חוץ מחלק מאה שבו כו'. ע"ב דין בין שגנב כו' שורה ג ד ואף שהוציאה לר"ה אם לא לסמטא כו' כצ"ל. סי' לב בגמ' דף עט מתניתין גנב ברשות הבעלים כו'. ע"ג שורה ד גניבה נ"ב היינו לפירוש ראשון שברש"י אלא הלכתא. סי' לג שורה לב ומאי קשיא שאני חצר שהוא כמי שאינו יודע בדבר ומשום הכי כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה ט חייב ושולחיו פטור כצ"ל:
שורה ז דשמאי הזקן מאחר שאין שליח לדבר עבירה כצ"ל. ע"ד שורה כז דממעטינן חצר מיש שליח לדבר עבירה כצ"ל:

סי' לד בגמ' דף עט ע"ב אמר רבי אלעזר ראוהו כו' שורה ה ואשר"י כתב הגנב הטמין עצמו נ"ב כן פרש"י ותוס':
דף עא ע"א סי' לו בגמ' דף פ. ע"ג שורה לט כל המפרשים לא הביאו נ"ב פי' האי דחיורא או אוכמא בר חיורא לפי שלא כצ"ל. דין שהתירו מלאכה ע"י עכומ"ז משום ישוב א"י אבל כצ"ל. סי' לח שורה ו הלוקח עיר בא"י כצ"ל. עמוד ד סי' מ בגמ' דף פא. תקנה ב שמותר ללקט עצים לחים מחוברים כצ"ל:
דף עב ע"ב סי' מא בגמ' דף פא ע"ב. עמוד ד סי' מב שורה ד לפי שברשות עושין והתנה יהושע שלא יקפידו על כך כצ"ל. שורה ט יכול לכנוס בה עד לפי השיעור כצ"ל. עשרה תקנות תיקן עזרא בגמ' דף פב:
עוד הפעם **דף עא** נמצא מכפיל המדפיס שני דפים עא גם עב ולקמן אחר דף קטז מדלג קיז קיח ומתחיל קיט ולא רציתי לשנות מפני בלבול הדעת. תקנה ח בגמ' דף פב מ"ב:

פרק שמיני

ד' ע"ג סי' א **בגמ'** דף פג ע"ב החובל בחבירו שורה ב קיטע את ידו שיבר את רגלו כצ"ל:
שורה כ והנה כתב הרמב"ם נ"ב חובל ומזיק פ"א הל' ו ואף על פי שורה כב וכולן הלכה למעשה הן בידינו וכזה כצ"ל:
דין שומת הנזק עד סה"ד שאם יתפוס אין מוציאין מידו כצ"ל:
סי' ב בגמ' דף פד:
דף עד ע"א שורה ז שולחים יד זה כצ"ל:
שורה ח או עד שירבה כצ"ל:
שורה כט והבעל שור פטור כצ"ל:
ע"ב מסוף הסימן למעלה שורה יד ולא לפי הספק כצ"ל:
דין לשלם צער שורה ב בין במקום נזק כצ"ל:
סי' ז דף פד ע"ב מתניתין צער כיצד כואו בשפוד או במסמר כצ"ל:
ע"ג סי' ח אסקינן בגמ' נ"ב דף פה על המתניתין כמה אדם כיוצא בזה כו':
שורה ז ומעורין עדיין בגידין כצ"ל:
דף עה ע"ב סי' יא בגמ' פה ע"ב מתניתין שבת כיצד:
מסוף העמוד למעלה שורה ט ארוך וחזק ויפה הן דברים פשוטים כצ"ל:
עמוד ג סי' יג שורה ז א"כ כמאן דקטליה דמי כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה יד ומסיק תלמודא ואם ת"ל כיון דלא אמדוהו כצ"ל:
ע"ד סי' יד בגמ' ד' פו מסוף הסי' למעלה שורה כא מי שהורגל כצ"ל:
שורה טו פסקו חכמי צרפת ז"ל תוס' ד"ה ושור גיטין דף מב ע"ב כיון דסופה:

דף עו ע"א סי' טז שורה כ דלקמן נ"ב צ:
ע"ב סי' יח בגמ' דף פו ע"ב: ע"ג סי' כ שורה יז ומה שסומא אינו בכלל משפטים כצ"ל:
עמוד ד דין שאדם חייב שורה ב ואע"פ שלשור אינו אלא נזק כצ"ל:
סי' כב בגמ' דף פז ע"א שורה ה בפ' השולח נ"ב מב ע"ב גבי נגחו שור לחציו עבד וחציו בן חורין יום של רבו לרבו כו' כצ"ל:
דף עז ע"א סי' כד שורה יא כן פי' התוס' ואסקינן דף פז ע"ב דמודה כצ"ל:
שורה יד איתיביה החובל כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ב אחריתא דפטר לאביו כצ"ל:
ע"ג שורה ו אמדו ב"ד כצ"ל:
סי' כו בגמ' פ"ח ע"א: סי' כז שורה ואף לוה בקטנותו כתב הרא"ש בסוף כתובות סי' ז כצ"ל:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה כז אין הב"ד מחויבים לטרוח בחנם כצ"ל:
דף עח ע"ד מסוף הסי' למעלה שורה יב לכשתתאלמן או תתגרש כצ"ל:
סי' לא מסקינן בגמ' פ"ח ע"ב דתקנו חכמים כו':
דף עט פתיחה דין מי שמוכר עבדו כצ"ל:
שורה אחרונה יומים לאיש וכן יוצא בשן ועין לאיש כצ"ל:
סי' לב בגמ' דף צ: ע"ב סי' לד שורה כט ל מה שאין כן בושת כדפי' כצ"ל:
ע"ג סי' לה בגמ' דף צא שורה יט דרך שחוק וקלות ראש:
סי' לו בגמ' דף צ ע"ב: עמוד ד שורה ה מיוחד שמסור לעדים אף אבן כצ"ל:
דין שור שורה ג אחר שדנו כצ"ל:
דף פ ע"א סי' לח בגמ' דף צא שורה ז מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים כצ"ל:
שורה יב יותר בכח ממה שמכה כצ"ל:
ע"ב סי' לט תנו רבנן הכהו על נ"ב האי ת"ר וכן דלקמן בסי' מ ליתא בגמ' אך מפני שברייתות המה העתיק בלשון ת"ר:
דף פב ע"ג שורה לט שאמו הלידה פנויה ע"ד סי' נד שורה ז שהוא אחיה והיא אחותו וצעקו כצ"ל:
דף פג ע"א סי' נו שורה כא כב כג כד ותו גרסינן בגיטין בפרק קמא דף ז שלחו ליה למר עוקבא זמרא מנ"ל שרטט וכתב להו אל תשמח ישראל אל גיל כעמים וישלח להו בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשותיו כצ"ל:
מסוף העמוד למעלה שורה ט המזמר אאל תשמח ישראל כצ"ל:
ע"ב סי' נח שורה יג שתורתו אומנתו כצ"ל:

ע"ג סימן נט בגמרא צא שורה יח ברייתא כצ"ל:
דף פד ע"א סי' ס בגמ' דף צא ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה ו אף שראובן לא קנה המצוה כצ"ל:
עמוד ג' סוף הסי' לא חציף אינש למיגזר דיקלא דחבריה כו' כצ"ל:
ע"ד דין המבקש רחמים נענה תחלה או כצ"ל:
סי' ס"ד שורה ראשונה הוא נענה כצ"ל:
דף פה ע"א סי' סז בגמ' דף צג מתניתין האומר סמא כו' שורה יב לפטור את אומר לי כצ"ל:
ע"ב סי' סח שורה כה כדי לעשותו במדה שהוא כצ"ל:
דף פו ע"א סי' עב שורה ב בפרק הזהב נ"ב דף נז ע"ב אין ריבית:
שורה ז דכתובות קו ע"ב דגרסינן אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים ומפרש כצ"ל:
ע"ב שורה אחרונה שלא להלוות בריבית כצ"ל:

פרק תשיעי

ע"ג סי' א **בגמ'** דף צג ע"ב הגוזל עצים:
שורה ב הגזילה כצ"ל פי' דמי עצים וצמר לבד:
ע"ד שורה כט עכשיו פשיטא דקנה כצ"ל:
דף פז ע"א שורה ח ט פנים חדשות באו לכאן כצ"ל:
שורה יב מאי אמרת הדר עבדינהו חדתי:
ע"ב סי' ג בגמ' דף צד ע"ב: ע"ד סי' ה מסקינן בגמ' דף צה ת"ר הגוזל רחל וגזזה או ילדה:
דף פח ע"א סי' ו בגמ' דף צו אמר רבא:
ע"ב סי' ז בגמ' דף צו ע"ב האי גברא דגזל פדנא דתורא:
ע"ג סי' ח שורה ד אלא ה"ה כחשה כצ"ל:
דף פט ע"ב שורה ב ליה לוה מילי דחניפות כצ"ל:
דף צ ע"א דין מי שמלוה לחבירו על המטבע והוסיפו עליו כצ"ל:
סי' טו בגמ' דף צז ע"ב בעי רבא:
סי' טז בגמ' דף צח אמר רבה:
ע"ב שורה יד אפרש לקמן בסימן יט כצ"ל:
שורה יט קסטרא או בהר המלך:
ע"ג שורה ג ומסיק בגמ' הא כצ"ל:
ע"ד שורה לב דלית ליה לרבה מדר"מ כצ"ל:

דף צא ע"ב סי' כא בגמ' דף צח ע"ב מתניתין נתן לאומנים לתקן וקלקלו:
ע"ד מסוף הסימן למעלה שורה ו וכי אית ביה אונאה כצ"ל:
דף צב ע"א שורה כ לקמיה דרב בטבעת הגדולה היתה כצ"ל:
סי' כד מסוף העמוד למעלה שורה יד דדוקא בתנם כצ"ל:
שורה ג ב' יכולין לסבור כוותי כצ"ל:
ע"ג סי' כה מסקינן נ"ב בגמ' דף ק הי ר"מ:
ש
דף צג ע"ב סי' כז בגמ' דף ק ע"ב מתניתין הנותן צמר:
ע"ג סי' כח בגמ' דף קא איבעיא להו יש שבת סימנין כצ"ל:
שורה ח ט הוזל צמר צבוע פי' שאינו שוה יותר מצמר שאינו צבוע כצ"ל:
ע"ד סי' כט בגמ' דף קב ע"ב תנו רבנן:
דף צד ע"א סי' ל תוס' ד"ה הנותן מעות פסקו שמעינן מהאי שמעתתא כצ"ל:
ע"ב סי' לא הגהות הרא"ש סי' יח מעשה בפרגא:
שורה ז שלפי דעתו שרצה לשלם לראובן כצ"ל:
ע"ג סי' לג שורה ה וכותב לו שמעון שטר מכר בשם לוי כצ"ל:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה יג יב יא וכאשר פרש"י מוכח להדיא בדברי הרמב"ם שכתב וז"ל ואם הותנה עמו בתחלה וא"ל לעצמי אקנה וזה שאכתוב כצ"ל:
דף צה ע"א סי' לד בגמ' דף קג רב כהנא. שורה ו ז אי אמרו בשעת המקח כצ"ל. שורה י דסבר עושין אמנה בפירות כצ"ל. ע"ב סי' לו בגמ' דף קד. ע"ג סי' לז פסק הטור נ"ב סימן קכא אם בא בעל הממון. ע"ד שורה כה תוליך לפלוני מעותיו שבידי כצ"ל. מסוף העמוד למעלה שורה כו ישבע הלוה ויפטר עכ"ל הטור כצ"ל:
שורה כ כתב ידך היה במגו שטען נאנסו כצ"ל. שורה יד כמו שכתב הטור בסי' הנ"ל בשם תשובת הרא"ש כצ"ל:
דף צו ע"ב שורה ב כגון הכא שהלוה בעצמו כצ"ל. סי' לט שורה ט פרק המפקיד דף לו בעובדא. ט"ג שורה כז מדלא אתני ופירש מידי כצ"ל. סי' מ שורה ב דמות כל צורה:
דף צז ע"א סי' מא בגמ' דף קה שורה ו דלשמא תייקר לא חיישינן כצ"ל. שורה ז וכתב הטור סי' שסז וז"ל:
שורה ט שוה פרוטה והרמ"ה כתב כצ"ל. ע"ב שורה ט אע"פ שגזילה אין כאן מצות השבה. שורה יא דגזילה אין כאן כצ"ל. שורה יז שהגזילה אין כאן כצ"ל. קיצר הסי' שאחריו דין דחומש ממונא הוא. שורה ג ודין היכא כצ"ל:

עמוד ד סי' מו בגמ' דף קה ע"ב שורה ו דכפר ביה הוה ברשותו כצ"ל. קיצר הסי' הבא אחריו דין הנשבע להכחיש העד ואח"כ בא עד שני ונשבע גם לשני אבל לא נשבע לשני מצטרפים להוציא ממון ולא לפסלו כן משמע בפנים. סי' מז בגמ' דף קו אמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך כצ"ל. שורה יא וכתב הרי"ף והלכתא כרב נחמן כצ"ל שורה כג הנשבע להכחיש את העד העד ואותו שנשבע לו כצ"ל:

שורה לג וסוף סוף הבעל דין למה יצטרף עמו כצ"ל:

דף צח ע"א סי' מח בגמ' דף קו ע"ב. ע"ב סי' מט מסוף הסי' למעלה שורה יא בשומר חנם קאי נמי אפרשה דאם כסף. שורה י בטענה דשייכא במלוה דהיינו כצ"ל. שורה ט ובין בפקדון אבל בטענה דלא שייכא אלא בפקדון כגון שבועת שומרין כצ"ל:

שורה ג' ומשום דבמלוה לא שייכא אלא טענה כצ"ל. סי' בגמ' דף קז ע"ב. ט"ג שורה יא ואפילו הכי חייב כפל כצ"ל סוף הסי' לגבי רב ששת בדיני כצ"ל. סי' נא בעי רמי בר חמא שורה ה ואחר כך:

שורה ז פוטרו מן החומש. שורה ט תחייביה חומש. שורה יג עדים הוא דמחייבי ליה כפילא. סי' נג שורה ה רחמנא דלא נשתלמו כצ"ל. שורה ו רחמנא דלא לישתלמו כצ"ל. שורה טז אחר שבועה ראשונה ואין לומר שבאו כצ"ל. שורה אחרונה שבעמוד שנמצא שקרן בשבועה ראשונה כצ"ל. ע"ד סי' גד שורה ו שהפקדון אצלו כיון דשילם כצ"ל. סי' נה בגמ' דף קח ע"ב שורה ז והודאת הגנב היה שפיר כצ"ל:

דף צט ע"א סי' נט מסוף העמוד שורה ב ט"כ נראה היכא דליכא כצ"ל. עמוד ג שורה כב לא כתבתיהו אחר שהוא כצ"ל:

דף ק ע"א שורה ו גבי תורם משלו על חבירו נ"ב ולפי הגי' שלפנינו במשנה "ויחזיר" פשוט ניחא כיון שהוא אינו מקבלן ממילא חוזרין לבניו או לאחיו. ע"נ סי' סב בגמ' דף קט. עמוד ד שורה יב אלמא דלא תלוי בזה נ"ב מהרש"א מהדורא בתרא מתרץ זה הקושיא:

דף קא ט"א סי' סו בגמ' דף קי מתניתין הגוזל את הגר כצ"ל. ע"ב סי' סח בגמ' דף קי ע"ב. דין נתן הכסף שורה ג שתחזור האשם ליהויריב אשם ליהויריב וכסף לידעיה אם קיים כצ"ל. סי' סט שורה ג שיחזיר האשם ליהויריב אשם ליהויריב והכסף לידעיה אם קיים כצ"ל ע"ג ד' סי' ע בגמ' דף קיא: הדרן עלך פ"ט:

פרק עשירי

סי' א **בגמ'** דף קיא. שורה יט דהא ס"ס ממוניה אכליה. ע"ד שורה י ואח"כ נשאת וזכה כצ"ל:

דף קב ע"ב סי' ג בגמ' דף קיב. שורה ה ונראה אף היכא שלא כצ"ל. שורה ח אצל שולחני מותרין ישתמש בהן כצ"ל. ע"ג סי' ד שורה לג מ"מ בענין אי פגעו כצ"ל. ע"ד סי' ה שורה ד ה להוציא מידן כצ"ל:

דף קג ע"ד סי' ח בגמ' דף קיב ע"ב:

דף קה ע"ג שורה מו עד שיודיענו על ידי כצ"ל. ע"ד סי' יג פסק כתב הר"ן שכתב הרי"ף בתשובה בשם רב פלטוי גאון כצ"ל:

דף קו ע"ב שורה ד לדינר דר' אבהו ושם כצ"ל. עמוד ג דין דמזמינין שורה ב שליח ב"ד שהזמינוהו פעם ג כצ"ל. סי' יו שורה יא ורבינא לא חש כצ"ל. ע"ד סי' יז בגמ' דף קיג אמר רב יהודה לא קבעינן כצ"ל:

דף קז ע"ב דין דאסור ללבוש שורה ז אבל הצורבא דעתו לשמים כצ"ל. ע"ג סי' כ מסקינן בגמ' קיג ע"ב א"ר ביבי בר גידל:

דף קח ע"ד שורה ח להעיד על ישראל אם לא שיהיה ישראל עמו. סי' כד בגמ' דף קיד:

דף קט ע"א שורה יז סברת הראב"ד בשם הרא"ש. ע"ב מסוף הסי' למעלה שורה טו מן שמעון בעבור כצ"ל. ע"ד מסוף העמוד שורה יד בישראל נ"ב פי' שזאת יודע ברור שלא גנבו אלא ישראל אבל אינו יודע מי הוא אותו ישראל:

דף קי ע"ב סי' כח בגמ' קיד ע"ב שורה ז קודם דיבור הקטן כצ"ל וכן הלאה במקום דבר צ"ל דיבור. שורה כא התם אהאי עובדא כצ"ל. ע"ג שורה ה קאמרינן שמעינן מינה כצ"ל. ע"ד סי' ל שורה א כמה נתן בעדם כצ"ל:

דף קיא ע"ב סי' לא בגמ' דף קטו מסוף העמוד למעלה שורה ד ג אלא אלוקח. שורה אחרונה ומעל"ד שורה ראשונה ור' יוחנן אמר דין הלוקח עם השני כצ"ל:

דף קיג סי' מב בגמ' דף קטז ע"ב. שורה לט ולגבי גייס לחלק נ"ב הני שלשה תיבות איתא כן ברש"י ברי"ף אבל ברש"י בגמ' ליתא וכן בר"נ ליתא אך או במקומן. עמוד ג שורה ו שלי ואיני לוקח כצ"ל. דין שיירא שורה ד ה הדין הוא כשאין יכולין להציל והיכא דמגביה השכיר מציאה בהליכתו הוי לעצמו כצ"ל. מסוף למעלה שורה ז ו אבל היכא שיכולין להציל להדיא אפי' שמעו ממנו כצ"ל. ע"ד שורה יח כדי שיחלוק מהם כצ"ל:

דף קיד ע"ב סי' מז מסקינן בגמ' דף קיז רב הונא בר יהודה כצ"ל. ע"ד סי' מט בגמ' דף קיז האי שיתא:

מסוף העמוד למעלה שורה יג דמתכוון להזיק כצ"ל:

דף קטז ע"א סי' נג בגמ' דף קיח שורה לד וכופר בממון מיירי באופן ראשון שלא ישן דפטור אם דין כצ"ל. ע"ג דין כל גניבה שהיא לדעת בעלים אפילו מנין פוטר כצ"ל. סי'

נו שורה יח או נ"ל לפרש דה"ג נ"ב אשתמיטתיה להמחבר כי הוא פי' הרא"ש. שורה כד אבל היכא כצ"ל. שם ואח"כ כשנתן את הצאן ומנאן וידעו כצ"ל. ע"ד סי' נז בגמ' דף קיח. שורה ד והן עצמן עושות ומוכרות. שורה ו לפי שמקום גידול עגלים הוא כצ"ל. שורה יג אבל לוקחין מהן תפורין:

דף קיט ע"א סי' נח בגמ' דף קיט. שורה י מותר ליהנות ממנו. ע"ג שורה י כדי שלא יצא הערב מן הקנה לכאן ולכאן ולא נירין כצ"ל. סי' סא שורה ג ולא מחט וחוץ למחט כצ"ל: סליקא מסכת בבא קמא בעזר קמא ובתרא:

מסכת בבא מציעא

פרק ראשון

סימן א **שלא** לבא לידי רמאות נ"ב ע' נ"י:

דף קכא שאם יראה לדיין שהנתבע טוען נ"ב מזכיר הנתבע מפני שעליו רמי שבועה ונפטר. סי' יג תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו שנים אדוקין בטלית. סי' יד אע"פ שהטלית ביד אחר קני. תפארת שמואל (ד) הוי ליה לרב נחמן לאשמועינן דלא מהני תפיסה. ומוכח מר"נ דמקרקע אפילו בטענת ברי מהני נ"ב פי' מאי דמעמיד קרקע בחזקת בעלים מהני אפילו נגד תופס בטענת ברי דלא הוי תפיסה. לענ"ד היה דברי ת"ש סגור בעדי ובהא פירושא ובתיקון התיבה במקום דהוי שצ"ל דלא באתי שעריו ומגמתי לזכות לשמוע שדבריו מפולשין כמו שהן לפנינו:

רא"ש סי' יט וההוא דשלוח הקן נ"ב ע' יש"ש חולין פ' שלוח הקן סי' ט. פלפולא חריפתא אות [ט] שצ"ל ושמעינן מינה נ"ב ולא קאי על דברי ר"ח כי אין זה שייך לדברי ר"ח רק קאי על דברי רב נחמן ורב חסדא דאמרו התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא קנה ושמעינן מינה דבמקום שאינו חב לאחרים קנה. סי' ל פ"ח אות [ר] ומסתמא הוי נ"ב לפנינו בהרא"ש חיתא ומסתמא לא הוי אין מקום לסעיף זה. סי' לט שמואל במאי מוקי לה אי בלוקח מגזלן נ"ב ומאי בע"ח הנגזל. דהיכא דכתב דאיקני ולוה וחזר ולוה נ"ב ולתרוייהו כתב דאיקני וכן משמע לקמן בסמוך וז"ל ופעמים נוטל את כולו כגון שכתב למלוה דאקני ולא כתב ללוקח דאקני. ואידך מפסיד היינו דינא דשבחא והדין דינא דפירי גבי בע"ח. ת"ש אות (ז) דהא קי"ל בסימן קד דחולקין בשוה עד שיגיע. פ"ח אות [צ] וראיתי בב"י ח"מ סי' קד שבתשובת הרשב"א סימן תתקי"ד יש דעה. אות [ג] ד"ה ושבח מבני חרי עד סה"ד נ"ב בער אנכי ולא אדע מה רוצה המחבר להשוות מה שכתב בסמוך דאיירי בדלא מסיק ביה שיעור כל השבח אלא השבח היתר על הוצאה ושפיר קאמר

באפותיקי אפילו לא מסיק ביה שיעור שבח כלל אלא שיעור ארעא לבד נוטל השבח היתר על הוצאה מכש"כ כי מסיק שיעור ארעא ושיעור שבחא היתר על הוצאה שנוטל השבח היתר על הוצאה לכאן השתא דמיירי שמסיק ביה שיעור ארעא וכולה שבחא גובה הלוקח כולה שבחא מהמוכר מבני חרי כסברא ראשונה אף בעשאה אפותיקי:

דף קכד פ"ח אות [ל] ד"ה ויפו כח היתומים כו' ע' בפ"ק דב"ק סי' יד גבי בע"ח:

ע"ב ברא"ש סי' מ"ד ופי' הרמב"ן ז"ל דר"י לא פליג עליה דשמואל דבמקום שכותבין ריעא טענתא דידה נ"ב אין זה הלשון ממש בהרמב"ן במלחמת אך הכוונה אחת. סי' מז דחיישינן דלמא כתב אבוה להאי ואימלך ולא יהבי' ניהלי' ובתר אבוה כתביה הוא לאיניש אחרינא:

פ"ח אות [מ] ד"ה או כחד מהני כו':

דף קכה רא"ש סי' מט סה"ד מכרה הכתובה נ"ב ע' תוס' ד"ה שובר בזמנו טורף סה"ד:

כמו שתקנו להחזיר ע"י סימנים שאינן מובהקין אפילו את"ל סימנא לאו דאורייתא ת"ש אות [יב] ואגודה דקאמר בגמ' שלשה כרוכים:

שם מנין לבד הוי סימן ואי הוי:

שם דמיעוט שטרות שתים בודאי כריכות לחוד:

פרק שני

ע"ב סי' ב' סמוך לסה"ד ומחרוזות של דגים וחתיכות של בשר יוקרייהו נ"ב פי' כובדן:

פ"ח אות [ג] כפירושו של רש"י לקמן ד' כ"ב: פ"ח אות [ז] סה"ד לא גרסינן ומכריז נ"ב ע' מהר"מ שי"ף על תוס' ד"ה כריכות ברשות הרבים דף כ"א וע' תוס' ד"ה ואם נטל דף כ"ה ע"ב: שם אות [ח] ומדמשקל בויו נ"ב לפנינו בלא ו' אך בנ"י איתא בוי"ו:

שם אות [ט] מברייתא דלקמן מצא שנים שנים נ"ב והנ"י כתב אגב גררא נקיט מנין נמי:

סי' ה ובאתרא דשכיחי צורבא מרבנן דלא מייאש נ"ב לא הבנתי דבריו ועיינתי בטור סי' רס"ב וז"ל ולפיכך המוציא במקום שת"ח מצויין שם כגון בבית המדרש חייב להכריז שלא נתייאשו הבעלים באמרם המוצאו יודע שהוא של ת"ח ומשיבין לו בטביעת עין ונוטל ומכריז שניתי מעט מלשון הטור כדי להשתוות עם לשון הרא"ש להבין לאשורו כ"ז מצא חבית יין בעיר:

וישראל סכרו ליה פי' כמו עושי סכר אגמי נפש:

דף קכו סי' ח והתוס' פירשו להפך דכובא ל"ל אוגנים אבל צנא אית ליה אוגנים נ"ב פנים חדשות הנני רואה כאן בתוס' לפנינו ליתא כלל דכובא לית ליה אוגנים אבל צנא אית ליה אוגנים ורב זביד אוגנים לא איכפת ליה:

דף קכז ע"ג בקדשי קדשים ששחטן בדרום אי עלו ירדו נ"ב ע"ש וברמב"ם פסולי המוקדשין פ"ג ה' ז' ובלח"מ שם:
פ"ח בפרק איזהו נשך ס"ט ע"ב שמין פרה וכו':
דף קכח פ"ח ד"ה אביו ורבו:
משאוי ופדיון בספק ובפירוש הרמב"ם:

פרק שלישי

דף קכח ע"ב ת"ש ד"ה וכן פסק רבינו ברוך וכו' נ"ב פי' שהכפל של השומר:
בא"ד לגבי רב ושמואל ור' יוחנן ס"ל שר"י אינו חולק:
דף קכט סי' ז על כל חית הארץ סה"ד נ"ב ועוד י"ל דבא האונס מחמת הפשיעה כיון דעל בעידנא דלא עיילי אינשי היה לו להכניס גם עדרו עמו לעיר (נ"י בשם הראב"ד):
ע"ב ברא"ש להתחסר כשיעור זה נ"ב מן ולא קיימא עד ומסתבר לי אינו מדברי הרי"ף ולפי לשון הב"י בש"ע ח"מ שמעתיק דברי הרמב"ם שאלה ופקדון פ"ז ה' ב' לא כוון הרי"ף לזה וע' מה שכתבתי על הגליון בגמ':
הגהות הב"ח ד"ה וגם יצא לו קול שאביו הוליכו נ"ב כן הוא לפי פרש"י בכתובות אבל לפרש"י דהכא הולידו:
דף קל פ"ח ד"ה או נעל ופי' רש"י דף לו דאקטנים קאי:
ע"ד ברא"ש שמא יבוא המפקיד לתבוע פקדונו נ"ב וגם הוא רוצה להחזירם כדי שיצא מחויב גנבה ואבידה אבל מעות אבידה שאין הדבר תלוי בו להחזירן שהרי אינו יודע בעליהן שמו חכמים דעתן של בנ"א שכל אדם רוצה ללותן לעצמן ולהתחייב באונסין ולא להעמידם בעין (כי מי יודע מתי יבוא בעל האבד' לדרוש מעותיו) ושיהי' חייב בהם בגנבה ואבדה עכ"ל (העתקת הנ"י לשון הראב"ד):

פרק רביעי

סי' ח **מתני'** כיצד משך הימנו פירות גמ' סוף סוף מאן דשדא דליקה לאו שלימי בעי:
סי' יד וראי' לדבר מההיא דקידושין נ"ב כן כתב המאור אבל נלכה נא ונראה מה שכתב המלחמת על זה:
ת"ש ד"ה כר' יוחנן וכ"כ המ"מ וז"ל:
שיוקרא וזולא יש בהם:
ודוקא לרב יוקרא וזולא אין בהם:
סי' כ"ד גמ' ת"ר אין משרבטין את הבהמה נ"ב ברי"ף איתא לא את האדם ולא את הבהמה ע"כ נראה שכ"כ צ"ל בהרא"ש כי הרא"ש הולך אחר לשון הרי"ף וברמב"ם מכירה י"ח

ג אין משרבטין את האדם במים של חזרין וכיוצא כדי שיתפח ויראו פניו שמינים וכתב המגיד ולשון הגמ' ובה"ל אין משרבטין לא את האדם ולא את הבהמה:
פ"ח ד"ה אפילו למחצה לשליש ולרביע ול"נ שיש לפרש אפילו למחצה שלא יהי' בו רק מחצי' יין ואפילו שלא יהיה רק שליש ורביע יין הכל:

פרק חמישי

רא"ש סי' ז אבל לשלומי זוזי לא אמר ר' ינאי נ"ב ונראה קצת ראיה לסברא זו שאין שוין פירות אחרינא להדמים לעיל באוקימתא דאביי אי אית ליה חמרא ללוה דיהיב ליה בלי דינרין פירי הוא דשקל מיני' וכו' דש"מ טעמא דיין אין לו זוזא הוא דאסור אבל יין שרי (מהר"מ שי"ף) ת"ש ד"ה אין לו אסור פירוש וכו' פי' אין לו לא מעות ולא חיטים וכו' ר"ל שאין לו נ"ב גם המהר"ם שי"ף פי' כן:
פ"ח ד"ה ואין ב"ד נזקקים לגבות לו חובו בד"א כשפורע לו לבסוף המנה במעות:
סה"ד כדי להוציא מידו כל המאה אלא יכול ליתן לו תשעים (מהרל"ח שם):
ד"ה רב אלפס ז"ל לא הביא טרשא דר"נ וליתא לדרב פפא משמע נ"ב ואנכי לעצמי בלמדי הרי"ף היה זאת לי לראי' שהרי"ף אינו מביא טרשא דרב נחמן ע"כ לא מסיים ביה ולא מזכירו כלל לא להלכתא ולא בליתא:
רא"ש סי' כ"ט הגהת אשר"י אבל אי הוו זכוותיה בידיה אע"ג דקנו מיניה בבית דין חשיב לא הוו בטילי אפילו נפיק כתב נ"ב פי' אפילו נתן שטר על זה שיבטלו זכוותי' מ"מ לא הוו בטילי דהוא אסמכתא פי' מפני שאנו יודעין דהוא אסמכתא ואע"ג וכו' מובא בח"מ סי' רז ובטור שם הוא סעי' כג והב"י מראה מקומו על הגהת אשר"י זו ומשם לקחתי פירושו:
סי' לה וכתב הראב"ד ז"ל דחשיב אתרא דלא מסלקי:
סי' מד אמר ליה קחזינא דכל דבתר דידי נ"ב סא דידיה אתי מר:
סי' סה ולכך אמר להן הפיכו בארעא נ"ב מסיים בגמ' "כי היכי דקנו לכו גופא דארעא" ולרבא טעם אחר שמביא הרא"ש ע"כ לא שייך כאן ולכך אמר להו רבא ועומד למחוק האי ולכך:
סי' עא סה"ד למאן דזבין זבין ולמאן דלא זבין לא זבין:

פרק ששי

סי' ב הגהת אשר"י **ואם** דבר האבד שע"י גרמתם נעשית אבד:
סי' ג ואתי מיטרא בפלגא דליליא ומלאי ארעא מיא (רי"ף):

סה"ד דכל לומדי תורה דמי לאוכלסי נ"ב בגמ' איתא אכלושי וכן בערוך ומפרש כפרש"י אבל לאוכלסי פי' אחר וברי"ף נשתבש והעתיקו אוכלסי וכל החונים עליו הלכו אחריו:
סי' ו שליחות ממקום למקום והלך ולא מצא שם מה מביא (לשון הרמב"ם) נותן לו שכרו משלם השוכר את הפועל להביא קנים ודרקנים לכרם והלך ולא מצא מה מביא נותן לו שכרו משלם:
הגה"ה ד"ה וק"ל מ"ש דיכול להביא לו יין אחר כמו הכא:
ת"ש ד"ה ואי לא שכיח. כדאיתא בהגהת מיימוני בשם רבינו שמעון בשאלות ותשובות:
ע"ש נ"ב עיינתי שם ומצאתי כדבריו והוא בסי' ל אבל בסי' שאחר זה שמעתיק דוקא היכא דאניס דחלה חצי הזמן האי דוקא אין שם והוא מרבינו מאיר ויכול להיות שסובר כהרמב"ם:
סה"ד וכנ"ל הלכה למעשה כמו שהוכחתי מפי בעל החלום עכ"ל ודוק:
סי' יב סה"ד אשה רוכב עליו איש ואשה בין קטנה בין גדולה ואפי' היא מעוברת ומניקה נ"ב כן איתא ברי"ף ורמב"ם:
סי' טז פ"ח ד"ה לא ש"ח ולא ש"ש סה"ד אפילו באומר הנח לפניך כך נ"ל:

פרק שביעי

סי' ב **אף** כל דבר שלא נגמרה מלאכתו למעשר ולחלה פועל אוכל בו:
סימן ג סמוך לסה"ד היה משמר ארבע וחמשה מקשאות נ"ב פי' של ד' וה' בעלי בתים.
סוף סי' יז הגה"ה צ"ע אם שייך בשוכר או בש"ש לומר כן נ"ב מדמקשי תוס' דף נח ד"ה א"ר יוחנן מן מתנה ש"ח דלא בעי קנין אש"ש למה בעי קנין ש"מ שוים הם:

פרק שמיני

פ"ח ד"ה **דאמר** רבה גרסינן רב עילישׁ גברא רבה הוא:
ד"ה וגבי בעל בנכסי אשתו לא נ"מ מידי אכל הא קא קשיא לי עד סוף הקושיא שתוכל למסור לבעל נ"ב ולענ"ד אינני מבין קושיתו דכל דמפקיד כו' שייך רק כשאשה תחת בעלה שייך לומר כל המפקיד על דעת אשתו ולאשה על דעת בעלה מפקיד אבל בשעה דאגרה היא הפרה פנויה היתה ובשעה דאוגיר לה לא היה לה בעל ואדרבא איפכא מסתברא שאם היה המשכיר יודע שתנשא לאיש ויהיה דינו עם בעלה לא היה משכיר לה כלל כי מי יודע אותו האיש אשר תנשא לו ואולי יהי' אדם רע פגע רע בעל דין קשה:
ד"ה אדם בשור ולא הוה כההיא דפרק החובל נ"ב דף פד כי שם פירושו אדם שהוזק ע"י שור:
סי' יז אמר רבא הני שקולאי:

פ"ח ד"ה ולא ידעתי לפרשה הכוונה שיש להם לשלם לו חבית יין לפיכך כל שמשלמין:
בא"ד היו נפטרין כל הימים ביין:
סימן כה לא עלתה על דעתו שימות ברעב ר' זעירא ור' אילא תרווייהו אמרין מ"מ ונ"ב כן מעתיק הנ"י:
סי' כט הגה"ה ד"ה ואויר שאין סופו לנוח והשתא דאמר רב יהודה אמר רב אסור לזכות:
סי' ל אמר אי הוה יתיבנא התם נ"ב בגמ' הגי' אי הואי התם הוה יהיבנא לי' כוליה וברי"ף הגי' אי הואי אנא התם הוה יהיבנא ליה כולי' והטיב בהם גי' הרי"ף וגי' שברא"ש אינו נכון כלל ודוק. פ"ח ד"ה מ"ט משום דתפיס גבי תקפו כהן אלא טעמא דמדלא:
סי' לד גבי ההוא דאמר ליה ארעתי דבי חייא מזבנינן לך דמיעוט ארעתי שתים:

פרק תשיעי

סי' כד פ"ח **יהיב** המצרן זוזי ללוקח נ"ב כל עין רואה שדברי הפ"ח מצוין להרא"ש בשיבוש כי דבריו קאי על מה שכתב הרא"ש גם המצרן לא יתן המעות עד אותו הזמן ע"ז כתב הפ"ח והיינו כשאין המוכר מקפיד וכו' וכן בבית יוסף מביא ע"ז דברי הרמב"ן והרשב"א ע"ש ולא בסוף הסימן אלא בתחלת הלכות מצרנות סעיף י"ג בטור:
סי' כ"ח זבין מעובד כוכבים וזבן לעובד כוכבים:
סי' לו הכא איתי ליה נ"ב זו לשון רי"ף אבל בגמ' הגי' הכא איכא:
סי' מ"ב מתני' המקבל שדה מחבירו לז' שנים נ"ב זו היא גי' הרי"ף אבל לפנינו במשנה בגמ' וכן במשניות איפכא מיתנייא לשבוע טרם לשבע שנים:
פ"ח ד"ה נ"ל דה"ג נ"ב וכן מגיה הגר"א ז"ל ע"ש:

פרק תשיעי שיבשו מדפיסי ווילנא וצ"ל פרק עשירי

סי' ב **ונעקר** הפרסק ממקומו נ"ב כן מעתיק הרי"ף וטור:
סליקה לה מסכת בבא מציעא בעזרת חונן דעה:

מסכת בבא בתרא

פרק ראשון

סי' ג פ"ח ד"ה **אפילו** לא אמר לך חזק וקני אלא רב אשי לא שמעי' לרבי יוחנן נ"ב וגם הנ"י מביא כן:
סי' ט' וסרב על צווי ב"ד נ"ב לולא דבריו ז"ל נלע"ד שגם רש"י כוון לכך כמו שמסיים בסה"ד אלא היה צועק עליו בב"ד:
סי' י א"ר נחמן בי כוי לא הוה חזקה תיבת נחמן מצוין ונ"ב גי' הרי"ף:

סי' כו הכל לכריא דפתיא שהוא תיקון רחובה של עיר נ"ב לשון הרי"ף ורש"י לא פי' כן:
סי' לד פ"ת ד"ה ואע"ג שאין ראיה לדבר ואין נראה פי' רש"י נ"ב והנ"י פי' כרש"י:
סי' מ"ב אבל הכא רב הונא דלא ידע פלוגתייהו נ"ב דאי הוה שמיע ליה הל"ל הלכה כרשב"א ולא הו"ל למעבדה מימרא באנפי נפשיה נ"י):
סי' מו כנגד הבינונית שתפול לו מצד אחר כדי שיטול:

פרק שני

סי' יד **תנן** החלונות מלמעלן ומלמטן ומכנגדן ארבע אמות ותאנא מלמטן שלא יעמוד ויראה נ"ב כן הוא ברי"ף:

פרק שלישי

סי' ז **והוה** ליה סהדי דההוא דזבנא ליה דר ביה חד יומא אמר ליה והא אית לי סהדי נ"ב מדברי הרא"ש הלאה נראה בעליל דלא גריס א"ל פלניא גזלנא הוא אך טוען המערער והא אית לי סהדי וכו' וכן כתב חא"ש אשר גי' הנ"י כגי' הרא"ש דלא א"ל פג"ה:
סי' כג לאורתא כתבה למר עוקבא בר חמא סי' כז סמוך לסה"ד אמר רבא הלכתא אין מחזיקין סי' לא והראב"ד ז"ל כתב נ"ב דיבר בפ"ע ע"כ דיבר ממחאה ועתה מדבר מהודאה:
והרמב"ן ז"ל הביא ראיה נ"ב לא קאי על הרמב"ן דלעיל דשם גבי מחאה וכאן אמר דהרמב"ן מביא ראיה דהודאה בפני עד אחד ואמר אתה עד הודאה היא ופליג על הראב"ד:
סי' לה מתני' שמכרת לי שנתת לי במתנה הרי זו חזקה אביך מכרה לי אביך נתנה לי במתנה הרי זו חזקה והבא מחמת ירושה אין צריך טענה ונ"ב כן הוא במשנה:
סי' מז והלא אם לא יאות הלוקח בטליתו של ראובן נ"ב כשיאמר הלוקח לא על בגד זה נתתי מעותי או ימצא בו מום ויבטל המקח (סמ"ע):
סי' נד פ"ח ד"ה שהרי חצר שאולה ושכורה קני לה והטור אה"ע ר"ס קל"ט:
סי' נ"ט הבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר:
סי' ס"ט סמוך לסוף הדיבור ואזיל איהו וההוא מן השוק:
סי' ע"ב פ"ח ד"ה אך יכול לבנות תחתיו וכבר תמה כן הטור סי' קנג למה לא הביאה נ"ב ע' בט"ז שם ס"ח שמתרץ את הרא"ש סי' ע"ז ר' אמי הוה ליה זיזא דהוה נפיק למבואה וההוא גברא נמי הוה ליה זיזא דהוה מפיק לרה"ר:

פרק רביעי

סי' א **ורב** יוסף אמר ברקא חלילא נ"ב הרא"ש הולך אחר גי' הרי"ף וכן בערוך הגי' ברקא:

פ"ח ד"ה אלא מתניתין דחלון המצרי כו' סה"ד ולצורי יש לו חזקה נ"ב והרשב"ם מדייק מדמסיים הפיסקא וכו' ש"מ דמהדר אסיפא דאי מהדר אחלון המצרי וכו' ל"ל:
סי' י"א גמ' ים טלפחיא עד סה"ד ואם אמר לו הוא וכל מה שבתוכו כולן מכורין אתו לקמיה דרב יוסף אמר להו תנינא בית הבד נ"ב הוא גי' הרי"ף:

פרק חמישי

סימן א **סה"ד** ולית הלכתא כוותייהו:
סי' ב אי משיך לה כל דהו אזלא ממילא וכן בעלי חיים ולהכי אין משיכה כל דהו דידהו חשיב משיכה ולא מהני בה (ש"ג):
אבל בשאר מטלטלין שמשיכתם מכח אדם המושכן משיכה כל דהו דידהו חשיב משיכה (ש"ג):
סי' ד' ומה שהקשה ר"ת על פי' רשב"ם האם מצות הן:
והימנה רב נחמן וא"ל רבא כמאן כרבי דאמר אותיות נקנות במסירה א"ל שאני הכא משום דאי בעי קלתיה:
סי' ה' המוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים ואי טעין המוכר ואומר לא ימצא:
סי' כד פ"ח ד"ה וקנה ומיתנא שלה י"ב טפחים. לכן נראה כפי' הטור נ"ב וכמוני איש בער לא ידע פי' הטור מה לי לאורך המיתנא ואף אם שם מיתנא הלא אורך הנפש מפסיק בין הקנה לתקרת המית ואם אורך הנפש בלבד ג' טפחים הלא די רווחא לקנה להגביה א"ע שלשה טפחים עד התקרה ובב"י אינו מביא רק אורך הקנה שצריך שיהיה ארכו י"ב טפחים והמיתנא י"ב וע"ז כתב דנראין דברי הטור ובש"ע מעתיק לשון הרמב"ם צריך להיות חוטי המאזנים שאוחז השוקל בידו תלוי באויר ג' טפחים ומאורך החוט אינו כותב ומיירי שהמאזנים קשורים בחוט אך שיהיה מן החוט עד הקנה אויר ג' טפחים:

פרק ששי

סי' ט **דלמא** הא דפליגי רבנן ואמרי הכא ביתר מכדי מדתו שנ"ב משום דאיירי בדרווקא:

פרק שביעי

סי' א **והלכתא** כרב הונא דתניא כוותיה פיחת שתות או הותיר שתות הר"י הו"א כשום הדיינין והגיע"ו נ"ב המלחמת מוחק ברי"ף הרי הוא גם גורס הגיעו:

פרק שמיני

סי' יא הגה"ה ד"ה **ומלוה** וגם הבעל יורשה אפילו משכנו בשעת הלואתו (ארץ צבי):
שם סוף הסי' הנ"ל הגה"ה ד"ה יצא עליהם שטר חוב. בכל מקום עד סה"ד קאי אדלעיל בריש הסי' ורבנן נמי הכתיב פי שנים ההיא למיתב ליה אחד מיצרא (ארץ צבי):

סי' כה שלח ליה האומר תטול אשתי כאחד מן הבנים:
סי' כט פ"ח ד"ה שהרי חותכה סה"ד ע' מ"ש בזה בפרק אלו טרפות סי' כז נ"ב וניחא ליה שם בפי' תוס' כאן. סי' לט פ"ח ד"ה נקל באשת איש עד סה"ד וכדפרישית נ"ב ע' רש"ל ד"ה נקל בא"א:

פרק תשיעי

סי' א הגה"ה ד"ה **כתב** ריב"ם עד סה"ד ורשב"ם פי' מזונות ופרנסת נשואין וקי"ל כוותיה נ"ב נראה שמפרש שרשב"ם חושב מה שיש לבנות על הבנים בנכסים מרובין והוא אמת וכהלכה שיש לבנות פרנסת נשואין כשינשאו לגוברין אבל הרשב"ם מסיים עד שתיבגרן אין זה זיווג עם פרנסת נשואין וכבר כתבתי אצל דברי הרשב"ם על הגליון בארוכה:
סי' ח פ"ח ד"ה ובני איתן עזריה ואלה בני בתיה נ"ב ע' רש"י שם:
סי' טז סמוך לסוף ה"ד הדרא בה איהי אפילו כישא:
סי' יח ואמר להן דומה לי שיש לי בן ועכשיו שאין לי בן נכסי לפלוני:
כמדומה שאשתי מעוברת עכשיו שאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני:
סי' כה אבל מתנת שכיב מרע למי שאינו יורש ואפילו גר נ"ב כצ"ל וע' תוס' ד"ה כל דאיתא בירושה וע' מ"מ פ"ט הל' ח' זכיה ומתנה:
סי' כו שייר קרקע כל שהוא כו' ושמעת מינה דשייר מידי נ"ב פרש"י אפילו כל שהוא אפילו מטלטלי סי' כ"ז עבדו דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא בכאן צ"ל הציון לפ"ח ד"ה שייר קרקע כל שהוא וכתב הפ"ח ע"ז פירשו הרשב"ם בדף דלעיל קמט ע"ב והקשה עליו רבינו ברפ"ק דגיטין סי' ז ע"ש:
סי' ל ואי לא קננהו לוקח ליקנינהו בעל:
שם אזל רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה בנכסי אזל רב עוקבא לקמיה דרב נחמן אוקמי' בנכסי:
שם בפירוש אמר שמואל בין לעצמו בין לאחר נ"ב ע"ז קאי הגה"ה ד"ה אבל בריא:
שם אתי אחוי לקמיה דרב נחמן אמרו ליה והא לא משך אמר להו דברי ש"מ ככתובין וכמסורין דמי:
סי' לא ש"מ שכתב כל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו מידו אם עמד חוזר בידוע שלא היה מצוה אלא:
סי' לב מתני' לא כתב בו ש"מ הוא אומר:
סי' לד הגה"ה ד"ה והפעוטות סמוך לסה"ד ושדי קשייתא בביתא דרבא:
סי' לו הגה"ה ד"ה וקונין בין לקטן בין לגדול אבל זאת הסוגיא משמע דליכא מאן דאמר דזכין בין לקטן בין לגדול נ"ב גי' ההגה"ה במשנה ר' יהושע אומר זכין לגדול ואין זכין

לקטן היפך מר"א נמצא לפי גי' זו שפיר קאמר אבל זאת הסוגיא משמע דליכא מ"ד דזכין לשניהם בין לגדול בין לקטן כי לר"א ולקטן זכין ולגדול לא ולר' יהושע לגדול זכין ולקטן לא (מצאתי):

שם בראי"ש לא תבעי לך דודאי קנה כי תיבעי לך אליבא דרבנן:

סי' מ' ואע"ג דאין הלכה כר' עקיבא אלא מחבירו ולא כנגד רבים נראה הכא:

פרק עשירי

סי' ב **אפילו** יש עדים שלא נוסף דבר זיוף נ"ב הוא לשון השב"ם והפ"ח הבין דבריו דקאי על מקום שני השיטין ובא בדחוקים אבל המ"מ לא כן הבין דבריו אלא מפרש דקאי על מאי דכתב למעלה וז"ל מלוה ולוה פ' כז הל' ד וכתבו המפרשים שאפילו באו עדים והעידו על מה שכתב למעלה ולא נוסף בו כלום אפ"ה פסול וכו' וכן כוונת הרא"ש וע' ב"י שמביא כ"כ המ"מ וביותר קשה על פי' פ"ח שהרי הרא"ש פסק לקמן שדוקא בא לפני ב"ד בלא מילוי אבל אם מילאהו קודם שבא לפני ב"ד כשר:

סי' ג סמוך לסה"ד רב יצחק בן אלעזר אמר סי' כט מט זמנין דמזבן:

מפיק לי לשטרא ואמר הדר זבינתה מינך:

ומכשרינן שטרי מאוחרין נ"ב בכאן צ"ל הכוכב להגה"ה ד"ה ואי מפיק:

סי' לב אמר רבא האי מאן דנקט שטרא בר מאה זוזי ואמר שויא ניהלי תרי בני חמשין חמשין לא משוינן ליה מ"ט עבדי רבנן:

סליקא לה מסכת בבא בתרא בעזרת קמא ובתרא:

מסכת סנהדרין

פרק ראשון

ע"ב שורה ה אלא בתוך מחנה ישראל הורו נ"ב אין פירושו בתוך מחנה ישראל דהא במחנה שכינה היו מקריבים אש זרה אלא פירושו בתוך שלשה פרסאות היו כמחנה ישראל סי' ז גרסינן בע"ז רבים חללים הפילה נ"ב דדריש הפילה לשון נפל שלא מלאו חדשיו ועצומים כל כו' דדריש ועצומים שעוצם עצמו מלידון ולהורות (רש"י):

סי' ח סמוך לסה"ד שנאמר אל תדכא עני בשער נ"ב פי' בשער הוא שער של ב"ד (ח"א):

סי' ט וכי בבוקר דנין וכל היום אין דנין נ"ב שלא יראה כסותרין דלעיל מביא מאמר רב ששת שיושבין בדין עד זמן סעודה וכאן מביא דרש ר' יאשיה וכי בבוקר דנין וכל היום אין דנין מוכח דהא דקאמר רב ששת עד מתי יושבין בדין הוא שלא ילכו ממקום הועד

אי איכא מאן דאית ליה דינא ליעול הוא עד סעודה היינו עד שעה ששית ואחר הסעודה אם יהיו נדרשים מבעל דין יתאספו כר' יאשיה שכל היום דנין וכן מסקנת הפוסקים: שם ולערבי של ציון נ"ב שלציון תיבה אחת והוא שם מקום סי' י ד"ה גרסינן. אמר ר' שמעון בן לקיש כל המעמיד דיין שאין הגון כאלו נטע אשירה בישראל שנאמר:

פרק שלישי

פ"ח אות [ב] **עיקר** דבריו של גאון:

אות [ג] המקחות נ"ב לפנינו בפתח:

[ה] ה"ג להכחיש העד העד ואותו [ח] סה"ד והוא בפרק המניח נ"ב מקור מקומו הוא כמצוין בפנים בפרק איזהו נשך ובהמניח מובא לענין קנסו גופן אטו שבחן:

[ל] דדוחק וכו' סה"ד דלא נחשדו ישראל על הזכור נ"ב ובפרט דהכא מיירי בנשכב ודאי אין יצרו תקפו כלל:

רא"ש סי' יד לא כהא דאיכרי דרב זביד חד גנב כיפא נ"ב בגמ' ואיתא חד גנב קבא והיינו קב:

פ"ח [צ] דאי ע"י חיוב מאי האי פו דקאמר או יתחייב שבועה וכו':

סי' כד הגה"ה העדים שאמרו סה"ד לא ידענא מה אדון ביה נ"ב ובכתובות דף פה אמר רב פפא כגון אבא מרי ברי דקים לי בגוויה מרענא שטרא אפומיה ולא אחייב בשבועה לבעל השטר ש"מ דקרוב לדיין פסול לעדות:

פ"ח [צ] רבא כד הוה חמי כו' אלא אינון יימרון את לא תימר וכתבו הטור ח"מ מ"מ אין טעם בדבר למה השמיט רבינו להא נ"ב ואנכי איש בער שפל אנשים עני בדעת זחלתי ואירא להשמיע קול איסתרי בלגינא כי בכתובות תלמודן דף פה איתא א"ל רבא לרב פפא אע"ג דאיכא מר עד אחד לאו כלום הוא הרי רבא דיינא לא המתין על הנטען אלא הוא טען בעדו שעד אחד לאו כלום הוא:

פרק רביעי

סי' ה **רב** חסדא אמר לא קשיא כאן שלא נשא ונתן ביד כאן שנשא ונתן ביד נ"ב בגמ' הגי' בהיפך כאן שנשא כאן שלא נשא ולכאורה נראה גי' הרא"ש נכון כי מהראוי להקדים במאי דמוקים מתני' דידן וגם היא שנויה בישועות למתני' דמביא לאתקפתא מבכורות שאינה עתה משלנו ושנויה בחכמה ורשמתי על גליון רי"ף מזה כ"כ סעד לגי' רש"י ופירושו במאמר ר' יוסף אשר כאן במומחה יותר נכון לומר דקאי על משנתנו מטעמים הנ"ל ומ"מ רב חסדא הדין ענין דמקדים נשא כגי' הגמ' והרי"ף כאן שנטל ונתן ביד דמקדים מאי דמוקים מתני' דבכורות כי האי אוקימתא לאו דיליה כי כבר מוקים שם

בבכורות אמר רב אילעי אמר רב כגון שנשא ונתן ביד ע"כ מאי דידוע ומקויים כבר מקדים וממילא מתניתין דהכא כשלא נשא ונתן:

פרק ששי

פ"ח אות [א] ד"ה וסקלוהו אע"ג דבגמ' וברי"ף גרס הכא נ"ב בספרי' שלנו גמ' רי"ף ורא"ש שוים סליק רבינו אשר ממסכ' סנהדרין:

מסכת מכות

פרק ראשון

סימן א **גמ'** כיצד שמין והוא מצפה שמא תמות בחייו ויירשנה ואם באו למכור לאחרים נ"ב ברא"ש נעתק דברי, רש"י שלא בדיוק ודברי רש"י באשר הוא שם סובלים לפרש דבריו כמו שכתבתי שם על הגליון כדי לתרץ קושית הפ"ח כי רבה היא סי' יא קרוב לסופו ירושלמי כתב כל נכסיו לשני בני אדם נ"ב כן הוא ברי"ף:

פרק שלישי

סי' ה **השורט** שריטה אחת מחוי רב ששת בי פירקי דרישא:

וחייב על הזקן שתים מכאן ושתים מכאן מחוי רב ששת בי פירקי דדיקנא כצ"ל כמו ברי"ף:

סי' ו הכותב כתובת קעקע קיעקע ולא כתב כתב ולא קיעקע במשניות ובמשנה בגמ' איתא להיפך כתב ולא קיעקע קיעקע ולא כתב והרא"ש הולך אחר גי' הרי"ף ר' שמעון בן יהודה משום ר"ש אומר כצ"ל וכן איתא במשניות ובמשנה בגמ' קי ברי"ף (ופשוט נשתבש ברא"ש) סליק:

מסכת שבועות

פרק ראשון

סימן יג **תנו** רבנן האדם בשבועה והא דתנן בפרק שני דנדרים (דף כז):

נודרים להרגין ולחרמין:

פ"ח ד"ה אם הידוע לאדם ומסיק ב"י סי' רל"ו דלפרש"י לענין חיוב:

פרק רביעי

סימן יב **כי** אתו לקמיה דרבא בר רב הונא אמר שלוף פוזמקך וקום בדינא נ"ב בגמ' שלופו פוזמקייכו וחותו לדינא וקשה לרא"ש אם שניהם שוין לבושין פוזמקאות למה

ישלופו ע"כ גורם בלשון יחיד שרק אחד מהם לבוש פוזמקאות ואמר ליה לבוש כמותי שלוף פוזמקך וכן גורס רש"י:

פרק ששי

פ"ח ד"ה פרש"י שזה תובע עד סה"ד נ"ב וזה לשון הר"נ "ואין אלו ראיות דמאי טענה תביעה כלומר שהוא תובע וזה כופר אבל לאו דוקא שיהא תובעו בברי" ע"כ:

שם ד"ה דלא חשיב מודה מקצת הטענה כו' סה"ד וצ"ע נ"ב ע"ש בש"כ ס"ק כ"ח ד"ה מיהו כל זה:

רא"ש סי' יג ואם אמר פרעתיך שלא בעדים יגבה המלוה חובו ואפילו שבועה אינו צריך (כן איתא בקיצור):

פרק שביעי

סימן ז **בסופו** פ"ח ד"ה כה"ג פטור פירוש ומשבועה:

סי' טו וטעמא דמלתא דאלם אלמוה רבנן:

סי' יז פ"ח ד"ה שעיכב משלו שתי כסף עד סוף הדבור נ"ב הרא"ש מעתיק לשון הרי"ף וכוונת הרי"ף יש לפרש שרק צריך כפירה שתי כסף ודברי הרא"ש מפורשין יותר מדברי הרי"ף שכוונתו רק שחושדו בשתי כסף וכן הוא לשון הרמב"ם ומשמע שחושדו ואין שום הודאה וכן הר"נ מביא בשם ה"ר יוסף הלוי שהוא רבו של הרמב"ם ותלמיד הרי"ף דבשבועת השותפין לא בעינן הודאה וכ"כ כותב הר"נ שכן דעת הרמב"ם ולשון הרא"ש כלשון הרמב"ם ע"כ ראוי לפרש ברא"ש כ"כ שחושדו בשתי כסף ואין צריך שום הודאה וכן יש לפרש דברי הרי"ף שהוא רבן של הר"י הלוי והרמב"ם דלא בעינן הודאה ודלא כפרש"י:

סי' יט חד בר נש אזל למידן קומי ר' זעירא וחייביה שבועה כו' אמר ליה ר' זעירא או הב ליה. והקשה רב אלפס ז"ל מירושלמי ותירץ דרבי יוסי פליג את"ק ורבי זעירא. סליקא לה מסכת שבועות:

מסכת עבודה זרה

פרק ראשון

סי' א **מ"מ** לא הוה ליה למימר אלא ללוות מהן אמאי ואבייי דדחי ליה התם נ"ב וכן ר"ל דאמר ליה לר"י נשיאה טול וזרקו וכו' היינו משום דכל היכא דאיכא למעבד תקנתא עבדינן אבל כל היכא דאיכא למיחש לאיבה שרי (ר"נ):

סי' יד גבי ארבא דטבעה בחשתא דאסור לזבוני לעובד כוכבים נ"ב משום חמץ שעבר עליו הפסח סי' ט"ז והא דתנן אין מוכרין להם בהמה גסה פרש"י נ"ב בתוס' איתא פי' הקונטרס ואפשר שאין זה רש"י כי הרשב"ם פי' בשם רש"י דלא כהקונטרס:
סי' יט תניא בתוספתא בד"א בעובד כוכבים שאינו מכירו נ"ב בתוספתא קאי על לא תתן להם מתנת חנם בד"א וכו' מובא בתוס':
פ"ח ד"ה כמוכרו לו הוא שאומר כן נ"ב פי' שנותן לו במתנה סי' כ"ב אבל משכירין להם ארוות ואוצרות ופונדקאות נ"ב כצ"ל כמו בתוספתא וכן מעתיק תוס' ע"כ צ"ל גם כאן ברא"ש כל שדות אשר אצל אוצרות צ"ל ארוות:

פרק שני

ס' ז **והאפיקורסין** מורידין ולא מעלין נ"ב תיבת אבל לא שייך כלל ובגמ' ליתא רק באמר מר וגם שם מחקתיו:
שני פעמים עילא צ"ל עילה וע' בגמ' שהבאתי ראי' מדניאל ו:
סי' ח אבל בחולה שאין בו סכנה אם ימיתהו מרע נפשיה:
פ"ח אע"פ שאינו רופא מומחה כדלקמן רב דימי אר"י נ"ב פי' שהרא"ש מביא הא דרב דימי לקמן אבל בגמ' הוא לעיל דף כז: סי' יא לפום גמרא דידן משמע שיהא אסור נ"ב מדמשני לקמן והך דשמעתין משום דמסתפר מן הנכרי שרי משמע דצ"ל הכא "שיהא מותר" וכן הוא בר"נ אבל בתוס' משמע דמשמעותא דהכא לאיסור סי' יג פ"ח ד"ה וכן בבוסר עד סה"ד נ"ב הלשון שבתוס' כט ע"ב שלא ינהג אותו המשנה דין יין נסך משמע כ"כ כפירושו:
ברא"ש הלכות גילוי רב לא הוה שתי נ"ב כן גי' ר"ח וריי"ף ובגמ' על שמואל אמרו כן:
ונהרדעי אמרי אפילו מכאן ואילך חיישינן משום גילוי נ"ב כן הוא בגמ' ולגי' הרא"ש והוא גירסת הריי"ף אין לתיבת אפילו התחברות עם דסמיך ליה אין בו משום יין נסך:
פ"ח ד"ה ניקורי תאנים וכו' וכן משמע הא דקאמר לעיל כמאן כי האי תנא נ"ב כבר כתבתי בעז"ה פי' יפה על הא דקאמר כמאן כי האי תנא ומתורץ הכל על נכון:
סי' יד האידנא מ"ט לא מותבינן חמרא גבי עובד כוכבים חיישינן לשיכא:
נוד בדסקייא וצייר וחתימת פיה למטה כי צייר הוא החתימה:
סמוך לסה"ס וי"א דשאני הכא פי' האי דהשולח חבית דקתני אם מכיר חותמו משמע שהשולח שעשה החותם הלך אח"כ למקום ששלח שם אם מכיר מותר אבל שעשה החותם הוא בעצמו לא הכירו איכא ריעותא אבל כשמשלח אינו לשם וליכא ריעותא

אע"פ שהמקבל החביות אינו יודע החותם ואינו מכירו כלל לא חיישינן לזיופא וכן הוא בתוס' שם בסד"ה השולח:

פ"ח ד"ה דשמעתי' גרסינן ור"ל דרבא:

ד"ה ה"ג וצייר וחתים הוי נ"ב תלמיד טועה הכניס האי וחתים כי ידוע שהרא"ש הולך אחר לשון הרי"ף והרי"ף זרקו וכן נכון למוחקו גם בגמ' וז"ל הרמב"ם הפך פי הנוד לתוכו וצר עליו ה"ז חותם בתוך חותם ויש במשמעות לשונו הני תרתי א' נוד בדסקיא חתימת פיו למטה ב' וכי כייף פומי' לגו:

ד"ה לא קיימא אברייתא. דבכה"ג שייך מפתח לא ה"ל לר"י להצריך חב"ח:

ד"ה אלמא בחותם לבד שרי אבל הר"נ כתב כגון שהיה מפתח בידם של בית ר' מיתוקמא:

ד"ה לאותו ששולחים לו וכו' אבל כשמשלח לאחר וכו' סי' כא ברא"ש ת"ר נודות (וקנקנים) מוקף נ"ב האי וקנקנים בכדי מחקו כי הרא"ש עירב שתי הברייתות ותני להו בחדא כי לשונם שוה בהא גרודים חדשים ישנים מזופפין:

סי' כז פת מהלכות של עמעום נ"ב פערזעהן בלשון אשכנז ע' ערוך:

סי' לב ומגיסה בה עד שתבוא מבית המרחץ או מן השוק נ"ב כבר כתבתי על הגליון בהרי"ף שגירסתו יותר נכון במצות שהנשי' זהירות בהם שוק ומרחץ כי במרחץ טובלת לנדתה ובשוק לוקחת קמח להפריש חלה לוקחת נרות להדלקה אבל בהכנ"ס אינו מעיקר מצות האשה לזהירות אבל ישראל קדושים ולא יניחו עובד כוכבים אצל הכירה והמה יצאו לדבר הרשות:

סי' לד ומחמין של עובדי כוכבים נ"ב פי' מהאי דכוסף של נכרי שהוחמו חמין וע"ז שייך שפיר מה שכתב דשאני התם שפוגם אפילו הוא בעין פי' אפילו האיסור נבלה הוא בעין פוגם בכוסף:

פ"ח ד"ה ועוד שהיו רבותיו של ר"י. וע' בפרק בתרא סי' כ"ח גבי פלוגתא:

ד"ה ה"ג והני מילי קפריסין:

ד"ה וכוסף. אבל בכוסף תנאי בתרי ברייתא פליגי בה:

סי' מג ש"מ דסימני עוברי דגים דאורייתא:

פ"ח ד"ה אבל שלוקים אסורים עד סה"ד נ"ב ורש"י מפרש קפריסין קפליטות מבושלים:

פרק שלישי

פ"ח ד"ה **אמר** שמואל כתב הר"נ משום דטעמא דשמואל נ"ב וכן כתב בעל המאור וכן כתב הגהת אשר"י כאן אלא בשינוי לשון מעט בא"ד אבל לפר"ת נ"ב מכאן עד סה"ד שייך לסעיף [א] המתחיל בעומדין על פתח וכו' ד"ה ובעל קרי פירשתיו בתי"ט נ"ב

פירושו שם אינו מובחר כי הדבר רחוק המציאות ולא יאמר לעובד כוכבים כזאת ולדעתי שבעלי קריין נכנסים שם לרחוץ הקרי הדבוק על בשרם ואמנקרותא גם ארמאי קפדי כדאיתא לעיל דף ל:

פרק רביעי

סי' א **משכבן** הכומר או מכרן נ"ב האי או מחק המוחק ואין נחוץ למוחקו כי נוכל לקיימו ולהוסיף וכצ"ל משכיבן הכומר משכנן או מכרן או נתנן לישראל ולקמן צ"ל וכיון שכיבן העובד כוכבים לצורך עצמו דמכרן וכו' אין לך ביטול גדול מזה שהרי מוכח שלא כיבן להדליקן עוד הפעם לפני ע"ז אלא לצורך עצמו כדי למשכנן או למכרן או ליתנם לישראל כמו שעשה והכיבוי הוא ביטול. סי' ב גמ' וכי מאחר שלא חסרה במאי בטלה:

מפני מה אינו מבטלה אמרו להן:

אמרו להן הם א"כ:

אמרו להם אף אנו:

סי' ה אבל אם לא כוון למדידה אסור כהושיט בו ידו. ה"פ והא קנגע ביין שבנטלא שהוא מלא על כל גדותיו (כן איתא בתוס'):

ומחמת שראו כתוב בדיקלא לאיתויי לוליבא חשבו לומר. פ"ח ד"ה דיין שבגיגית השמיט תיבת שבגיגית נ"ב גם הב"ח מוחקו. ד"ה וה"ג רב אלפס וכ"כ הר"נ ובס' הרי"ף שבידינו גורס כגי' רש"י נ"ב וכבר הקיפו שם ברישא דלולבא מפני עדותו של הר"נ. סי' יט הלכך נראה לר"ת דמיירי רישא במפתח וחותם. ת"ר אחד הלוקח ואחד השוכר בית בחצירו של עובד כוכבים ומלאהו יין. ור"ת אסר לדרוך עם העובד כוכבים לפי משנה אחרונה אפילו גת פקוקה ומליאה. פ"ח ד"ה חמרא דישראל וגי' רי"ף דישראל ועובד כוכבים נ"ב לפנינו ליתא כאן ברי"ף ועובד כוכבים רק לקמן דף ע דאיתא התם ההוא חמרא דישראל דהוה יתיב בביתא מובא ברא"ש פ"ה סי' טו:

פרק חמישי

סי' ה **ואין** מפקידין אצלו דחיישינן לחלופי נ"ב לחלופי פי' הר"נ כתבתי על הגליון בגמ'. סי' יט דבפומבדיתא שכיחי גנבי ורמאי נ"ב פום בדיתא פיהם דיבר שוא (סימן). פ"ח ד"ה ועובד כוכבים מסובין ה"ל למינקט ועובד כוכבים כמו ברישא נ"ב כפי שמעתיק בד"ה לשון הרא"ש אינם מובנים דבריו אבל באמת הלא איתא ברא"ש ועובדי כוכבים וכצ"ל בפ"ח ועובדי כוכבים. סי' כג לדידך מזבנינא לה וקנה ממנו. הגה"ה ד"ה משפך אפילו דרך בה עובד כוכבים אין צריך ניגוב אלא בהדחה בעלמא סגי. ומפתח האוצר

מצאו במקומו. ד"ה פרש"י לענין עירוב מקואות ואף לר' יהודה לא מהני אלא מכח גוד אחית:
פח ד"ה למאן דמתני לה אמתני' סה"ד והתוספות לא כתבו לזו הקושיא נ"ב ואפשר לומר דמה שכתבו דא"כ ה"ל לפרש פי' דא"כ פירוש ר"י בעצמו דלא כרבין ורשב"י וה"ל לפרש ביתר ביאור:
סימן לה פ"ח ד"ה דלאו כזביני כיון שחזר ופדאו נ"ב ע' מהרש"א תוס' ד"ה אי משום דף עה ע"ב: סליקא לה מסכת ע"ז:

מסכת מנחות

פסקי תוספות

קי"ח **פר"ת** המאחרין בשבת אחר סעודה שלישית או מאחרין עד חשיכה (נ"ב פי' בערב שבת) וקורין ומתפללין עד סה"ד נ"ב אינו מראה מקומו בתוס' וגם אין שם באותו עמוד דברי ר"ת הללו בתוס' ונ"ל להסמיך על דברי תוס' ד"ה ר' יעקב אומר וכו' כי שם איתא בגמ' ועד מתי מניחן עד שתשקע החמה ר' יעקב אומר עד שתכלה רגל מן השוק וחכ"א עד זמן שינה וכתבו תוס' על זה ר' יעקב וחכמים ס"ל דלילה זמן תפלין ש"מ דס"ל לתוס' שמששקעה החמה הוי לילה וקשה להו לבעלי תוס' על ר' יעקב וחכמים דלמה פליגי על ת"ק הלא הת"ק אומר מניחן עד הלילה ואיך מאחרין המה יותר ע"כ מפרשי תוס' דר' יעקב וחכמים ס"ל דאפילו לילה ממש זמן תפלין ואפילו כל הלילה זמן תפלין אלא חיישינן שמא יישן בהם וע"ז היה לפני הפסקי תוס' דברי ר"ת שמביא כיון דלדברי הכל שקיעת החמה הוא לילה וי"ב שעות היום יחשב מעמוד השחר עד צאת הכוכבים ומשקיעת החמה עד צאת הכוכבים הוא ערך שעה משעות זמניות והוא אחד מי"ב שעות זמניות שביום ופלג המנחה הוא עוד שעה ורביע קודם השקיעה לר"ת ע"כ פר"ת שמתחלת שעה י"א זמן ערבית וכן כתבו תוס' בשם ר"ת ריש ברכות דף ב ד"ה מאימתי דזמן תפלת מנחה עד פלג מנחה ומיד כשיכלה זמן המנחה הוא זמן ערבית:
רא"ש הלכות ציצית סי' יב אמר רב הונא ארבע בתוך שלש ומשולשת ארבע ורבי יהודה אמר שלש בתוך ג ומשולשת ג':

מסכת בכורות

פרק רביעי

מעדני יו"ט ד"ה **דקתני** מפני המשתנין ואי טעמא דר"מ משום קנסא ה"ל למיתני:

פרק שמיני

רא"ש סי' ב ומר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר:

מסכת חולין

פרק ראשון

רא"ש סי' יד מעדני יום טוב ד"ה דאינו מומחין לא שכיח דנהי דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן מ"מ מיעוטא דאין מומחין שכיח טובא. דבדי חמודות ד"ה ואי לא בדיק הסכין כו' ואם לא עשאן פסול אפי' דיעבד ומדקאמרי דאי לא עשאם משמע דהבדיקה. רא"ש סי' כד מעדני יום טוב ד"ה ותמיהני למה לא הביא רב אלפס ז"ל הך דרבינא כו' סמוך לסה"ד ולי נראה דמש"ה פסק כלישנא קמא לפי שהוא סתמא דגמרא נ"ב וגם רב אשי סבר כלישנא קמא ע' רש"י ורש"א ורש"ל. סי' כה דברי חמודות ד"ה השוחט מן הצדדים שחיטתו כשרה שמא תשבר מפרקת קודם שחיטת הסימנים נ"ב וגם איכא צער בעלי חיים:

פרק שני

רא"ש סי' י דברי חמודות ד"ה פסולה דיותר יש לתלות ולומר דנשמטה מחיי העוף ע"י שאנסה עצמה. סי' יא מעיו"ט ד"ה וממתין לה עד שתצא נפשה בפ"ג דביצה סי' ד לענין בהמה מסוכנת:

פרק שלישי

מעיו"ט סי' ג ד"ה לספק דרוסה דאף ודאי דרוסה יש לו בדיקה. סי' יא מעיו"ט ד"ה חייתא דמתנח כו' סמוך לסה"ד לפי שסובר דסימנא דרשב"נ לאו להכי אתא למיתב סימנא אלא דהלכתא כלישנא בתרא וכדפרישית:

סי' טז ברא"ש וה"מ מגואי אבל מגבה אפילו כטרפא דאסא:

סי' כב דברי חמודות ד"ה אמר רב נחמן ריאה הסמוכה לדופן אין חוששין לה שאם כל גג האומה מהשלמת האונות ולמעלה דבוק בשדרה כו':

סי' לב דברי חמודות ד"ה והר"ר יונה ז"ל כתב דברובו אבל הר"נ פי' ג"כ לעיל ברובו לא מתסר אא"כ ניקב רובו:

סי' לד דברי חמודות ד"ה קורט דם כיון שהעלתה חלודה יש הוכחה דזה ימים עברה שני הצדדים:

א"נ האי חלודה אם נמצאת סביבות פי הנקב:

סי' לט מעיו"ט ד"ה אינו דורס עיין בד"ח סוף סעיף רטו:

סי' מב ד"ח ד"ה ניטל לחי התחתון והלשון אצל המפצל של לחי התחתון רחוק הרבה מתוך הצואר שבתוכו הסימנים:
ד"ה עד דמיעכול עכולי אמנם אם מצאה שמוטה לאחר שחיטה ואין ידוע אם בשעת שחיטה או לאחר שחיטה כשרה דודאי בשעה מועטת:
סי' מו ד"ה בידי שמים והכי קי"ל ע"כ נ"ב ע' לחם משנה פ"ח הל' ט:
סי' מט רא"ש ירוקין פסולין. ויש לברר ספיקא זו מהא דאמר ריב"ל כבד שהוריקה:
ורואין אנו אותם שלא נשתנו ומאחר ששלטה:
סי' ד"ח ד"ה שמוטת ירך בבהמה טריפה ומכיון שלא הזכירו חכמים פיסול דשף מדוכתיה ואיעכול ניביה אלא סי' נה ד"ה כשרה והא דאמר לעיל דף כט במוקצה לעבודת כוכבים דנעשה מוקצה הוא דאסור אבל כשיאכלוה כרשיני עבודת כוכבים דלאו מוקצה הוא לא אלא תנא:
סי' נח מעיו"ט ד"ה משום דתלת סימנים הדרי בי"ט עופות כו' בגמ' דף סג מסקינן דכ' כתיבי בפרשת ויקרא כתיב בהו למינה למינו למינהו למינה הרי כאן כ"ד:
סי' נט מעדיו"ט ד"ה אמר אמימר הלכתא סמוך לסה"ד עכ"ל הר"ן נ"ב לפי שיטת הרמבר"י לא זכיתי להבין שאלת רב אשי ותשובת אמימר. סי' סא מעדיו"ט ד"ה לוקחים ביצים בכל מקום אלא לפי שהרמב"ם לא כתב מן הכותים נ"ב בתוספתא מקור הברייתא זאת ואין שם השתי תיבות מן הכותים. סי' סב מעדיו"ט ד"ה פירש בערוך כגון שהכה את התרנגולת כו' ועוד דבתוספתא תני להו בתרתי דתני ביצים טהורות ששלקן כו' והדר תני גיעולי ביצים וכו'. סי' סח ד"ח לא לישפי אינש שיכרא כו' שמצויין בהם תולעים ומכאן למד הרמב"ם שאם לא סננן שרי שהרי אין לחוש שפירשו:
מעי"ט ד"ה ופירשו התוספות כו' ולא פליגי במידי אמאי תני טעמא דמרבה בורות שיחין ומערות להתירא לפי שהם עצורים:

פרק רביעי

מעיו"ט סי' ה ד"ה ונראה דאית ליה שפיר הא דרבא וכו' כיון דהחצי הגוף של ולד הבא מכח אביו (ב"ח) לא נשחט כלל ע"כ נ"ב אמת כי החצי הגוף הבא מכח אביו לא נשחט כלל אבל אחר שהחצי הזאת מותר בלא שחיטה והחצי הצריך שחיטה שוחט שייך מאד להתיר כולה ע"כ מסביר לנו רש"י בטוב טעם הלא אינו מותר בלא שחיטה החצי רק מפני שנשחטה כבר ע"י אם אם אביו ועתה בא לשחוט החצי השנית לא מצטרפין מפני השהייה שהיה ביניהם ודברי רש"י אינם מגומגמים אבל המה שרירים וקיימים:

ד"ח (נשמט וצ"ל קודם הפרק ד) ד"ח ד"ה גרסינן בגמ' בעי רבא כרכתו בסיב כו' מי מקדש בהא יציאה אחרונה או לא הדביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו ק נפטרה בהמה האחרת מן הבכורה או לא עכ"ל רש"י:

ותו גרס בגמ' בעי מר בר רב אשי נעקרו כותלי הרחם ותלו ליה בצואריה מאי:

(ע"כ ההשמטה). סי' ו ד"ח ד"ה כל מעשה דתמיה מדכר כו'. שרב שרירא גאון אבי רב האי גאון שהיו לו שני בני פקועות. סי' ז מתני הכי אמר רב יהודה אמר רב אמר רבי חייא למטה למטה מן הארכובה ומצומת הגידין למעלה למעלה מן הארכובה ומצומת הגידין וכן שניטל:

מעיו"ט ד"ה הא בארכובה עצמה טרפה וראיתי לרבינו אבי העזרי שכתב בספרו וז"ל בין פרק התחתון לאמצעי יש עצם קטן ונקרא קופץ התחתון ובלשון משנה בבכורות ערקוב (וע' תי"ט) והיינו ארכובה:

סי' ח נשבר העצם וכו' פרש"י רוב עוביו שלא יצא רוב עובי השבירה לחוץ אלא מיעוט העצם נגלה ורובו נכסה רוב הקיפו (וע"ש):

ד"ח ד"ה אבר אסור. והשיב דהיינו ספיקא דידי נחתכו רגליה בין הפרקים ולא נתפרק לחוד לא גרע:

פרק חמישי

סי' ה **ת"ש** ושנים הנותרים אסור לשוחטן כו' וצריך לחלק ולומר דדוקא בדבר איסור החמירו אבל הכא נ"ב וכן מחלק נמי הים של שלמה:

שם ברא"ש ומה שהוא נחפז לקנות לפי שביו"ט לא יוכל לקנות ואפשר שהתנא קמא לא דבר בפירוש במוכר בעי"ט דוקא נ"ב ולענ"ד נוכל לפרש דברי ת"ק במוכר בעי"ט דוקא וגם ר' יהודה בא לפרש דוקא דברי ת"ק ובכל זאת נצא ממצר פי' הרמב"ם ונעמוד במרחב בפי' רש"י כי זאת מובן אשר בשעה שמוכר הראשונה אינו צריך להודיע כי מה יודיע ונמצא קאי דברי הת"ק שבשעה שמוכר השניה צריך להודיע ללוקח היינו כשמכר השניה בארבעה עיו"ט הללו אז צריך להודיע ללוקח שכבר מכר הראשונה ויכול להיות מתי שמכרה לראשונה אם היום או אתמול או שלשום תמיד צריך להודיעו בשעה שמוכר השנית בעיו"ט שכבר מכר הראשונה וע"ז בא ר' יהודה לפרש שההודעה תלוי ג"כ בזמן מכירת הראשונה אם מכרה גם כן באותו יום אז צריך להודיעו ללוקח השניה אבל אם מכר לראשונה אתמול אינו צריך להודיע ללוקח השניה ממכירת הראשונה כלל:

פרק ששי

סי' י (אמר רב נחמן בר יצחק ושלשתן מקרא אחד דרשו) מאי דליתא בגמ' ורי"ף הקפתי ובמקומו איתא במאי קמיפלגי. ד"ח ד"ה לאפוקי עפר המדבר מדאמרינן בס"פ אלו עוברין דמתונתא (לאו) בר זריעה הוא ע"ש דף מז: בגמ' וע' בב"י והגהת מהרל"ח:

פרק שביעי

מעיו"ט סי' ז ד"ה לפי שהקרום מפסיק כו' תמה אני גדולה מזו שהקדרה מפסיק והוא עצם הגלגולת נ"ב וענ"ד איני מבין שמתהלל בגדולה מזו עם העצם שהוא הפסק אמיץ וחזק יותר מהקרום א"כ אין ראייתו של הרא"ש מרישא לחוטין שביד ראיה כלל כי בראש מפסיק העצם ע"כ רישא גופיה שרי אבל בחוטין שביד שהוא רק קרום עב ולא עצם שיפסיק ע"כ נ"ל כי העצם אינו מקיף כל המוח כמו הקרום ע"כ מדויק לשון הרא"ש לפי שהקרום וגם הר"נ קורא להקרום קדרה שהמוח אינו נראה חוץ ממנו כאלו מונח בקדרה וע"כ אידך בישרא שרי ומה שכתב הר"נ ד"ה רישא בכיבשא ויש לחוש למוח שבתוכו וכו' מפני עצם הקדירה היינו לאסור המוח שבתוך הקדירה כשמניח רישא בכבשא אצדדין ושם ישנו לעצם המוח והדם מקוו קוו לשם ומפסיק העצם:

סי' ח ד"ח ד"ה ונראה דמדאורייתא כו' חדא דחלב אמר רחמנא כו' אבל הרמב"ם אסר להו משום דם נ"ב תמה אני הלא לשון הרא"ש כלשון הגמ' ועל פרש"י כתב המגיד ואין לשון הגמ' מתיישב לזה וכן אין מתיישב לשון הרא"ש כרש"י כי מתחלה אומר חוטין שבעוקץ אסורין ואח"כ חמשה חוטי איכא בכפלי ואם הן הם חוטין שבעוקץ היה לו לומר וחמשה חוטי איכא בו ואם כן אם גם לשון הרא"ש אינו מתיישב כפרש"י הלא יש לאל ידינו לפרש בו כפי' הרמב"ם שחוטי העוקץ הוא דבר בעצמו והוא אסור משום דמא וחמשה חוטי איכא בכפלי הוא דבר בפני עצמו ואסור משום חלב וגם ראשית הלשון בד"ח מגומגם מאד שמציין דבריו על ד"ה ונראה דמדאורייתא שקאי על החמשה חוטין שבכפלי ועל זה אומר אבל הרמב"ם אסר להו משום דם ובאמת גם הרמב"ם אסר להו משום חלב רק חוטין שבעוקץ אוסר משום דם ועל חוטין שבעוקץ היה לו לד"ח לציין דבריו ולומר אבל הרמב"ם אוסר אותן משום דם:

מעי"ט ד"ה תלתא משום תרבא ואין חייבין עליהן כמו בחוטי העוקץ דלעיל יב"י: ד"ה דידא ודלועא משום דמא ולפיכך כיון שהדם נקרש אין האש מוציאו אלא בחתיכה אבל שני חוטין הללו:

סי' יב האי אומצא דאסמיק הוא נחליי אסור פרש"י מוהל היוצא ממנו כשחתכו ולא גרסינן הוא ולא נהירא דהיכי דמי נ"ב הן הם דברי ר"י בתוס' ד"ה אסמיק פסחים עד ע"ב ע"ש ותבין בטוב דברי הרא"ש כי הלשון משונה מעט בכאן מבשם:

סי' טו ד"ח ד"ה ובלבד שיסיר הטלפים כו'. דהתם המקום דחוק מלצאת אבל רגלים מונחים דרך ארכן:

ד"ה שנמצא אחריו חלב כו' חלב אמרה תורה ולא חוטין ואי היו החוטין בכלל היו אומרים בגמ' כן לרבותא כצ"ל (מ"מ):

סי' יז סמוך לסוף הסימן דכשרה היא אבל חתוכה היא כדרך שישראל חותכה אחר חטיטת הגיד נ"ב בכאן שייך הגה"ה מן אע"ג עד סופו:

סי' כה מעי"ט ד"ה מדפריך נפל לקדירה כו' והא דלא דייק ממאי דפריך עלה נפל לקדירה כו':

סי' כז ד"ח ציון (קיח) סמוך לסופו ואם אינו יכול לבררו מותר רק בשרץ אסור כדלקמן

סי' לה סעיף קמט:

סי' לו ד"ח ד"ה כיון שאחר תיקונה ובישולה וכתב מהרא"י וכן נוהגין וטעמא משום שמחוסר מעשה גדול נ"ב ע' ש"כ סי' קא ס"ק ז:

סי' לז ודוקא גיד וחתיכה דהתם התערובות השני מותר משום ספק ספיקא דאימר איתא לאיסורא בתערובות הראשון:

ואת"ל דלא נפיל דאיסורא כיון דלא אכיל כולן כאחד נ"ב כלומר שלא נהנה מהטבעות כולן כאחד ולא הקריב כל הראשים כאחד ותימא על המעי"ט שכאן לא פירש כלום ונטר עד לקמן בסמוך על לשון הרא"ש "שיאכלם" מפרש בסעיף [ג]:

ברא"ש שם ומדרבי שמעון נשמע לרבנן בשאר איסורים דלא בעו הרמה נ"ב לכל הדחק הזה צריך רק לפי' הר"ש ע"פ הירושלמי וגם על פי התוספתא לפי' הר"ש אבל לפי' הרמב"ם המשנה ע"פ התוספתא לפי' הרמב"ם רבנן אסרי רק בלא ידע בה תחלה וכשנודע לו הנפילה מתירים ור"ש תמיד להיתר אף בלא ידע בה ופלוגתייהו כדבעי למימר בגמ' שבת קמב ע"א מרווח לנו שהראי' ממשנה פ"ה דתרומות מרבנן שהמה מחלקים בין קודם ידיעה לאחר ידיעה והרמב"ם פוסק כמותם ואעתיק לכל מעיין מה שכתב על גליון הרמב"ם תרומות פ' י"ג הל' ו ד"ה סאה תרומה וע' שם לשון הרמב"ם ולשון הראב"ד כי הם תמצא בכל אתר ואתר ולא אעתיק רק מה שיצא מעטי הראב"ד על הל' ראשית דע קורא נעים כי טעות סופר נמצא כאן כי מתחיל ואומר בההוא פירקא והוא תוספתא פרק חמישי שם הפלוגתא של ת"ק ור' שמעון ואח"כ מסיים בפ"ז

דתרומות תוספתא אשר שם לא נמצא כלל אלו ענינים אבל גדולה מזאת מצאתי אשר גם בתוספתא פ' חמישי לא נמצא כזאת סאה תרומה שנפלה למאתים רק סאה ערלה שנפלה למאתים ידע בה ואח"כ נפלה אחרת הרי זו מותרת והוא סתם תוספתא והוא הת"ק של ר"ש דלעיל מיניה וראיה גדולה לפסק הרמב"ם כשם שערלה שדינו במאתים אם ידע בה ואח"כ נפלה אחרת מותרת כן בתרומה שדינו במאה אם נפלה סאה תרומה למאה אם ידע בה ונפלה אחרת מותרת והרמב"ם מפרש שדברי ר"א בר"ש מדמתחיל בד"א שאסור בזמן שלא ידע הלא קאי על ת"ק שאוסר הוא רק בלא ידע אבל בידע מותר ור"ש מתיר אף בלא ידע ופלוגתייהו מפורש שבת קמב וכן תמצא מפורש בפי' המשניות להרמב"ם שמפרש כן וסובר שהתוספתא חולק עם הירושלמי והרמב"ם פוסק כת"ק ורב גובריה שפוסק כחכמים וכן כותב בפי' המשנה ואין הלכה כר' שמעון ונראה, בעליל כי לפני הראב"ד היה תוספתא מוטעת סאה תרומה שנפלה למאתים כי מה ענין מאתים לתרומה אבל בתוספתא שלפנינו איתא ערלה והוא אמיתית. ועתה אעתיק לך גם מה שכתבתי על המשנה ח פרק ה תרומות ע"ש בר"ש עד סוף המשנה ניתי תוספתא ונחזי והנה המשנה הזאת כמו כאן מביא כ"כ התוספתא ומסיים בה עוד כמו שמעתיק הר"ש אמר ר' אלעזר בר"ש בד"א בזמן דלא ידע בה וכל בר בי רב דחד יומא יודע פירושו בד"א שאסור בזמן דלא ידע בה ואח"כ נפלה אבל אם ידע בה ואח"כ נפלה אחרת הרי זו מותרת שכבר היה לה להעלות ומה שמסיים הר"ש וח"א וכו' אין שם בהתוספתא ונראה בעליל מדמתחיל ר"א בר"ש באיסור קאי על הח"ק מה שאוסר הת"ק רק בלא ידע בה וגם בזה מתיר ר"ש ופלוגתייהו מפורש שבת קמ"ב דת"ק סבר אע"ג דנפלו בזה אחר זה כמאן דנפל בב"א דמי (כיון דלא ידע בה) והא לחמשין נפלה והא לחמשין נפלה ור"ש סבר קמייתא בטל במאה והא תבטל במאה וחד וכן מפרש הרמב"ם התוספתא וכן מפרש בפי' המשנה ומסיים ואין הלכה כר' שמעון וכן פוסק בהלכות כת"ק לחלק בין ידע ללא ידע ועוד ראיה גדולה להרמב"ם שמפרש שהת"ק מחלק בין ידע ללא ידע בה לפי התוספתא כי סמוך לזה המשנה שבתוספתא מביא התוספתא עוד בסתם. סאה ערלה שנפלה למאתים ידע בה ואח"כ נפלה אחרת הרי זו מותרת לפחות מכן הרי זו אסורה והוא סתם תוספתא והוא דברי חכמים בהם ת"ק של ר' שמעון וכשם שערלה שדינו במאתים מחלק בין ידע בה ללא ידע בה כן מחלק בתרומה שדינו במאה בין ידע בה ללא ידע בה וחולק התוספתא על הירושלמי ופוסק הרמב"ם מהתוספתא נגד הירושלמי וכחכמים נגד ר"ש ולפני הראב"ד היה תוספתא מוטעת שכתב שם סאה תרומה שנפלה למאתים ע"כ מקשה על הרמב"ם מה שמקשה ע"ש אבל התוספתא שלפנינו הגירסא

סאה ערלה למאתים ולפי זה לא די שלא קשה על הרמב"ם אך גם ראיה לפירושו בהמשנה ולפסק הלכה שלו כמו שכתבנו ברוך א' ה' ל' ח'. והנה מבואר כי שתי דעות בפי' ראב"ש בתוספתא אחת פי' הרא"ש והר"ש ע"פ הירושלמי שראב"ש מפרש דברי ר' שמעון שמתיר רק בידע וחכמים אוסרין אף בידע והשנית פי' הרמב"ם שאינו הולך אחר הירושלמי ואומר שר"א בר"ש מפרש דברי חכמים שחכמים אוסרין רק בלא ידע ור"ש מתיר אף בלא ידע והבאתי ראיה לרמב"ם מלשון ראבר"ש שמתחיל בד"א בלא ידע משמע שקאי על החכמים ורציתי להביא עוד ראיה מדאיתא שם בתוספתא אצל ערלה במאתים בידע מותר ובלא ידע אסור ש"מ שהם דברי חכמים וכערלה למאתים כן תרומה למאה. והראה לי נכדי הרב הגאון בק"ק קנישין מוהר"ד פא אנס נ"י לדעת לחלק בין ערלה לתרומה שתרומה צריך להרים מה שאין כן ערלה אבל עוד דעה ג' והוא הראב"ד אשר החכמים אוסרין בין לא ידע בין ידע ור"ש מתיר בשתיהן וראבר"ש מכריע ומדבר בעד עצמו ומחלק בין לא ידע לידע ופוסק כחכמים לאיסור בין ידע או לא והאחרונים הולכים אחריו להלכה ולמעשה כהיום הזה:

ברא"ש כדתנן בפ"ה דתרומות ההיא דסאה של תרומה שנפלה למאה שהבאתי לעיל ואף ר' שמעון שמתיר נ"ב גם זאת הוא רק לפי' הירושלמי אבל לפי' הגמ' בבלי שבת קמב ע"א ור"ש סבר קמייתא בטיל במאה והא תיבטל במאה וחד הרי ר"ש מצטרף הראשון שנפל למאה של היתר ונעשה מאה וחד של היתר ויכול להיות שכן הדין אף באיסור דלא בעי הרמה לר"ש אבל די לנו ראיה מחכמים שהרמב"ם פסק כותייהו:

סי' לח אלא אתא לאשמועינן דאע"ג דרב סבר דמין במינו בכל שהו דוקא בשנתנה בו טעם של איסור אז מיקריא:

ד"ח ד"ה א"צ ששים אלא כנגד הכזית. ומה שכתב הב"י שמתשובה דכ"ט זיתים כו' שהעתקתי בסעיף קפב הכריח:

פרק שמיני

סי' ה ד"ח ד"ה **גבינה** מותר לאכול בשר. אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפי לגבי אינון דלעילא נ"ב גדי מקולס ונצלה בעורו לקטרג למעלה לפני מדת הדין זה הפירוש מן דרך אמת אשר על הזוהר והוא אומר על או בשעתא ס"א לא גריס מן או עד חדא ולא ידעתי חדא ראשון או שני:

בא"ד לית לן למשבק מימרא או ברייתא מפורשת הקבועה בגמ' שלנו מפני ספר הזהר נ"ב גם בזוהר לא נמצא איסור על עוף אחר גבינה כי הלא ר' ייסא שרי לאכלן יחד

וע"ז אמר לו ר"ש אסור לך אבל לא זה אחר זה גם לפי הס"א שהביא הדרך אמת דלא גרסי מן או עד חדא ואולי עד חדא תניינא הלא אינו מחמיר הזוהר כלל אפילו בבשרא דתורא כי רק האי מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא לפי ס"א שאין בהם יותר וכן משמע מזוהר שם וז"ל תאנא במה זכו ד' ח' מ' וע' דאשתזבו מאינון נסיוני אלא בגין דלא אשתאשו במיכליהון אר"י כתיב וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו' ותאנא בסתימא דמתניתין מיכלא דההוא רשע בישרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא בר מיכלן אחרנין ודא סליק ליה בפתורי' בכל יומא ודניאל דאסתמר מהאי כד רמו יתיה לגובא דאריותא אשתלי בצולמי' דמאריה ולא שני צולמיה לצולמא אחרא ועל דא דחלו אריותא מניה ולא חבולהו וכו' ע"ש הרי בפירוש דזכו ד' ח' מ' וע' רק מפני שלא אכלו בבית אותו רשע בשר בחלב ממש יחד:

סי' ח ד"ח ד"ה לשון הב"י. דיש מי שאומר שאין נטילת מים ראשונים אלא במים בלבד ע"כ ולכאורה משמע דלדבריו ממעט כל אלו. מה שהעתיק הב"י מלת עפר לפום ריהטיה לא דק נ"ב הגהת מהרל"ח אומר שתיבת עפר הוא שגגת הדפוס אבל לא יצא הטעות חלילה מהב"י:

סי' יד ד"ח ד"ה אבל לא החזיר הברזא. ודעת רב יהודאי גאון כת"ק:

סי' טז ד"ח ד"ה ולא יתן לחבירו בחפניו. אבל הרמב"ם כתב ברכות פו הל' יג נוטל ידו אחת וצק בזו על זו:

סי' יח מעיו"ט ד"ה נעקר מן העולם. ובפ' עושין פסין דף כא ע"ב אמרינן שעונשו: ד"ה והשניים מטהרין את הראשונים. ואחר שמים הראשונים מקבלין טומאה מן הידים האיך המים השניים מטהרים המים שעל הידים ולכך צריך שיפסיק בהם כי המים השניים מדיחים את המשטוש. והב"י סי' קסב כתב שהכל בו:

סי' יח ת"ש ד"ה תניא נמי הכי סמוך לסה"ד ואפילו שם לא מקבלי טומאה נ"ב ע' מעי"ט סעי' ה וע' אליהו רבה על המשנה:

סי' כ ד"ח ד"ה הדחה מי לא בעי. והכי איתא בירושלמי הדין דאכיל חוביץ וכו' וכתבתי לעיל סעיף לב ועיין שם מדינים דשייכי להכא:

ד"ה עד שיוסק התנור. ושרי לדברי מי שסובר דדגים אפילו נתבשלו בקערה מותר לאכלם בכותח אלא איכא למימר שאין התנור מתקנח יפה אלא ע"י היסק אי נמי משום דאורחא סי' כה ד"ח ד"ה לא קרעו אינו עובר עליו. כתב הטור די"א דכל החתיכה נ"נ וצריך ששים כנגד כולו:

נשמט ד"ה פי' אף עם בשר. א"כ אף לדידן דמחמירין שלא לנהוג כן מ"מ:

מעיו"ט ד"ה אמאי אסור והא תניא כו' אבל התם שפירש אסור אפילו לא כינסו:
סי' כז ולכך כתב בה"ג דשיעור מליחה כשיעור צלייה מכאן עד ופשיטא ליתא בתוס':
מעיו"ט ד"ה אע"ג דדם שמלחו אין עובר עליו. ובתוספות בדיבור דמא משריק כו' צריך שיתחיל דיבור דם דאורייתא כו' נ"ב כן הוא בספרים שלפנינו:
ד"ה מ"מ מתחלה היה דאורייתא מה שאין אתה מוצא בחלב דשחוטה כלל ויתכן דמה"ט כתב רבינו דקצת משמע:
ד"ה ודלמא התם כבדא דאיסורא ומשום שמנוניתא. ופירש הרמב"ם דר"ע אמר אפילו המבושלים במי הזרעים וזולתם כשמבשלים תרומה עם חולין:
ד"ח ד"ה כתב הטור אם נמצא הכבד בעוף:
וכתב הב"י סי' עה דמ"ש הטור דבקדירה צריך ס' נראה מפשט דבריו שאפי' דבוק הכבד בעוף ונתבשל עמו בס' נגד הכבד סגי והמרדכי חולק ע"ז שכתב בפ' כ"ה כתב ראבי"ה אם הכבד דבוק בעוף ונתבשל עמו אוסר הכבד כל העוף. ואוסר הכל אא"כ יש ששים של היתר (מהרל"ח). וכתב עוד רמ"א סי' עג סמי' ט שכתב א"ו כלל יז בשם האגודה:
סי' כח ואמר רב נחמן אמר שמואל נ"ב בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל קערה שמלח בה בשר:
מעיו"ט ד"ה כמה יהיר וכן הוא בגמ' וברי"ף הגי' כמה זהיר לפנינו גם ברי"ף יהיר:
סי' לג וכן משמע פרק הקומץ רבה דקאמר טעמא דמעטיה קרא דם ממליחה הא לאו הכי ה"א ליבעי מליחה:
(השמטה מסי' לא ד"ח ד"ה ואם פתך בהו דליפתא שרי. דהא בגמ' נקט לישנא דדיעבד נ"ב וע' יש"ש שכתב לפי הגי' שבגמ' ואי פתך בהו דליפתא שפיר דמי הוי לשנא דלכתחלה):
מעיו"ט ד"ה וה"מ דשרי בנאכל מחמת מלחו:
סי' לו מעי"ט ד"ה לא נשאר סה"ד בקיאין בדבר ומותר (ב"ח):
ד"ח ד"ה שמלחן זה עם זה. להניח מלח בכלי אסור וכמדומה שכן הסכימו התוס' סי' לז ד"ח ד"ה בשלמא כל חתיכה מלוחה דעלמא כו'. דאף להאוסר בעובדא דרש"י לקמן סעיף קצו מותר:
סי' מח ד"ח ד"ה מ"מ בשומן הדבק כו'. דהיכא דנמלחה החלחולית מבפנים שאסור:
סי' נב כתב רש"י דחלב נ"ב ברש"י איתא דחלב קרוש והרא"ש מדלגו דס"ל כר"ת שמחלק בין קרוש לצלול (יש"ש סי' קה) וע"ש סי' קז:
מעי"ט ד"ה ולא משמע כן דכשרה שינקה כו' מדאקשינן בגמ' רישא דמתניתין דקתני קיבת העכו"ם ושל נבלה אסורה אסיפא דקתני טרפה שינקה מן הכשרה:

פרק עשירי
סי' ב ד"ח ד"ה הלכך הלכה כלישנא בתרא דמשמע אין ב"ד מחייבין אותו עכ"ל ולי נראה אי משום:

פרק אחד עשר
סי' ב **מעי"ט** ד"ה וה"ל כמו מזיק כו' אבל מכל מקום צריך להחזיר לו דמים אפילו הכי הכא מהני שינוי לפוטרו:

פרק שנים עשר
מעי"ט ד"ה שנאמר שלח תשלח:
וכתב ב"י כלומר מפני שהוא נ"ב לשון פי' המשניות להרמב"ם וכן מביא בתי"ט בשם הרמב"ם:
סליקא לה מסכת חולין ישראל במהרה במהרה יהיו עולין:

ים של שלמה

פרק ראשון
דף ז ע"א שורה יד נקרש כו' קאי על מילוי הנשים:

פרק שני
דף יג ע"ג שורה ג אף את"ל דתחת אלו הוי חלדה:
שורה יא ואני אומר שלמה הסכימו לפי' ר' אושעיא אלא משום שלפרש"י:
דף יד ע"ג שורה מ"ה דלא בעינן שיעור שהייה אלא כ"ש לחוד:
עמוד ד מסוף העמוד למעלה שורה ה גי' אחרת לא שהה אלא במיעוטו:
דף טז ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה לא דמצות המזבח נינהו חשיבי מעשה אבל לע"א לאו כלום הוא:
ע"ג מסוף הסי' למעלה שורה ד ויפה כתב אע"פ שלדברי התוס':
ע"ד סי' כב אמר רב הונא בגמ' דף מ שורה ו ואחד לשום דבר כשר שחיטתו פסולה:

פרק שלישי
דף יח ע"ב שורה ד והנה מה שהשיב מי תלה הסימנים בלחי התחתון עד שתחוש לעיקור כו' א"כ הוא מכחיש:
דף יט סי' יב מסוף הסימן למעלה שורה ח שומן הלב נ"ב ר"ל טרפשא דלבא (ב"ח):
דף כ ע"א שורה יח על גי' ספרים שלנו דגר' ר"י עד למטה מבין האגפיים:
סי' יז דין ניטל הכבד ולא נשתייר ממנו כזית במקום מרה ומקום תלייתה טרפה:

דף כא ע"א סי' כד שורה למעלה מסה"ד והא דמטרפין נקב בבועא אין חילוק בין אומה לאונה כדלקמן:
סי' כה שורה ב נסרכו ממעל לאמצעית או מתחתיה טרפה וכן אפילו כסדרן:
ע"ב שורה ח דאף לפי טעם של רש"י לא ידעינן אלא כסדרן:
שורה ית דס"ל שבסוף יתפרקו מהדדי מאחר שאינן מחוברים:
דף כב ע"א סימן כח פסק כתב הראב"ד שורה ב וכתב ב"י סי' לז וא"י טעם לדבר נ"ב ע"ש בדק הבית:
ע"ב שורה ז ל"ש באומות ל"ש באונות מלבד האונא של ימין הסמוכה לגרגרת במיצר החזה אצל הצואר ממש התחתונה שהיא העליונה שאם ימצא על גבה:
דף כד ע"ב שורה יז ואינה נשפכה כולה כקיתון וכ' הא"ז:
סי' מב תו מסקינן. שורה ח פסולת הגוף ואף אם נטלה מי השתן:
עמוד ד סימן מד דין ריאה שניקבה שורה ז בהאי פתוחה בדופן חוץ למיצר החזה אין הדופן סותמו:
מסקינן בסוגיא ומי אמר ר"נ הכי שורה ז ומב' אצבעות ולמעלה נ"ב חסר כמה תיבות ע"ש:
דף כה עמוד ב סי' מו דין מחט שורה ה אם אירע ששטפו קודם נפיחה לא חיישינן שהיה קורט דם קודם שטיפה:
דף כו ע"א שורה כ ונעשית סירכא הוא דאמרינן יש סירכא בלא נקב סי' מט בגמ' מ"ט ע"א דאשתכח במרירתא שורה ד' כלומר ע"י נענוע הבהמה שנענעה ימים רבים מסוף העמוד למעלה שורה יא וכ"כ הרמב"ם פ"ו מהלכות שחיטה להדיא וז"ל:
ע"ב מסוף הסי' למעלה שורה יב מדאמר בריש א"ט דף נא ההיא אימרתא דהוה שדרן כרעיה בתרייתא אמר רב יימר האי שיגרונא נקטיה מתקיף לה רבינא:
דף כז עמוד ג סי' נט אמר זעירי שורה ה אמרוה רבנן קמיה דרבא משמיה דר"נ:
דף כח עמוד ב מסוף העמוד למעלה שורה ל ומצא דם טרפה ורבי שהפך כך אירע במקרה:
שורה טז ואם יש שם קורט דם אפילו משני צדדין כשרה ולפי:
דף כט ע"ד שורה ו שמתחלה הזכיר דין הנחבט ע"ג מיא דלא קיימי ועתה אומר ואי מיא קיימי דלית כאן בית מיחוש:
דף ל ע"א פיסקא וגלגולת שורה יא דומיא דרוב עוביו:
ע"ג מסוף העמוד למעלה שורה יג לזה דוקא במצילין ולזה אף באין מצילין ולהאי פיסקא ניחא:

דף לא ע"ב ד"ה אמר רב יוסף נקטינן שורה ד וכמ"ש בשם רי"ף ורמב"ם דיש בהן דריסה כשמגיע לחלל כי הכא כ"ע מודו שאין בו דריסה כ"א כקוץ בעלמא:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה יח אבל אם היה ניכר מקום הדריסה לא היה צריך לבדוק אלא מקום הדריסה בלבד:
דף לג ע"ב שורה כד ה' טפחים טהור ומה' עד י' טמא:
דף לד ט"ג פיסקא חרותא בידי שמים כו' שורה ו וכן מפרש בגמ' וא"כ לת"ק הוי הכל בי"ש:
דף לה ע"א ד"ה מתני' שורה ב שעושה אותה טרפה וה"ה כל:
ע"ב שורה יב שראינו שנחמרו בני מעיה ובפרט מאחר:
ע"ד שורה לא אין ריאה לעוף ליחמר שאינה צריכה בדיקה:
דף לו ע"ב שורה ב ובידו השני המעי היוצא לצד הקורקבן:
סי' צט דין נשמט יד הבהמה כשרה ומ"מ אם נשברה בגוף הבהמה:
ע"ג מסוף הסי' למעלה שורה ה ונמצאה טרפה ואין ידוע אימתי:
ע"ד מסוף הסי' למעלה שורה ה מצוי בהן במקום הרחש מקום שחור וניכר ראשו של רחש:
דף לז ע"ב שורה יז ובאוש מעיקרא הוא כ"ז כתב אחד מהגדולים:
ע"ג סי' קד תו מסקי' שורה טז ברור לן דלא אתי מעלמא אלא גדל מגוף הדג ושרי:
דף לט ע"א מתני' סימני בהמה. שורה טז שפיה גמום ופרסוסיה חתוכות בודק בבשרה:
שורה כא במתני' דבכורות דף ה ע"ב כל היוצא מן הטהור טהור וכן איפכא לענין טמא בפ"ג דבכורות דף כד:
דף מ ע"א פסק כ' הרא"ש שורה ז וכן בסוף פ"ק דב"ק ארי בר"ה דורס ואוכל פטור וכו':
ע"ב שורה ג מסקינן בסוגיא ס"ג ע"ב: שורה ה פי' לאפוקי חכם אפילו בקי בשמותיהן:
שורה כ דהיינו שיהא קרקבנו נקלף ביד:
דף מב ע"א מתני' בדגים. שורה ג פורח בהן והנה ר"י:
ע"ב שורה יא במים כלל בימים ובנחלים פרט:
ד"ה אמר רב הונא שורה יא וכתב המרדכי אבל אם פירש חוץ לדופני הכלי מבחוץ וכן חוץ לבור אפילו אם חזרו אח"כ:

פרק רביעי

דף מג ע"ב שורה יד לאיסור יוצא באבר עצמו פשיטא דלא מהני ללידת כל הגוף לעשות כילוד:
עמוד ג סי' ה מתניתין בהמה שמת עוברה:

שורה ח וכי ימות מן הבהמה זו בהמה טמאה אשר היא לכם לאכלה:
סי' ו שורה ג מן אבר מן החי:
ע"ד שורה כב במשנה בן ח' חי:
סי ז מתניתין השוחט את הבהמה ומצא בה בן ח' חי או מת או בן ט' מת:
דף מד ע"א שורה ב חלב של בן ט חי ואכל ר"י אמר חלבו כחלב בהמה:
סוף הסימן השורה שלפני אחרונה דק"ל כר"י לגבי ר"ל דאל"כ למנ"מ:
ע"ב שורה כב נולדו בדגים סימני טרפה מהו תיבעי למ"ד טרפה חיה תבעי למ"ד טרפה אינה חיה:
עמוד ד מסוף העמוד למעלה שורה כו שעל הארכובה עצמה:
שורה כג א"כ דינו כלמעלה מן הארכובה:
שורה ט משנה בבכורות ערכוב והיינו ארכובה:
דף מה ע"א סי' יב מסקינן ואלו הן צומת הגידין שורה יז כלומר אם נחתכו הגידין נגד הערקום עצמו:
ע"ג שורה כ' אפילו תאמר שאינו בקי באלימי:
סי' יד מסוף הסימן למעלה שורה ד אבל בעל הטורים והתוס':
דף מו ע"ג שורה ג והרמב"ם ז"ל פסק כל"ק ול"נ:

פרק חמישי

דף מז ע"א מסוף העמוד למעלה שורה יב כי מעיילת לי כודנייתי בריספק עיין להנך דדמיין:
ע"ב שורה ראשונה הרשב"א בחידושיו בשם הרמב"ן שכתב דת"ק דחנניא:
שורה יד יאשיה ורבא כר"י והלכה כרבא לגבי אביי די"ל דנהי דתלמודא משני דחנניא ס"ל כר"י ור"י ס"ל כר' יאשיה מ"מ:
סוף הסימן שורה שלפני אחרונה ואינו נוהג באדם אלא שגבי בהמות לא שייך בזכרים:
סי' ה ת"ר או"ב נוהג בכלאים ובכוי:
שורה ד כדעת הרמב"ם אלא אפילו מותר:
ע"ג סי' ו מתניתין השוחט שורה ו והביא הרי"ף והרא"ש אחריו התוספתא שכ' הלוקח:
שורה כו היכי דלא ידועי וקבועי האיסור:
שורה כח האסור החמירו נ"ב (וכן מתרץ נמי התפארת שמואל) אבל הכא:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה כ אבל בכל שאר מקומות אין חוששין:
שורה י גם ט בד"א שצריך להודיעו שראה עיו"ט זה שלקח באחרונה נחפז לקנות:
דף מח ע"ב שורה טו היה להם לומר כן אפילו אי לוקחין מן עובד כוכבים אם מסיח:

פרק ששי

דף מט ע"ג סי' י' פסק כתבו התוס'. שורה יא וכתב ב"י א"ח סי' קעח וז"ל יראה שאע"פ:
שורה יט כיון שאין אנו מברכים על כוס הגדה ממילא במתפלל בתוך סעודתו:
ע"ד סי' יב פסק כתב הרא"ש. שורה ה' משום דחשיבי כיסוי מצוה בפני עצמה:
סי' יג בגמ' דף פז:
דף נ ע"א סי' טו בגמ' פ"ז ע"ב מתני' דם הניתז שורה ז' פטור מלכסות במאי קמיפלגי ת"ק סבר דמו כל דמו משמע (כן איתא בגמ' וברי"ף וכן מעתיק הב"י):
שורה ט שהוא חולק בברייתא וי"ס דגרסי בברייתא:
שורה יז תניא אידך וכסהו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו דם הניתז ושל אגפיים:
שורה ל לפיכך אינו צריך למצו"ת (נ"ב ס"א להמתין):
שורה לג אינו צריך לגררו משם ולכסות כדי שיהיה עפר למטה:
ע"ב סי' טז בגמ' דף פ"ח מתניתין במה מכסין:
שורה ח' וס"ל דרשב"ג פליג:
ע"ג סי' יז פסק שורה ו ארץ לחה וראויה לזריעה:
סי' יח בגמ' דף פ"ג ע"ב: סי' יט דף פט ע"ד סי' כ אמר ר' אילעי. שורה יב המחרפין והמקללין כמ"ש המרדכי:

פרק שביעי

סי' א בפתיחה שורה י ואיסור גיד אינו בא עד שיגדל. בגמ' פ"ט ע"ב גיד הנשה. שורה ג' ואז חייל אפילו איסור:
שורה י סופג פ' ומקום הנחת:
שורה יד הקולית שקוראין פולפ"א כמו שפרש"י:
דף נא ע"א שורה ו על ניקור יריכי' חיה מצוה לנקרו:
שורה כג אינו מקטיר אותו אלא חלצו לתפוח:
סי' ב פתיחה שורה ג קנוקנות שהם גידין הדקין ההולכין:
מתניתין צ"ב ע"ב ונוהג בשליל שורה ג אבל בחלב של שליל פליגי:
שורה ט"ו חטיטה ומחמיר. שורה לא רב ועולא בקנוקנות:
שורה לב הבשר מגיד החיצון. ע"ב ריש העמוד א"ר אסי חוטין שבחלב אסורין ואין חייבין עליהם אלמא חלב אמר רחמנא ולא חוטין ה"נ גיד אמר רחמנא שורה ט כולו עם שמנו ויטול הגידין שבצינקרי"ן:
שורה יב האמצעי ויוציאן ויטול:

שורה י"ח אותו כשאר הבשר:
שורה י"ט חתכו חתיכות כשר והוא שלא יחסר:
עמוד ג פסק. שורה ו שכמוהו כשר ליקרב:
שורה יד לא אצטריך למעוטי אלא חלב הדפנות:
מסוף העמוד למעלה שורה ה ולא אמרינן שהיותרת תחילה סי' ה גופא בגמ' דף צג: ע"ד
שורה טז אלא גיד אחד לבן כעין הקרום ומראהו כמראה שומן:
מסוף הסימן למעלה שורה יג שהחלב שתחת הבשר (נ"ב ע' הגהת מהרל"ח:
שורה ז וראיתי בני בודין שמנקרין:
שורה ה אלא עד חציו ואינו נוהג לנקרו כולו:
סי' ו פתיחה דין בשר. שורה ב אז החומץ אסור גם הבשר אסור לאוכלו חי:
דף נב ע"א שורה כב דלא גרע ממלחי' דאמרינן לעיל אפילו ש לקדירה שפיר דמי:
ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה ל' לרבותא נקטינהו דאפילו הני. שורה כ"ב מרובה וחשבון מרובה במה שהוא מועט:
שורה יח לקדירה מהני חתיכה:
שורה י' אלמא לא בעי חתיכה התם:
ע"ג שורה ח ובטור סי' סה משמע:
שורה ט ושבכתף עוד שבסוף הסימן שצריך לנקר החוטין:
שורה י מדברי הרשב"א והר"נ שכתב חוט שתחת הלשון ושבצואר שאסורים משום דם לא נתפרשו מגמרא אלא:
סימן ז אמר ר"א אר"י א"ש מסוף העמוד למעלה שורה יט והרמב"ם ז"ל כתב חלב שעל ראש המעיים שסמוך לקיבה ועוד כתב שיש מן הגאונים שכתבו דריש מעייא הוא סוף המעיים שיוצא בו הריעי עכ"ל:
שורה יד אבל מסירים הקרום הארוך עם חלבו:
עמוד ד סוף הסימן במקום שנסתפק בה עכ"ל:
סימן ח סמוך לסוף הסימן כי לא ידעתי חוטין חלב באותו מקום. משום דגדילי וינקי מחלב הכליות ע"כ סי' ט פתיחה שורה ג ושעל שאר הטחול אסור ואין חייבין עליו:
אמר אביי. שורה ב בטחלי ודכפלא:
שורה ח שעל הכליות אסרו. שורה אחרונה מן העמוד והחלב הכשר יש ס':
דף נג ע"א סי' י ביעי חשילתא. שורה יז הני ביעי דגדיא עד ל' יומין שריין סי' יא פסק נראה בעיני. שורה אלא לפי שהיא חתיכה קטנה שורה יא ונהגו ליטול אותה ולבשל

בפני עצמה שלא עם חתיכות אחרות שורה יג והשיג עליו מהר"י קארו דמנהג כי האי מנהג בטעות בוא וכו' ושפיר ראוי לבשלו אפילו במקום:
ע"ב רישא בכיבשא בגמ' צ"ג ע"ב: מסוף העמוד למעלה שורה ח' כי דרך הדם:
ע"ד סי' יד גרסינן פסחים ע"ו א"ר בשר שחוט שמן:
שורה ה וד"א הא מילתא. שורה הדין הוא סברא דקמאי ואיכא מאן דפליג:
שורה יט דהא דרשב"ל לא הויא ראי' למדחי בהא דלוי ורבא דלוי רבי' הוה לגבי רשב"ל ולא הוי מימרי' דריש לקיש עלה דלוי ורבא נמי דהוא בתרא הא לא ס"ל הא דרשב"ל וקיימא לן דהלכתא כבתראי:
שורה כ"ב ולא עוד אלא דר"י נמי לענין ריחא כר' יודא ס"ל ול"פ ר' יוסי עליה דר"י אלא בשעורים:
מסוף העמוד למעלה שורה יא ומעשה רב וגם מר בר ר"א אוסר:
דף נד ע"א מסוף העמוד למעלה שורה יז אם לא שאין רצונו לאכול הפת אלא עם מין שהוא ממין הפשטיד"א ע"ג שורה יא אבל בנידון דידן כבר נעשית:
שורה יד עצמו יכול לילך אפי' מקום שנעשה:
שורה יח ותמצא דברי כנים מ"מ אף בתנור קטן:
שורה לב בחלב אלמא אע"ג דקים ליה דבלע ריחא מן הבשר מ"מ מתיר:
סי' טז פתיחה דין שהטבח. שורה אחרונה מהעמוד ומכאן והלאה החזרנוהו לאומנתו:
ע"ד מתני' אין הטבחים נאמנים:
שורה ב אר"ח ב"א אר"י חזרו לומר:
שורה טו וכ"ה דעת הרמב"ם שכ' וז"ל וטבח שדרכו לנקר הבשר ונמצא אחריו חוט או קרום:
שורה כו ואם יש לך ליתן חילוק ביניהם:
דף נה ע"א שורה יז תשובה א' וז"ל מפני הפצרת:
מסוף העמוד למעלה שורה יד ודומה לזה כתב הרמב"ם בפ' כ"א מה' סנהדרין וז"ל:
שורה יב שאין בנו כח להעמיד:
שורה י מה שהם לפי מה שהם כוונת האנשים שורה ג עד מקום סכנה ופירשו:
ע"ד סי' יח מתני' שולח אדם ירך. שורה כ (דף ע"ג סימן יז) ונראה שמותר:
שורה כ"ו התוס' שכתב בפ' ב' דקידושין בשם ר"י:
דף נו ע"א שורה ו שמכריזין היכא דאיכא טריפה:
ע"ג סימן כ תניא דף צד היה ר"מ אומר. שורה י אי הוה ידעי' טפי הוי טרחינן א"ל רבא מ"ט אמרת ליה הכי:

שורה י"ב אם לא היינו מגלין לו:
דף נז ע"ד סי' כ אמר רבא (צ"ה ע"ב) מרישא אמינא. שורה ד' וב"א מותרין בנשותיהן בלילה:
דף נח ע"א שורה ד אבל התוס' כתבו אמאי דאמר:
שורה יז לפי דברי הגמ' דסומא אינו מותר סי' כז מתני' דף צו הנוטל ג"ה. שורה ח לא אסרה תורה אלא שמל הכף בלבד. שורה י"א ללמדך אפילו יש בו ד' או ה' זיתים ואכל חדא מיחייב:
שורה יב מאשר על הכף הירך נפקא דחייב אאכל כזית:
ע"ד שורה לה בה ס' לבטל החלב:
דף נט ע"א שורה סא רותח אם יש ס' הכל מותר:
ע"ב פסק כתב הרא"ש שורה ה' חותכין מה שבתוך הציר ומתירין השאר:
שורה ח ואפילו יש שומן בבשר שבתוך הציר לא אמר שנ"נ ומפעפע למעלה ואסור לדברי ר"א דלא אמר חנ"נ:
שורה טו טז אינו נאסר לפעפע למעלה ותדע דבכ"מ שאנו אוסרים. שורה מ' וכן איתא בספר א"ז דבדיעבד:
ע"ג שורה לב אם מלגו בכלי ראשון או מלגו בכ"ש וכתב. שורה לו לאסור מאלו כולו דם ובטל בס'. סי' לא בגמ' דף צז אמר רבא. מסוף העמוד למעלה שורה ג' ב לפי זה צ"ל יי"ש רבא בפ"ה דע"ז דף סו על יין של איסור המעורב בחומץ או בענבים דמין במינו במשהו דס"ל בתר שמא אזלינן:
ע"ד שורה ח' ואף שהרי"ף פסק בפ' בתרא דע"ז ע"ג ע"ב כרב ושמואל:
דף ס ע"א סי' לג מסקינן לקמן בסוגיא. שורה כ דאסרינן עד ס' למר וק' למר אפי' כי לא יהיב:
ע"ב סי' לד בגמ' צז ע"ב אמר ר"ח:
ע"ג סוף הסימן אפילו באיסורי דרבנן ובעי ששים כ"ב ע' סי' צ' טז ס"ק ד':
דף סא ע"ג מי' לט פסק. שורה ז' ע"י אור עצמו:
שורה ח דמה שנוטף אפילו נגד אותו צד:
שורה י"ב הנוטפות מאותו נר אינו רותח כ"כ כטיפה:
שורה כו דכלי שחוזר להכשירו אינו נעשה נבילה:
דף סב ע"ב סי' מ"ג ביצה בס' ואין ביצה מן המנין. שורה ט אפי' קלופות מותרות אבל בירושלמי לא משמע הכי דגרסינן התם ביצים טהורות ששלקן עם הטמאות מותרות הדא דתימא:

עמוד ד סי' מה פתיחה דין חתיכה שנאסרה. שורה ד בחם לתוך חם או בקר:
דף סג ע"א מסוף העמוד למעלה שורה ד' ולא מה שקיבל טעם זו מזו שהרי בשר בחלב:
ע"ג בגמ' דף צח אמר ר' חייא בר אבא. שורה כב דרך בישול אסרה תורה וא"א לבשל
ע"ד שורה יב מ"ש נמי בטעמא אסור דאורייתא מסוף העמוד למעלה שורה יח דומיא
דזרוע בשלה מ"מ י"ל דזימנין:
שורה ז די"ל אי לא דגלי:
דף סד ע"א שורה טו דהא נפקא לן מתזבח ואכלת תזבת ולא גיזה בשר ולא חלב ועבודה
דטעמיה דמילתא:
שורה יז דבכלל לאו דלא תעבוד ולא תגוז הוא:
שורה מג מד ועוד מי הגיד לו זאת שאם הזרוע עם מקצת האיל חוץ לרוטב:
ע"ב שורה מד מה מהיתר מצטרף לאיסור שהוא חצי זית משל איסור וחצי של היתר
והכא רובא דרובא היתר והמיעוט איסור ובנזיר פרק ג' מינים משמע:
עמוד ג שורה עליונה ונראה דס"ל לב"י שר"ת מאחר שחילק:
ע"ד שורה ח בכל דוכתא הכא ובזבחים פריך:
שורה יז שניתר בס' ואח"כ יט כ כא. ניתרו בס' מצטרף האחרון עם הראשון ואע"ג דלא
יהיב טעמא כי חכמים גזרו מין במינו אטו מין בשא"מ אלא אפילו מין במינו בדבר יבש
שנתבטל ברוב היתר אפילו מדרבנן ואח"כ איסור:
דף סה ע"א שורה כא בין במינו בין שלא במינו בטל ברוב:
שורה ל מאי פריך אמאי אמרי' שאני אומר והא פשיטא:
ע"ב סוף הפתיחה נ"ט לפגם לבד בשמן ודבש:
מתני' דף ק' ג"ה שנתבשל. שורה יז ואפי' הן אלף פריך בגמ' ותיבטל ברובא ומשני:
שורה כ וקאי אציר דאיירי ביה ואמר שר' יוסי הורה:
שורה לב אחד ממאתים פחות דבר מועט:
עמוד ג מסוף הסי' למעלה שורה יא חוץ מיין ושמן ודבש מהותך גם מדברי שורה ב
לשאר המשקין וכולם חיישינן דשמא אשבח:
סי' מט סוף הפתיחה וכל הדומה להן אין להתיר בפחות מס':
פסק כתב הטי"ד עכבר שנפל לשכר או לחומץ חשו חכמים שמא משבית השכר והחומץ
לפיכך אם נפל לתוכו צונן והסירו שלם אם לא שהא בתוכו:
שורה ו בענין שלא ישאר ממנו בתוכו כלום:
עמוד ד סי' נ פיסקא וכן חתיכה של נבילה כו' שורה יא יב והתחתונות מעלות את
העליונות ר' יהושע אומר:

שורה יג מותרין ר' יהודה אומר אם יש שם:
שורה כב אבל ריצב"א אומר שהלכה:
דף סו ע"א שורה ז ור"י אמר אף מאכילה בחזה ושוק אליבא דר"י א"ל ר"י לר"ל מי סברת תרומה ב"ה דרבנן א"ל אין שאני שונה עיגול בעיגול עלה ואי הוה תרומה בזמן הזה דאורייתא לא היה עולה שהרי עיגול דבר חשוב הוא ודרכו למנות לפעמים ואע"פ שתרומת תאנים דרבנן מ"מ אי הוה תרומה בזמן הזה דאורייתא ה"ל לגזור אטו דאורייתא א"ל והלא אני שונה חתיכה דחתיכה חטאת טמאה עולה בחתיכה של טהור אף שהיא דאורייתא מי סברת כל ש"ל שנינו את ש"ל שנינו דתנן כו':
עמוד ג סי' נ"ב פתיחה שורה ד ה ואפילו רובן נפרסו השאר אסורות ואותן שנפרסו מותרות והוא שנפרסו בשוגג:
פסק כתב הרא"ש. שורה ב אבל אם נפרסה אחר שנפלה:
שורה יד ונפתחו מאה מהן נוטל דימוען:
מסוף הסימן למעלה שורה ג חתיכת בשר שנאסר מבשר בחלב קרוי איסור מחמת עצמו מ"ד פסק כתב הרא"ש וכו'. שורה יא לפני האורחים כמות שהיא אבל שלא נמלחות:
שורה כו בכל הני נהיגינן דלא בטילי:
דף סז ע"א סי' נד גרסינן בפ' התערובות ד' ע"ד אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב טבעת:
מסוף העמוד למעלה שורה ד' חבית דמינכר נפילתה אבל תאנה לא ור"י אמר אף בתאנה כנפילתה כך עלייתה:
ע"ב סי' נה תו גרסינן התם. שורה י בדן אוסרין בכ"ש:
מסוף העמוד שורה ד ומן התערוב' שנים שרי מה"ט:
עמוד ג שורה יא שלשה דוקא קאמר ודקאמרת תיסגי בתרי:
עמוד ד סי' נו תערובת דאתא לידן נימא בה מילתא כתב הטור מספר ת"ה פירשו תורת הבית איסור שנפל:
שורה יא או לא היה כאן אלא חתיכה אחת:
דף סח ע"א בסוף העמוד שאם יפול האיסור לתוך היתר מעט מעט שאין בו. ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה יח דאפשר לסוחטו אסור אמרינן בכל האיסורין:
שורה טז אם לא שנתערב לגמרי ואע"ג שאפשר:
ע"ד מסופו למעלה שורה יח דאל"כ הל"ל כיון שנתנה טעם:
דף סט ע"א סי' נט פתיחה שורה ו אפילו לכתחלה ומ"מ מנהג הוא להחמיר:
מסוף העמוד למעלה שורה ז ונראה היכי דקנסינן קנסינן נמי לאסור לכל בני ביתו:

ע"ג סי' שמא נחזור לסוגיא. שורה ט' ובסמוך משמע דמבטלין לחתיכות ע"י רוטב דהוי:
שורה יח והחתיכות אחרות לבטלה והאי שלא חש:
ע"ד שורה עליונה דוקא שחתיכה אחת כולו חוץ להרוטב וחתיכה אחת:
סי' סב מתניתין ד' ק' ע"ב נוהג בטהורה. שורה ד כרבי יהודה בזה שג"ה נוהג בטמאה:
סי' סג ד' ק"א ע"ב ת"ר אבר מן החי:
סי' סד ד' ק"ב אמר רב. מסוף העמוד למעלה שורה ד זה בשר מן החי ובשר מן הטרפה שורה ג החי ובשר מן החי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו זה בשר מן הטריפה:
שורה אחרונה אכל בשר מן החי ובשר מן טריפה לר"ל חייב שתים לר' יוחנן אינו חייב אלא אחת אכל אבר מן החי ובשר מן הטריפה לד"ה חייב שתים ורמינהו אכל אבר מן החי מן הטרפה ר' יוחנן אמר חייב שתים ורשב"ל אמר אינו:
דף ע ע"א סוף הסימן וכן הלכה כרבי יוחנן אליבא דרבא אם תלש אבר וטרפה בה חייב שתים:
סי' סה ד' קג אמר ר' חייא בר אבא. שורה יז וחלב וכיוצא בהן אלא שהאבר שאין בו עצם:
שורה יט עד שיפרוש כברייתו:
שורה כה הפריד האבר אחר שתלשו מן החי:
שורה כז מצטרפים בו לכזית מאחר ששנה ברייתו. חלקו אבר זה:
שורה כט מן האבר כברייתו בשר גידין ועצמות ואכלו אף על פי שנחלק בפיו בפנים קודם שיבלענו חייב:

פרק שמיני

סימן א **בגמ'** ק"ג ע"ב ע"ב שורה כב הא ל"ה אסור בבשר דגים דמימלך עלייהו:
שורה כד לא שוו אהדדי דכשהקיז:
שורה מג וכמ"ש הרמב"ם וכ' הטור סי' ריז"ז וז"ל. שורה מד והרמב"ם כתב שבשר דגים אינו בכלל בשר סתם:
עמוד ג' שורה יג ברוטב ובקיפ' אבל קונם בשר שאני טועם הכל הוא בלשון בשר:
עמוד ד' שורה ה' ופירשו התו' ר"ל כה"ג מ"מ היו נמנעים לפעמים להורות בו ואע"פ שנזכר בתלמודא:
סי' ג פתיחה שורה ז ומ"מ אינה מטבלת שמותר לאכול מן הפת:
גמ' ד' קד אמר רב יוסף:
דף עא ע"א שורה לט פרש"י אוכל כל הפת ומשייר בה כדי חלה:
שורה מד מדשרינן להיות אוכל והולך ואח"כ:
שורה מ"ו משום דנהגי למיפא קפיזא קפיזא בפסח:

ע"ב שורה יט מסוף העמוד למעלה ואע"ג דהחמירו בחלה שנייה במקומות הסמוכין לא"י ואסור לזבים:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה י"ד ומ"מ לא נראה להקל כמ"ש לעיל:
דף עב ע"א שורה ח כשיש בו בשר מושך טעם בפה:
ע"ב שורה יג מיכלא דאתחבר כחדא או בשעתא חד (ד"א אשר על הזוהר כתב ס"א לא גרים מן או עד חדא) ועיי"ש כל הענין משמע רק בו"ח יחד ובשר עוף אין שם זכר:
סי' ז תניא ב"ש אומרים מקנח וב"ה אומרים מדיח. שורה כ' ובהא פליגי מ"ה הא דר"ז אתיא כב"ש:
ע"ג סי' ח פיסקא. שורה י"ח או ששפשף באבן רך או בפחם:
עמוד ד סי' ט פתיחה שורה ז ואח"כ מצא בשר בין שיניו אינו צריך שהייה:
דף עג ע"ג סוף הסימן תמצא בסוף הלכות נטילת ידים בסי' מב:
סי' יב פתיחה שורה ג גם לא יאכל ירק שנפל מעל השלחן:
עמוד ד שורה ד מסקינן בסוגיא נ"ב ד' קה ע"ב: מסוף הסי' למעלה שורה ו דלא אכל ירקא דנפל מתכא נ"ב כ"א בע"י כי מאיגרא אתכא לא יפול ירקא:
סי' יג שאלה שורה כ' שאם כוון מלאכתו או הליכתו בעת שקבעי הוברי שמים ה"ז לוקה:
דף עד סי' יד פתיחה דין חמי האור אין נוטלין מהן ידים איתמר דף ק"ו חמי האור שורה יג בפ' ג"ה ברייתא מים שנפסלו נ"ב ת"ק דהאי ברייתא הוא סתם משנה ידים פ"א מ"ג:
ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה כח בין שנשתנו מחמת עצמן נ"ב ע' הג' מהרל"ח:
שורה כו שמעון התימני אומר אלו נ"ב במשנה איתא אפילו וע"פ רמב"ם:
עמוד ד שורה י יא דלא עלתה נטילה בכה"ג אמרינן דנטמאו ונאמר כל היכי דלא מטהרי המים הידים הם נטמאו:
סי' טז תנן התם. שורה יג ב' ככרות א' טמא ואחד טהור נגע בשתיהן ספק:
שורה לב טהור ועם כל זה אם יש לו:
שורה לג והוציא עצמו מן הספק אל"א של"א יבר"ך שלש תיבות הללו ליתא בהראב"ד והמחבר מפרש מדעתו דעת הראב"ד אלא שלא יברך וגם לדעת המחבר שצריך לדקדק וליטול משום ספק בכל זאת נראה דברוכי לא מברך:
שורה לה דהא תניא בפ' במה אשה ס"ב ע"ב ג' דברים:
דף עה ע"א מסוף העמוד למעלה שורה יב ומ"ה פסק נמי בהג"א פ"ב דברכות:
שורה י ולא דק דבמי דבש נ"ב וכ"כ הד"מ:
ע"ב סימן י"ח בגמ' ד' ק"ו אמר רב אידי בר אבון. שורה יד וכן נראה עיקר ואין להם דין מה"ר עכ"ל:

שורה לג לד לשתות בשתיה לאחר המזון ומיהו צריך ליטול:
ע"ג סי' יט בגמ' דף ק' מסקינן אמר רבב"ח. שורה י וה"ה בפירות ג"כ דאי אין מצוה לחלק:
סי' כ ק"ו ע"ב ת"ר נ"י. שורה י"ז ושמואל אמר דפרק דחולין והתרומה שוין לחומרא:
ע"ד סי' כא הא דאמרינן בברייתא כל שחוצץ בטבילה כו'. שורה ב דבתוספתא דמקוואות בפ' ו תניא כל החוצץ. שורה ז כך תנן במסכת מקוואות שם וכל דבר:
דף עו ע"א מסוף העמוד למעלה שורה י פי' משום דמשלפי ומחוי ואי חייצא תיפוק ליה משום חציצה. ע"ג אחר הפתיחה אמר רבא נ"ב בגמ' דף קז איתא אמר רב פפא האי אריתא. שורה יח מ"מ נראה מאחר דרב פפא פסק הכא נ"ב מכאן שגם לפני המחבר הגי' בגמ' רב פפא ובריש הסימן צ"ל אמר ר"פ:
ע"ד שורה אחרונה שהוא דבר שא"א לתקן ברוב המקומות שכל המים נשאבין ע"י:
דף עז ע"א ריש העמוד סוף הסימן ותשרי מי שיכול להזהר שלא ליטול מן המים אפי' ששאב עובד כוכבים או נדה וכ"ש שלא ליטול ידיו מהם:
סי' כו ואי מקרב לגבי דוולא. שורה ד ה כאן בסביבה הראשונה כאן בסביבה שניה. מסוף העמוד למעלה שורה יד דאין טובלין בו הידים דלא הוי חבור. ע"ב סי' כז אמר רבא כלי שניקב. שורה טו שאינה מחזקת רביעית למטה מן הנקב:
דף עה ע"ד שורה יט ואפילו ליתן לידיו אסור ודקאמר לתוך פיו רבותא קמ"ל:
דף עט ע"א שורה ט"ז אינו מבורר יפה וכתב שתירץ שורה כ' מפני שהוא פסק דלחולין עד: ע"ג סי' מ פסק. מסוף שורה ט' א"צ לדקדק בה אלא שינקה את ידיו. ע"ד פסק כתב הטור סי' קס"ה ואם רבים מסובים שורה ג ואע"ג דמקשה בגמ' ברכות מו ע"ב ר"ש לריש גלותא ישב:
דף פ ע"ב מסוף העמוד למעלה שורה ב כיוצא בו אין טשין התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה:
ע"ג סי' מה מתניתין דף ק"ח טיפת חלב. שורה ט וכתב הרא"ש פי' איסור שנבלע בהיתר ונתן בו טעם ואסרו וחזר ובישל היתר זה עם היתר הרבה שאפשר ליסחט האיסור הנבלע וליחלק בהיתר האחרון וליבטיל בס'. ע"ד שורה אחרונה מדין הרביעי כמי שאינו ומינו רבה עליו ומבטלו אלא אסרינן:
דף פג ע"ג פסק כתב המרדכי. שורה ז והיינו כדפי' ראבי"ה ולא כמו התוספות דג"ה ודפ' כ"ה. שורה כד והיינו שכתב דלא כתוס' דג"ה ופ' כה והוא תוס' ד"ה ח' עצמה נעשה נבילה דף ק' וד"ה טפת חלב דף ק"א (חדושי אנשי שם) וע' גם בתוס' ד"ה יש בה

בנו"ט דף צו ע"ב שורה ל"ב נ"ל שרש"י היה משער בכל החתיכה. שורה מא ורב דאוקי אמורא עלה בס"פ ג"ה דף ק' ד"ה כיון וז"ל כיון שנתנה טעם בחתיכה אחת שהיתה בצידה תמיד:

דף פד ע"א באגודה וז"ל נ"ב ד"מ סי' ע"ג סעיף ט מביאו וע"ש. שורה ח כדפרישית אלא לאיסור קאמר דחשבינן:

נשמט שורה ה ואסור אפילו בדיעבד. נ"ב פי' וה"ה בלב אם אין העוף שלם וליכא ס' בגוף נגד הלב:

סי' נג ע"ב מסקינן בגמ' דף ק"י מסוף העמוד למעלה שורה יד וכן תנא באבל רבתי נ"ב הרא"ש מביאו מכות פא סי' ד אין רשאי לשאול נ"ב פי' שיחזור לו עד שיצאו (פ"ח מכות פ"א סעי' יח) ע"ש. ע"ג שורה יא דאמר חזייה דלא הוי קא רמי חוטי. ע"ד סי' נד בגמ' דף ק' ע"ב אמר ליה אביי לרב ספרא. שורה י אתמר כבדא עילוי בשרא:

שורה כג שנפלט בין מחתיכה עצמה בין משאר החתיכות:

דף מה ע"א שורה ד ביותר אע"פ שטרודה:

עמוד ד שורה טז דשרי בכל ענין גם נראה שכ"ד הרי"ף:

שורה יט רבנן רבוותא דלא שורה מט דאי לצלותו לחודא לא היה נוהג ר"י לקרעו:

דף פו ע"א בגמ' דף קי"א אתמר כבדא עלוי בשרא שרי. שורה ד ה וכתב רש"י ד"ה הלכתא וכו' ולדידן אסור לגמרי לכתחלה לפי ששפודים שלנו אינן תלוין אלא שוכבות ופעמים שמרים זנב השפוד ונמצא התחתון עליון ופעמים שמשפילו ונמצא חברו עליון הלכך בין שהכבד לצד הראש ובין שהוא לצד הזנב אסור ע"כ וכן הביא הרא"ש לפסק הלכה:

ע"ג מסוף למעלה שורה יג אלא שאח"כ צריך הכשר משום אותו מקום:

דף פז ע"א סי' נח מסקינן בסוגיא דף קיא רב אשי איקלע. שורה ה ומ"ש מדמא דבישרא דשרינן:

מסוף הסימן למעלה שורה ה' מסקינן להדיא דהאי סימנא עד שתעלה תימרתו ליכא עיקר:

סי' נט בגמ' קי"א ע"ב אמר ר"נ א"ש:

ע"ב סי' ס אמר ר"נ נ"ב הרא"ש מעתיק ואמר ר"נ ובגמ' איתא אמר ר"י א"ש:

שורה ד אפי' במנוקבת דא"כ יהא אסור למלוח:

שורה ט אין מניחין בשר מליח אלא ע"ג כלי:

ע"ד שורה ב משורה אחרונה למעלה פחות מכדי קליפה קילחי רליפתא שרי:

דף פח ע"א שורה א הרשב"א כתב דקילחי:

שורה ג ולא בעי גרירא לביה פסקיה כקישות ואבטיח קאמר קילחי דליפת':
שורה ל"ב ואין יכולין לידע באיזה מקום חתכוהו לפיכך אסור כולו:
שורה נח נהי דלענין:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה ו ה בסי' ס"ג והנה ש"ד פסק כס"ת שכתב וז"ל קערות שאכלו בהן רוטב של בשר רותח היום והודחו במים רותחין:
דף פט ע"ג סי' סז פתיחה דין דאף המליחות עד מחמת מלחו שייך לזה הסימן ומן ובארנו עד סוף הפתיחה צ"ל בסי' ס"ח:
מסקינן דף קי"ב ההוא בר יונה דנפל לכדא דכמכא שרייה ר"ח בר רבא מפשרוניא א"ר מאן חכים למישרי כה"ג אלא ר"ח בריה דרבא מפשרוניא דגברא רבה הוא:
ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה כא כ שבנה עיקר יסודו שאין לחלק בזה דאי לא תימא הכי מאי מקשי לעיל הגאון משינוי דידהו:
דף צ ע"ג סי' עא פתיחה שורה ב ומבליע כאחד כגון דבר פסק כ' הטור סי' ק"ה כתב הרשב"א:
ע"ד סי' ע"ב אמר ר"נ א"ש (דף קיב) ככר:
דף צא ע"א אמר ר"נ א"ש (דף קיב ע"ב) דגים ועופות שורה יד נשאר בדגים ומעט ממנו נפלט עם ציר הרבה ונבלע עם הציר בעופות:
שורה טז יז דמליחה אינו אוסר אלא כדי קליפה וגם נראה דמיירי בחתיכות של דגים או דגים שלמים שנטלו:
ע"ב שורה ל מי נימא בתר דנייחו דגים פלטה כלי ובלעי דגים תשו' ומאן:
שורה לו שכלי איסור ממש מבליעת שאר האיסורים:
ע"ג שורה כא כב כיון שקודם גמר פליטתו מלחו ונותנו עליו הואיל ופתוח לא יסתם:
שורה כד עד שתגמור גם השלישית שורה לב אין דם המלח שעליה:
ל"ד ל"ה המלח דרכו שמפליט הדם מהבשר ומושכו אחריו:
שורה לז שהציר המעורב בו מבליענו עמו בתוך החתיכה שורה מ"ה מעכב את הדם הזה דאית ליה מעלמא מבשר העליון מליכנס בבשר כמו שמעכב את הדם שעליו שהפליט מזה הבשר עצמו (מעי"ט):
שורה מח פליטת העליונה ומיהו י"ל עוד טעם אחר שורה ל ומ"מ בשר שבתוך הציר או בכלי שאינו מנוקב:
עמוד ד שורה ג גבי עבד תפס יום שהוא כיומים:
דף צב ע"ד מסוף העמוד למעלה שורה יז דציר דגים מדרבנן ומ"מ תבוא:
שורה זו אמנם הרינג"ש אף אם אנו רואין:

דף צג ע"ג שורה כג יכול לבלוע בהיתר יותר מכדי קליפה:
שורה כ"ז וי"ל שנמלח מכל צדדין רק לא במקום. שורה אחרונה שיאסר המלוח ממנו:
ע"ד ריש העמוד סוף הסימן אבל ר' משולם כ' שגם החלב מותר ע"כ נ"ב ר"ל אם היה חלב חיה (ד"ח):
סי' פא פסק כתבו התוס'. שורה יז וכשמכניסין בהן הגבינות:
דף צד ע"א סי' פ"ב. פסק כתב האגור שורה ה מה שנתנו בעיסה בטל ל"מ לר"א דאמר:
דף צה ע"ב שורה יב דעושין רך כדי לבשם התרנגולת:
דף צו ע"א מסוף העמוד למעלה שורה ב דנורא שאיב ומלחא מפיק לה:
דף צז ע"ג מסוף העמוד למעלה שורה ז' שקורין מוגא בלעז שנתשלו על האש:

פרק תשיעי

דף צט ע"ב סי' ג מסוף הסימן למעלה שורה ד' שבת אכילה היא ולכך אינה ראויה:
סוף הסימן וכתב הרמב"ם כו' נ"ב קאי על משנה דלקמן בסמוך מעל"ד:
עמוד ד שורה ה ואע"ג דאמרינן בב"ה שלשה על שלשה שהיה טמא מדרס ומגע הזב וחלקו טהרו מן המדרס ועדיין טמא מגע הזב אלמא טומאת שלש על שלש דחזי לה:
דף ק ע"א סי' ו פתיחה שורה ג בטל כשהוא מרודד:
שורה ה' טמאין כשהן מרודדין ומחוברים ברצועות קטנות של בשר:
מתני' דף קכד עור שיש עליו כזית:
שורה י"ז כי אתא רבין וכל נחותי ימא:
שורה לח דנוגע וחוזר ונוגע טמא דאי לא הוי:
עמוד מסוף הסימן למעלה שורה ו הנראה בעיני כתבתי במהרה בימינו יבא מורה צדק יאיר עינינו בתורתו:
עמוד ד' סי' י פתיחה שורה ז והחותך כזית בשר מאבר מן החי:
דף קא ע"ב סי' יא בגמ' ד' קכ"ח בעי רבה:
שורה יא וכי מה טיבה לטהר אלא:
שורה כשהוא חולץ חולץ את כולה וכשהוא נותץ נותץ את שלו מהסימן שורה אחרונה מטמא באוהל תיקו ב"ב יבא מורה יגלה עינינו בתורתו:
סימן יב בגמ' דף קכ"ט ט"ב מתני' האבר והבשר. שורה יב ופריך תלמודא ומאי איכא בין:

פרק עשירי

דף קב ע"א סי' ג מסקינן בסוגיא (דף קלא) שורה ד' דקא משתרשי ליה. סימן ה בגמ' דף קל"א האי לוואי. שורה יב לא יחזור ואמאי מאי שנא מספק בכורות. ע"ב סי' ו בגמ' קלא ע"ב כי אתא עולא. שורה י"ב ונראה בעיני אפילו היכא:

סי' ז ה"ג בספרים מדוייקים (דף קל"ב) ת"ר הזרוע והלחיים והקיבה נוהגין. שורה טו חיוב אף בחצי האחר דבלאו רבויא. ע"ד סי' ט מתניתין (דף קלב) בכור שנתערב במאה שורה יג יד אם בכור הוא כולו לכהן ואם אינו בכור מתנותיו לכהן ואם נסתפק בשנים ולקח הכהן האחד מספק הרי השני פטור:

דף קג ע"א שורה כ"ו וכל זקני דרום אמרו כהן טבח:

ע"ב סי' י"ג אמר רב יוסף. שורה ה' רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא:

ע"ג סי' יד פיסקא. שורה יב עומד עמו במטבחיים:

דף קד סי' כ תניא מקום שנהגו. שורה י ושער שבזקן תיישים מה שאין כן בזרוע:

שורה כו קדים ר' אמי וזכה בהן. שורה כח זכה בהן ואב"א:

פרק אחד עשר

דף קה ע"א שורה ח מעקה דכתיב לגגך לאו למעוטי שותפות. שורה מט חדא דלמה לנו לדחוק. ע"ב סי' ג פסק. שורה ג אלא כסוגי'. שורה ל וכי היכא דאיכא חדש וישן:

ע"ד סי' ה בגמ' דף קל"ו ע"ב אמר רב נחמן בר יצחק. שורה יג שלחו ליה בני בשכר ללוי:

דף קו ע"א סי' ו פסק. שורה הו כתב הרמב"ם שנוהג ראשית הגז בכלאים ובכוי וסברתו שמדמה למתנות:

ע"ב סי' ז מתניתין חומר בזרוע. שורה לז ומסיק דמודה ר"י במידי דאורחיה בעקירה:

פרק שנים עשר

דף קז ע"א סי' א (בגמ' דף קלח) שלוח הקן נוהג. שורה יח רב אמר במקדיש פירות שובכו ומרדו פירש. שורה כ"ב קדושתייהו אבל במקדיש תרנגולתו. ע"ב סי' ב תניא (בגמ' דף קלט) ר' נתן אומר שורה ד' ת"ל ונתן את הערכך קודש. שורה ט דכתיב ונתן את הערכך. ע"ג שורה י כל מה שאתה מהייה ממנו כמוהו. סי' ה פתיחה שורה ד וכנפי נוצה מעוף אחר נ"ב וה"ה מאותו עוף עצמו נוצה תלושה. פיסקא (בגמ' דף קמ) עוף טמא. ע"ד שורה ז פטור משילוח הא טהור וטהור חייב:

דף קח ע"א מתניתין (דף קמ ע"ב) היתה מעופפת. שורה יט א"ר ירמיה כי קתני מתניתא בנוגעה מן הצד סימן ז מתניתין (דף קמא) שלח וחזרה. שורה ד' וא"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח. ע"ב סי' ח ת"ר (בגמ' קמא ע"ב) יוני שובך ויוני עלייה שורה יד ובשובכו אינן מזומנים. שורה טו כך לא תזכה לו חצרו. שורה טז לפיכך חייב לשלח. סי' מו מסקינן בסוגיא. שורה י והדר ליקנינהו ניהלך בסידור כך פרש"י ותימא לי על דברי הרא"ש שכתב בפ"ק דמציעא דכל דבר שהוא מוגבה שלשה טפחים מן הקרקע ונפל

מכרו לא קני אם לא שתפס ביה. נ"ב דברי הרא"ש הן הם דברי תוס' בב"מ דף ט' ד"ה הואיל ובב"ק דף צח ד"ה והני מילי והנה תמיהתו על תוס' ולא על הרא"ש ובע"כ היה לתוס' פי' אחר בסוגיא זו. במהרה יבוא גואלנו ויאיר עינינו. הדרן עלך מסכת חולין: